

GS CPA, INC.
ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸਭ ਅਕਾਊਂਟਿੰਗ ਤੇ ਟੈਕਸ ਲੋੜਾਂ ਲਈ
Gurpreet Singh, CPA, MBA
Certified Public Accountant
 5450 Lafayette Road, Suite#3,
 Indianapolis, IN 46254
Ph:317-248-4802
 Fax: 317-800-7947
 e-mail: info@gscpainc.com Website: www.gscpainc.com

10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ
AMANTEL.COM
\$25 'ਚ 2600 ਮਿੰਟ (43.5 ਘੰਟੇ)
 ਘਰ ਦੇ ਫੋਨ ਅਤੇ ਸੈਲ ਫੋਨ ਲਈ ਇਕੋ ਰੇਟ
24/7 Customer Service ਟੌਲ ਫਰੀ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ
 ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰੋਗੇ ਉਨੇ ਹੀ ਮਿੰਟ ਕੱਟੇ ਜਾਣਗੇ
 1-888-652-6268, 732-983-4332/4333

PJ Insurance, Inc.
 5450 Lafayette Road, Suite # 3, Indianapolis, IN 46254
For All Your Insurance Needs.
Life, Health & Disability insurance
Home, Auto, Commercial, Worker Comp, Business
General Liability & other
"Ask us for new
Obamacare health
insurance quote"
Contact: Satvir K. Singh
Office Manager
Ph:317-248-4802
 Email: info@pjinsuranceinc.com

USPS - PP 1 **Fifteenth Year of Publication** ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ **Price 50¢** Email: punjabtimes1@sbcglobal.net
 ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ **www.punjabtimesusa.com**
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼
 Punjab Times, Vol 15, Issue 27, July 5, 2014 20451 N Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074 Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

ਧਰਮ ਉਤੇ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਸਾਇਆ

ਇਰਾਕ ਸੰਕਟ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਹਲੂਣਿਆ

ਵੱਖਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਵੀ ਬਾਦਲਾਂ ਨੇ ਧਰਮ ਵਿਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਹਰਿਆਣਾ ਲਈ ਵੱਖਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉਤੇ ਸਿਆਸਤ ਇਸ ਕਦਰ ਭਾਰੂ ਪੈ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਨੂੰ ਉੱਕਾ ਹੀ ਲਾਭੇ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਅੱਡੀ-ਚੋਟੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਬਹੁ-ਗਣਤੰਤਰ ਸਿੱਖ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਹਮਾਇਤ ਨਾਲ ਵੱਖਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਡਟ ਗਏ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਇਸ ਕਵਾਇਦ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਹਰ ਹਰਬਾ ਵਰਤ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਿੱਖ ਵੱਖਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਚਾਲ ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ ਸਿੱਧੇ ਵਿਰੋਧ 'ਤੇ ਉਤਰ ਆਏ ਹਨ।

ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਵੱਖਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਵੀ ਕੁੱਦ ਪਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਮੋੜਾ ਪਾਉਣ ਖਾਤਰ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਝੀਂਡਾ ਸਮੇਤ ਪੰਜ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਬੁਲਾਇਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਨਲਵੀ, ਅਪਾਰ ਸਿੰਘ, ਹਰਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਬਾਬਾ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਤਲੋਕਵਾਲਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਉਧਰ, ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ

ਅੰਬਾਲਾ (ਹਰਿਆਣਾ) ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਪੰਜੋਖਰਾ ਸਾਹਿਬ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ 8ਵੀਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਾਲਾ ਬੋਰਡ।

ਹਰਿਆਣਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੀ ਡਟਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਹਰਿਆਣਾ ਨੇ ਵੱਖਰੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਡਟਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦਲ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਹਰਿਆਣਾ ਤੋਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਚਾਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਹਮਾਇਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਅੰਬਾਲਾ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪਾਲੀ ਤੇ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਜਨੇਤਪੁਰ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਬਾਦਲ ਪੱਖੀ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਵੱਖਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹਨ। ਜਥੇਦਾਰ ਪਾਲੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਿਰਸਾ ਤੋਂ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਮੈਂਬਰ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਤ੍ਰਿਲੋਕੀ ਵਾਲੇ ਤੇ ਕਰਨਾਲ ਤੋਂ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਸੰਧ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵੱਖਰੀ ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਹਮਾਇਤ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਜਥੇਦਾਰ ਪਾਲੀ ਤੇ ਜਨੇਤਪੁਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਅੰਬਾਲਾ ਦਿਹਾਤੀ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਨ। ਜਥੇਦਾਰ ਪਾਲੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਨੂੰ ਵੱਖਰੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹੱਕ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਣਾ ਉਥੇ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਹੈ।

ਅੰਦਰ ਤਿੱਖੀ ਬਹਿਸ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਖਦਸਾ ਪ੍ਰਗਟਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਵੱਖਰੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਮੇਟੀ ਬਣਨ ਨਾਲ ਪੰਥ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ

ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਧਰਮ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲੱਗੇਗੀ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸ਼ਕਤੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਵੱਖਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਕੋਝੀ ਚਾਲ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਅੰਦਰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਉੱਭਰ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਿੱਖ ਵੱਖਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਿਉਂ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪੂਰੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਸਨ।

ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਪੱਖਪਾਤ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੇਠ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਵਿੱਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ 95 ਫੀਸਦੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਿੱਤੀ ਘਾਟਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਪਈ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਠੇਕੇ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਬੰਜਰ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੇਠ ਚੱਲ ਰਹੇ **(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)**

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਇਰਾਕ ਸੰਕਟ ਲਗਾਤਾਰ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਧਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਉਥੇ ਫਸੇ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਵਿਚ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਲ ਸੈਨਾ ਦੇ ਦੋ ਜੰਗੀ ਬੇੜੇ ਫਾਰਸ ਦੀ ਖਾੜੀ ਵਿਚ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਭਾਰਤੀ ਇਰਾਕੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਹੇਠਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਆਫ ਇਰਾਕ ਐਂਡ ਸੀਰੀਆ (ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ.ਐਸ.) ਦੇ ਜਹਾਦੀ ਹਾਲੇ ਤਕ ਬਗਦਾਦ, ਕਰਬਲਾ, ਨਜਫ ਤੇ ਬਸਰਾ ਜਿਹੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਸੁੰਨੀ ਜਹਾਦੀਆਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ 39 ਭਾਰਤੀ ਕਾਮੇ ਹੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਤਰਾ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਇਰਾਕ ਦੇ ਮੌਜੂਲ ਸ਼ਹਿਰ ਬੰਦੀ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਜਹਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤੀ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਰਾਕ ਦੇ ਜੰਗ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ 100 ਤੋਂ ਘੱਟ ਭਾਰਤੀ ਫਸੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 39 ਭਾਰਤੀ ਮੌਜੂਲ ਵਿਚ ਹਨ ਤੇ 46 ਨਰਸਾਂ ਤਿਕਰਿਤ ਵਿਚ ਹਨ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਬੰਦੀ ਬਣਾਏ **(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)**

Dhade & Associates, PC **Immigration Lawyers**
WE FIGHT FOR YOUR RIGHTS!
ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਵਕੀਲ
 *ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਵੀਜ਼ੇ (ਡਾਕਟਰ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਆਦਿ)
 *ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ *ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ *ਅਡਜਸਟਮੈਂਟ ਆਫ ਸਟੇਟਸ
 *ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ *ਰਿਵਿਊਜ਼ੀ ਕੇਸ *ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਸਭੇ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
 *ਅਸੀਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ 6 ਤੋਂ 12 ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
Ph:248-254-3441
 Fax:(248) 254-3443 www.eagle.pro, Email: info@eagle.pro
 Herman Singh Dhade
 Immigration Lawyer
 7071 Orchard Lake Rd, Suite 320, W. Bloomfield, MI 48322

World Wide Travel
www.fly2world.com
Bombay \$960*
Amritsar \$1075*
Delhi \$975*
DETROIT 734 838 9998
CHICAGO 312 224 8800
 *ਰੇਟ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਤੋਂ ਰਾਊਂਡ ਟ੍ਰਿਪ ਅਤੇ ਟੈਕਸ ਸਮੇਤ ਹਨ।
 *ਰੇਟ ਬਿਨਾ ਨੋਟਿਸ ਦਿਤੇ ਵਾਪਸ ਲਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਕਈ ਸਰਤਾਂ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਉਪਰ ਦਿੱਤੇ ਫੋਨ ਨੰਬਰਾਂ 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ।

www.BaruSahib.org

**THE KALGIDHAR SOCIETY
BARU SAHIB**

129 ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨਾਲ ਓਤ-ਪੋਤ ਪੇਂਡੂ ਸਕੂਲ
ਘੱਟ ਖਰਚੀਲੇ ਸੀ.ਬੀ.ਐਸ.ਈ. ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮੀਡੀਅਮ ਸਕੂਲ

60000 ਪੇਂਡੂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ

2 ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ

2 ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਉ ਕੇਂਦਰ

6450 ਪਿੰਡ

1 ਮਿਸ਼ਨ

2013 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 127 ਪਿੰਡਾਂ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਉਦਮ ਅਕਾਲ ਅਕੈਡਮੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ।

ਇਕ ਸਿੱਖ ਲਈ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਇਨਾਮ ਨਹੀਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਚਿਣਗ ਬਾਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀਆਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਹਿਤ

ਗੁਰੂ ਕੀ ਕਾਸ਼ੀ

ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਲਈ

ਅਕਾਲ ਅਕੈਡਮੀ

ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ

Akal University

**ਸੈਮੀਨਾਰ
ਸਮਾਗਮਾਂ
ਦਾ ਵੇਰਵਾ**

ਇੰਡੀਅਨਾਪੋਲਿਸ 19 ਜੁਲਾਈ - ਸ਼ਾਮੀ 7:00 ਵਜੇ ਤੋਂ

Sikh Satsang of Indianapolis: 10950 South Eastern Ave., Indianapolis, IN 46239

20 ਜੁਲਾਈ - ਸਵੇਰੇ 11:00 ਵਜੇ ਤੋਂ

Gurdwara Sri Hargobind Sahib Ji: 1090 S. Graham Rd., Greenwood, IN 46143

Contact: Parminder Singh 317-341-5537, Sukhdev Singh 317-250-3545,
Maninder Singh 317-710-5433

ਸ਼ਿਕਾਗੋ 20 ਜੁਲਾਈ - ਸ਼ਾਮੀ 6:00 ਵਜੇ ਤੋਂ

India House Banquet: 1521 W. Schaumburg Rd., Schaumburg, IL 60194

Contact: Gurcharan Singh Jhaj 847-330-1421, Gurbachan Singh Pappu 547-807-2110
Beant Singh Boparai 414-349-3449

No registration fees, complimentary dinner.

For registration text on this no Ravideep kaur 9726931077

Donate Through Bank

"ETERNAL CHARITABLE FOUNDATION" Chase Bank A/c in USA#: 988517371

Baru Sahib Charities of N. America

#BaruSahibHP

@kalgidhartrust

ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਰੁਧ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ

ਮੱਕੜ ਵੱਲੋਂ ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸਿਆਸੀ ਲੜਾਈ ਅੱਗੇ ਤੋਰਦਿਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਛੇ ਨਵੇਂ ਚੁਣੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਛੇ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਖਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚੁਣੇ ਗਏ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਚੋਣ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ।

ਜਿਹੜੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ, ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਤੋਂ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਘੁਬਾਇਆ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਵਿਨੋਦ ਖੰਨਾ, ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਐਮ.ਪੀ. ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਚੰਦਮਾਜਰਾ ਤੇ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਐਮ.ਪੀ. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਹਮਪੁਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸੀਨੀਅਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਹਨ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯਾਤਰ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ

ਹੈ ਕਿ ਚੁਣੇ ਗਏ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਮਿੱਥੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚੋਣ ਖਰਚਾ ਕੀਤਾ ਪਰ ਖਰਚਾ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਘੱਟ ਖਰਚਾ ਵਿਖਾਇਆ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਐਮ.ਪੀ. ਵਿਜੇ ਸਾਂਪਲਾ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 70 ਲੱਖ ਦੀ ਮਿੱਥੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਉੱਤੇ 74,07,193 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ 'ਤੇ ਖਰਚੇ ਪਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਖਰਚਾ ਸੂਚੀ ਵਿਚ 45,59,393 ਰੁਪਏ ਦਾ ਖਰਚਾ ਵਿਖਾਇਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰਨਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਮਿੱਥੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਰਚਾ ਕਰਨ ਪਰ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਘੱਟ ਖਰਚਾ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ 'ਤੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਗੱਠਜੋੜ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਚੋਣ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਆਡੀਓ ਤੇ ਵੀਡੀਓ ਸੀ.ਡੀਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ, ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਤੇ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗੱਠਜੋੜ ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਕੌਮੀ ਝੰਡੇ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ਲਈ ਵਰਤਣ 'ਤੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ

1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 77 ਅਤੇ 78 ਅਤੇ ਕੰਡਕਟ ਆਫ਼ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਰੁਲਜ਼ 1961 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਤੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਚੁਣੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਪਤਾਲ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਲੀਗਲ ਸੈੱਲ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਇੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਧੰਨਾ, ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਰਸਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਨੀਰਜ ਸਲਹੋਤਰਾ ਤੇ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਐਨ.ਯੂ.ਆਈ. ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਰੋਪੜ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਭਾਗ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਬਣੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵੋਟਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਡਬਵਾਲੀ ਢਾਬ ਮੁਕਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਤੋਂ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿਰੁੱਧ ਪਾਈ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੀ.ਟੀ.ਸੀ. ਨਿਊਜ਼, ਫਾਸਟਵੇਅ ਕੇਬਲ ਟੀਵੀ ਨੈੱਟਵਰਕ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਦੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਲਗਾਤਾਰ ਚਲਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਬਰਾਂ ਨੂੰ ਹਰਸਿਮਰਤ ਬਾਦਲ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਵਾਲਾ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਮਿਸਾਲਾਂ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਕਾਰ 'ਤੇ ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰ ਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰੂਆਤ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ. ਮੱਕੜ ਇਥੇ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਵਾਲੀ ਕਾਰ ਪੀਬੀ 02 ਬੀਯੂ 8513 ਵਿਚ ਆਏ ਸਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਤਖ਼ਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜੁਲਾਈ 2013 ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 28 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਤਾਜ਼ਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਸ. ਮੱਕੜ ਨੂੰ ਅਣ-ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਬੱਤੀ ਲਗਾ ਲਈ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ. ਮੱਕੜ ਦੀ ਕਾਰ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਫ਼ਰ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਕਾਰ ਨੂੰ ਵਾਹਨ ਚਾਲਕ ਸਾਧਾਰਨ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਫ਼ਰ ਦੌਰਾਨ ਵੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਵਜੋਂ ਵਿਚਰਨ ਖਾਤਰ ਹੀ ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਨਵੇਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਛੇਤੀ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪਹਾੜ ਦਾ ਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨੀ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਰੱਖਿਆ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਵਿਲੱਖਣ ਸਨਮਾਨ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਅੰਤਾਰਕਟਿਕਾ ਵਿਚ ਇਕ ਪਹਾੜ ਦਾ ਨਾਂ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਨਾਮਵਰ ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਖੋਰੀ ਸਿਨਹਾ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਸਿਨਹਾ ਵੱਲੋਂ ਬਾਇਓਲੋਜੀਕਲ ਰਿਸਰਚ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੀਵ-ਜੰਤੂਆਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਬਾਰੇ ਅਹਿਮ ਅੰਕੜੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਏ ਸਨ। ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਆਫ ਜੈਨੇਟਿਕ, ਸੈੱਲ ਬਾਇਓਲੋਜੀ ਤੇ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਮਿਨੀਸੋਟਾ ਵਿਚ ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਿਨਹਾ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਜਿਓਲਾਜੀਕਲ ਸਰਵੇਅ ਨੇ ਇਹ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਖਿੱਤੇ ਦੀ ਬਾਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕੰਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜ ਲਈ ਪਹਾੜ ਦਾ ਨਾਮ 'ਮਾਉਂਟੇਨ ਸਿਨਹਾ' ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਿਨਹਾ 1972 ਤੋਂ 1974 ਤੱਕ ਬੇਲਿੰਗਸਾਉਸੇਨ ਤੇ ਅਮੁਡਸੇਨ ਸੀਜ਼ ਵਿਚ ਸੀਲ, ਮੱਛੀਆਂ ਤੇ ਪੰਛੀਆਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਟੀਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਰਜ ਕਾਫੀ ਜੋਖਮ ਭਰਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪਹਾੜ 990 ਮੀਟਰ ਉੱਚਾ ਹੈ।

ਪਿਓ-ਪੁੱਤ ਦੀ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਤਿਆ

ਮੋਗਾ: ਪਿੰਡ ਖੋਸਾ ਕੋਟਲਾ ਵਿਚ ਸਾਂਝੇ ਟਿਊਬਵੈਲ (ਮੋਟਰ ਬਿਜਲੀ) ਖਾਤਰ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਇਕਲੌਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਪੁੱਤ ਦੀ ਚਚੇਰੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ ਦਾ ਆਪਣੇ ਚਚੇਰੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਟਿਊਬਵੈਲ ਦਾ ਝਗੜਾ ਸੀ ਤੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਇਕਤਰਫ਼ਾ ਤੇ ਢਿੱਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਰਨ ਪਿਓ-ਪੁੱਤ ਦੀ ਜਾਨ ਚਲੀ ਗਈ। ਇਸ ਲਾਪੁਵਾਹੀ ਲਈ ਐਸ.ਐਚ.ਓ. ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਰਵੀਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲਾਈਨ ਹਾਜ਼ਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਪਿੰਡ ਖੋਸਾ ਕੋਟਲਾ ਵਾਸੀ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਆਪਣੇ ਚਚੇਰੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਟਿਊਬਵੈਲ ਦਾ ਝਗੜਾ ਸੀ। ਬਾਣਾ ਕੋਟ ਈਸੇ ਖਾਂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਿਓ-ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਅਮਨ-ਸਾਂਤੀ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ ਹੇਠ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਦੂਜੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਘਟਨਾ ਟਲ

ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੰਚਾਇਤ ਵੱਲੋਂ ਟਿਊਬਵੈਲ ਨੂੰ ਤਾਲਾ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮੁਲਜ਼ਮ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਲੰਘੀ ਰਾਤ ਤਾਲਾ ਤੋੜ ਕੇ ਮੋਟਰ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਭਿਣਕ ਲੱਗਣ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ (55) ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ (26) ਖੇਤ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਧਿਰ ਨੇ 12 ਬੋਰ ਬੰਦੂਕ ਨਾਲ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੌਤ ਤੇ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਏ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

Personalized Service-Committed To Quality

Purchase and Refinance Your Home Loans.

AMRIK P. SINGH
Mortgage Loan Originator
NMLS # 232904

Pre approval in one day, no cost, no obligation.

Conventional, ARM, Jumbo, FHA, VA,
USDA & HARP Loan Programs

ਆਪਣਾ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਘਰ ਉਪਰ ਲੋਨ
ਰੀਫਾਇਨਾਂਸ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

7788 N. Milwaukee Ave.
Niles, IL 60714
Ph: 847-966-6700
Fax: 847-966-6723

Illinois Residential
Mortgage Licensee.

Cell 312-608-0006

Email: asingh@candrmortgage.com
Website: www.candrmortgage.com

India Delight
Indian Cuisine Served Tasty

WE DO CATERING FOR ANY EVENT.

2410 W. Army Trail Road,
Hanover Park, IL 60133
(Next to Patel Brothers)

Ph: 630-855-6067
www.india-delight.com

SPECIAL Weekdays LUNCH THALI 6.99

SPECIAL Weekend LUNCH BUFFET 7.99

A Motel available in North Central Iowa for \$399K, less than 3 times the gross.

Want to Buy/Sell Home

Madan Khatri

Call Madan Khatri 847-530-1550

www.PropertyZoo.com

Recognized as the 2013 Multi-Family Broker of the Year by the MORE* MLS Board Committee.
Buy A Home anywhere in Metro !!

Top Producer at the Prudential Office in 2013!

A Broker who can work with you
from Beginning to End, Call Now!

Prudential at 25 Turner Ave, Elk Grove Village, IL

Sistar Mortgage

Minimizing Cost, Maximizing Investment
www.SistarMortgage.com

Balbir (Bill) Grewal, Loan Officer
Residential & Commercial Loans

(734) 330-8859 Mobile

(586) 802-7385 Fax

Balbir.Grewal@SistarMortgage.com

*Refinance up to 125% value of the house.

Loans
Available
In
Most
States!

> 100% FHA Financing > Residential (Purchase & *Refinance) > Self Employed > Cash Out Refinance > Investment Property Loans > Jumbo Loans > Commercial Property With Business or Business Only

ਦਲਿਤਾਂ ਦੀ ਹੱਕ-ਜਤਾਈ

ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬੋਲੀ ਮੌਕੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਅਸਲ ਨੁਕਤਾ ਸਮਝਾ ਰਹੀ ਸੰਦੀਪ ਕੌਰ ਅਤੇ ਏਕਤਾ ਕਲੱਬ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਕੁੜੀਆਂ।

ਮਤੌਲੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪੰਚਾਇਤ ਘਰ ਵਿਚ ਕੁਰਸੀਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਅੱਧਖਤ੍ਰ ਉਮਰ ਦੇ ਜੱਟ ਸਿੱਖ, ਲਿਮਕੇ ਦੀਆਂ ਚੁਸਕੀਆਂ ਭਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਅੱਗੇ ਬੈਠੀ 24 ਸਾਲਾ ਔਰਤ ਵੱਲ ਉਹ ਕੋਈ ਤਵੱਜੋਂ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ। ਸੰਦੀਪ ਕੌਰ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਲਾਈ ਰੋਕ ਤੋਂ ਪਿਛਾਂਹ, ਮਰਦਾਂ ਤੋਂ 10 ਫੁੱਟ ਹਟਵੀਂ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਬੈਠੀ ਨਾਅਰੇ ਲਾ ਰਹੀ ਹੈ।

“ਸੂਚੀਦਰਜ਼ ਜਾਤਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਂ 17 ਬਿੱਘੇ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬੋਲੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ”, ਬੀ.ਡੀ.ਪੀ.ਓ ਧੀਮੀ ਸੁਰ 'ਚ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ।

“ਚੋਰ! ਚੋਰ!!” ਸੰਦੀਪ ਟੋਕਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ-1961 ਤਹਿਤ ਪਿੰਡ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਇਸ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੋਲੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਠੇਕੇ 'ਤੇ ਦੇਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਤੀਜਾ ਹਿੱਸਾ ਦਲਿਤਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬੋਲੀ ਵੱਖਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜੱਟ ਕਿਸਾਨ ਦਲਿਤ ਮੋਹਰਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਅਮਲ ਦੀਆਂ ਧੱਜੀਆਂ ਉਡਾਉਂਦੇ ਆਏ ਹਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਿੱਜੀ ਗੱਲਬਾਤ 'ਚ ਕਬੂਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਹੜੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਇਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਸੱਚੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਰ ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ ਹੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪੰਜ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬੋਲੀ 'ਚ ਖਲਲ ਪਿਆ ਹੈ। ਬਾਲਦ ਕਲਾ ਪਿੰਡ ਦੀ 100 ਏਕੜ ਰਾਖਵੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬੋਲੀ ਮੌਕੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਝੜਪ ਵਿਚ ਚਾਰ ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਸੱਤ ਪੁਲਸੀਏ ਫੱਟੜ ਹੋਏ। ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰੀ ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਲੂਕਾ ਨੂੰ ਡਰ ਵੱਢ-ਵੱਢ ਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹਵਾ ਕਿਤੇ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਾ ਚੱਲ ਪਵੇ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ 32 ਫ਼ੀਸਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਲਿਤ ਹੈ ਜੋ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸੀਲਿਆਂ ਉਪਰ ਦਾਅਵੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਕਸਰ ਅੰਤਰ-ਜਾਤੀ ਟਕਰਾਅ ਭੜਕ ਉੱਠਦੇ ਹਨ। ਐਪਰ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤਾਈਂ ਹਾਲਾਤ ਬੇਕਾਬੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ, ਉਦੋਂ ਤਾਈਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੰਸਾ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਇਸ ਦੀ ਇਕ ਵਜ੍ਹਾ ਐੱਸ.ਸੀ.ਐੱਸ.ਟੀ.(ਜ਼ੁਲਮ ਰੋਕੂ) ਐਕਟ-1989 ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਕੇਸ ਦਰਜ ਨਾ ਕਰਨਾ ਵੀ ਹੈ।

2009 'ਚ ਮਾਨਸਾ ਵਿਚ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਬੇਦਖਲ ਕੀਤੇ ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਲਈ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਪਲਾਟਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਉਪਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਕੇ 1300 ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਦਲਿਤ ਸਨ। 2003 ਵਿਚ ਵੀ ਦੋ ਟਕਰਾਅ ਹੋਏ ਸਨ- ਇਕ ਤੱਲੂਣ (ਜਲੰਧਰ) ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਦੇ ਚੜ੍ਹਾਵੇ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਹਸਨਪੁਰ (ਸੰਗਰੂਰ) ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉਪਰ ਹੱਕ ਬਾਰੇ। ਮਤੌਲੀ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕਾਗਜ਼ੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੁਣ ਅਫ਼ਸਰਸ਼ਾਹੀ ਵਿਚ ਪੁੱਗਤ ਵਾਲੀਆਂ ਭਾਠੂ ਜਾਤਾਂ ਅਤੇ 10 ਨੌਜਵਾਨ ਦਲਿਤ ਔਰਤਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਸ਼ਰੇਆਮ ਟਕਰਾਅ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। 18 ਤੋਂ 24 ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਇਹ ਔਰਤਾਂ ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ ਸੰਦੀਪ ਕੌਰ ਦੇ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ 'ਚ

ਜੁੜਦੀਆਂ ਹਨ।

ਬੋਲੀ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਗਲੀਆਂ 'ਚ ਜੱਟਾਂ ਦੇ ਹਜ਼ੂਮ ਉਪਰ ਖ਼ਾਮੋਸ਼ੀ ਛਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਬੋਲੀ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਜੱਟ ਸਰਪੰਚ, ਜੱਟ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਜੱਟ ਪੁਲਸੀਆਂ ਨਾਲ ਚੌੜਾ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਉਥੇ ਹਾਜ਼ਰ ਦੇ ਦਲਿਤ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੈਸਿਆਂ ਨਾਲ ਬੋਲੀ ਦੇਣ ਆਏ ਹਨ।

ਇਕ ਘਰੇਲੂ ਸੁਆਣੀ ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਸਾਲ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਠੇਕੇ 'ਤੇ ਲੈਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਗਹਿਣਾ-ਗੱਟਾ ਵੇਚਿਆ ਹੈ। ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬੱਸ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ। ਦੂਜਾ ਬੋਲੀਕਾਰ ਇਕ ਬੇਜ਼ਮੀਨਾ ਮਜ਼ਦੂਰ ਪਰਸਾ ਰਾਮ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ- “ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਫ਼ਸਲ” ਉਗਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਚਾਹੇ “ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਵਿਆਜ਼ ਦੇਣਾ ਪਵੇ”। ਬੋਲੀ 7000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਬਿੱਘਾ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰਸਾ ਰਾਮ 7100 ਰੁਪਏ ਦੀ ਬੋਲੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਬੈਠੇ ਜੱਟ ਕਿਸਾਨ ਵੱਲ ਝਾਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ 7200 ਰੁਪਏ ਬੋਲੀ ਦੇ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਲੈ ਲੈਂਦੀ ਹੈ।

ਸੰਦੀਪ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ- “ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਲਿਤ ਕੋਲ ਐਨੇ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਲੋਕ ਜੱਟਾਂ ਦੇ ਮੋਹਰੇ ਨੇ। ਇਹ ਬੋਲੀ ਰੋਕੋ!”

ਬੋਲੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਬੀ.ਡੀ.ਪੀ.ਓ. ਆਪਣੀ ਮਹਿੰਗੀ ਗੱਡੀ ਤੋਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ- “ਕੀ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬੋਲੀ ਪਿੱਛੇ ਉਚ ਜਾਤੀਆਂ ਦਾ ਹੱਥ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਚ ਕੋਈ ਸਚਾਈ ਨਹੀਂ।”

ਪੰਦਰਾਂ ਕੁ ਮਿੰਟ ਮਗਰੋਂ ਡਾਂਗਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਟੋਲਾ ਸਰਪੰਚ ਜੋਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਤਿੰਨ ਦਲਿਤਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਚਾਹ ਕੇ ਡਾਂਗਾਂ, ਘਸ਼ੁਨਾਂ ਅਤੇ ਠੁੱਡਿਆਂ ਨਾਲ ਝੰਬਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਭੈਅ-ਭੀਤ ਖੜ੍ਹਾ ਝਾਕ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਪੁਲਿਸ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਜ ਨਾਲ ਬੈਠੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਦੀ ਹੈ।

ਸੰਦੀਪ ਮੈਨੂੰ ਮੁਖਾਤਿਬ ਹੋ ਕੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ- “ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਮਾਲੂਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਅੱਖੀਂ ਦੇਖ ਹੀ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਕਿਉਂ ਲੜ ਰਹੇ ਹਾਂ।”... ਪਰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਚ ਉਹ ਕੀ ਬੀਜੇਗੀ?

“ਚਾਰਾ ਬੀਜਾਂਗੀ।” ਮਤੌਲੀ ਪਿੰਡ 'ਚ 7200 ਰੁਪਏ ਬੋਲੀ ਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹਰਾ ਇਨਕਲਾਬ ਤਾਂ ਕਣਕ-ਝੋਨੇ ਦੀ ਕਥਾ ਹੈ। ਰੁੱਤ-ਦਰ-ਰੁੱਤ, ਗੇੜ-ਦਰ-ਗੇੜ, ਸਾਲ-ਦਰ-ਸਾਲ; ਪਰ ਇਹ ਬੇਜ਼ਮੀਨੇਪਣ ਅਤੇ ਕੱਖਾਂ ਦੀ ਦਰਦ-ਕਹਾਣੀ ਵੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਦਫ਼ਾ 1960ਵਿਆਂ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਝੋਨਾ ਬੀਜੇ ਜਾਣ ਵਕਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਣੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਨਦੀਨਾਂ ਨਾਲ ਫ਼ਸਲ ਦੇ ਝਾੜ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ। ਸੰਦੀਪ ਦੀ ਮਾਂ ਅਮਰਜੀਤ ਦੱਸਦੀ ਹੈ- “ਜੱਟ ਸਾਨੂੰ ਝੋਨੇ 'ਚੋਂ ਨਦੀਨ ਕੱਢਣ ਲਈ ਲੈ ਜਾਂਦੇ। ਇਹ ਕੱਖ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਡਾਂਗਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾ

ਲੈਂਦੇ।” ਤੇ ਜਦੋਂ ਨਸ਼ੀਨ-ਮਾਰ ਦਵਾਈਆਂ ਆ ਗਈਆਂ, ਤਾਂ ਕੱਖ ਕੱਢਣ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ 88 ਫ਼ੀਸਦੀ ਦਲਿਤ ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਦੀਪ ਦੇ ਟੱਬਰ ਕੋਲ ਵੀ ਪੱਠੇ ਬੀਜਣ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਮਾਂ ਅਤੇ ਚਾਚੀਆਂ-ਤਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕੱਖਾਂ ਲਈ ਕਈ ਕਈ ਘੰਟੇ ਖਾਲਾਂ ਅਤੇ ਬੇਗਾਨੇ ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਵੱਟਾਂ-ਬੰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਧੱਕੇ ਖਾਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।

ਸੰਦੀਪ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖੇਤਾਂ 'ਚ ਨਹੀਂ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਿਪੋਰਟ

ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ; ਕੁੜੀ ਸਕੂਲ ਭੇਜੀ, ਸਿਲਾਈ-ਕਢਾਈ ਸਿਖਾਈ, ਅਤੇ ਕਾਲਜ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਪਾਇਆ।

ਅਮਰਜੀਤ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ- “ਇਥੇ ਇੱਜ਼ਤ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ। ਖੇਤਾਂ 'ਚ ਸਾਡੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਤੰਗ ਕਰਦੇ ਨੇ; ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਬੇਪੱਤ ਵੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਨੇ। ਬੱਸ ਪੁੱਛੋਂ ਨਾ, ਉੱਚੀ ਜਾਤ ਵਾਲੇ ਸਾਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਜ਼ਲੀਲ ਕਰਦੇ ਨੇ।”

ਕਈ ਸਾਲ, ਇਸ ਟੱਬਰ ਵਿਚ ਕੱਖ ਖੇਤਣ ਦੇ ਸੰਤਾਪ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਗੋਲਿਆ। ਸੰਦੀਪ ਪੜ੍ਹਦੀ ਰਹੀ, ਉਸ ਦਾ ਵੀਰ ਅਤੇ ਬਾਪੂ ਦਿਹਾੜੀਦਾਰਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਅਤੇ ਅਮਰਜੀਤ ਗਲ ਪਿਆ ਢੋਲ ਵਜਾਉਂਦੀ ਰਹੀ।

ਬੋਲੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਲਿਤਾਂ ਉਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਰਹੇ ਉਚ ਜਾਤੀ ਦੇ ਲੋਕ।

ਸੰਦੀਪ ਸਕੂਲ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਮੁਕਾ ਕੇ ਕਾਲਜ ਜਾਣ ਲੱਗੀ, ਡਿਪਲੋਮਾ ਵੀ ਕਰ ਲਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਲਾਈ ਕਰਦੀ ਰਹੀ, ਤੇ ਫਿਰ ਕੰਮ ਸਿੱਖ ਕੇ ਉਥੇ ਹੀ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ ਖੋਲ੍ਹ ਲਿਆ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵੀਰ ਦੇ ਮੋਬਾਈਲ ਉਪਰ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਖੋਲ੍ਹਦੀ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਪਰੋਸੇ ਗਾਲ੍ਹ-ਮੰਦੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਸੁੰਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀ।

“ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਹ ਆਨ-ਲਾਈਨ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਦੇਖ ਕੇ ਰੋ-ਕੁਰਲਾਅ ਛੱਡਦੀ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਠੋਕ ਕੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲੱਗੀ”, ਉਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ।

2012 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਦੀਆਂ 10 ਹੋਰ ਕੁੜੀਆਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਦਲਿਤ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਤਾਕਤਵਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ‘ਏਕਤਾ ਕਲੱਬ’ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਪਹਿਲੇ ਪੌਡੇ ਵਜੋਂ, ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋਣ ਲਈ ਸਿਲਾਈ ਸਿਖਾਈ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਦਾਮਨੀ ਕਾਂਡ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਸੁਣ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜਾਤ-ਪਾਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਜਿੰਨਾ ਕਰੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਦਲਿਤ ਜਦੋਂ ਕਦੀ ਵੀ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਉਠਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਚ ਜਾਤੀ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿੱਧਣ ਲਈ ਪੂਰਾ ਟਿੱਲ ਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹੀ ਦਿਨੀਂ ਸੰਗਰੂਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਕੁਝ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਇਹੀ ਕੁਝ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਦਲਿਤ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖੁਦ ਠੇਕੇ ਉਤੇ ਲੈਣ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਦਲਿਤਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਤਾਂ ਕੀਤਾ ਹੀ ਗਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁੱਟ-ਮਾਰ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਵੀ ਉਚ ਜਾਤੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਇਥੇ ਅਮਨ ਸੇਠੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੋਂ ਅਨੁਵਾਦ ਸਾਡੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ **ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ** ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਜਿਨਸੀ ਛੇੜ-ਛਾੜ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲੈਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਧਾਰ ਲਿਆ।

“ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੁੱਝਦਾ ਕੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ”, ਉਹ ਚੇਤੇ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਤੇ ਫਿਰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਇਕ ਦਿਨ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਇਕ ਹੱਥ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਪੂੰਝਦੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ 'ਚ ਕੱਖਾਂ ਦਾ ਬੱਬਾ ਫੜੀ ਘਰ ਮੁੜ ਆਈ।... ਸੰਦੀਪ ਨੂੰ ਕਾਜ ਮਿਲ ਗਿਆ।

“ਅਸੀਂ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਕੇ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬੋਲੀ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਅਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਜੋਗਾ ਚਾਰਾ ਉਗਾ ਲਿਆ ਕਰਾਂਗੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜੱਟਾਂ ਦੇ ਖੇਤਾਂ 'ਚ ਜ਼ਲੀਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ।”

ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਡਾਇਆ ਗਿਆ, ਫਿਰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਮਿਲ ਗਈ। ਉੱਤਕ ਸਵਾ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਕੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਬਾਕੀ ਦਲਿਤਾਂ ਨੂੰ ਜੱਟਾਂ ਦੇ ਮੋਹਰੇ ਨਾ ਬਣਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨ ਲੱਗੀਆਂ ਤਾਂ ਧਮਕੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ।

“ਸਰਪੰਚ ਕਹਿੰਦਾ, ‘ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿਓ ਬਾਜ਼ ਆ ਜਾਣ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪੂਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਐਸੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਵਿਆਹੁਣ ਜੋਗੀਆਂ ਨਹੀਂ ਛੱਡਾਂਗੇ।’” ਅਮਰਜੀਤ ਦੱਸਦੀ ਹੈ। “ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਜਿਥੇ ਚਾਹੁਣਗੀਆਂ, ਉਥੇ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣਗੀਆਂ।”

ਇਸ ਸਾਲ ਮਈ ਵਿਚ, ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ ਰਾਖਵੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬੋਲੀ ਰੱਖੀ ਅਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਬੋਲੀ 8200 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਬਿੱਘਾ (41,000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ) ਤੈਅ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। “ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 3800 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਬਿੱਘਾ ਤੋਂ ਬੋਲੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਸਕੀਏ”, ਸੰਦੀਪ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, “ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬੋਲੀ ਰੱਦ ਹੋ ਗਈ।” ਇਸ 'ਤੇ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਅਮਨ-ਅਮਾਨ ਭੰਗ ਕਰਨ ਬਦਲੇ ਸਾਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਭਿਜਵਾਉਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ।

ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਜਾਇੰਟ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਿੰਗਲਾ ਅਨੁਸਾਰ ਬੋਲੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਉਥੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਬੋਲੀ ਟੁੱਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਪੰਚਾਇਤ ਮਹਿਕਮੇ ਨੇ ਬੋਲੀ ਤੋਂ 25 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹੋਰ ਉਗਰਾਹੁਣ ਦਾ ਟੀਚਾ ਮਿਥਿਆ ਹੈ। ਮਸਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨੇ ਰਾਖਵੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਠੇਕਾ ਐਨਾ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਇਕ ਦਲਿਤ ਹੀ ਬੋਲੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਠੇਕਾ ਵਧਾਉਣ 'ਤੇ ਬਜ਼ਿਦ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਧੱਕੜ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਤਾਂ ਦਲਿਤ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਲੜਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਬਲ 2009 'ਚ ਹੀ ਮਿਲਿਆ ਜਦੋਂ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਪੇਂਡੂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਯੂਨੀਅਨ 'ਚ ਜਥੇਬੰਦ ਹੋਏ ਬੇਨਤਾ ਪਿੰਡ ਦੇ ਦਲਿਤ 9 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਬੋਲੀ 'ਤੇ ਲੈਣ

ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਉੱਤਕ ਰਜ਼ਾਮੰਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਹਰ ਸਾਲ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰ ਠੇਕਾ ਬੋੜਾ ਵਧਾ ਕੇ ਬੋਲੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਪੂਰਾ ਭਾਈਚਾਰਾ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਚਾਰਾ ਬੀਜ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਵੀ ਯੂਨੀਅਨ ਨੇ 18,000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਜ਼ਮੀਨ ਠੇਕੇ 'ਤੇ ਲਈ ਹੈ, ਇਹ ਮਤੌਲੀ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਵਲੋਂ ਮੰਗੇ ਠੇਕੇ ਤੋਂ ਅੱਧਾ ਭਾਅ ਹੈ।

ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ 400 ਰੁਪਏ ਦੇ ਇਵਜ਼ 'ਚ ਕੋਈ ਵੀ ਦਲਿਤ ਇਕ ਬਿਸਵਾ (0.05 ਏਕੜ) ਜ਼ਮੀਨ 'ਚ ਚਾਰਾ ਬੀਜ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬੋੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਵੀ ਦਸ ਬਿਸਵੇ (ਅੱਧਾ ਏਕੜ) ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਬੀਜ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਦਲਿਤਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੀ ਬਦਲ ਗਈ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਮਾਜਕ ਬਾਈਕਾਟ ਦੇ ਵਰਤਾਰੇ ਦੀ ਛਾਣ-ਬੀਣ ਦੇ ਕੰਮ 'ਚ ਜੁੱਟੇ ਦਲਿਤ ਕਾਰਕੁਨ ਸੱਤਪਾਲ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜਾਤਪਾਤੀ ਦਾਬਾ ਯੂ.ਪੀ. ਜਾਂ ਬਿਹਾਰ ਵਰਗਾ ਸ਼ਰੇਆਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਯਥਾਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਹੀ ਧੱਕੜ ਤਾਕਤਾਂ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਬੋਪੁਰ ਦਾ ਸਰਪੰਚ ਇੰਨਾ ਤਾਂ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ “ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰਾਂ” ਵਲੋਂ ਬਾਈਕਾਟ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਹੋਰ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਕੌਮੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਿਆ ਹੈ।

ਮਤੌਲੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਬੋਲੀ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਸੰਦੀਪ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਜੱਟ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਅਜਿਹੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਪਿੰਡ ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਦੇ ਲਾਗੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਦਲਿਤ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਜੱਟਾਂ ਦੇ ਮੁਖਾਬ ਨਹੀਂ; ਪਰ ਮਤੌਲੀ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਫ਼ੋਨ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੱਟਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਗਾਲ੍ਹ-ਮੰਦਾ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨੀ ਪਈ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਥਾਣੇ ਅੱਗੇ ਧਰਨਾ ਦੇਣਾ ਪਿਆ, ਤੇ ਉਸ ਪਿੰਡ 'ਚ ਵੀ ਦਲਿਤਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਪਿੰਡ ਦੇ ਜੱਟ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਜੋਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੰਦੀਪ ਦੇ ਟੱਬਰ ਨਾਲੋਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਬੰਧ ਤੋੜ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਬਾਈਕਾਟ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਸਰਪੰਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਮੁੱਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸੰਦੀਪ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪੇ ਬਾਈਕਾਟ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦੇ। “ਸਾਡੇ ਘਰ ਹੀ ਪਖ਼ਾਨਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਵੀਰ ਮਲੇਰਕੋਟਲੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਮੇਰਾ ਬਾਪੂ ਆਪਣੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮਿੱਤਰਾਂ ਤੋਂ ਹਰਾ ਚਾਰਾ ਲੈ ਆਇਆ ਕਰੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੁਖਾਬ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਵੀ ਮੁਖਾਬ ਨਹੀਂ ਬਣਾਂਗੇ।”

ਪਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਾਕੀ ਦਲਿਤ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਮੁਖਾਬਗੀ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਕਦੋਂ ਖਤਮ ਹੋਵੇਗਾ?

(‘ਬਿਜਨੈੱਸ ਸਟੈਂਡਰਡ’ ਵਿਚ ਛਪੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਿਪੋਰਟ)

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਾਰਲੈਂਡ ਵਿਚ ਗੁਰਮਤਿ ਸਮਾਗਮ ਹੋਇਆ

ਡੈਲਸ, ਟੈਕਸਸ (ਬਿਊਰੋ): ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਟੈਂਪਲ ਗਾਰਲੈਂਡ ਵਿਚ 'ਗੁਰੂ ਮਾਨਿਓ ਗ੍ਰੰਥ' ਚੇਤਨਾ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਦੂਰ-ਨੇੜਿਓਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਭਰਵੀਂ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰੀ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਕਥਾ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਿਆ।

ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸੰਤ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੱਡਰੀਆਂ ਨੇ ਲੰਬੇ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਤੇ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਸਜਾਏ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਜੀਵਨ ਜਾਂਚ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਲਾਹੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਪਨਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫੋਕੇ ਕਰਮਕਾਂਡਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਭਾਈ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਮੰਡਾਰਾ, ਭਾਈ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਮੈਨੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਸਹੋਤਾ ਨੇ ਸੰਤ ਢੱਡਰੀਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਕੱਤਰ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਹੋਤਾ ਨੇ ਆਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਮਾਤਾ ਹਰਬੰਸ ਕੌਰ ਸੁਰਗਵਾਸ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਮਾਤਾ ਹਰਬੰਸ ਕੌਰ ਲੰਬੀ 26 ਜੂਨ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਈ। ਉਹ 81 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਨਕੋਦਰ ਨੇੜੇ ਪਿੰਡ ਨੂਰਪੁਰ ਕੋਟਲਾ (ਜਲੰਧਰ) ਤੋਂ ਸਨ। ਉਹ ਇੱਥੇ ਕੈਰੋਲ ਸਟ੍ਰੀਮ ਵਿਖੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੱਠਾ ਕੋਲ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਸ. ਚੱਠਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੰਜਾਬ

ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ-ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਹਨ।

ਮਾਤਾ ਹਰਬੰਸ ਕੌਰ ਬਿਮਾਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਡੂਪੇਜ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਜੇਰੇ ਇਲਾਜ ਸਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਛੇ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਸ. ਚੱਠਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨੂੰਹ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਚੱਠਾ, ਤਿੰਨ ਧੀਆਂ-ਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਕੌਰ ਤੇ ਸੁਖਮਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਦੋਹਤੇ-ਦੋਹਤੀਆਂ, ਪੋਤੇ-ਪੋਤੀਆਂ ਦਾ ਭਰਿਆ ਪਰਿਵਾਰ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ। ਮਾਤਾ ਹਰਬੰਸ ਕੌਰ 1988 ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਆਏ ਸਨ। ਉਹ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਢੇਸੀ ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਕਮਲਜੀਤ ਕੌਰ ਸੰਘੇਤਾ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭੈਣ ਜੀ ਸਨ। ਮਾਤਾ ਹਰਬੰਸ ਕੌਰ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਲੰਬੀ 29 ਜੂਨ ਨੂੰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਦੁੱਖ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੱਠਾ ਨਾਲ ਫੋਨ 630-523-3412 ਉੱਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਮਿਡਵੈਸਟ ਦਾ ਖੇਡ ਮੇਲਾ 5 ਨੂੰ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਸਥਾਨਕ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਮਿਡਵੈਸਟ (ਸ਼ਿਕਾਗੋ) ਦਾ 12ਵਾਂ ਸਾਲਾਨਾ ਖੇਡ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ 5 ਜੁਲਾਈ, ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਬਸੀ ਵੁਡਜ਼, ਐਲਕ ਗਰੁਵ ਵਿਚ ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 7 ਵਜੇ ਤੱਕ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਸ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਉਚ ਕੋਟੀ ਦੀਆਂ ਕਬੱਡੀ ਟੀਮਾਂ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਗੀਆਂ। ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ ਸ. ਪਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਸਵਰਗੀ ਹਰਦਮ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦਕਿ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਇਨਾਮ ਦੇ ਸਪਾਂਸਰ ਬੱਬੂ ਧਾਮੀ ਹੋਣਗੇ। ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੌਰਾਨ ਵਾਲੀਬਾਲ ਦੇ ਮੈਚ ਵੀ ਹੋਣਗੇ। ਵਾਲੀਬਾਲ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ ਜੱਸੀ ਸਿੰਘ (ਰੀਮੈਕਸ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਬਰੋਕਰ) ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗਾਇਕਾ ਲਵਲੀ ਸਤਵਿੰਦਰ ਅਤੇ ਗਾਇਕ ਹੈਰੀ ਸਿੰਘ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਅਖਾੜੇ ਰਾਹੀਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨਗੇ। ਕਬੱਡੀ ਦੀ ਕੁਮੈਂਟਰੀ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ

ਗਿੱਲ ਕਰਨਗੇ ਜਦਕਿ ਮੇਲੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਇਓਵਾ ਹੋਣਗੇ। ਮੇਲਾ ਵੇਖਣ ਆਏ ਮੇਲੀਆਂ ਲਈ ਲੰਗਰ-ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਚਾਹ-ਪਕੌੜਿਆਂ ਤੇ ਗਰਮ ਗਰਮ ਜਲੇਬੀਆਂ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਲੱਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੁਸਾਣਾ ਫੋਨ: 630-957-8243 ਜਾਂ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਖੇਤਾ ਫੋਨ: 224-588-1317 ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਵਿਚ ਮਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟਣ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ

ਸਿੰਗਾਪੁਰ: ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਤਕਰਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁੱਟਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਹੁਣ 26 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਕੱਟਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਯੋਗਰਾਜ ਅਰੁਮੁਰਾਮ (33) ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗੀ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਇੰਨਾ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ।

ਕੈਨਸਸ ਸਿਟੀ ਵਿਚ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਤੰਦੂਰੀਏ ਤੇ ਡਿਸ਼ ਵਾਸ਼ਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਕੈਨਸਸ ਸਿਟੀ, ਮਿਜ਼ੋਰੀ ਵਿਚ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਤੰਦੂਰੀਏ, ਡਿਸ਼ ਵਾਸ਼ਰ, ਕਿਚਨ ਹੈਲਪਰ, ਸਹਾਇਕ ਕੱਚੀ ਕੁੱਕ, ਵੇਟਰ ਤੇ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ
ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤਾਂ
ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਫੋਨ: 816-806-6065

SUPER TRAVEL

847-676-9090, 773-465-5566

E-mail: supertravel2003@yahoo.com

Lowest Fares With Excellent Service

United Airlines
British Airways

For Emergency
Call anytime at
847-673-3825

Jet Airways, Air India,
KLM, Lufthansa,
Delta, Qatar Airlines.

EARLY BIRD SALE!!!! Domestic fares available

ਅਮਰ ਕਾਰਪੈਟਸ

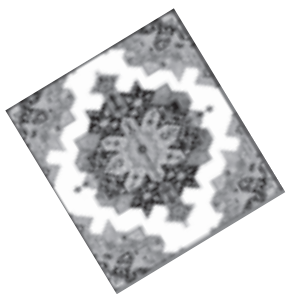
ਘਰਾਂ/ਦਫਤਰਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਕਾਨਾਂ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਟੀ ਦਾ ਕਾਰਪੈਟ ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਪੁਆਉ

ਦੀਵਾਨ ਐਵਨਿਊ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਕਾਰਪੈਟਸ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਟੋਰ ਜਿੱਥੋਂ ਤੁਸੀਂ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ ਹੋ ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦੇ ਰੰਗ ਹਰ ਇੱਕ ਕਵਾਲਿਟੀ ਵਿਚ, ਕੀਮਤਾਂ ਇਨੀਆਂ ਘੱਟ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ! ਆਓ! ਦੇਖੋ ਅਮਰ ਕਾਰਪੈਟਸ ਦਾ ਬੇਹਤਰੀਨ ਚੋਣ ਭਰਪੂਰ ਸ਼ੋਅਰੂਮ

ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ

ਹਾਰਡਵੁੱਡ ਫਲੋਰ, ਕਿਚਨ ਕੈਬਨਿਟ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਲੋਰ ਉਪਲਬਧ

ਫਰੀ ਐਸਟੀਮੇਟ, ਆਰਡਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਕਾਰਪੈਟ ਪਾਵਾਂਗੇ

Same day service in Chicago and suburbs

Amar Carpets Inc

ਵੈਸਟਰਨ ਅਵੈਨਿਊ ਤੋਂ ਅਧਾ ਬਲਾਕ ਵੈਸਟ, 2423 W Devon Ave. Chicago IL 60659

ਕਾਲ ਕਰੋ : ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ

Ph: 773-508-5253, 773-507-8043, Fax: 773-508-5249

ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ

ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ
ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਡੀਪੋਰਟ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋ?
ਜਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ
ਕੇਸ ਬੰਦ ਹੈ?

ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਅਟਾਰਨੀ ਪੰਨੂੰ

ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਡਿਫੈਂਸ

- ਬੋਰਡ ਆਫ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਪੀਲਜ਼
- 9th & 2nd ਸਰਕਿਟ ਅਪੀਲਜ਼
- ਕੈਨਸੇਲੇਸ਼ਨ ਆਫ ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ (10 ਸਾਲਾ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਕੇਸ)
- ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇਸ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਮੋਸ਼ਨ ਮੁਫਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

NEW YORK
T 718.672.8000
75-20 ASTORIA BLVD, SUITE 170
JACKSON HEIGHTS, NEW YORK 11370
* ADMITTED IN THE STATE OF NEW YORK ONLY

CALIFORNIA
T 510.796.9000
39180 LIBERTY STREET, SUITE 118
FREEMONT, CA 94538

Punjab TimesEstablished in 2000
15th Year in PublicationPublished every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746**Fax:847-705-9388**Email: punjabtimes1@sbcglobal.net
www.punjabtimesusa.com**Editor:**

Amolak Singh Jammu

Astt. Editors:

Jaspreet Kaur

Kuljeet Singh

Photographer

Kamaljit Singh Virdi

Ph. 847-502-2703

Our Columnists

Ashok Bhaura

Tarlochan Singh Dupalpur

Baljit Basi

Major Kular

Correspondents**Detroit, MI**

Rajinder Syan

734-261-0936

New York

Iqbal S. Jabowalia

917-375-6395

Postmaster: Please send
address changes to Punjab Times,
20451 N. Plum Grove Rd., Palatine,
IL 60074**Distributed in:**California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Missisipi,
Iowa, Arkansas, Texas, Virginia, Ne-
vada, Washington, Oregon, Arizona,
Georgia, Florida, New York, New
Jersey, Connecticut, Oklahoma, Penn-
sylvania, Missouri, Kentucky**ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ**
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 95 ਡਾਲਰ,
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 450 ਡਾਲਰ**ਨੋਟ:** ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ
ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਛਾਪੇ
ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ
ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ
ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ
ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ
ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ
ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣ।**Disclaimer**The views expressed in the
articles published in the columns
of Punjab Times are that of
their writers, and it is not
implied that Punjab Times
endorses them.Sameway Punjab Times
does not necessarily endorses
the claims made in the
advertisements published in
Punjab Times.**All disputes subject to**
Chicago jurisdiction.

ਜਿਨਾਹ ਦੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਮੌਤ ਤੋਂ 47 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਭੇਜਿਆ ਬਿੱਲ

ਫਾਤਿਮਾ ਜਿਨਾਹ ਦੀ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਜਿਨਾਹ ਨਾਲ ਤਸਵੀਰ**ਕਰਾਚੀ:** ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਬਾਨੀ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਜਿਨਾਹ ਦੀ ਭੈਣ ਫਾਤਿਮਾ ਜਿਨਾਹ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ 47 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ 263774 ਰੁਪਏ ਦਾ ਪਾਣੀ ਦਾ ਬਿੱਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਰਾਚੀ ਵਾਟਰ ਤੇ ਸੀਵਰੇਜ ਬੋਰਡ ਨੇ ਫਾਤਿਮਾ ਜਿਨਾਹ ਨੂੰ ਇਹ ਬਿੱਲ ਭੇਜਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਬਿੱਲ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦਸ ਦਿਨ ਦੇ ਵਿਚ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪਾਣੀ ਤੇ ਸੀਵਰੇਜ ਦਾ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇਕਰ ਬਿੱਲ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕੁਰਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਨਿਲਾਮੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਹੋਰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਛਪੀ ਰਿਪੋਰਟ

ਅਨੁਸਾਰ ਬਿੱਲ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਬਿੱਲ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਆਖਰੀ ਮਿਤੀ 28 ਮਈ ਸੀ ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਿੱਲ ਨਾ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਬਿੱਲ ਵਿਚ ਬੀਬੀ ਫ਼ਾਤਿਮਾ ਜਿਨਾਹ ਦਾ ਪਤਾ ਆਰ ਏ 241 ਕੈਂਟ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਜਾਇਦਾਦ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਜਿਨਾਹ ਦੀ ਸੀ ਤੇ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਉੱਥੇ ਇਕ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਕਾਇਦੇ ਆਜ਼ਮ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਵਸਤਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਇਹ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨਾਹ ਨੇ 'ਫਲੈਗ ਸਟਾਫ਼ ਹਾਊਸ' ਮਾਰਚ 1944 ਵਿਚ 1.15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ।

ਧਰਮ ਉਤੇ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਸਾਇਆ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 115 ਹੈ ਜਦਕਿ 90 ਹੋਰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਚਲਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਮੁਤਾਬਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਤੋਂ ਦੋ ਸੌ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਕਿੱਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਇਸ ਵੇਲੇ ਬੇਵੱਸ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਪੱਖ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੀ ਹੈ। ਵੱਖਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪੁਨਰਗਠਨ ਐਕਟ 1966 ਤਹਿਤ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਰਿਆਣਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੱਕ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਪਰ ਵੱਖਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦਖ਼ਲ ਦੇਣ ਤੇ ਵੱਖਰੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਇਥੇ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਰੇਤਕਾ ਪੰਜਾਬ ਪੁਨਰਗਠਨ ਐਕਟ 1966 ਦੀ ਧਾਰਾ 72 ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ 1966 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਕਾਰਜ ਖੇਤਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖੇਤਰਫਲ ਤੱਕ ਹੀ ਮਿਥਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੁਨਰਗਠਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ

ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਰੱਦ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸੂਬੇ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਪੈਸਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਲਏ ਜਾਣ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਗ੍ਰਿਮਰਾਹਕੂਨ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਲ 2012-13 ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ ਤਕਰੀਬਨ 30 ਕਰੋੜ ਹੈ ਜਦਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਖਰਚ 26 ਕਰੋੜ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬੇ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵੀ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਹੁੱਡਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਿਛਲੇ 8 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਾਹਬਾਦ ਮਾਰਕੰਡਾ ਵਿਖੇ ਉਸਾਰੇ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ 150 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅੱਜ ਵੀ ਅੱਧ-ਵਿਚਕਾਰ ਲਟਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਮੱਕਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੀਵ-ਧਮਤਾਨ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਨਾ ਦੇ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਕਮੇਟੀ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਤਿੰਨ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੋ ਗਈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੇ ਖੇਤੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਲਜ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਥਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਪੁਨਰਗਠਨ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 72 ਦੀ ਸਬ ਧਾਰਾ ਇਕ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ, ਰਾਜ ਜਾਂ ਸੂਬਾਈ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅੰਤਰ-ਰਾਜੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਬਣ ਜਾਣਗੀਆਂ ਤੇ ਜਦ ਤੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਰਾਹੀਂ ਬਦਲਵਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨਗੀਆਂ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 72 ਦੀ ਸਬ ਧਾਰਾ 3 ਵਿਚ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ

ਇਰਾਕ ਸੰਕਟ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਹਲੂਣਿਆ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਹੁਣ ਤਕ ਕੋਈ ਰਾਬਤਾ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਇਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾਅਵੇ ਤਾਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਤ ਕਿਸੇ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛੀ। ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਫਸੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੰਜਾਬੀ ਹੀ ਹਨ। ਉਧਰ, ਜਹਾਦੀਆਂ ਨੇ ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਸੁੰਨੀ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸਲਾਮਿਕ ਖਲੀਫੇ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੁਖੀ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦਾ ਅਹਿਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਆਫ ਇਰਾਕ ਐਂਡ ਲੇਵਾਂਟ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਸਿਰਫ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ (ਆਈ.ਐਸ.) ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਫਰੰਟਮੈਨ ਬਗਦਾਦੀ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਆਗੂ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਰਾਕੀਆਂ ਲਈ ਪਿਛਲਾ ਜੂਨ ਮਹੀਨਾ ਇਸ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਿਆਨਕ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸਲਾਮੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਤੇ ਇਰਾਕੀ ਫੌਜ ਵਿਚ ਛਿੜੀ ਜੰਗ ਕਾਰਨ 1531 ਆਮ ਨਾਗਰਿਕ ਤੇ 886 ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਵਾਨ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸਲਾਮੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਕੁ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਅੰਦਰ ਇਰਾਕ ਦਾ ਉੱਤਰ ਤੇ ਪੱਛਮ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਤੇ ਸੀਰੀਆ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਦੇ ਗਠਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਤਾਇਨਾਤ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਮਿਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿਛਲੇ ਜੂਨ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਲੜਾਈ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 2287 ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 1763 ਸਿਵਲੀਅਨ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਰਾਕ ਦੇ ਅਨਬਾਰ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਇਸਲਾਮੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੁਝ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਸਮੇਂ ਮਾਰੇ ਜਾਂ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ

ਹਨ। ਇਸ ਸਾਲ ਹੀ ਮਈ ਵਿਚ 799 ਇਰਾਕੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ ਜਦੋਂਕਿ ਅਪਰੈਲ ਵਿਚ 750 ਮੌਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਹੀਨੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਹਨ।

ਉਧਰ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਬਗਦਾਦ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਨਵੇਂ ਭੇਜੇ ਤਿੰਨ ਸੌ ਫੌਜੀ ਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਸੰਭਾਲ ਲਈਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਗਦਾਦ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਦੂਤਘਰ, ਬਗਦਾਦ ਕੌਮਾਂਤਰ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਾਇਨਾਤ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜੀਆਂ ਦੇ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਦੀ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਲਈ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਤਾਇਨਾਤ ਰਹਿਣਗੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਰਾਕ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹਾਲਾਤ ਸੁਧਰ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਵੀ ਹਨ।

ਬੈਲਗੱਡੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦੌੜਾਂ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕਿਲਾ ਰਾਏਪੁਰ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਬੈਲਗੱਡੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦੌੜਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀ ਇਕ ਐਨ.ਜੀ.ਓ. ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਜੁਆਬ ਮੰਗਿਆ ਹੈ। ਐਨ.ਜੀ.ਓ. ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪਾਉਣ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਆਗਿਆ ਮੰਗੀ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਐਚ.ਐਲ. ਦਾਤੂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਜੰਗਲਾਤ ਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਮੰਤਰਾਲੇ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਮਾਲਵਾ-ਦੋਆਬਾ ਬੁੱਲਜ਼ ਵੈਲਫੇਅਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਐਨ.ਜੀ.ਓ. ਪੀਪਲ ਫਾਰ ਐਨੀਮਲਜ਼ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਨਲਵੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਨਰਗਠਨ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਖੇਤੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਐਗਰੀਕੋਇਟਿਡ ਕਾਲਜ ਬਦਲਵਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹਰਿਆਣਾ ਖੇਤੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਹਿਸਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਬਦਲਵਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਸਿਰਫ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਹੀ ਚਾਰ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਮਾਂ ਲੰਘਣ ਬਾਅਦ ਵੀ ਅੰਤਰ-ਰਾਜੀ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ 1966 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਹੁਣ ਇਹ ਅਖਤਿਆਰ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮਤੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੁੱਡਾ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦਖ਼ਲ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਪੈਂਤੜੇ ਮੱਲਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ
ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ
ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿਆੜਾ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ
ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

Matrimonial

ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ

Suitable Match for Green Card holder, Jat Sikh girl, 28, 5'-3", fair complexion, BSc nursing, innocently divorcee after brief marriage, working as a RN. Divorcees considerable. Send bio-data and photo to E-mail: csahi1949@gmail.com or Call: 209-483-9783

ਕੰਨਿਆ ਦੀ ਲੋੜ

Suitable girl wanted for Jatt Sikh, US citizen boy, B Sc, 24, 5'-10". Girl should be 22-24, 5'-5", MBBS /B Tech./Nursing degree/ B. Pharmacy. Send photo & bio-data @ mbrar31@hotmail.com, Cell: 608-695-3475

ਸਾਥੀ ਦੀ ਭਾਲ

Wanted match for 51 year, 5'-10" divorced U.S. citizen, Sikh boy, Physical Therapist professional, no kids. Contact: 812-265-8238

ਬਾਦਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਵਰਤੋਂ

ਬਠਿੰਡਾ: ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਔਸਤਨ ਹਰ ਪੰਜਵੇਂ ਦਿਨ ਪਿੰਡ ਬਾਦਲ ਦਾ ਗੇੜਾ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲੰਘੇ ਦੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ 154 ਦਿਨ ਪਿੰਡ ਬਾਦਲ ਆਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਵਰਤਿਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਯਾਦਵ ਨੂੰ ਵੀ ਪਿਛਾਹ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਖਿਲੇਸ਼ ਯਾਦਵ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਸੈਫਈ ਦੇ ਇਕ ਸਾਲ ਵਿਚ 45 ਗੇੜੇ ਲਾਏ ਸਨ।

ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵੱਲੋਂ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਜਨਵਰੀ 2012 ਤੋਂ 31 ਦਸੰਬਰ 2013 ਤੱਕ ਪਿੰਡ ਕਾਲਝਰਾਨੀ ਵਿਚ 154 ਦੌਰੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਲਈ ਪਿੰਡ ਕਾਲਝਰਾਨੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਦਾਣਾ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਹੈਲੀਪੈਡ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਪਿੰਡ ਬਾਦਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਪਿੰਡ ਕਾਲਝਰਾਨੀ ਵਿਚ ਉੱਤਰਦਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੜਕ ਰਸਤੇ ਪਿੰਡ ਬਾਦਲ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਪਿੰਡ ਕਾਲਝਰਾਨੀ ਦੇ ਹੈਲੀਪੈਡ 'ਤੇ ਪੱਕੀ ਗਾਰਦ ਲਗਾਈ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਬਕਾਇਦਾ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਹੈਲੀਪੈਡ ਦਾ ਬਿਜਲੀ ਬਿੱਲ

ਭਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੌਰਾਨ 82 ਦਫ਼ਾ ਪਿੰਡ ਕਾਲਝਰਾਨੀ ਵਿਚ ਪੁੱਜੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਔਸਤਨ ਹਰ ਨੌਵੇਂ ਦਿਨ ਪਿੰਡ ਬਾਦਲ ਦਾ ਗੇੜਾ ਮਾਰਿਆ ਹੈ। ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ 73 ਦੌਰੇ ਪਿੰਡ ਕਾਲਝਰਾਨੀ ਦੇ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਿਸ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਔਸਤਨ ਹਰ ਦਸਵੇਂ ਦਿਨ ਪਿੰਡ ਬਾਦਲ ਦਾ ਚੱਕਰ ਕੱਟਿਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਲ 2012 ਵਿਚ 29 ਦਿਨ ਤੇ ਸਾਲ 2013 ਵਿਚ 53 ਦਿਨ ਪਿੰਡ ਕਾਲਝਰਾਨੀ ਵਿਚ ਪੁੱਜੇ ਹਨ। ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਸਾਲ 2012 ਵਿਚ 32 ਦਿਨ ਤੇ ਸਾਲ 2013 ਵਿਚ 40 ਦਿਨ ਪਿੰਡ ਕਾਲਝਰਾਨੀ ਵਿਚ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਰਾਹੀਂ ਪੁੱਜੇ ਹਨ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕਾਫ਼ੀ ਮਾਲੀ ਤੰਗੀ ਵਿਚ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ

ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦਾ ਖਰਚਾ ਵੀ ਦਿਨੋਂ-ਦਿਨ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਦੂਜੀ ਦਫ਼ਾ ਹਕੂਮਤ ਸੰਭਾਲਣ ਮਗਰੋਂ ਮਾਰਚ 2012 ਵਿਚ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪਿੰਡ ਬਾਦਲ ਆਉਣ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਾਲ 2012 ਦੇ ਅਪਰੈਲ ਤੇ ਨਵੰਬਰ ਵਿਚ ਛੇ-ਛੇ ਗੇੜੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਤੇ ਪਿੰਡ ਬਾਦਲ ਦੇ ਲਾਏ ਹਨ। ਅਗਸਤ 2013 ਵਿਚ ਤਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ 'ਤੇ 11 ਗੇੜੇ ਪਿੰਡ ਬਾਦਲ ਦੇ ਲਾਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਿੰਡ ਕਾਲਝਰਾਨੀ ਦੇ ਹੈਲੀਪੈਡ 'ਤੇ ਉੱਤਰਿਆ ਹੈ।

ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸਤੰਬਰ 2012 ਤੇ ਜਨਵਰੀ 2013 ਵਿਚ ਸੱਤ-ਸੱਤ ਗੇੜੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ 'ਤੇ ਪਿੰਡ ਬਾਦਲ ਦੇ ਲਾਏ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ

ਮੰਤਰੀ ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਬਠਿੰਡਾ ਦੀ ਬਰਮਲ ਕਲੋਨੀ ਵਿਚ ਉੱਤਰਦਾ ਹੈ। ਮਿਲੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਦੋ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ 301 ਦੌਰੇ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਔਸਤਨ ਹਰ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਸਾਲ 2012 ਵਿੱਚ 78 ਤੇ ਸਾਲ 2013 ਵਿਚ 86 ਦੌਰੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਔਸਤਨ ਹਰ ਪੰਜਵੇਂ ਦਿਨ ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦੋ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ 137 ਦੌਰੇ ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਦੇ ਦੌਰਿਆਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਦੋ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੌਰਾਨ 81 ਦੌਰੇ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਨੇ ਨਵਾਂ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਐਲਾਨਿਆ

ਸਿਡਨੀ: ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਬਾਕਾਇਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਆਉਂਦੇ ਇਕ ਵਰ੍ਹੇ 'ਚ ਕਰੀਬ 2 ਲੱਖ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਵੀਜ਼ੇ ਦਿੰਦਿਆਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸੱਦੇਗਾ। ਉਧਰ ਵੀਜ਼ਾ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਕ ਚੰਗਾ ਕਦਮ ਮੰਨਦਿਆਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੀਤੀ ਹੋਰ ਸਰਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਸਕੋਟ ਮੋਰੀਸਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਮੁਤਾਬਕ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਵਿੱਤੀ ਵਰ੍ਹੇ 2014-15 ਵਿਚ ਇਕ ਲੱਖ 90 ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬੁਲਾਏਗੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 1,28,550 ਹਨਰੇਰੀ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਵਿੱਤੀ ਵਰ੍ਹਾ ਪਹਿਲੀ ਜੁਲਾਈ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਆਰੰਭ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਟੋਨੀ ਐਬਟ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀ ਲਿਬਰਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਸਦੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਅੰਦਰ ਆਪਣੀ ਪਕੜ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਫੈਮਿਲੀ ਮਾਈਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਪਾਂਸਰਡ ਕੈਟਾਗਰੀ ਤਹਿਤ ਵੀ 60 ਹਜ਼ਾਰ 885 ਤੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਮਾਈਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕੈਟਾਗਰੀ ਹੇਠ 565 ਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਵਿੱਤੀ ਵਰ੍ਹੇ ਵਿਚ ਵੀਜ਼ੇ ਦੇਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਮੰਤਰੀ ਸਕੋਟ ਮੋਰੀਸਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਲਈ ਲਾਹੇਵੰਦ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਹਰ ਪਾਸੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਕਿਲਡ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸਮਾਜਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਮੇਲ-ਮਿਲਾਪ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਵੀ ਸਮਰਥ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਯੂਰਪ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਏਸ਼ੀਆ ਤੋਂ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ

ਹਨਰੇਰੀ ਵਰਕਰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਏਸ਼ੀਆਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਬਿਹਤਰ ਹਨਰੇਰੀ ਕਾਮੇ,

ਇਕ ਸਾਲ ਵਿਚ ਸੱਦੇਗਾ ਦੇ ਲੱਖ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਾਮੇ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਵਧੇਰੇ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਪੁੱਜਦੇ ਹਨ। ਉਧਰ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਅਨ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਪ੍ਰਭਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਤੇ ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ

ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਕਿਲਡ ਮਾਈਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨਰਮ ਕੀਤਿਆਂ ਹੀ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੁਚਾਰੂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਕਿਲਡ ਸਕਰੀਨਿੰਗ ਦੀਆਂ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਪੈਦਵਰੀਆਂ ਤੇ ਆਈਲੈਟ ਟੈਸਟ ਦੀ ਸਕਰੀਨਿੰਗ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕੀਤਿਆਂ ਹੀ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੀ ਮੰਗ ਤੇ ਸਪਲਾਈ ਪੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੁਦ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਅਨ ਸਕਿਲਡ ਗੇਰੇ ਆਈਲੈਟ ਟੈਸਟ ਦੀ ਸਕਰੀਨਿੰਗ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਜਦੋਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੂਲ ਭਾਸ਼ਾ, ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹੀ ਹੈ।

‘ਨੈਸ਼ਨਲ ਹੈਰਲਡ’ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸੋਨੀਆ ਨੂੰ ਸੰਮਨ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸਥਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾ ਸੁਬਰਾਮਨੀਅਨ ਸਵਾਮੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫੌਜਦਾਰੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਬੰਦ ਪਏ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਹੈਰਲਡ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਧੋਖਾਧੜੀ ਤੇ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ।

ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਗੋਮਤੀ ਮਨੋਹਰ ਨੇ ਸਾਲ 2010 ਵਿਚ ਬਣੀ ਯੋਗ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਹੈਰਲਡ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਐਸੋਸੀਏਟਡ ਜਰਨਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ (ਏ.ਜੇ.ਐਲ.) ਸਿਰ ਚੜ੍ਹੇ ਕਰਜ਼ੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 120 ਬੀ ਸਮੇਤ 403, 406 ਤੇ 420 ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ।

Freeway Travel Inc

ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ, ਖਰਾ ਸੌਦਾ, ਬਿਹਤਰ ਸਰਵਿਸ

Call Raju

Tel: 773-973-0200

Fax: 773-973-0557

2542 W Devon Ave. Chicago IL 60659

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

National Truck Driving School

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਅਤੇ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ

ਕੰਪਨੀ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ 35 ਸੈਂਟ ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ

*ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ

*ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ/ਜੋਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ

*ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਚੁੱਕਣ ਤੇ ਛੱਡਣ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ

*2-3 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

Call For Special Price

Kashmir S. Thandi

Office: (866) 933-3038

Balhar S. Ranu Cell:916-502-7733

Yuba City Ph:530-419-5058

1816 Main Ave., Secramento CA, 95838

ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਭਾਈਵਾਲੀ ਲਈ ਸਾਂਝਾ ਮੋਰਚਾ ਹੋਇਆ ਦੋਫਾੜ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਾਂਝੇ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਮੱਤਭੇਦ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ਼ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਭਾਵੇਂ ਅਗਾਮੀ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਤੇ ਨਿਗਮ ਚੋਣਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਲੜਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਅਤੇ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ) ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਾਂਝ ਨਾ ਰੱਖਣ 'ਤੇ ਅੜੇ ਹਨ।

ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਦੇ ਸੂਬਾ ਸਕੱਤਰ ਬੰਤ ਬਰਾੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਕਦਾਚਿਤ ਵੀ ਚੋਣ ਲੜਨ ਲਈ ਰਾਜੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਸਗੋਂ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਵਿਰੋਧੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਨਿੱਤਰੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪਾਈਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਤੇ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ.) ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਮੁੜ ਤੋਂ ਇਕ ਮੰਚ ਉੱਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵੀ ਖਦਸ਼ਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਰਲ ਲੜਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ। ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਨੂੰ ਹਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ

ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਵੱਲੋਂ ਜਥੇਬੰਦਕ ਢਾਂਚਾ ਭੰਗ

ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਰੂਹ ਫੂਕਣ ਲਈ ਜਥੇਬੰਦਕ ਢਾਂਚਾ ਭੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਅਗਲੇ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸੈਂਟਰਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 2017 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਰਲ ਕੇ ਲੜਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਂਝੇ ਮੋਰਚੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਜੀਵਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਰਲ ਅੱਗੇ ਤੁਰਨ ਲਈ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।

ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਮੰਚ 'ਤੇ ਇਕੱਠਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲ ਕਰੇਗੀ। ਪੈਸੇ ਦੀ ਧੌਂਸ 'ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚ ਏਕਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਰੂਹ ਫੂਕਣ ਲਈ ਜਥੇਬੰਦਕ ਢਾਂਚਾ ਭੰਗ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੇਂਦਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਬਗੈਰ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਕੀਤੇ ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਲਈ ਜੁੱਟ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਵੱਡੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇਦਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਣ ਤੇ ਢਿੱਲੀ-ਮੱਠੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਾਲੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭੇ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਅਹੁਦੇਦਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨ

ਵਰਗ ਨੂੰ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਵੱਲੋਂ ਨੇੜ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰੀ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਡਟਣ ਲਈ ਲਾਮਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ., ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਸਦਕਾ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ।

ਅਰਵਿੰਦ ਖੰਨਾ ਵੱਲੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੇ ਸੰਕੇਤ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਧੂਰੀ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਅਰਵਿੰਦ ਖੰਨਾ ਆਪਣੇ ਅਸਤੀਫੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕੁਝ ਮੋਹਰੀ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਖੰਨਾ 'ਤੇ ਦਬਾਅ

ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਖੰਨਾ ਨੂੰ ਹਲਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਚੇਤਾ ਕਰਾਇਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ

ਬਾਰੇ ਸ੍ਰੀ ਖੰਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਮਿਲ ਕੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਾਵਾਂਗਾ।

ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਖਾਸਮਖਾਸ ਅਰਵਿੰਦ ਖੰਨਾ ਦੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਕਿਆਸ ਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਅਰਵਿੰਦ ਖੰਨਾ ਦਾ ਧੂਰੀ ਹਲਕਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਚ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ 14 ਮਈ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅਸਤੀਫਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 30 ਮਈ ਤੱਕ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਪੇਪਰ ਲੈਣਾ ਭੁੱਲ ਗਈ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ

ਪਟਿਆਲਾ: ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਡਿਗਰੀ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਇਮਤਿਹਾਨ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਠੀਕ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਤਕਰੀਬਨ 100 ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹਨ। ਇਹ ਇਮਤਿਹਾਨ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਆਪਣੀ

ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਦਰੁਸਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁਣ ਚਾਰ ਜੁਲਾਈ ਲਈ ਲਏ ਜਾ ਰਹੇ ਇਸ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵਿਚ ਬੈਠਣ ਵਾਲੇ ਭਾਗ ਤੀਜਾ ਤੇ ਭਾਗ ਚੌਥਾ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹਨ। ਕੁਝ ਜਣੇ ਤਾਂ ਡਿਗਰੀ ਵੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਮੁਤਾਬਕ ਅਜਿਹੇ ਸਿਰਫ ਦੋ ਹੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਲਈ ਹਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ 'ਵਰਸਿਟੀ ਕੈਪਸ ਵਿਚਲੇ' ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਇਹ ਇਮਤਿਹਾਨ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਮਤਿਹਾਨ ਲੈਣ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਵਿਉਂਤਵੰਦੀ ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਡਿਪਲੋਮਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਿਗਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਦਾਖਲਾ ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਖੁੰਝ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂਕਿ 'ਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਕਿ ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਇਹ ਇਮਤਿਹਾਨ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕੁਝ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਖਰੀ ਸਾਲ ਤੇ ਕੁਝ ਭਾਗ ਤੀਜਾ ਵਿਚ ਹਨ।

ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵੀ ਹੁਣ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਚੂਸਣ ਲੱਗੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਝਟਕਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਇਲਾਜ ਚਾਰ ਗੁਣਾ ਮਹਿੰਗਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਡੇਢ ਸਾਲ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਹੈ ਜਦੋਂ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਪਰਚੀ ਫੀਸ, ਕਮਰੇ ਦੇ ਕਿਰਾਏ, ਅਪਰੇਸ਼ਨ, ਲੈਬਾਰਟਰੀ ਟੈਸਟ ਤੇ ਖੂਨ ਦੀ ਬੋਤਲ ਦੇ ਭਾਅ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਨਵੀਆਂ ਦਰਾਂ ਪਹਿਲੀ ਜੁਲਾਈ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਪਰਚੀ ਦੀ ਫੀਸ ਹੁਣ 10 ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਪਰੈਲ 2013 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਦੋ ਰੁਪਏ ਸੀ ਜਦੋਂਕਿ ਪਿਛਲੇ ਵਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਪੰਜ ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੇ ਏ.ਸੀ. ਕਮਰੇ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ 200 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 500 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੂਲਰ ਵਾਲੇ

ਕਮਰੇ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ 50 ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 100 ਰੁਪਏ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੀਟਰ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ ਦੇ ਹੁਣ 25 ਰੁਪਏ ਦੀ ਥਾਂ 100 ਰੁਪਏ ਭਰਨੇ

ਚਾਰ ਗੁਣਾ ਮਹਿੰਗਾ ਹੋਇਆ ਇਲਾਜ

ਪੈਣਗੇ। ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਜਨਰਲ ਵਾਰਡ ਵਿਚ ਮਰੀਜ਼ ਲਈ ਦਾਖਲਾ ਫੀਸ 25 ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 30 ਰੁਪਏ ਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਾਰਡ ਦੀ ਫੀਸ 100 ਤੋਂ 150 ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ 750 ਦੀ ਥਾਂ 1000 ਰੁਪਏ ਭਰਨੇ ਪੈਣਗੇ। ਛੋਟੇ

ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਫੀਸ ਵਿਚ 50 ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਈ.ਸੀ.ਯੂ. ਦੇ ਬੈੱਡ ਤੇ ਵੈਂਟੀਲੇਟਰ ਮਸ਼ੀਨ ਦੇ ਕਿਰਾਏ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ 100 ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਾਧਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਦੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਖੂਨ ਦੀ ਬੋਤਲ ਦਾ ਮੁੱਲ 300 ਦੀ ਥਾਂ 500 ਰੁਪਏ ਮਿੱਥ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਲ 450 ਰੁਪਏ ਹੈ। ਈ.ਸੀ.ਜੀ. ਦੀ ਫੀਸ ਵਿਚ 35 ਰੁਪਏ, ਐਕਸਰੇ ਦੇ ਰੇਟ ਵਿਚ 10 ਰੁਪਏ, ਅਲਟਰਾਸਾਊਂਡ ਦੀ ਫੀਸ 50 ਰੁਪਏ ਤੇ ਮੈਮੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੀ ਫੀਸ ਵਿਚ 150 ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਹੈਲਥ ਸਿਸਟਮ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਰਾਂ ਵਧਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬੱਸ ਸਫ਼ਰ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਬੱਸ ਭਾੜੇ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਬੱਸ ਕਿਰਾਏ ਵਾਲਾ ਸੂਬਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਬੱਸ ਕਿਰਾਏ ਵਿਚ ਹੋਏ ਅੱਠ ਫੀਸਦੀ ਵਾਧੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋਮੀਟਰ 91 ਪੈਸੇ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋਮੀਟਰ 75 ਪੈਸੇ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ 75 ਪੈਸੇ, ਹਿਮਾਚਲ 'ਚ 90 ਪੈਸੇ, ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ 78 ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਬੱਸ ਕਰਾਇਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਹਫ਼ਤੇ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਗੇੜੇ ਮਾਰ ਕੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਵੱਡੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਚੰਗੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਬੱਸ ਭਾੜੇ ਵਿਚ ਹੋਏ ਭਾਰੀ ਵਾਧੇ ਨੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦੇ ਆਲਮ ਵਿਚ ਲਿਜਾ ਸੁਟਿਆ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬਜਟ ਅਜੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬਜਟ ਭਾੜੇ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਿਲਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਖਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦੇ ਭਾਅ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਘਟੇ ਨਹੀਂ, ਉਲਟਾ ਸਗੋਂ ਕਈ ਵਸਤਾਂ ਦੇ ਭਾਅ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਆਈ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਬੱਸ ਭਾੜਿਆਂ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਦਾ ਅਸਰ ਏਨਾ ਵਿਆਪਕ ਹੋਵੇਗਾ

ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਹਰ ਵਸਤ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਲੋਕ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੇ ਚੁਪਾਸਤ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਅਜੇ ਵੀ ਘਿਰੇ ਰਹਿਣਗੇ।

ਮੋਗਾ ਕਾਂਡ: ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਉਠੇ ਸਵਾਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਮੋਗਾ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੌਰਾਨ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤੇ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਗੋਰਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁੱਢਲੀ ਪਤਤਾਲ ਮੁਤਾਬਕ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤੇ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੋਰਾ ਦੀ 15-20 ਫੁੱਟ ਦੂਰੋਂ ਗੋਲੀ ਚੱਲਣ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਸਬ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਰਾਜਦੀਪ ਬਹੁਤ ਨੇੜਿਓਂ ਗੋਲੀ ਚਲਣ ਕਾਰਨ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਰਾਜਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੇਟ ਨੂੰ ਚੀਰਨ ਵਾਲੀ ਗੋਲੀ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਹਥਿਆਰ ਇਹ ਭੇਤ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਮੁੱਖ ਕੜੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਲੋਕਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਛਾਪਾ ਮਾਰਨ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ, ਘਟਨਾ ਵੇਲੇ ਵਰਦੀ ਪਾਉਣ ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਕੋਈ ਨਿੱਜੀ ਰੰਜਿਸ਼ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਹੋਣ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਤੇ ਸਿਪਾਹੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰਨ ਲਈ ਵਰਤੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਸਨਾਖਤ ਵੀ ਇਸ ਪਤਤਾਲ ਦੀਆਂ ਕਈ

ਗੁੰਝਲਾਂ ਖੋਲ੍ਹੇਗੀ। ਦੋਵੇਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸੈਕਟਰ 17 ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ 23 ਜੂਨ ਨੂੰ ਦਰਜ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਿਰ, ਢਿੱਡ, ਸੱਜੇ-ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਦੋਵਾਂ ਪੱਟਾਂ 'ਤੇ ਤਕਰੀਬਨ 15 ਗੋਲੀਆਂ ਵੱਜੀਆਂ ਸਨ ਜਦਕਿ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਗੋਰਾ ਦੇ ਨੱਕ, ਖੱਬੀਆਂ-ਸੱਜੀਆਂ ਬਾਹਾਂ 'ਤੇ ਤਕਰੀਬਨ ਨੌਂ ਗੋਲੀਆਂ

ਵੱਜੀਆਂ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ 25 ਜੂਨ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਮੋਗਾ-ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਬਾਈਪਾਸ 'ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਅਪਰਾਧ ਸ਼ਾਖਾ ਦੀ ਟੀਮ ਨਾਲ ਹੋਏ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੌਰਾਨ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਣ ਤੇ ਦੋ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਤਤਾਲੀਆ ਟੀਮ (ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ.) ਬਣਾਉਣ

ਕਾਰਨ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹੋਰ ਭਖ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਪੱਧਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ. ਬਣਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਪਤਤਾਲ ਦਾ ਮੁੱਖ ਧੁਰਾ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੌਰਾਨ ਚੱਲੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਬਾਬਤ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਰਿਪੋਰਟ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਗੋਲੀ ਕਿਸ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਈ ਗਈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮੋਗੇ ਦੇ ਹਰਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ 23 ਜੂਨ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਸੀ ਕਿ ਪਿੰਡ ਚੰਨੂਵਾਲਾ ਦੇ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਰਿੱਕੂ, ਪਿੰਡ ਸੰਗਤਪੁਰਾ ਦੇ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪਿੰਡ ਲੰਗੋਆਣਾ ਪੁਰਾਣਾ ਦੇ ਸ਼ਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਗੋਰਾ ਆਦਿ ਨੇ ਇਥੇ ਸੈਕਟਰ-22 ਸਥਿਤ ਉਸ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਵਤ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਅਸਲੀਲ ਵੀਡੀਓ ਬਣਾ ਕੇ ਜ਼ਲੀਲ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਹੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਅਪਰਾਧ ਸ਼ਾਖਾ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਰਣਜੋਧ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਅਪਰਾਧ ਸ਼ਾਖਾ ਸਮੇਤ ਸੈਕਟਰ-17 ਬਾਣੇ ਦੀ ਟੀਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਫਤਨ ਲਈ ਮੋਗੇ ਗਈ ਸੀ।

ਸੱਠ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਰਾਜਸੀ ਤਜਰਬਾ

ਬਾਦਲ ਦੇ ਰਾਜ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਹ ਹਾਲ ਕਿਉਂ?

ਉਮਰ ਦੇ ਸਤਾਸੀਵੇਂ ਸਾਲ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਰਾਜਸੀ ਤਿਕਤਮਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਮਾਹਰ ਆਗੂ ਸ਼ਾਇਦ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦੂਸਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਿਫਤਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਨਾ ਮੰਨੀਏ ਕਿ ਮੇਰੇ ਬਾਪ ਨਾਲ ਦਾ ਵਧੀਆ ਬਾਪ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ। ਏਦਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਬਾਪ ਵੀ ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕਹਿ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਹੋਣਹਾਰ ਪੁੱਤਰ ਵਰਗਾ ਦੂਸਰਾ ਸਿਆਣਾ ਪੁੱਤਰ ਮਿਲਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਬਾਪ-ਬੇਟਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੱਬੇ-ਸੱਜੇ ਵੀ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਬੰਬੇਰੇ ਵੰਡਰਚੀ ਫਿਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਪੀ-ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਮੌਕੇ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦੇਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਮਰਗ ਦੇ ਭੋਗ ਮੌਕੇ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਵਲਾਵਾਂ ਪਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਗੂ ਬਾਦਲ ਬਾਪ-ਬੇਟੇ ਦੇ ਸੋਹਲੇ ਗਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਦਾ ਇੱਕ ਪੱਖ ਹੈ।

ਦੂਸਰਾ ਪੱਖ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਸੀ ਤਿਕਤਮਾਂ ਨਾਲ ਰਾਜ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਮਾਹਰ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਸਿਰਫ ਤਿਕਤਮਾਂ ਲੜਾ ਸਕਣ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਮਾਹਰ ਹਨ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਲਿਜਾਣ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਹਕੀਕੀ ਮਾਹਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਰਹੇ। ਗੁਫਤਾਰ ਦੇ ਗਾਜ਼ੀ ਬਣਨਾ ਹੋਰ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਮਲ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਗੁਣ ਹੁੰਦਾ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਨਾਲ ਕੀਲ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਸੇਧਤ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਖਿਸਕਦੇ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਪੂਰਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਤੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਪੱਲਾ ਛੁਡਾਉਂਦੇ ਵੀ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਜਲਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਾ ਸੁੱਝੇ ਤਾਂ ਉਹ ਭਖਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਵੱਲ ਚਾਂਦਮਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਰਾਹ ਫੜ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੁਖਾਂਤ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵਾਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਹੇ ਕਈ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਯਾਦ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕੌੜਾ ਅਤੇ ਕੁਸੈਲਾ ਬੋਲਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਰਾਜਨੀਤਕ ਲੋੜ ਲਈ ਜੱਫੀ ਵੀ ਪਾ ਲਈ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁਖੀ ਕੇ ਪੀ ਐਸ ਗਿੱਲ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜਿਹੜੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਬਾਦਲ ਦੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਸਫੇ ਭਰੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਉਸੇ ਗਿੱਲ ਦੇ ਪਿਤਾ ਵਾਲੇ ਘਰ ਆਪੋ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਜਣੇ ਮਿਲ ਵੀ ਲੈਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਗੱਲ

ਕੇ ਪੀ ਐਸ ਗਿੱਲ ਬਾਰੇ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਫ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਦੀ ਖੰਡਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗੁੰਝਲਾਂ ਹਨ ਇਸ ਮਹਾਨ ਆਗੂ ਬਾਰੇ।

ਜਿਹੜੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗੁੰਝਲਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਬਾਰੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਈ ਵਾਰੀ ਦਿੱਤਾ ਇਹ ਬਿਆਨ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਤਾਂ ਮੁੱਢਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ

ਅਤਚਾਨ ਪਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਉਸ ਆਗੂ ਨੇ ਦਿਖਾਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਇਹ ਤੱਥ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਮਲੋਟ ਦੇ ਦੇਹਰੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਦੀ ਜਨਰਲ ਸੀਟ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਚਿਰੰਜੀ ਲਾਲ ਧੀਰ ਨੂੰ 1957 ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਹਰਾਇਆ ਸੀ।

ਹੁਣ ਉਹ ਅੱਸੀ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਟੱਪ ਕੇ ਉਸ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਪੁੱਜ ਕੇ ਬੰਦੇ ਤੋਂ ਇਹ ਆਸ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਚਾਰੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖ ਕੇ ਬੋਲੇਗਾ, ਪਰ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਅਜੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਉਸੇ ਸੱਠ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਪੜ੍ਹੇ ਤੋਂ ਰਾਜਸੀ ਫਾਲ ਮਾਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਗੰਭੀਰ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋਕ ਜਾਣ ਤਾਂ ਲੜੀਫੇ ਸੁਣ ਕੇ ਮੁੜ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਉਪ ਚੋਣ ਆ ਜਾਵੇ, ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉਸੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੀ ਮੰਦੀ ਹਾਲਤ ਦਾ

ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੱਠ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਰੇ ਧੱਕ ਕੇ ਕੁਰਸੀ ਸੰਭਾਲੀ ਸੀ, ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਦੇ ਸਾਲ ਇਹ ਦੁਹਾਈ ਦੇਈ ਗਏ ਕਿ ਖਜ਼ਾਨਾ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲੀ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਏ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਡੇਢ ਮਿਆਦ ਗੁਜ਼ਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਇਹ ਖਜ਼ਾਨਾ ਅਜੇ ਵੀ ਖਾਲੀ ਦਾ ਖਾਲੀ ਹੈ। ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਖਾਲੀ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਘੱਟ ਤੇ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਵੱਧ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਭਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਵੀ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਭਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੋਂ ਪੇਸ਼ੀ ਵਾਸਤੇ ਸੰਮਨ ਨਾ ਕੱਢਵਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ, ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਏਨੇ ਫੰਡ ਦੇਈ ਗਏ, ਜਿੰਨੇ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਦੀ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤੇ। ਏਨੇ ਫੰਡ ਆਏ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦਾ ਬੱਲਾ ਢੱਕਣ ਜੇਗੇ ਸਾਬਤ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਕਿ ਇਸ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੀ ਗਾਗਰ ਵਿਚ ਛੇਕ ਹੀ ਛੇਕ ਹਨ।

ਦੂਸਰਾ ਪਾਸਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਦ-ਅਮਨੀ ਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੂੰ ਚਿੱਟੇ ਦਿਨ ਭਰੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਛੇਹਰੇ ਬਾਣੇ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਸੌ ਗਜ਼ ਦੂਰ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਮੁੱਕ ਜਾਣ ਉੱਤੇ ਕਾਤਲ ਆਪਣੇ ਘਰੋਂ ਜਾ ਕੇ ਹੋਰ ਗੋਲੀਆਂ ਲਿਆ ਕੇ ਮਾਰਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਲੋਕ ਇਹ ਆਸ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਹੁਣ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਕਰਨਗੇ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫਿਰ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੀ ਇੱਕ ਧੀ ਚਿੱਟੇ ਦਿਨ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਚੁੱਕੀ ਗਈ, ਅਗਵਾਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਣ ਦੀ ਸੋਧ ਲਈ ਹਰ ਨਾਕੇ ਵਾਲੇ ਰਾਹ ਛੱਡਦੇ ਗਏ ਤੇ ਸਾਰਾ ਫਰੀਦਕੋਟ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਉਬਲ ਪਿਆ, ਬਾਦਲ ਨੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਹਾਲੇ ਇਸ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ। ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਚ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿਚ ਕੁੱਟ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਲੱਤ ਤੱਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੁੱਟਿਆ ਨਹੀਂ, ਪੌੜੀਆਂ ਤੋਂ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਹਾਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੀ ਸੀ ਟੀ ਵੀ ਕੈਮਰੇ ਦੀ ਫੁੱਟੇਜ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਵੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਚੁੱਪ ਕੀਤੇ ਰਹੇ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਅਹਿਮ ਮੌਕਿਆਂ ਉੱਤੇ ਚੁੱਪ ਵੱਟ ਜਾਇਆ ਕਰਨ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਰਾਜ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਜਾਨ ਤੇ ਮਾਲ ਦੀ ਰਾਖੀ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਪੂਰਾ ਕਰਨ।

ਅਸੀਂ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਸ ਲਈ ਕਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਹੁਣ ਹਾਲਤ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨੀ ਵੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦੇਰ ਨਾਲ ਹੀ ਸਹੀ, ਉਹ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਹਨ, ਪਰ ਅਜੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਕਿ ਉਹ ਰੋਗ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਫੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰੋਗ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਨਾ ਫੜੀ, ਇਹ ਚਿੰਤਾ ਵੀ ਰਾਜਸੀ ਚਿੰਤਾ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰੋਗ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਇਸ ਰਟਨ-ਮੰਤਰ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿ 'ਦਿੱਲੀ ਦਰਬਾਰ' ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਆਪ ਪਿੱਛੇ ਬੈਠ ਕੇ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਥ ਕਮਾਨ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਇਹ ਰਟਨ-ਮੰਤਰ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ

ਫਰਾਂਸ ਨੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਸੱਦਾ ਪੱਤਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਫਰਾਂਸਵਾ ਹੋਲੈਂਡੇ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਫਰਾਂਸ ਆਉਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਲੌਰੈਂਟ ਫਬੀਅਸ ਨੇ ਦਿੱਤੀ।

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿਤਾ

ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ
ਫੋਨ: 91-98140-68455

ਲੜੀ ਸੀ। ਕਮਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਆਣ ਕੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ, ਉਸ ਦਾ ਇੱਕ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨਾਲ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀ ਦਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹੋ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਉਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਆਮ ਲੋਕ ਇਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁਪਾਰੀ ਕਿਲਿੰਗ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਕਹੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਾਜ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਕਿੰਨਾ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਚੱਲਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜਾਂਚ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਨੂੰ ਦੇਣੀ ਪਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਇਆ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਮਿੱਤਰ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮਾਇਆ ਪਿੱਛੇ ਆਮ ਹੁੰਦੇ ਕਤਲ ਸੁਣ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਇਨਸਾਫ ਕਰੇਗੀ, ਪਰ ਇਥੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਅਫਸਰਾਂ ਉੱਤੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲੱਗੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਪੈਸੇ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਜਾਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮੋਗੇ ਦੀ ਘਟਨਾ ਵੀ ਏਦਾਂ ਦੀ ਕਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਂਚ ਦੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਕਈ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵੀ ਹੈ, ਨਾਲ ਜੁੜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਤੌਖਲੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੱਠ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਜਿਸ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਕੋਲ ਹੋਵੇ ਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਵੱਡੇ ਜਿਗਰੇ ਵਾਲੇ ਰਾਜਸੀ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਚਿੱਤ ਕਰ ਕੇ ਵਿਖਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਇਹ ਹਾਲ ਕਿਉਂ ਬਣ ਗਿਆ? ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਉਸ ਤੋਂ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁਣਗੇ ਕਿ ਉਹ ਰਾਜ-ਗੱਦੀ ਉੱਤੇ ਬੈਠਾ ਹੋਇਆ ਹੀ ਰਾਜ ਦੇ ਮੋਹ ਤੋਂ ਵਿਰੱਕਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਜਾਹਰਾ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਕਮਾਨ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਹੈ, ਪਰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਹੁਣ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਫੋਕੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਗਤਕੋਬਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸਰ ਸਕਦਾ, ਇਹ ਕਾਂਗਰਸੀ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਕਰਦੇ ਆਏ ਹਨ ਅਤੇ ਕਰਦੇ ਵੀ ਰਹਿਣਗੇ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨਹੀਂ, ਰਾਜ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਰਾਜਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

Desi Bazar

916 E. Main Street #118, Greenwood, IN, 46143
Tel: 317-888-2040, Fax: 317-887-6116

We specialize in all kind of Indian Groceries and Sweets

J FRESH VEGETABLES EVERY THURSDAY
J FRESH GOAT MEAT

10% off on all Gurudwara supplies
and Religious programs!!

We Are Open 7 Days a Week

ਖੁਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸਾਫ ਸੁਥਰਾ ਸਟੋਰ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਦੇਸੀ ਬਾਜ਼ਾਰ

40 ਟਰੱਕ ਰਿਪੇਅਰ-ਓਕਲਹੋਮਾ

ਮਕੈਨਿਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ

ਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਡੀਜ਼ਲ
ਟਰੱਕਾਂ ਬਾਰੇ ਚੰਗੀ
ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਣ
ਵਾਲੇ ਮਕੈਨਿਕਾਂ ਦੀ
ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਫੋਨ: 832-512-7172

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 5 ਜੁਲਾਈ 2014

ਮੋਦੀ ਦੇ ਅੱਛੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ

ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮੁਹਿੰਮ ਦੌਰਾਨ ‘ਅੱਛੇ ਦਿਨ ਆਨੇ ਵਾਲੇ ਹੈਂ’ ਦੀ ਰਟ ਲਾਈ ਸੀ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਬਣਦਿਆਂ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਉਲਟਾ-ਪੁਲਟਾ ਹੋ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਹਰ ਮੁੱਦੇ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਦਿਆਂ ਹੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗ ਮੌਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਿਆਸੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣਕਾਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਦਾ ਸਟੇਟਸਮੈਨ ਹੋਣ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੇਸ਼ੀਨਗੋਈ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਮੋਦੀ ਹੁਣ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲਾ ਮੋਦੀ ਨਹੀਂ, ਕੌਮੀ ਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਹਾਲਾਤ ਕਰ ਕੇ ਅਤੇ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਣ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਹੀ ਪੈਣਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਮਹਿੰਗਾਈ ਕਰ ਕੇ ਭਾਜਪਾ, ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਮਿਹਣੇ ਮਾਰਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬੱਕਦੀ, ਹੁਣ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਉੱਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਦੇ 30 ਦਿਨ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਖੂਬ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਕੇ ਮਨਾਏ ਹਨ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਾਸਕ, ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ 100 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਰਥਿਕ ਫਰੰਟ ਉੱਤੇ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਅਜੇ ਸਮਝ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਕਿ ਔਕੜਾਂ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹੜੀ ਤੰਦ ਪਹਿਲਾਂ ਫੜੀ ਜਾਵੇ। ਉਹਦੇ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਨਿੱਤ ਉਛਾਲੇ ਮਾਰਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਹੁਣ ਆਨੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਅਗਲੀ ਵੰਗਾਰ ਬਜਟ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ-ਲੁਭਾਉ ਸਕੀਮਾਂ ਦਾ ਲੜ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਛੱਡਣਾ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਜਿਹਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਹੋਰ ਬੋਝ ਪੈਣ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਇਹ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਪਹਿਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਨਵਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਕੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ? ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੋਧਿਆਂ ਹੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਰਤਾ ਕੁ ਘੋਖ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਦੀ ਕਾਰਕੁੰਨਗੀ ਉੱਤੇ ਨਿਗ੍ਹਾ ਮਾਰੀਏ। ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਚੁੱਪ-ਚੁਪੀਤੇ ਅਹਿਮ ਅਸਾਮੀਆਂ ਉੱਤੇ ਹਿੰਦੁਤਵੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਏ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਧੜਾ-ਧੜ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕਰਤਿਆਂ-ਧਰਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਇਹੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਉਹ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਸਿੱਧੀ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੀ ਕਮਾਨ ਹੇਠ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਲੋਕ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅੱਖੀਂ ਘੱਟਾ ਪਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਬੜੀ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਉਚੇਚੀ ਮੁਹਿੰਮ ਛੇੜੀ ਜਿਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਕਸਦ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਚੇਤਨਾ ਨਾਲ ਓਤ-ਪੋਤ ਕਰਨਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੱਸਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਚੇਤਨਾ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹਿੰਦੁਤਵ ‘ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ’ ਬਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣੂੰ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੈਂਕੜੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿੰਗ ਨੇ ਵਾਹਵਾ ਤੇਜ਼ੀ ਫੜ ਲਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੀ ਤੋਟ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਵਾਰੇ-ਨਿਆਰੇ ਹੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਹ ਅਸਲ ਮੋਦੀ ਲਹਿਰ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਨੇ ਪੈਸਾ ਪਾਣੀ ਵਾਂਗ ਵਹਾਇਆ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਹੀਲਾ ਕੀਤਾ। ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲ ਸੁਲ੍ਹਾ ਦਾ ਹੱਥ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤਰਦੀ ਨਜ਼ਰੇ ਇਹੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੋਦੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਅਤੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਤਾਕਤ ਇਕੱਠੀ ਕਰ ਕੇ ਮੋਦੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਉਹ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵੀ ਮੋਦੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਬੋਲਣ ਲੱਗ ਪਏ; ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਮਹਿੰਗਾਈ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ‘ਤੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਮਿਸਾਲ ਹੀ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਦਰਿਆ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਰਾਜ ਕਰ ਕੇ ਵਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਭਾਈਵਾਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਨੂੰ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ‘ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਧਾਰ ਲਈ ਹੈ। ਉਂਜ, ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬਾਦਲ ਦੀ ਇਸ ਸਿੱਧੜ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਤਿੱਖਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਤੱਕ ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਆਖਰਕਾਰ ਪੁੱਜ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਆਵਾਮ ਦੇ ਅੱਖੀਂ ਘੱਟਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸਪਲਾਇਰਾਂ ਅਤੇ ਸਮਗਲਰਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਛੇੜਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਬਾਦਲ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ‘ਅੱਛੇ ਦਿਨ’ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਹਿਤਾਂ ਖਾਤਰ ਸਿਆਸਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਹੁਣ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੱਚ-ਮੁੱਚ ਅੱਛੇ ਦਿਨ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਝੇ ਹਾਕਮਾਂ ਤੋਂ ਖਹਿੜਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛੁਣਾਉਣਾ ਹੈ!

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ !

ਝੂਠਿਆਂ ਦੀ ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ ਹੋਈ ਜਾਂਦੀ ਐ, ਜਿਹਦੇ ਪੱਲੇ ਸੱਚ ਉਹਨੂੰ ਲੈਂਦੇ ਸਿੱਟ ਜੀ। ਧਨ-ਧੌਸ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸਾਰੇ ਪੁੱਗਦੀ, ਗਰੀਬ ਤੇ ਨਿਮਾਣਿਆਂ ਦੀ ਲੱਗੇ ਪਿੱਟ ਜੀ। ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਮਹਿਲ ਉਚੇ ਹੋਈ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਹੇਠਾਂ ਜੋ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਜਾਂਦੇ ਪਿੱਟ ਜੀ। ਗਾਂਢਾਂ-ਸਾਂਢਾਂ ਜਿਹਦਾ ਕਿਸੇ ਨੇਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਸੁਣੇ ਨਾ ਕੋਈ ਰੋਵੇ ਭਾਵੇਂ ਦੱਸੇ ਪਿੱਟ ਜੀ। ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਪੁੱਤ ਅੱਗੇ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ, ਐਰਾ-ਗੈਰਾ-ਨੱਥੂ ਦੇਖੇ ਬਿੱਟ ਬਿੱਟ ਜੀ। ਰੋਜ਼ ਰੋਜ਼ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਰੰਗ ਬਦਲੇ, ਹੋ ਕੇ ਸੁਰਮਿੰਦੀ ਦੇਖੇ ਗਿਰਗਿਟ ਜੀ। ਰੋਸ ਤੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਕਿਹੜਾ ਗਿੱਟੇ ਭੰਨਦੇ, ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀ ਭਿੜੇਗੀ ਇੱਟ ਜੀ। ਮਾੜੇ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਓਂ ਹਾਮੀ ਭਰਦਾ, ਮਾਇਆਧਾਰੀਆਂ ਦੇ ਆਉਂਦੇ ਪੂਰਾ ਫਿੱਟ ਜੀ। ਸਿਆਸੀ ਠੱਗਾਂ-ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਬਾਹਰ ਹੀ, ਸੋਖੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਜੀ।

ਸ਼ਹੀਦ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ

ਸ਼ਹੀਦ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਇਹੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੱਲੂਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ ਦੇ ਸਾਕੇ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਮਾਈਕਲ ਓਡਵਾਇਰ ਨੂੰ ਲੰਡਨ ਜਾ ਕੇ ਕਤਲ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿਚ ਜਥੇਬੰਦਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਸਰਗਰਮੀ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਖੋਜ-ਲਿਖਤਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਜਾਂਬਾਜ਼ ਦੇ ਨੈਣ-ਨਕਸ਼ ਉਭਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਹਰ ਹੀਲੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਖਦੇੜਨ ਲਈ ਤਤਪਰ ਦਿਸਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਇਸ ਕਾਰਜ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਲੜ ਰਹੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਵੀ ਨਿੱਘਾ ਸਬੰਧ ਰਿਹਾ ਜਿਸ ਦਾ ਦਾਈਆ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੰਘਰਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਖਦੇੜਨਾ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਇਥੇ ਛਾਪੇ ਜਾ ਰਹੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਦਰ ਨਾਲ ਰਾਬਤੇ ਬਾਰੇ ਖੋਜ ਭਰਪੂਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸ਼ਹੀਦ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਉਹ ਮਹਾਨ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਅਮਰੀਕਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਆ ਗਿਆ। ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਇਨਕਲਾਬ ਨਾਲ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਾਮਰਾਜੀਆਂ ਤੋਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਕਰਵਾਉਣਾ ਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦਾਂ ਉੱਤੇ ਕੌਮੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਗ਼ਦਰੀਆਂ ਦੇ ਗੁਪਤ ਟਿਕਾਣੇ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਫੰਡ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ‘ਤੇ ਲਾਈ ਸੀ। ਉਹ 27 ਜੁਲਾਈ 1927 ਨੂੰ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਕਰਾਚੀ ਆਇਆ। ਕਰਾਚੀ ਵਿਚ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸਾਹਿਤ ਫੜੇ ਜਾਣ ‘ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਹੋਇਆ।

ਪੁਲਿਸ ਨੇ 30 ਅਗਸਤ 1927 ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਤਾਂ ਤਲਾਸ਼ੀ ‘ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੋਟ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿਚੋਂ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਪਿਸਤੌਲ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ‘ਤੇ ਅਟੈਚੀ ਵਿਚੋਂ ਹੋਰ ਪਿਸਤੌਲ ਤੇ ਕਾਰਤੂਸਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਛਾਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸਾਹਿਤ ‘ਗ਼ਦਰ ਦੀ ਗੂੰਜ’, ਰੂਸੀ ਗ਼ਦਰ ਗਿਆਨ ਸਮਾਚਾਰ, ਪੈਂਫਲਿਟ ‘ਗੁਲਾਮੀ ਦੀ ਜ਼ਹਿਰ’, ‘ਗ਼ਦਰ ਦੀ ਦੂਰੀ’ ਅਤੇ ‘ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਜਾਨ’ ਆਦਿ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ। ‘ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਜ਼ਹਿਰ’ ਪੈਂਫਲਿਟ ਲਾਲਾ ਹਰਦਿਆਲ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸੰਨ 1913-14 ਵਿਚ ਉਰਦੂ-ਪੰਜਾਬੀ ‘ਚ ਛਪਵਾ ਕੇ ਦਸ-ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਮੁਫਤ ਵੰਡੇ ਸਨ। ਇਹ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸੀ।

ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਬਿਊਰੋ (ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ) ਵੱਲੋਂ ਸਾਲ 1934 ਵਿਚ ਗ਼ਦਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ, ਯੂਰਪ, ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਗ਼ਦਰ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਂ ਇਸ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਵਿਚ ਨੰਬਰ ਐਸ 44 (ਪੰਨਾ 267) ‘ਤੇ ਦਰਜ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਇਬਾਰਤ ਇਉਂ ਹੈ:

ਐਸ-44 ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਉਦੇ ਸਿੰਘ, ਉਰਫ਼ ਫਰੈਂਕ ਬਰਾਜ਼ੀਲ ਪੁੱਤਰ ਟਹਿਲ ਸਿੰਘ ਜੱਟ ਪਿੰਡ ਸੁਨਾਮ, ਪਟਿਆਲਾ ਸਟੇਟ, ਉਸ ਦੇ ਕਹਿਣ ਮੁਤਾਬਕ ਉਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਖ਼ਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਿੱਖ ਯਤੀਮਖਾਨੇ ਵਿਚ ਹੋਈ। ਉਸ ਨੇ ਡੇਢ ਸਾਲ ਲਈ ਬਸਰਾ ਵਿਖੇ ਅਤੇ ਦੋ ਸਾਲ ਲਈ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਪੁਰਬੀ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਵਿਚ ਫ਼ੌਜ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਵਾਪਸ ਭਾਰਤ ਆਇਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਲੰਡਨ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੇ ਰਾਸਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਸਮੁੰਦਰ ਰਾਹੀਂ ਗਏ। ਉਸ ਨੇ ਦੋ ਸਾਲ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਡਟਰਾਇਟ ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਪੂਰਬੀ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਚਲਾ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਪੰਜ ਸਾਲ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਰੂਸ ਸਮੇਤ ਕਈ ਯੂਰਪੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ‘ਚ

ਘੁੰਮਿਆ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਹ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਆਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਉਹ ‘ਗ਼ਦਰ ਦੀ ਗੂੰਜ’ ਅਤੇ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ

ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ
ਫੋਨ: 91-97792-32276

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਰ ਬਾਗੀ ਸਾਹਿਤ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਅਗਸਤ 1927 ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ 30 ਅਗਸਤ 1927 ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ‘ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਥਿਆਰ ਹਨ। ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਦੋ ਰਿਵਾਲਵਰ, ਇੱਕ ਪਿਸਤੌਲ ਅਤੇ ਗ਼ਦਰ ਦੀ ਗੂੰਜ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਕਾਪੀਆਂ

ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਸ਼ੇਫਰਡ ਬੁਸ਼ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਖੇ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸ਼ਹੀਦ ਉਧਮ ਸਿੰਘ। ਇਹ ਤਸਵੀਰ 1938 ਦੀ ਖਿੱਚੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਇੱਕ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਬਦਲੇ। ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਉਤੇ ਈਸਟ ਐਂਡ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਭਾਰਤੀ ਨੂੰ ਸਾਂ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਦੀ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਪਤਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਭਾਰਤੀ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸੈਂਸਰਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਬਚਣ ਵਾਸਤੇ ਸਟਾਕਟਨ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ, ਯੂ.ਐੱਸ.ਏ.) ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਲਿਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ‘ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਗ਼ਦਰ’ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੀ ਹੁਣ ਵਾਲੀ ਪੋਸਟਿੰਗ ਪਤੇ ਵਾਲੀ ਲਿਸਟ ਵਿਚ ਇੱਕ ਨਾਮ ਯੂ.ਐੱਸ. ਸਿੰਘ, ਪੰਜਾਬੀ ਹਾਊਸ, 15 ਆਰਟਿਲਰੀ ਪਾਸੇਜ਼ ਈ1 ਹੈ।

ਬਰਾਮਦ ਹੋਈਆਂ। ਉਸ ‘ਤੇ ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 20 ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ। ਉਸ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਮੰਤਵ ਯੂਰਪੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਸੀ ਜੋ ਭਾਰਤੀਆਂ ‘ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਲਸ਼ਵਿਕਾਂ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਤਵ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣਾ ਸੀ। ਵਰਣਨ: ਉਮਰ 27 ਸਾਲ (1927)

ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਉਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ 11 ਅਕਤੂਬਰ 1934 ਦੀ ਗੁਪਤ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਅਸਲੀ ਨਾਂ ਉਦੇ ਸਿੰਘ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਬੁਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਲ 1927 ਵਿਚ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਥਿਆਰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਮਰੀਕਾ ‘ਚ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਸਨ। ਭਾਰਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ‘ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ‘ਚ ਇਹ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਉਦੇ ਸਿੰਘ ਦੀ ਥਾਂ ਸਾਲ 1933 ‘ਚ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਸੀ।

ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਇੱਕ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਬਦਲੇ। ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਉਤੇ ਈਸਟ ਐਂਡ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਭਾਰਤੀ ਨੂੰ ਸਾਂ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਦੀ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਪਤਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਭਾਰਤੀ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸੈਂਸਰਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਬਚਣ ਵਾਸਤੇ ਸਟਾਕਟਨ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ, ਯੂ.ਐੱਸ.ਏ.) ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਲਿਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ‘ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਗ਼ਦਰ’ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੀ ਹੁਣ ਵਾਲੀ ਪੋਸਟਿੰਗ ਪਤੇ ਵਾਲੀ ਲਿਸਟ ਵਿਚ ਇੱਕ ਨਾਮ ਯੂ.ਐੱਸ. ਸਿੰਘ, ਪੰਜਾਬੀ ਹਾਊਸ, 15 ਆਰਟਿਲਰੀ ਪਾਸੇਜ਼ ਈ1 ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂ.ਐੱਸ. ਆਜ਼ਾਦ, ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੈ। ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਹੀ 21 ਮਾਰਚ 1940 ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਾਹਿਬ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਟਾਕਟਨ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਪਤੇ ‘ਤੇ ਭੇਜਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਕੁਝ ਸਮਝਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਟਾਕਟਨ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਸਕੱਤਰ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਲਗਾਤਾਰ ਟੈਲੀਗਰਾਮ ਰਾਹੀਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪੈਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪੱਖ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਦੇ ਬਚਾਉ ‘ਚ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਪੈਸੇ ਵੀ ਭੇਜੇ। ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਦੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ 1934 ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸਰਗਰਮ ਮੈਂਬਰ ਸੀ। ਇਹ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਮਹਿਲਪੁਰ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਲ 1911 ‘ਚ ਅਮਰੀਕਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ‘ਚ ਪੰਨਾ 12 ‘ਤੇ ਦਰਜ ਹੈ।

ਮਾਓਵਾਦੀ ਮਾਰਚ ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਪਹੁੰਚ

ਨਵੀਂ ਬਣੀ ਭਾਜਪਾ ਹਕੂਮਤ ਨਕਸਲੀ ਮਸਲੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ 'ਸੁਰੱਖਿਆ, ਵਿਕਾਸ, ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਪਰਸੈਪਸ਼ਨ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ' ਦੀ ਜੋ ਚੌਮੁਖੀ ਨੀਤੀ ਲੈ ਕੇ ਆਈ ਹੈ, ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ 'ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ' ਦੀ ਦੋਮੁਖੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਹੀ ਵਿਸਤਾਰ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਮਾਓਵਾਦ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਦਸ ਸੂਬਿਆਂ (ਤਿਲਗਾਨਾ ਸਮੇਤ) ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰਾਂ, ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀਆਂ, ਕੇਂਦਰੀ ਨੀਮ-ਫੌਜੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲਾਂ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਆਹਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਖਾਸ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਐਲਾਨ

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ

ਫੋਨ: 91-94634-74342

ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਅੰਦਰੋਂ-ਅੰਦਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਗੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਉਪਰ ਵੱਡਾ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਂਬੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਜ਼ਰੀਏ 'ਨਕਸਲੀ ਭੈਅ' ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਸੁਧਾਰਨ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਵਿਚ ਜੁਟੀ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਮੁਲਕ ਦੇ ਬਾਸਿੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਐਲਾਨ ਵਿਚ ਇਕ ਪਾਸੇ 'ਸੰਤੁਲਤ ਪਹੁੰਚ' ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ 'ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ' ਦੀ ਫਾਸੀਵਾਦੀ ਸੁਰ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਹਕੂਮਤ ਨੇਤ-ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਵੇਗੀ।

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸਟੇਟ ਦੀ ਤਾਸੀਰ ਹੀ ਐਸੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁੱਖਧਾਰਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਹੋਵੇ, ਲਫ਼ਜ਼ਾਂ ਦੇ ਹੋਰ-ਫੇਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਅਵਾਮ ਦੀ ਸਮਾਜੀ-ਸਿਆਸੀ ਬੇਚੈਨੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਸਲਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਹਕੂਮਰਾਨਾਂ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨੀਤੀ 'ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ' ਦੀ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਮੁੱਚੀ ਹਕੂਮਰਾਨ ਜਮਾਤ ਸਿਆਸੀ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਫੌਜੀ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਨੁਾ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਅਤਿਕਥਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਹਕੂਮਰਾਨ ਜਮਾਤ ਦੀ ਆਪਣੇ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜੰਗ ਅਮਰੀਕੀ ਸਟੇਟ ਦੀ 'ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਵਿਰੁੱਧ ਆਲਮੀ ਜੰਗ' ਦਾ ਅਨਿੱਖਤ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਨ ਉਸੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਨਕਸ਼ੇ-ਕਦਮਾਂ 'ਤੇ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਧੁਰਾ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਸੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੇ ਮੁਨਾਫ਼ਿਆਂ 'ਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਹੈ।

ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਹਕੂਮਤ ਲਈ ਨਕਸਲਵਾਦ 'ਮੁਲਕ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ

ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਖਤਰਾ' ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ 2009 ਵਿਚ 'ਓਪਰੇਸ਼ਨ ਗ੍ਰੀਨ ਹੰਟ' ਨਾਂ ਹੇਠ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਕਾਂਗਰਸੀ ਹਕੂਮਰਾਨ ਬੇਸ਼ਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਰਾਜਸੀ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਵਿਹਾਰ ਦੀ ਸਾਲਮ ਪੁੱਸ 'ਸੁਰੱਖਿਆ' ਉਪਰ ਸੀ। ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਾ ਸਿਰਫ ਜੰਗ ਨੂੰ ਬੇਵਕੂਫ਼ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਦੇਖੋ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਰੈਲਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨੀਮ-ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਜੇ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਹਕੂਮਤ ਦੀ 'ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਅਤਿਵਾਦ' ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ 1998 ਵਾਲੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਦਮਨਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਹੁ-ਬ-ਹੁ ਆਪਣਾ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਵਿਸਤਾਰ ਦੇ ਕੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਹੁਣ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਦੋਮੁਖੀ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ 'ਪਰਸੈਪਸ਼ਨ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ' ਦੇ ਦੋ ਨਵੇਂ ਵਿਸਤਾਰ ਜੋ ਤਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚੌਮੁਖੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਸ਼ਕਲ 'ਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। 'ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ' ਦੀ ਮਿੱਥ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨਵੇਂ ਹਨ, ਫਰਕ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਹਕੂਮਰਾਨ ਇਹ ਭਲੀਭਾਂਤ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੂਲ ਸਵਾਲ ਹਿੰਸਾ-ਅਹਿੰਸਾ ਦਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਘੋਰ ਨਾਬਰਾਬਰੀ, ਸਮਾਜੀ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਅਤੇ ਅਵਾਮ ਲਈ ਮੌਕਿਆਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਸਾ ਮਸਲੇ ਦਾ ਮੂਲ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਥਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਲਨ ਤੇ ਬੇਵੱਸ ਅਵਾਮ ਆਪਣੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹੱਲ ਇਸ 'ਇੰਤਹਾ' ਢੰਗ ਵਿਚ ਉਦੋਂ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਲਿਹਾਜ਼ਾ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਲੜਾਈ ਦੇ ਢੰਗ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਲੜਾਈ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਹਾਲ-ਦੁਹਾਈ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਹਕੂਮਰਾਨ ਇਸ ਮੂੰਹਜ਼ੋਰ ਹਕੀਕਤ ਉਪਰ ਨਿਹਾਇਤ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਪਰਦਾ ਪਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਰਾਜ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਮੂਲ ਫਿਤਰਤ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਦੇ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹਦੇ ਕਿ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪੀ-ਪੀ ਕੇ ਕੌਸਣ ਵਾਲੀ ਮੁੱਖਧਾਰਾ ਸਿਆਸਤ ਨੇ ਅਹਿੰਸਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਸ ਸਮਾਜ ਦੀ ਕਿੱਥੇ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ? ਲੰਘੇ 67 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ 'ਆਜ਼ਾਦ' ਸਟੇਟ ਦੀ ਅਵਾਮ ਨੂੰ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਜਿਉਣ ਯੋਗ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦੇਣ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਕੀ ਹੈ?

ਜਾਗਰੂਕ ਹਲਕੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ, ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਨਕਸਲੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਾਲੇ 88 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਤਾਂ 'ਵਿਕਾਸ' 'ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਅੱਤਵਾਦ' ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਮੁਲਕ ਦੇ ਬਾਕੀ 538 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਵਿਕਾਸ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਉਥੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸਟੇਟ ਦੇ ਹੱਥ ਕਿਸ ਨੇ ਰੋਕੇ ਹੋਏ ਹਨ? 67 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਵੀ 77 ਫ਼ੀਸਦੀ ਆਬਾਦੀ ਮਹਿਜ਼ 20 ਰੁਪਏ 'ਚ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਿਉਂ ਹੈ? ਸਾਢੇ ਛੇ ਦਹਾਕੇ ਬਾਅਦ ਹੀ ਹਕੂਮਰਾਨਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤਾ ਕਿਉਂ ਆਇਆ ਕਿ ਟੱਬਰ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਜੀਅ ਨੂੰ ਸਾਲ ਵਿਚ ਮਹਿਜ਼ 100 ਦਿਨ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ (ਮਨਰੋਗਾ) ਤੇ ਫ਼ਾਕਾਕਸ਼ੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ 100 ਕਰੋੜ ਅਵਾਮ ਲਈ ਖੁਰਾਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਿੱਲ ਵਰਗੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ ਵਿਸਤਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਕਾਨੂੰਨ ਤਾਂ ਹੁਣ ਬਣਾਉਣੇ ਹੀ ਪੈਣਗੇ; ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬਦਜਨ ਅਵਾਮ

ਨੂੰ ਨਕਸਲੀ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕੀ ਇਹ ਲੋਕ-ਭਲਾਈ ਦੀ 'ਪਰਸੈਪਸ਼ਨ' ਹੈ? ਹੁਣ ਵੀ 2199 ਮੋਬਾਈਲ ਟਾਵਰ ਅਤੇ ਸੜਕਾਂ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਗੜ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤਾਕਤਾਂ ਢੋਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਵਿੱਚੋਂ ਬਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ। ਕਿਸੇ ਸਟੇਟ ਦਾ ਆਪਣੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਨਾਲ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਿਲਵਾਤ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਬੇਈਮਾਨੀ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਦਿਵਾਸੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਨਾਲ ਖਣਿਜ ਵਸੀਲਿਆਂ ਉਪਰ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਵਲੋਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਨਤਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ। ਦਰਅਸਲ ਹਕੂਮਰਾਨ ਲਾਣਾ ਵਿਨਾਸ਼ ਅਤੇ ਬਰਬਾਦੀ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਨਾਂ ਦੇ ਕੇ ਆਲਮੀ ਤੇ ਦੇਸੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੇ ਸੁਪਰ-ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਜੰਗ ਲੜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ 'ਚ 20 ਜੁਲਾਈ

2010 ਨੂੰ ਸਲਵਾ ਜੂਡਮ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਦਿੰਦੇ ਵਕਤ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਬਹੁਤ ਮਾਇਨੇ ਰੱਖਦੀ ਹੈ: "ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਸਮਝ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਐਨੀ ਬੇਮੇਲ ਕਿਉਂ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ।"

ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ-ਚਿਦੰਬਰਮ ਗੁੱਟ ਵਾਂਗ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਲਾਣਾ ਵੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮਾਜੀ-ਰਾਜਸੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਿੰਸਕ ਹੋਰ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ। ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਯ ਸੇਨ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਭੁੱਖ ਨਾਲ ਮਾਰਨਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਹਿੰਸਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਨਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਹੀ ਹਿੰਸਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਪੈਣੇ ਦੇ ਲੱਖ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਹਰ ਸਾਲ ਚਾਰ ਲੱਖ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਟੇਟ ਕਿਸ ਪੱਖੋਂ ਅਹਿੰਸਕ ਹੈ? ਹਰ ਸਾਲ 'ਮੁੱਖਧਾਰਾ' ਦੀਆਂ ਪੈਰੋਕਾਰ ਤਾਕਤਾਂ ਜਿੰਨੀ ਤਾਦਾਦ ਵਿਚ ਦਲਿਤਾਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ, ਫਰਜ਼ੀ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਮੌਤਾਂ ਅਤੇ ਬਦਇਤਿਜ਼ਾਮੀ ਕਾਰਨ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਸੜਕ ਹਾਦਸਿਆਂ ਵਿਚ ਜਿੰਨੀਆਂ ਮਨੁੱਖੀ ਜਾਨਾਂ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਨਕਸਲੀ ਹਿੰਸਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਦਹਿ-ਹਜ਼ਾਰਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਨਹੀਂ।

ਫਿਰ ਮਾਓਵਾਦੀ ਹਿੰਸਾ ਹੀ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਕਿਉਂ? ਹਾਲੀਆ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਪਟੇ ਦੇਣ ਨੂੰ ਨਕਸਲ ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਤੀਜਾ ਅਹਿਮ ਪਹਿਲੂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਕੁਹਜਾ ਮਜ਼ਾਕ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਵਿਚ 2005-07 ਦੌਰਾਨ ਸਲਵਾ ਜੂਡਮ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾ ਕੇ 643 ਕਬਾਇਲੀ ਪਿੰਡ ਸਾੜ ਕੇ ਰਾਖ ਦੇ ਢੇਰ ਬਣਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤੋਂ ਉਜਾੜਨ ਵਾਲੀ ਹਕੂਮਤ ਵੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਇਸੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸੀ।

ਇਸ ਨੀਤੀ ਦਾ ਚੌਥਾ ਪਹਿਲੂ 'ਪਰਸੈਪਸ਼ਨ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ' ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲੇ ਅਵਾਮ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ 67 ਸਾਲ ਦੀ ਨਾਲਾਇਕੀ ਅਤੇ ਨਿਕੰਮੇਪਣ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਨਕਸਲਵਾਦੀ 'ਇੰਤਹਾਪਸੰਦੀ' ਜ਼ਰੀਏ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਜਿਉਣ ਦੇ ਕਾਬਲ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦ ਤਾਕਤ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਜਾਬਰਾਂ ਤੋਂ ਇਨਸਾਫ਼

ਲੈਣ ਦਾ ਰਸਤਾ ਅਖਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਕਵਾਇਦ। ਜਿਸ ਸਟੇਟ ਨੂੰ ਐਨੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤਕ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੱਢਲੀ ਸਕੂਲੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਮਾਮੂਲੀ ਇਲਾਜ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਉਹ ਹੁਣ ਨਕਸਲੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਗੱਡੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਬਾਇਲੀ ਬੋਲੀਆਂ ਵਿਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮਾਂ ਅਤੇ ਇਸਤਿਹਾਰ ਤਿਆਰ ਕਰ ਕੇ ਟੀ.ਵੀ. ਅਤੇ ਰੇਡੀਓ ਚੈਨਲਾਂ ਜ਼ਰੀਏ ਮੁੱਖਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਖੂਬੀਆਂ ਗਿਣਾਉਣ ਲਈ ਪਾਣੀ ਵਾਂਗ ਪੈਸਾ ਰੋੜ੍ਹੇਗਾ। ਸੂਝਵਾਨ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੂੜ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਇਹ ਹਨੇਰੀ ਉਸੇ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਚਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੋਦੀ ਦੀ 'ਅੱਛੇ ਦਿਨਾਂ' ਵਾਲੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਸੀ।

ਕੁਲ ਆਲਮ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਸਰਵ-ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਅਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਢੰਗ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਉਸ ਤਹਿਰੀਕ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਰਸਤਾ ਹੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਹਕੂਮਤ ਖੁਦ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਕਸਲੀ ਸਿਆਸੀ ਰਸੂਖ ਵਾਲੇ 88 ਵਿਚੋਂ 35 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਸਮਾਨ-ਅੰਤਰ ਰਾਜ ਹੈ। ਉਥੇ ਸਥਾਪਤੀ ਦਾ ਨਾਂ-ਨਿਸ਼ਾਨ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਨੇ ਨਕਸਲੀਆਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਹਿੰਸਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਮੂੰਹ-ਤੋੜ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹ-ਮ-ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਜਗ੍ਹਾ ਮਾਓਵਾਦੀ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਉਸ ਪੂਰੇ ਇਲਾਕੇ ਉਪਰ ਜ਼ੁਲਮ ਢਾਹੁਣ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਰਅਸਲ ਜਿਸ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਨਾਲ ਖੁਫ਼ੀਆ ਸਮਝੌਤੇ ਤਹਿਤ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਨਾਲ ਮੋਦੀ ਹਕੂਮਤ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਕੂਮਤ ਉਪਰ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ (ਅਸਲ ਵਿਚ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ) ਵਿਰੁੱਧ ਛੇਤੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਲਿਆ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਸਿਰੇ ਲਾਉਣ ਅਤੇ ਇਥੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਕੇ ਸੁਪਰ ਮੁਨਾਫ਼ਿਆਂ ਦਾ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰੀ ਦਬਾਅ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਅਮਰੀਕੀ ਸਦਰ ਓਬਾਮਾ ਦੀ ਫੇਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਰੌਬਰਟ ਜਿਬਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੇ ਇਹ ਉਦੇਸ਼ ਐਨ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ: 'ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਦਾ ਵਿਰੋਧ' ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਦੀ ਫੇਰੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਏਜੰਡਾ ਰਹੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਕਰ ਰਹੇ ਏਸ਼ੀਆ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ 'ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਵੇਸ਼' ਦੇ ਹਿੱਤ ਦਾਅ ਉਤੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਕੀ 'ਵਿਕਾਸ' ਦੀ ਇਹ ਨੀਤੀ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਵੱਡੇ ਖੂਨ-ਖਰਾਬੇ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਵਾਲੀ?

ਇਰਾਕ ਦੀ ਅੱਗ ਦਾ ਵਧ ਰਿਹਾ ਸੇਕ

ਜੀ.ਐਸ. ਗੁਰਦਿੱਤ

ਫੋਨ: 91-97819-25545

ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਹੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਿਫਿਨ ਦੀ ਲੜਾਈ ਜੋ ਫਰਾਤ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢਿਆਂ ਉੱਤੇ (ਅਜੋਕਾ ਸੀਰੀਆ) 657 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਲੜੀ ਗਈ, ਇਸ ਝਗੜੇ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਸੀ। ਕਰਬਲਾ ਦੀ ਲੜਾਈ (680 ਈਸਵੀ) ਵੀ ਇਸੇ ਦੀ ਕਤੀ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਰਕਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਖੂਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ।

ਅਮਰੀਕਾ, ਇਕ ਦੇਸ਼ ਵਜੋਂ 1783 ਵਿਚ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ। ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੀ ਖੋਜ ਕੋਲੰਬਸ ਨੇ 1492 ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਫਿਰ

ਇਹ ਧਰਤੀ ਆਬਾਦ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਤੇ ਫਰਾਂਸ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਜਮਾ ਲਿਆ। ਆਖਰ 1776 (ਅਸਲ ਵਿਚ 1783) ਵਿਚ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ (ਯੂ.ਐੱਸ.ਏ.) ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। 1861 ਵਿਚ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਨੇ ਘਰੇਲੂ ਯੁਧ ਵਾਲੇ ਭਿਆਨਕ ਦਿਨ ਵੇਖੇ ਜਦੋਂ ਤਕਰੀਬਨ ਅੱਧ ਦੇ ਇਰਾਕ ਵਰਗੀ ਹੀ ਹਾਲਤ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਸਮਝਦਾਰ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਸ ਉੱਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਟੁਕੜੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲਿਆ। ਪਹਿਲੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਵੇਲੇ (1914-1919) ਇਹ ਦੇਸ਼ ਮਜ਼ਬੂਤ ਫੌਜੀ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਵਜੋਂ ਉਭਰਿਆ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਵੇਲੇ (1939-1945) ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਪਰਮਾਣੂ ਤਾਕਤ ਬਣ ਕੇ ਇਸ ਨੇ ਯੂਰਪੀ ਮਹਾਂ-ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਤਾਜ ਖੋਹ ਲਿਆ। 1990 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਤਾਕਤਵਰ ਦੇਸ਼ ਬਣਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਜ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ।

ਇਹ ਵੀ ਬਹਿਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਇਰਾਕ ਦਾ ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀ ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਸੀ ਜਾਂ ਅਮਰੀਕਾ? ਅਮਰੀਕਾ ਉੱਤੇ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਪਾਰਕ ਹਿੱਤਾਂ ਖਾਤਰ ਮੱਧ ਏਸ਼ੀਆ ਨੂੰ

ਜੰਗ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਝੋਕਿਆ। ਤੇਲ ਖਾਤਰ ਜਾਣ-ਬੁਝ ਕੇ ਬਲਦੀ ਉੱਤੇ ਤੇਲ ਪਾਇਆ। ਸੱਦਾਮ ਉੱਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਤਬਾਈ ਦੀ ਨਾ ਛੱਡੀ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਚਾਲਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਫਸਦਾ ਗਿਆ। ਉਪਰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵੀ ਹੁਣ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਉੱਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਓਬਾਮਾ ਮੁਤਾਬਕ ਸਾਰੀ ਅੱਗ ਜਾਰਜ ਬੁਸ਼ ਦੀ ਲਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਬੁਸ਼ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਓਬਾਮਾ ਨੇ 2011 ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜਾਂ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਉਣ ਵਿਚ ਕਾਹਲ ਕੀਤੀ।

ਫਿਰ ਵੀ ਇਰਾਕ ਸੰਕਟ ਲਈ ਇਕੱਲਾ ਅਮਰੀਕਾ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੁਸਲਿਮ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਰੰਜਿਸ਼ਾਂ ਵੀ ਇਸ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਦੇ ਏਕਤਾ ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕੀ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਇਸ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਇਹ ਨੀਤੀ ਅਜੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਉਹ ਅਰਬ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਹਾਬੀ ਇਸਲਾਮ ਨੂੰ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇ ਕੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੱਗ ਬਣਾ ਕੇ ਇਰਾਨੀ ਸੀਆ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵਰਤਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਪਿਛੇ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਰਣਨੀਤਕ ਹਿੱਤ ਹਨ। ਇਜ਼ਰਾਇਲ ਵਾਲਾ ਪਿੱਪਲ ਵੀ ਜਾਣ-ਬੁਝ ਕੇ ਅਰਬ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਹਿੱਕ ਉੱਤੇ ਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਸਦ ਵਿਚ

ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੀ ਤਕੜੀ ਲਾਬੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਅਰਬ-ਇਜ਼ਰਾਇਲ ਨੀਤੀਆਂ 'ਤੇ ਅਸਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਫਲਸਤੀਨੀਆਂ ਦੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਬੇਘਰ ਹੋਏ ਰਹਿਣ ਪਿਛੇ ਮੁਸਲਿਮ ਫੁੱਟ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਅਰਬ ਦੀ ਰਾਜਸ਼ਾਹੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਐਸ-ਪ੍ਰਸਤੀ ਤੋਂ ਹੀ ਵਿਹਲ ਨਹੀਂ। ਤੇਲ ਦੇ ਖੂਹਾਂ ਕਰਨ ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਮਿਲੀ ਅਮੀਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗਾਂ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਇਰਾਕ ਦੇ ਸੁੰਨੀ ਜੰਗਬਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਤਿਵਾਦੀ ਕਰਾਰ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਕੋਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਪਰਵਾਨੇ। ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁੱਖਧਾਰਾ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਵਤਾ ਦੇ ਵੱਡੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਸਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਉੱਤੇ ਤਾਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਅਸਾਲਟਾਂ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਆਦਿ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਜਿਹਾਰੇ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸਿਰ ਤੋਂ ਪੈਰਾਂ ਤੱਕ ਕੰਬਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਾਣ-ਬੁਝ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਦੇ ਇਰਾਕ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਰਾਕ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖਤਰਨਾਕ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਉਥੇ ਫਸੇ ਹੋਏ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਹਿਮੇ ਹੋਏ ਹਨ,

ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸੁੰਨੀ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਹੀ ਹਰ ਆਮ-ਖਾਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਆਈ.ਐੱਸ.ਆਈ.ਐੱਸ. ਨਾਂ ਦੀ ਸੁੰਨੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਜਿਸ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਅਬੂ-ਗਰੀਬ ਜੇਲ੍ਹ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕਈ ਚੋਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਛੁਡਵਾ ਲਏ ਸਨ, ਤੇ ਫਿਰ ਇਸੇ ਸਾਲ ਜਨਵਰੀ ਵਿਚ ਫਲੂਜਾ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਦੇ ਲੜਾਕੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਜੁਝਾਰੂਆਂ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਅਤੇ ਬੋਕੋ ਹਰਮ ਵਰਗੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਵਿਰੋਧੀ ਆਦਮਖੋਰਾਂ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਜੰਗੀ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਇਰਾਕ ਬਰਬਾਦੀ ਕੰਢੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਸਭਿਅਤਾ (ਮੈਸੋਪੋਟਾਮੀਆ) ਵਾਲੀ ਧਰਤੀ ਨਰਕ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਬੱਚੇ 1980 ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਦਾ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ ਜੰਗੀ ਤਬਾਹੀ ਵੇਖੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ 1980 ਤੋਂ 1988 ਤੱਕ ਇਰਾਨ ਨਾਲ ਜੰਗ, ਫਿਰ 1990 ਤੋਂ 2011 ਤੱਕ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਜੰਗ ਅਤੇ ਹੁਣ ਘਰੇਲੂ ਖਾਨਾਜੰਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਂ ਇੱਕ ਪੀੜ੍ਹੀ ਹੀ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਭਵਿੱਖ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਭਿਆਨਕ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਫਿਲਹਾਲ ਦਾ ਕੋਈ ਪੱਕਾ ਹੱਲ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਿਚਾਰਿਆਂ ਦਾ ਕੀ ਕਸੂਰ ਹੈ ਭਾਈ!

ਸਤਿਜੁਗੀ ਲੋਕ

ਡਾ. ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਦਿੱਲੀ ਪਹੁੰਚਣ ਸਮੇਂ ਅਕਾਦਮਿਕ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚੰਗਾ ਨਾਂ ਸੀ। ਉਹ ਮਿਹਨਤੀ ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਬਰੀਕਬੀਨ ਸਾਹਿਤਕ ਖੋਜੀ ਤੇ ਆਲੋਚਕ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਾਊ-ਸਰੀਫ ਇਨਸਾਨ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਸਾਹਿਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਹੋਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ

ਨਾਲ ਨਿੱਘੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਹੋ ਗਈ। ਮੈਂ ਕੋਈ ਤੀਹ ਸਾਲ ਵੱਡੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਮਨ ਉੱਤੇ ਅਸੀਰਵਾਦੀ ਵੱਡੇਰੇ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ। ਹੱਸ ਕੇ ਮਿਲਦੇ ਅਤੇ

ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ

ਫੋਨ: 01191-1165736868
bhullarg@gmail.com

ਸਨਿਮਰ, ਮਿੱਠੀ ਬੋਲ-ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਖੈਰ-ਸੁੱਖ ਪੁਛਦੇ ਤੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ।

ਪੰਜਾਬੋਂ ਉਹ ਬਿਆਸ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਭਲੋਲਜਲਾ ਤੋਂ ਸਨ। ਪਿੰਡ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਏਨਾ ਸਨੇਹ ਸੀ ਕਿ ਆਪਣੀਆਂ ਕਈ ਪੁਸਤਕਾਂ ਉਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਨਾਲ 'ਭਲੋਲਜਲਾ ਨਿਵਾਸੀ' ਲਿਖਿਆ। ਉਹ ਸਕੂਲ ਅਧਿਆਪਕ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਕੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਤੱਕ ਪੁੱਜੇ। ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਉਹ ਗੂੜ੍ਹ-ਗਿਆਨੀ ਸਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ, ਉਰਦੂ, ਫ਼ਾਰਸੀ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਚੋਹਰੇ ਐਮ.ਏ. ਸਨ। ਡਾਕਟਰੇਟ ਵਾਸਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਉਰਦੂ ਦਾ ਭਾਸ਼ਾਈ ਸਬੰਧ' ਵਿਸ਼ਾ ਚੁਣਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਾਂ ਰਾਮਜੀ ਦਾਸ ਬੇਦੀ ਸੀ। ਮਗਰੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾਂ ਤਾਂ ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਕਰ ਲਿਆ ਪਰ ਰਹੇ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਹੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਦੀ ਕੁਲ ਵਿਚੋਂ ਹੋਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਮਾਣ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਉੱਚੀ ਕੁਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੇ ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਵੀ ਭਲੀਭਾਂਤ ਜਾਣਦੇ-ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਬਾਰੇ

ਐਤਕੀਂ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਸ. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਨੇ ਜਿਸ ਬੰਦੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਬਾਤ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਛੇਰੀ ਹੈ, ਉਹ ਹੁਣ ਮਾਨੋ ਬੀਤੇ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਹੋ ਚੱਲੀਆਂ ਹਨ, ਜਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਘਟ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਅੱਜ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਗੱਲ ਬੜੀ ਸਾਧਾਰਨ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰੇ ਦੀ ਆਸਾਧਾਰਨ ਵੀ ਹੈ। ਬੰਦੇ ਦੇ ਤਰਕ ਦੀ ਲੜੀ ਸਿੱਧੀ ਨਿਆਂ ਨਾਲ ਜਾ ਜੁੜਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਬੜੀ ਸਸਤੀ ਸ਼ੈਲੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬਾਤ ਸੁਣਾ ਰਹੇ ਲੇਖਕ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬ ਪਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਾਠਕ ਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਬਰਕਰਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ, ਬਲਕਿ ਬਹੁਤ ਅਛੇਪਲੇ ਜਿਹੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਸਕਰਦੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜ ਪੁਸਤਕਾਂ-ਵਾਰਕਾਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਾਵਿ-ਕਲਾ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਾਵਿ-ਚਿਤਰਣ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ। 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਰਸ਼ਨ' ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੁਰਸੀਨਾਮਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਖਾਂ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਨਾਲ ਜਾ ਜੁੜਦਾ ਹੈ।

ਇਕ ਦਿਨ ਪੰਜਾਬੋਂ ਇਕ ਮੁੰਡਾ ਸਾਡੇ ਘਰ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਹਨੇ ਮੇਰੇ ਇਕਲੌਤੇ ਸਕੂਲ ਅਧਿਆਪਕ ਸਾਂਝੂ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਵਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਕੰਮ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਦੁਚਿੱਤੀ ਜਿਹੀ ਵਿਚ ਪੈ ਗਿਆ, ਫੇਰ ਸੋਚਿਆ, ਇਹ ਤਾਂ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਸਾਧਾਰਨ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਇਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਉਹਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਐਮ. ਏ. ਦੇ ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਦੇ ਪਰਚੇ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਨੰਬਰ ਲਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਪਰਚਾ ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਕੋਲ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਨੰਬਰ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਮੰਤਵ ਨਾਲ ਆਇਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਦੇ ਨੇਮਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਉਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਜਵਾਬੀ ਪਰਚੇ ਤੋਂ ਅਸਲ ਰੋਲ ਨੰਬਰ ਪਾਤ ਲੈਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਦੀ ਥਾਂ ਗੁਪਤ ਨੰਬਰ ਲਾ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਮੁੰਡਾ ਏਨਾ ਜੁਗਤੀ-ਜੁਗਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨੇ ਸਬੰਧਤ ਕਲਰਕ ਦੇਵਤਾ ਤੋਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਚਾਰੇ ਪਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨੰਬਰ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਦਾ ਹੀ ਪਤਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਸਗੋਂ ਚਾਰੇ ਗੁਪਤ ਨੰਬਰ ਵੀ ਲੈ ਲਏ ਸਨ। ਇਉਂ ਸਾਨੂੰ ਪੂਰਾ ਢੇਰ ਫਰੋਲ ਕੇ ਪਰਚਾ ਪਛਾਨਣ-ਲੱਭਣ ਦੀ ਖੋਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਨੀ ਪੈਣੀ, ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬੱਸ ਗੁਪਤ ਨੰਬਰ

ਹੀ ਦੱਸਣਾ ਪੈਣਾ ਸੀ।

ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਰੁਪਾਣਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਘਰ ਦੇਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਮੈਂ ਨਾਲ ਲੈ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਨਾਲੇ ਮੇਰੇ ਇਕੱਲੇ ਨਾਲੋਂ ਸਾਡੇ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਉਤੇ ਅਸਰ ਕੁਝ ਵੱਧ ਪਵੇਗਾ। ਉਹ ਕਿਤੇ ਆਪਣੇ ਦਿੱਲੀ ਵਾਸ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਸੰਘਣੀ ਵਸੋਂ ਵਾਲੇ ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੇ ਪਹਾੜਗੰਜ ਵਿਚ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਜੋਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਾਬਾ ਆਦਮ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੇ ਬਣੇ ਇਕ ਭੀਤੇ ਤੇ ਹਨੇਰੇ ਜਿਹੇ ਘਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮੰਜਲ ਉਤੇ ਉਸ ਚਾਨਣੇ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਮਟਕ-ਚਾਨਣੀ ਜਿਹੀ ਡਿਉਢੀ ਦੀਆਂ ਭੀਤੀਆਂ ਪੌਤੀਆਂ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਗੁਰਦੇਵ ਕਹਿੰਦਾ, ਸੱਜੀ ਕੰਧ ਨਾਲ ਸੰਗਲ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਫੜ ਲਵੋ, ਚੜ੍ਹਨਾ ਸੌਖਾ ਰਹੇ। ਅੱਗੇ ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਵੀ ਦਿਨੇ ਹੀ ਬਲਬ ਜਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਤੇ ਗੁਰਦੇਵ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਚਾਅ ਹੀ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ! ਸਾਨੂੰ ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਕੰਮ ਬਣ ਗਿਆ ਸਮਝੋ।

ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਪਿੱਛੋਂ ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬੜੀ ਮਿੱਠਤ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ, "ਅੱਜ ਰਾਹ ਕਿਵੇਂ ਭੁੱਲ ਗਏ ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ?"

ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਸਾਡੇ ਆਉਣ ਦਾ ਮੰਤਵ ਉਹ ਸਮਝ ਗਏ ਸਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹੋਰ ਲੋਕ ਵੀ ਇਸ ਕੰਮ ਆਉਂਦੇ ਹੋਣ। ਜਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਵਾ ਲੈਣ ਜਿੰਨਾ ਜਾਨਣ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਨਾ ਹੀ ਆਉਂਦੇ ਹੋਣ ਕਿ ਕੰਮ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ।

ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੈਨੂੰ ਹੀ ਬੋਲਣਾ ਪੈਣਾ ਸੀ।

ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕੀਤੇ ਸਵਾਗਤ ਮਗਰੋਂ ਕੰਮ ਬਣ ਜਾਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੈਂ ਗੱਲ ਝਿਜਕ ਜਿਹੀ ਦਿਖਾ ਕੇ ਹੀ ਕਰਨੀ ਠੀਕ ਸਮਝੀ, "ਬੇਦੀ ਜੀ, ਅਸੀਂ ਕੁਛ ਕਸੂਤੇ ਜਿਹੇ ਕੰਮ ਆਏ ਹਾਂ।"

ਉਹ ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਆਖਣ ਲੱਗੇ, "ਕੰਮ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਬੰਦਾ ਆਖਰ ਆਪਣਿਆਂ ਕੋਲ ਹੀ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ। ਦੱਸੋ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਕੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ?"

ਮੈਂ ਕੱਚਾ ਜਿਹਾ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ, "ਬੇਦੀ ਜੀ, ਅਸੀਂ ਤਿੰਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਰਗੇ ਹਾਂ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਸੇਵਾ ਵਰਗਾ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਪਾਪ ਦੇ ਭਾਗੀ ਨਾ ਬਣਾਉ!" ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਦਾ ਅਸਰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਮੈਂ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਸਾਂਝੂ ਦਾ ਦੋਸਤ ਦੱਸਣ ਦੀ ਥਾਂ ਕਿਹਾ, "ਇਹ ਮੇਰਾ ਸਾਂਝੂ ਹੈ। ਇਹਦਾ ਪਰਚਾ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਹੈ, ਗੁਪਤ ਨੰਬਰ ਐਨਾ ਹੈ।...ਬੇਦੀ ਜੀ, ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ, ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਸੈਕੰਡ ਡਵੀਜ਼ਨ ਤੋਂ ਇਹਦੇ ਨੰਬਰ ਕੁਝ ਘੱਟ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੀ ਕਿਰਪਾ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਇਹਦੀ ਸੈਕੰਡ ਡਵੀਜ਼ਨ ਬਣ ਜਾਵੇ ਤੇ ਨੌਕਰੀ ਵਾਸਤੇ ਰਾਹ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਵੇ।"

ਉਹ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਟੋਕੇ ਬਿਨਾਂ ਸਾਂਤੀ ਨਾਲ ਸੁਣਦੇ ਰਹੇ। ਮੈਂ ਸਾਹ ਲਿਆ ਤਾਂ ਬੋਲੇ, "ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਾਲੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਤਾਂ ਰਹੇ ਨਹੀਂ। ਹੁਣ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਨੌਕਰੀ ਇਕ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ।" ਫੇਰ ਉਹ ਇਕ ਪਲ ਚੁੱਪ ਰਹਿ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ, "ਪਰ, ਭੁੱਲਰ ਜੀ, ਮੈਂ ਇਹ ਕੰਮ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕਦੀ ਵੀ ਕੀਤਾ ਨਹੀਂ!"

ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਚੁੱਪ ਵਰਤ ਗਈ। ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਤਾਂ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ! ਆਖਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੀ

ਦੂਜੀ ਵੱਡੀ ਜੰਗ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਜੇ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਕਲੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਜਪਾਨੀ ਮਾਲ ਕਹਿੰਦੇ ਸਾਂ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਮੈਂ ਜਪਾਨ ਦੀ ਮੁਢਲੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ ਪੜ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਜਾਪਿਆ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਸਾਡੇ ਹੀ ਮੁਢਲੇ ਕਵੀਆਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸਿਲਪਕਾਰੀ, ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਵਰਣਨ ਤੇ ਯਥਾਰਥ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਡੇ ਵਰਗਾ ਹੈ। ਬਹੁਤੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਅਸਲੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਰੋਦੀ ਵਰਣਨ ਹੈ।

ਪਿਆਰ ਦੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਪੁੰਗਰੀ ਜਾਂਦੀਆਂ ਘਾਹ ਵਾਂਗ ਘਣੀਆਂ, ਟਹਿ ਟਹਿ ਕਰਦੀਆਂ। ਘਾਹ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਵੱਢੇ, ਖੋਹੇ, ਖੁਰਚੇ ਇਹ ਹੋਰ-ਹੋਰ ਪੁੰਗਰੀ ਜਾਂਦਾ ਏ।

ਮੇਰੇ ਜਿਹਾ ਪਿਆਰ ਕੌਣ ਰਚਾਉਂਦਾ ਏ! ਮੈਂ ਸੁੱਕੀ ਜਾਂਦੀ ਹਾਂ, ਖੁਰੀ ਜਾਂਦੀ ਹਾਂ ਕਮਰਬੰਦ ਹੁਣ ਤੀਹਰਾ ਬੰਨ੍ਹਾਂਗੀ।

ਜੇ ਮੈਂ ਮਰ ਜਾਵਾਂ, ਲੱਦ ਜਾਵਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਮਨ 'ਚ ਟਿਕਾਅ ਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿਹੋ ਜਿਹਾ ਮੈਂ ਜੀਵੀ ਹਾਂ, ਸੂਰਜ ਕਦ ਚੜ੍ਹਿਆ ਤੇ ਕਦ ਲੱਥਾ, ਨਾ ਜਾਣਾ, ਪਿਆਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਏਨਾ ਵਿੰਨ੍ਹਿਆ ਏ

ਹਾਇਕੂ

ਟੀਕਾ ਦੁੱਖਦਾ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲੋਂ,
ਸੱਟ ਦੁੱਖੇ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ।

ਅਸੀਂ ਕਿੰਨੇ ਢੋਂਗੀ
ਇਕ ਦਿਨ ਮਾਂ ਦਿਵਸ
364 ਦਿਨ ਨਲਾਇਕ ਪੁੱਤਰ ਹਾਂ।

-ਜਨਮੇਜਾ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ

ਜਪਾਨ ਜਾਣ ਲਈ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਪੁਲ

ਆਪਣੇ ਜੰਮੇ ਬਾਲਕ ਜਾਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੀ ਕੋਈ ਵਖਰੇ ਨਹੀਂ ਚਿੱਤਰੇ ਗਏ, ਨਾ ਚਾਂਦੀ, ਨਾ ਸੋਨਾ, ਜਾਂ ਬਹੁਮੁੱਲੇ ਹੀਰੇ ਉਸ ਵੱਡੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਰਗੇ ਨੇ, ਤੇ ਇਹ ਖਜ਼ਾਨਾ ਏ ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਜੰਮਿਆ ਬੱਚਾ।

ਹੈ ਨਾ ਤਰਸਯੋਗ ਗੱਲ! ਦਾਰੂ ਬੰਦੇ ਨੇ ਪੀਤੀ ਨਹੀਂ ਤੇ ਸਿਆਣਾ ਬਣ ਬਣ ਬਹਿੰਦਾ ਏ। ਜਪਾਨੀ ਕਵੀਆਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਦਰਸ਼ਨ ਵੀ ਸਾਡੇ ਵਾਲਾ ਹੀ ਹੈ, 'ਦੋ ਪੈਰ ਘਟ ਤੁਰਨਾ ਪਰ ਤੁਰਨਾ ਮੜਕ ਦੇ ਨਾਲ', ਜੇ ਮੈਂ ਇਹ ਜੀਵਨ ਪਲ ਪਲ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਹੰਢਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਗਲੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਕੀ ਚਿੰਤਾ ਕੀਤਾ ਬਣਾ ਜਾਂ ਪੰਖੇਰੂ!

ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਪੈਰ ਪੁੱਟਦੀਆਂ ਨਵੇਂ ਘਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਮੋਤੀਆਂ ਜੜੇ ਕੰਗਣ ਛਣ-ਛਣ ਕਰਦੇ, ਹੀਰੇ ਵਰਗਾ ਇਕ ਗੱਭਰੂ ਆਉਂਦਾ ਆਉਂਦਾ ਦਿਓ! ਬਈ ਗੱਭਰੂ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਦਿਓ।

ਮਰਦ: ਜੇ ਬਿਜਲੀ ਕਤਕਦੀ ਏ ਅੰਬਰ 'ਚ ਬੱਦਲ ਆਂਦੇ ਨੇ ਵਰ੍ਹੇ ਪੈਂਦੇ ਨੇ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਰੁਕਣਾ ਪਏਗਾ। ਇਸਤਰੀ: ਪਰ ਜੇ ਬਿਜਲੀ ਕਤਕੀ ਨਾ

ਤੇ ਬੱਦਲ ਵੀ ਵਰ੍ਹੇ ਨਾ ਮੈਂ ਰੁਕਾਵੀ ਤੇਰੇ ਕੋਲ, ਤੂੰ ਆਖ ਤੇ ਸਹੀ। ਬਸੰਤ ਬਹਾਰ ਅਤੇ ਪਤਝੜ ਦਾ ਰੰਗ ਵੀ ਕੋਈ ਘੱਟ ਸੁੰਦਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਸੰਤ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਮੈਂ ਬਨਫਸ਼ੇ ਦੇ ਫੁੱਲ ਤੋੜਨ ਆਇਆ ਸਾਂ, ਖੇਤਾਂ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਚਾਅ ਚੜ੍ਹਿਆ ਕਿ ਰਾਤ ਭਰ ਓਥੇ ਹੀ ਲੰਮਾ ਪੈ ਰਿਹਾ।

ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਬਸੰਤ ਕੁਝ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਆਵੇ ਤੇ ਦੂਜਿਆਂ 'ਚ ਆਵੇ ਨਾ, ਪਰ ਇਹ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦਾ ਏ ਕਿ ਫੁੱਲ ਕਿਤੇ ਖਰੇ ਨੇ ਤੇ ਕਿਤੇ ਆਏ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਤੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹਾਂ ਤੇ ਮੈਂ ਪਤਝੜ ਦੀ ਰਾਤ ਤੈਨੂੰ ਉਡੀਕੀ ਗਿਆ, ਪਰ ਸਵੇਰ ਦੀ ਠਹੀ ਲੋਅ 'ਚ ਕੱਲਾ ਚੰਨ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਇਆ।

ਕੀ ਚੰਨ ਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਏਦਾਂ ਤਿਹਾਏ ਛਡ ਕੇ ਕਾਹਲੀ ਕਾਹਲੀ ਛਿਪ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਏ? ਉਹ ਪਰਬਤਾਂ ਦੇ ਕਿੰਗਰੇ! ਪਿਛਾਹ ਹਟ, ਤੇ ਚੰਨ ਨੂੰ ਲਹਿਣੇ ਰੋਕ ਲੈ!

ਹੁਣ ਮੇਰੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਮਨ-ਪਸੰਦ ਤੇ ਅੰਤਮ ਟੋਟਕਾ, ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਏਨੀ ਦੁੱਖ ਧੋਤੀ ਤੇ ਜਾਨਦਾਰ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਉਪਜ ਨਕਲੀ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੰਗ

ਦੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਸਾਡੀ ਨਜ਼ਰ ਹੀ ਜੰਗਲੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਜਪਾਨ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਇਹ ਟੋਟਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਡਮੀ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਦੋ-ਮਾਸਕ ਰਸਾਲੇ ਸਮਰਦਸ਼ੀ ਦੇ ਮਾਰਚ-ਅਪਰੈਲ ਅੰਕ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਪੂਰਾ ਅੰਕ ਜਪਾਨੀ ਕਵਿਤਾ ਨਾਲ ਮਾਲਾ ਮਾਲਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ ਪ੍ਰੋ. ਇੰਦੇ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਇੱਕ ਦਾਤ

ਸਾਡੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਵਿਚ ਇੱਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਹੈ ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ। ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਵਰ੍ਹੇ-ਖੰਡ ਤਾਈਂ ਸੌ ਸਾਲ ਦਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਸਿਹਤ ਠੀਕ ਹੈ। ਪਰ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਕੁਝ ਤੱਥ ਦੁਹਰਾਉਣ ਲਗ ਪਿਆ ਹੈ। ਬਿਆਸ ਵਾਲੇ ਰਾਧਾਸੁਆਮੀਆਂ ਦਾ ਪੈਰੋਕਾਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤੇ ਤੱਥ ਉਸ ਡੇਰੇ ਦੀ ਉਸਤਤ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਗੋਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਰੋਲ ਗੱਡੀਆਂ ਤੇ ਨਹਿਰਾਂ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਚੇਤੇ ਵਿਚ ਉਕਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਦਾ ਮੱਤ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਨਹਿਰਾਂ ਨਾ ਪੁੱਟਦੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਿਸਾਨੀ ਰੁਲ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਰੋਲ ਗੱਡੀਆਂ ਦਾ ਜਾਲ ਨਾ ਵਿਛਾਉਂਦੇ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਏਨਾ ਵਿਕਾਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣਾ ਜਿੰਨਾ ਰੇਲਾਂ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡਾ ਤੱਥ ਇਹ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਕੰਨਿਆ ਕੁਮਾਰੀ ਤੱਕ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨਾ ਆਉਂਦੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਖਿੰਡ ਪੁੰਡ ਜਾਣਾ ਸੀ।

ਲੰਘੇ ਸਪਤਾਹ ਇਕ ਪੂਰਾ ਦਿਨ ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ

ਨਿੱਕ ਸੁੱਕ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

Sandhugulzar@yahoo.com

ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਘਰ ਰਹਿਣਾ ਪਿਆ। ਮੈਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਐਤਕੀਂ ਦੀ ਫੇਰੀ ਸਮੇਂ ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਦੇਣ ਨੂੰ ਵੀ ਰਾਧਾਸੁਆਮੀਆਂ ਦੀ ਦੇਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੀ ਤੌਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਉਪਜੀ ਏਕਤਾ ਨੂੰ। ਉਹ ਰੇਡੀਓ, ਟੀ ਵੀ ਅਤੇ ਸਮਾਚਾਰ ਪੱਤਰ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹ ਦੇਖ ਸਕਦੇ। ਪਰ ਆਪਣੇ ਕੱਢੇ ਤੱਥਾਂ ਉਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੱਢੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜਿਸ ਤੱਥ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਏਕਤਾ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਹ ਤੱਥ ਮੇਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਨੀ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਹੜੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਜ਼ੁਕ ਮੋਢਿਆਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਭਾਰ ਨਾਲ ਦਬਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹੈ ਕੋਈ ਸੁਣਦਾ?

ਅੰਤਿਕਾ:

(ਸਿਮਰਜੀਤ ਸਿੰਮੀ ਦੀ ਕਵਿਤਾ 'ਰਤਕ')

ਅੱਜ ਮੁੱਦਤਾਂ ਬਾਅਦ

ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ ਰਤਕ ਦਿਲ 'ਚ ਉਠੀ,

ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਪੁਰਾਣੀ ਸੱਟ

ਪੂਰੇ ਦੀ ਵਾਅ ਨਾਲ ਚਮਕਦੀ ਏ।

ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਜੰਗਲ ਦੀ ਅੱਗ

ਬੁੱਝ ਗਈ ਹੋਊ ਹੁਣ ਤੱਕ

ਪਰ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਤਾਂ ਧੁਖਦੀ ਏ ਹਾਲੇ ਵੀ।

ਵਰਤੋਂ ਲਾਇਕ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀ

**ਕਿੰਨਰਾਂ ਲਈ ਨੀਤੀ
ਤਿਆਰ ਹੋਵੇਗੀ**

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸਤਲੁਜ, ਬਿਆਸ ਤੇ ਘੱਗਰ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਆਈਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿਚ ਬਿਆਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਦੋਵੇਂ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸਥਿਤੀ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਦਾ ਪਾਣੀ ਤਾਂ ਮਾਲਵੇ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਅੱਠ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਪੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਤਲੁਜ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਤਾਂ ਜਨਵਰੀ 2009 ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਰ ਵੀ ਖਰਾਬ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਅਪਰੈਲ 2014 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਸਤਲੁਜ ਦਾ ਪਾਣੀ ਦੋ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ 'ਈ' ਗਰੇਡ ਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਪਾਣੀ ਖੇਤੀ ਲਈ ਵਰਤੋਂ ਜਾਣ ਨਾਲ ਫੂਡ ਚੇਨ ਵਿਚ ਆਉਣ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਖਤਰਨਾਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜਨਵਰੀ 2009 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ

ਸਤਲੁਜ ਦਾ ਪਾਣੀ ਜਦੋਂ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਉਦੋਂ ਉਹ 'ਏ' ਗਰੇਡ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਅਪਰੈਲ 2014 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ

ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਦਾ ਪਾਣੀ 'ਬੀ' ਗਰੇਡ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਬੁੱਢੇ ਨਾਲੇ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 100 ਮੀਟਰ ਦੂਰ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਦਰਿਆ ਦੇ ਨਮੂਨਿਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਮੁਤਾਬਕ ਪਾਣੀ 'ਈ' ਗਰੇਡ ਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੂਸ਼ਿਤ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਕਾਲਾ ਸੰਘਿਆ ਡਰੇਨ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਮਾਰ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਪਾਣੀ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਪਲਾਂਟ ਵਿਚ ਭੇਜਣ ਵਾਲੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸੰਤ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਚੇਵਾਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਨੂੰ ਪਲੀਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋਸੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਲੰਧਰ ਤੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀਆਂ ਨਗਰ ਨਿਗਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਪਾਣੀ ਪਾਉਣ

ਵਾਲੀ ਇੰਡਸਟਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬੁੱਢੇ ਨਾਲੇ ਦਾ ਪਾਣੀ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਪੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਆਕਸੀਜਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਏਨੀ ਘਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦਰਿਆ ਵਿਚਲੇ ਜੀਵ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਬੁੱਢਾ ਨਾਲਾ ਪੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਰਿਆ ਦੇ 100 ਮਿਲੀਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਕੋਲੀਫੋਰਮ ਦੀ ਦਰ ਤਕਰੀਬਨ 500 ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਬੁੱਢੇ ਨਾਲੇ ਦਾ ਰਲੇਵਾਂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਦਰ 65000 ਪ੍ਰਤੀ 100 ਮਿਲੀਲੀਟਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ। ਇਥੇ ਹੀ ਫੀਕਲ ਕੋਲੀਫੋਰਮ ਦੀ ਦਰ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਮਿਲੀਲੀਟਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬੋਰਡ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਫੂਡ ਚੇਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿੰਨਰਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦਰਪੇਸ਼ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਅੰਤਰ-ਵਿਭਾਗੀ ਰਣਨੀਤੀ ਉਲੀਕਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਔਰਤ-ਮਰਦ ਲਿੰਗ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਸਨਮਾਨਜਨਕ ਥਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕਿੰਨਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਜ਼ੀਫਾ, ਫੀਸ ਤੋਂ ਛੋਟ, ਮੁਫਤ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੇ ਰਿਆਇਤੀ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਕਿੰਨਰਾਂ ਬਾਰੇ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

**24 ਘੰਟੇ
ਸੱਤੇ ਦਿਨ
ਸੁਣੋ**

Listen on :
Radio Sets (CA, WA, NV)
Dial in
832-551-5029 or 605-475-6868
Android & iPhone App

www.PunjabiRadioUSA.com
Ph: 408-272-5200

‘ਈ’ ਗਰੇਡ ਤੱਕ ਡਿੱਗੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ

ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਬੁੱਢੇ ਨਾਲੇ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੈਣ ਨਾਲ ਇਹ ਹੀ ਪਾਣੀ 'ਈ' ਗਰੇਡ ਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਣੀ ਖੇਤੀ ਲਈ ਵਰਤਣਾ ਵੀ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਦੇ ਦੂਸ਼ਿਤ ਤੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਹਰੀਕੇ ਪੱਤਣ ਤੋਂ ਬਿਆਸ ਦਰਿਆ ਦਾ ਪਾਣੀ ਰਲਣ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸੁਧਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਘੱਗਰ ਦਰਿਆ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਹੁਤੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ 'ਡੀ' ਕਲਾਸ ਦਾ ਹੀ ਵਗਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਥਾਂ 'ਤੇ ਤਾਂ ਘੱਗਰ ਦਰਿਆ ਦਾ ਪਾਣੀ ਵੀ 'ਈ' ਗਰੇਡ ਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜਲੰਧਰ, ਫਗਵਾੜਾ ਤੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਪਾਣੀ ਚਿੱਟੀ ਵੇਈਂ ਰਾਹੀਂ ਗਿੱਦਤਪਿੰਡੀ ਕੋਲ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਥੇ ਵੀ ਸਤਲੁਜ ਦੀ ਹਾਲਤ ਤਰਸਯੋਗ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਧਰਮਕੋਟ ਕੋਲ ਵੀ ਸਤਲੁਜ ਦਾ ਪਾਣੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਲੀਤ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ।

**ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਵਿਚ ਮਕਾਨ
ਵੇਚਣ/ਖਰੀਦਣ ਲਈ
ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਾਂ**

ਕਰਨ ਗਿੱਲ

Ph: (734) 612-9984

**Either Buying or Selling a
Home in Michigan
“Always Go with the Winner”**

**COLDWELL
BANKER**

44644 Ann Arbor Road Plymouth, MI 48170

Email: KarnGill@Hotmail.com

Website: www.KarnGill.com

INDIAN BAZAAR

ਇੰਡੀਅਨ ਬਜ਼ਾਰ

334 S. Emerson Ave.,
GREENWOOD, IN 46143

ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਗਰੋਸਰੀ ਅਤੇ ਮਿਠਾਈਆਂ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ

- ਖਾਣਾ ਸੁੱਧ ਵੈਸ਼ਨੋ, ਤਾਜ਼ਾ ਸਮੋਸੇ, ਚਾਟ, ਥਾਲੀ
- ਕੈਟਰਿੰਗ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ
- ਵੱਡੇ ਆਰਡਰ ਲਈ ਸਪੈਸ਼ਲ ਰੇਟ
- ਤਾਜ਼ਾ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਹਰ ਵੀਰਵਾਰ

**ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ
ਲਈ 10% ਛੋਟ**

ਇਕ ਵਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਓ, ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਹੀ ਆਓਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਿਟੀ 'ਚ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਰੇਟ 'ਤੇ ਮਿਲੇਗੀ।
**ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਗਰੋਸਰੀ ਸਟੋਰ
ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਖੁੱਲ੍ਹਾ-ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 9 ਵਜੇ ਤੱਕ**

Ph: 317-534-5151, 317-997-9140

Call India

and world wide

ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਅਤੇ ਵਧੀਆਂ ਸਰਵਿਸ

25 ਡਾਲਰ ਵਿਚ 37½ ਘੰਟੇ

ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਇਲਾਕੇ ਇੰਡੀਆਨਾ ਵਿਚ
ਸਾਡੇ ਡੀਲਰ ਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਡੀਲ ਲਵੋ।

Local Dealer in Indiana

Preet Boutique

Call Now 317-603-4018

Sukhpreet Kaur

334, South Emerson Ave, Green Wood In. 46143
spkaurus@yahoo.co.in www.canamfone.com

ਆਪਣੇ ਰੂਪ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾਓ
DESIGNER LEHANGAS,
SUITS, SAREES,
KIDS WEAR

**ਡਿਜ਼ਾਈਨਰ ਲਹਿੰਗੇ,
ਸੂਟ ਤੇ ਸਾੜੀਆਂ
ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ**

**Gidha
Bhangra
Dresses
On Rent**

**Preet
BOUTIQUE**

ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸ਼ਗਨਾਂ ਲਈ ਕਲੀਰੇ, ਗਾਨੇ,
ਸੁਰਮੇਦਾਨੀ, ਕਿਰਪਾਨ, ਕਲਗੀ, ਸਿਹਰਾ, ਚੂੜਾ,
ਜਾਗੇ ਮਟਕੀ, ਪਰਾਂਦੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਕੁਝ ਮਿਲਦਾ ਹੈ

Call: 317-603-4018, 317-332-1387

E-mail: spkaurus@yahoo.co.in
Facebook preetboutique

ਇੰਡੀਆ ਕਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ
ਵਧੀਆ ਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਰਵਿਸ

www.011india.com

- ✓ ਵਧੀਆ, ਸਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼
- ✓ ਘਰੋਂ ਤੇ ਸੈਲ ਫੋਨ ਤੋਂ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਦੋ ਫੋਨ ਚੱਲ ਸਕਦੇ ਹਨ
- ✓ ਬਗੈਰ ਪਿੰਨ ਤੋਂ ਵਰਤੋ
- ✓ ਸਪੀਡ ਵਾਲੇ ਨੰਬਰ ਸੈਟ ਕਰੋ

\$25 2,500 Minutes

ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਇਕੋ ਰੇਟ

ਸਾਡੀ ਸਰਵਿਸ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੋ।

Limited Time Offer. Restrictions & Additional Fees Apply.

800.914.1013 • 408.659.9400

ਪੰਜਾਬ ਵੀ 'ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਆਦਰਸ਼ ਗ੍ਰਾਮ ਯੋਜਨਾ' ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ 'ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਆਦਰਸ਼ ਗ੍ਰਾਮ ਯੋਜਨਾ' ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਬਾਵਰ ਚੰਦ ਗਹਿਲੋਤ ਨਾਲ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਭਵਨ ਵਿਚ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਕੇ ਸੂਬੇ ਦੀ ਲੰਮੇ ਚਿਰ ਤੋਂ ਲਟਕਦੀ ਇਸ ਮੰਗ ਨੂੰ ਮੁੜ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਮੋਹਰ ਲਾ ਦਿੱਤੀ।

ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 2011 ਦੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੱਟੀਦਰਜ ਜਾਤਾਂ ਦੀ ਤਦਾਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਇਹ 32 ਫੀਸਦੀ ਆਬਾਦੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵੱਸਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਕੀਮ ਰਾਹੀਂ ਪਛੜੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਨੂੰ ਮੂਲ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀਆਂ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪੰਜ ਸੂਬੇ ਜਿਥੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਦਲਿਤ ਆਬਾਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਸਕੀਮ ਦਾ ਲਾਭ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਚ

14.4 ਫੀਸਦੀ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ 10.7 ਫੀਸਦੀ, ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ 6.4 ਫੀਸਦੀ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ 6.1 ਫੀਸਦੀ ਤੇ ਅਸਾਮ ਵਿਚ ਚਾਰ ਫੀਸਦੀ ਦਲਿਤ ਆਬਾਦੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 150 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ

ਨਾਲ ਜ਼ੀਰਕਪੁਰ ਵਿਚ ਅੰਗਰੀਠਾਂ ਲਈ ਖੇਡ ਸੰਸਥਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਬਾਰੇ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ 10 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏਗੀ। ਇਕ ਹੋਰ ਅਹਿਮ ਫੈਸਲੇ

ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ ਪੰਜਾਬ: ਬਾਦਲ

ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਹ ਮੰਗ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦਲਿਤ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਬਾਦੀ 32 ਫੀਸਦੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸੂਬਾ ਇਸ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਤੇ ਸੂਬੇ ਦੇ 12168 ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ 2800 ਪਿੰਡਾਂ (23.01 ਫੀਸਦੀ) ਵਿਚ 50 ਫੀਸਦੀ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਲਿਤ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਕੀਮ ਸੋਲਰ ਲਾਈਟਾਂ, ਗਲੀਆਂ ਤੇ ਫਿਰਨੀਆਂ ਪੱਕੀਆਂ ਕਰਨ, ਹੈਂਡਪੰਪ, ਪਖਾਨੇ, ਜਲ ਸਪਲਾਈ ਤੇ ਸੀਵਰੇਜ ਜਿਹੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿਚ ਬੇਹੱਦ ਸਹਾਈ ਹੋਵੇਗੀ।

ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ 22 ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਊ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੋਬਾ ਕੇਂਦਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ 200 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਕੀਮ ਲਈ ਫੰਡ ਦੇਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਲਈ ਸ਼ਰਾਬ ਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਸਕੀਮਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦਾ ਮੰਤਵ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਆਦੀਆਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਾ ਮੁਕਤ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੜ ਵਸੋਬਾ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗਹਿਲੋਤ ਪਾਸੋਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ 9ਵੀਂ ਤੇ 10ਵੀਂ ਕਲਾਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰੀ-ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ

ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਬਕਾਇਆ 10 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਦਖਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਕੋਲੋਂ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ 14.61 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਬਕਾਇਆ ਰਾਸ਼ੀ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੋਸਟ-ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ 2013-14 ਤੇ 2014-15 ਲਈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ 543.19 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਬੈਕਲਾਗ ਰਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਕੌਂਸਲਰ ਸਮੇਤ ਤਿੰਨ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ 'ਚ ਹਲਾਕ

ਪਟਿਆਲਾ: ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਇਕ ਕੌਂਸਲਰ ਸਮੇਤ ਤਿੰਨ ਅਕਾਲੀ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਦੀ ਸੋਲਨ ਨੇੜੇ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਵਿਚ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 46 ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਕੌਂਸਲਰ ਪ੍ਰਭਜੀਤ ਸਿੰਘ ਡਿਕਸੀ (46) ਸਣੇ ਟਕਸਾਲੀ ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪਵਟਾਰੀ ਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (50) ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਜਦੋਂ ਏ-ਸਟਾਰ ਕਾਰ 'ਤੇ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿਚ ਘੁੰਮਣ ਲਈ ਨਿਕਲੇ ਸਨ ਤੇ ਕਾਰ ਡਿਕਸੀ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਸੌਲੀ ਤੋਂ ਸੋਲਨ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਬੜੇਗ ਨੇੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰ ਹਾਦਸਾਗ੍ਰਸਤ ਹੋ ਕੇ 400 ਫੁੱਟ ਡੂੰਘੀ ਖੰਡ ਵਿਚ ਜਾ ਡਿੱਗੀ। ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਹੋਟਲ ਦੀ ਛੱਤ 'ਤੇ ਜਾ ਡਿੱਗੀ ਤੇ ਫਿਰ ਉਥੋਂ ਹੇਠਾਂ ਖੰਡ ਵਿਚ ਡਿੱਗ ਗਈ। ਕੌਂਸਲਰ ਡਿਕਸੀ 2007 ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 46 ਤੇ ਫੇਰ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਉਹ 2012 ਵਿਚ ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 46 ਤੋਂ ਕੌਂਸਲਰ ਚੁਣੇ ਗਏ।

ਭਾਰਤ ਨੇ ਮੁੜ ਮੰਗੇ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਤੋਂ ਕਾਲੇ ਧਨ ਦੇ ਵੇਰਵੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਾਲੇ ਧਨ ਦੇ ਕਲੰਕ ਨੂੰ ਮੋਟਣ ਲਈ ਯਤਨ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਵੇਂ 'ਸਿਰਿਓ' ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਿਆਂ ਸਵਿਸ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿਚ ਬੇਹਿਸਾਬਾ ਧਨ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਵੇਰਵੇ ਮੰਗੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਸਲ ਖਾਤਾਧਾਰਕਾਂ ਤੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਹੋ ਸਕਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਰਾਲੇ ਨੂੰ ਨਿਹਫਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਵਿਸ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿਚ ਸੋਨੇ ਤੇ ਹੀਰਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਰਾਹੀਂ ਬੇਹਿਸਾਬੇ ਧਨ 'ਤੇ ਪਰਦਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਨਵੀਂ ਰਣਨੀਤੀ ਵਰਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਕਾਲੇ ਧਨ ਬਾਰੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਨੇ ਕਰ ਚੋਰੀ ਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਵਿੱਤੀ ਫਰਾਡ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਮੰਗੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਬੰਧਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਜੱਜ ਜਸਟਿਸ ਐਮ.ਬੀ. ਸਾਹ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੈਨਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ 11 ਵਿਭਾਗਾਂ ਤੋਂ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਤੇ ਜਾਂਚ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗੀ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਿਆਂ ਤੱਕ ਅੱਗੇ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਆ ਰਹੀਆਂ ਦਿੱਕਤਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗੀ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਿਭਾਗ/ਏਜੰਸੀਆਂ ਵਿਚ ਮਾਲੀਆ ਵਿਭਾਗ (ਵਿੱਤੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਅਧੀਨ), ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ,

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਤੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਵਿਚ ਝੜਪ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਇਥੇ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਚੌਂਕ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਤੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਝਗੜਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਅੱਠ ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਝਗੜੇ ਦੌਰਾਨ ਇੱਟਾਂ-ਪੱਥਰ ਤੇ ਕਿਰਪਾਨਾਂ ਵੀ ਚੱਲੀਆਂ।

ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਚੌਂਕ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਗਜ਼ ਜਗ੍ਹਾ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਹੇਠ ਹੈ। ਇਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਹਰ ਨੌਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਵੀ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਸਰਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਇਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਤਬਦੀਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਨੌਂ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤੇ ਕੁਝ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਕੇਸ ਕੀਤਾ

ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਜਦੋਂ ਇਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਬਣੀਆਂ ਕੁਝ ਦੁਕਾਨਾਂ ਨੂੰ ਢਾਹੁਣ ਲਈ ਗਏ ਤਾਂ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵਿਚਾਲੇ

ਝਗੜਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਝਗੜੇ ਕਾਰਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪੰਜ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਤੇ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪੰਜ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵਿਚ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੀਤ ਮੈਨੇਜਰ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੂਧਲ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾਖ਼ਲ ਕਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਦੇ ਸਤਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਜਾਜ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰ

ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕੰਵਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਸਤਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰਾਂ ਕੋਲ ਪਿਛਲੇ 25-30 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਦੁਕਾਨਾਂ

ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਕੇਸ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ, ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਵਾਲੇ ਬਾਬੇ ਤੇ ਹੋਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹਥਿਆਰਾਂ ਸਮੇਤ ਡਿੱਚ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਲੈ ਕੇ ਆ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਝਗੜਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ

ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਦਸਤਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਰੋਲਿਆ ਸਗੋਂ ਕਿਰਪਾਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦਸਤਾਰ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਪੰਥਕ ਮਹਿਆਦਾ ਮੁਤਾਬਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਧੀਕ ਸਕੱਤਰ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਤੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਥਾਂ 'ਤੇ ਸਰਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਕਿਲ੍ਹਾ ਅਨੰਦਗੜ੍ਹ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸਤਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੁਕਾਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਸਕੂਲ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਢਾਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਰਸਤੇ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠਲੀ ਦੁਕਾਨ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਰਾਹ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੇ ਇੱਟਾਂ-ਪੱਥਰ ਮਾਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ।

ਗਾਖਲ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਫਿਲਮ ਅਗਸਤ 'ਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ

ਮੁੰਬਈ (ਬਿਊਰੋ): ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਰਹਿੰਦੇ ਬਿਜਨਸਮੈਨ ਗਾਖਲ ਭਰਾ ਬਤੌਰ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ ਇੱਕ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ 'ਗਾਖਲ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ' ਦੇ ਬੈਨਰ ਹੇਠ

ਫਿਲਮ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਮੀਪ ਕੰਗ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਤੌਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਪਹਿਲੀ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਹੈ। ਨਰਮਦਾ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਲੀਵੁੱਡ 'ਚ ਐਂਟਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਗਾਖਲ ਭਰਾਵਾਂ-ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ, ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਅਤੇ ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਦੀ 'ਏ ਐਂਡ ਆਈ' ਟਰੱਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀ

ਧਰਮਿੰਦਰ

ਨਰਮਦਾ

ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ

ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ

ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ

ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਇਸੇ ਸਾਲ ਅਗਸਤ ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇਸ ਫਿਲਮ ਰਾਹੀਂ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੇ ਸੁਪਰ ਸਟਾਰ ਰਹੇ ਗੋਵਿੰਦਾ ਦੀ ਬੇਟੀ ਨਰਮਦਾ ਆਗੂਜ਼ਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕ ਤੇ ਅਦਾਕਾਰ ਗਿੱਪੀ ਗਰੇਵਾਲ ਦੀ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿਚ ਐਂਟਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਧਰਮਿੰਦਰ ਸਮੇਤ ਅਨੇਕਾਂ ਸਟਾਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹਾਜ਼ਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਇਕ ਕਾਮੇਡੀ ਫਿਲਮ ਹੋਵੇਗੀ।

ਰਹੀ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਗੋਵਿੰਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਨਰਮਦਾ ਦੀ ਮਾਂ ਸੁਨੀਤਾ ਨੇ ਆਈਫਾ ਐਵਾਰਡਜ਼ ਸਮਾਰੋਹ ਮੌਕੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਨਰਮਦਾ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਤੀਹ ਫਿਲਮਾਂ ਠੁਕਰਾ ਚੁਕੀ ਹੈ। ਨਰਮਦਾ ਨੇ ਕਿਸ਼ੋਰ-ਨਮਿਤ ਕਪੂਰ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਤੇ ਲੰਡਨ ਫਿਲਮ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਤੋਂ ਐਕਟਿੰਗ ਦਾ ਕੋਰਸ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਏਸ਼ੀਅਨਾਂ ਦੀਆਂ ਟੌਪ ਟੈਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿਚ ਸੂਮਾਰ ਹੈ। ਗਾਖਲ ਭਰਾ ਹੋਟਲ ਬਿਜਨਸ ਵਿਚ ਵੀ ਭਾਈਵਾਲ ਹਨ ਅਤੇ ਗੋਲਡ ਜਿਮ ਵੀ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਾਮਵਰ ਕਬੱਡੀ ਪ੍ਰਮੋਟਰ, ਉਘੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਤੇ ਬਹੁਚਰਚਿੱਤ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟਰ ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ-ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਅਖਬਾਰ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਹਨ।

ਨਸ਼ਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਅਜੇ ਢਿੱਲੀ ਹੈ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮੋਰਚਾਬੰਦੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਭਾਵੇਂ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਨਸ਼ਾਮੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਢਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਅਣਦੇਖੀਆਂ ਇਸ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਰੋੜਾ ਸਾਬਤ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਜਿਥੇ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਸੂਖਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਉਣ ਵਿੱਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਆਦੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਬਣਾਏ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਉ ਕੇਂਦਰ ਵੀ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਆਖਰੀ ਸਾਹਾਂ 'ਤੇ ਆਣ ਖਲੋਤੇ ਹਨ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨਸ਼ੇੜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਜ਼ਕਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਥੇ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਤੌਰ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਦਵਾਈ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤਾਂ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਅਜਿਹੇ ਕੇਂਦਰ ਬੰਦ ਹੋਣ ਕਿਨਾਰੇ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਦਵਾਈ ਵੀ ਮੁੱਕ ਗਈ ਹੈ। ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਿਵਲ ਸਰਜਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਲਿਆ ਅਗਲੇ ਡੇਢ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਦਵਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਛੇਤੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੌਰਾਨ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਦਵਾਈ ਦੇਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਲਿਆ ਸੀ ਪਰ

ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਧਿਆ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਰੁਝਾਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਫਸਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਸ਼ੇੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲਾਂ/ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਰਹੀਆਂ ਸਿਰਫ ਲੜਕੀਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਨੌਕਰੀ ਪੇਸ਼ੇ ਤੇ ਵੱਡੇ ਕੰਮਾਂ ਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਹਸਪਤਾਲ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਦਿਮਾਗੀ ਰੋਗਾਂ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਡਾ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖੁਰਾਣਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਹਰ ਰੋਜ਼ 200 ਨਸ਼ੇੜੀ ਇਲਾਜ ਲਈ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਸ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਇਕ 11 ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਇਲਾਜ ਵੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ 'ਚਿੱਟਾ' ਖਾਣ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਚਿੱਟਾ ਖਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁ ਗਿਣਤੀ ਕਿਸਾਨ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਸ਼ੇੜੀਆਂ ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਮੋਗਾ, ਫਰੀਦਕੋਟ ਤੇ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਨਸ਼ੇੜੀ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਅਜਿਹੇ ਨਸ਼ੇੜੀ ਵੀ ਆਏ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਛੇ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨਸ਼ੇ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਜੇ ਸਿਰਫ ਦੋ ਫੀਸਦੀ ਹੀ ਨਸ਼ੇੜੀ ਇਲਾਜ ਲਈ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ 98 ਫੀਸਦੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸ਼ਰਮ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਪੈਸੇ ਦੀ ਥੋੜ੍ਹਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਲੁਕ ਛਿਪ ਕੇ ਹੀ ਨਸ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਦਤ ਪਾਈ ਬੈਠੇ ਹਨ।

ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਬੁਪਰੋ ਨੌਰਫਿਨ ਐਂਡ ਨੋਲੋਕਸਨ ਦਵਾਈ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦੀ ਗਈ।

ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ 228 ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦਵਾਈ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਸਟਾਕ ਏਡਜ਼ ਕੰਟਰੋਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਕੋਲ ਪਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਉ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪਲਾਈ

ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਪਹਿਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਹੀ ਮੁੱਕ ਗਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਸਰਕਾਰੀ ਜਨ ਐਸ਼ਥੀ ਸਟੋਰਾਂ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਦਵਾਈ ਨਾਲ ਕੰਮ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਹੈਲਥ ਸਿਸਟਮ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਨਸ਼ੇੜੀਆਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਦਵਾਈ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੋਂ ਸੱਤ ਜੁਲਾਈ ਤੱਕ ਟੈਂਡਰ ਮੰਗੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ

ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਖ਼ਾਤਮੇ ਦਾ ਡਰਾਮਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸੇ ਲਈ ਵੱਡੇ ਤਸਕਰਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਡੱਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਕਿਰਾਏ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਵਾਧੇ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ 70 ਫੀਸਦੀ ਫ਼ਾਇਦਾ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਬਜ਼ਾ ਇਸੇ ਦਾ ਹੈ।

ਅਜੇ ਤੱਕ 800 ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦਕਿ 22 ਹਜ਼ਾਰ ਨਸ਼ੇੜੀ ਓ.ਪੀ.ਡੀ. ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਲਈ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਨਸ਼ੇੜੀਆਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਇਕ ਕਰੋੜ ਤੀਹ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਉ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 12 ਹੈ ਜਦਕਿ 53 ਹੋਰ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਨਸ਼ਾਮੁਕਤੀ ਕੇਂਦਰ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਡਰੱਗ ਕੰਟਰੋਲਰਾਂ ਨੂੰ ਕੈਮਿਸਟਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ 'ਤੇ

ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਤੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਵਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕੈਮਿਸਟਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਡਰੱਗ ਕੰਟਰੋਲਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਇਥੇ ਵੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਭਾਗ 'ਚ ਡਰੱਗ ਕੰਟਰੋਲਰਾਂ ਦੀਆਂ ਇਕ ਸੌ ਅਸਾਮੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 48 ਖਾਲੀ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਹੈਲਥ ਸਿਸਟਮ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਹੁਸਨ ਲਾਲ ਮੁਤਾਬਕ ਬੁਪਰੋ ਨੌਰਫਿਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਖ਼ਰੀਦ ਲਈ ਟੈਂਡਰ ਮੰਗੇ ਗਏ ਹਨ।

ਡਰੱਗ ਕੇਸ: ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਘਿਰੀ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂਚ

ਜਲੰਧਰ: ਸਿੱਥੈਟਿਕ ਡਰੱਗ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਘਿਰਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਭਾਵੇਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਕੀਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੇ ਕਈ ਸਵਾਲ ਖੜੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਜਾਂਚ ਦਾ ਦਿਲਚਸਪ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਸਿੱਥੈਟਿਕ ਡਰੱਗ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਰਗਨਾ ਜਗਦੀਸ਼ ਭੋਲਾ ਨੇ ਹੀ ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਤੇ ਦਮਨਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਆ ਸੀ। ਈ.ਡੀ. ਦਮਨਬੀਰ ਤੋਂ ਤਾਂ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਤੇ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਬਾਰੇ ਈ.ਡੀ. ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਚੁੱਪ ਧਾਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਧਰ ਭੋਲੇ ਨੇ ਜਿਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਦਮਨਬੀਰ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਚੂਨੀ ਲਾਲ ਗਾਬਾ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਗਾਬਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਤਾਂ ਖਿੱਚ ਧੂਹ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਦਮਨਬੀਰ ਨੂੰ ਹੱਥ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ।

ਸਿੱਥੈਟਿਕ ਡਰੱਗ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਤੇਜ਼ੀ ਦਿਖਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਪੇਚ ਅਜਿਹੇ ਫਸੇ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਤਾਣੀ ਸੁਲਝਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਲਝਦੀ ਲੱਗ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ, ਐਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ (ਈ.ਡੀ.) ਤੇ ਅਮਦਨ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਆਲ੍ਹਾ ਅਫਸਰ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਹਰ ਧਿਰ ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਪਿੱਛੇ ਕਈ ਚਰਚਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਵੀ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਧਰ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਫਿਲੌਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਮਨਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੁੜ ਈ.ਡੀ. ਦੇ ਦਫਤਰ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਦਮਨਬੀਰ ਸਿੰਘ ਈ.ਡੀ. ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਸਵੇਰੇ 10 ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 4 ਵਜੇ ਤੱਕ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦਮਨਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕੋਲੋਂ ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਰਿਟਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਸ਼ਾ-ਵਿਰੋਧੀ ਮੁਹਿੰਮ ਮਹਿਜ਼ ਡਰਾਮਾ: ਬਾਜਵਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਉ ਕੈਂਪ ਲਗਾ ਕੇ ਨਸ਼ਾ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਣ ਦੇ ਮਹਿਜ਼ ਡਰਾਮੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਖ਼ਾਤਮਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਸੀਟ ਦੀ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੀ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ 'ਤੇ ਨਸ਼ਾ ਨਾ ਵੰਡਣ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਤਖ਼ਤ ਸ਼੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਵਾ ਕੇ ਕਰਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ

ਜੇਕਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਅਰਦਾਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋ ਸਕੇ।

ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਰਕਰਾਂ 'ਤੇ ਹੋਏ ਪਰਚਿਆਂ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਪਰਖਣ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਜਾਣਨ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਤਹਿਤ ਪਿੰਡ ਮਾਨਸਾ ਕਲਾਂ ਪਹੁੰਚੇ ਸ. ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਰਕਰਾਂ 'ਤੇ ਝੂਠੇ ਪਰਚੇ ਦਰਜ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ

City Travel & Tour

We are the cheapest in the travel industry guaranteed for you travel.

**From All Major destination of USA to most destination of India
\$ 799.00 RT + Taxes
\$500.00+taxes One way to any where in India**

Please call us for the special group fares for weddings and and student group trip We also offer senior citizen discount and student discount for three or more tickets

**England, Germany, Spain, Norway, Italy, Canada, France,
\$299.00 plus TX based on RT purchase**

Infant fly free

travelforce@outlook.com

Toll Free: 1-888-264-5068

TheAnuAttorney Immigration Law Firm Law offices of Anu Peshawaria

***More than 25 years of experience *Internationally Awarded-Extraordinary ability *Served as Legal Advisor to Govt. of India, Embassy of India, Washington, DC**

Anu Peshawaria
Attorney at Law

Licensed to practice Immigration & Bankruptcy in all 50 states. More than 20 year experience in US immigration & Indian law

FAMILY LAW

***Divorce *Annulment
*International Custody**

INCORPORATIONS

***International Contracts, Mergers
*Attorney Supreme Court of India**

***Bankruptcy Consultation & Filing**

**46560 Fremont Blvd., STE#205, Fremont, CA 94538
801, Pine Street, # 24 C, Seattle, Washington 98101
Offices: Seattle, WA *Fremont, CA *UK *Canada *India**

**ਪੰਜਾਬੀ,
ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ,
ਹਿੰਦੀ ਤੇ
ਉਰਦੂ ਵਿੱਚ
ਗੱਲ ਕਰੋ**

**ਹੁਣ ਸਿਆਟਲ ਵਿੱਚ ਵੀ
ਦਫਤਰ ਖੁਲ੍ਹ ਚੁਕਾ ਹੈ**

Contact numbers:

Seattle, WA

Ph: 206-774-0907

Fremont, California

Ph: 510-353-0102

Cell Phone 510-299-1907

Toll free: 1-866-586-6297

anu@anuattorney.com

www.anuattorney.com

**Weekends &
Evening
Appointments
Available**

ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ

ਖੇਡਾਂ: ਕਬੱਡੀ, ਵਾਲੀਬਾਲ, ਸੌਕਰ, ਅਥਲੈਟਿਕਸ

ਇਨਾਮ

ਕਬੱਡੀ ਓਪਨ

ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ-\$8500

ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ-\$7000

ਤੀਜਾ ਇਨਾਮ-\$5500

ਚੌਥਾ ਇਨਾਮ-\$4000

ਕਬੱਡੀ ਅੰਡਰ-21

ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ-\$2500

ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ-\$1500

ਤੀਜਾ ਇਨਾਮ-\$1000

ਕਬੱਡੀ ਅੰਡਰ-18

ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ-\$800

ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ-\$600

ਤੀਜਾ ਇਨਾਮ-\$400

ਵਾਲੀਬਾਲ

ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ-\$2100

ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ-\$1500

ਸੌਕਰ

ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ-\$2100

ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ-\$1500

ਸ਼ੋਹਰਤ ਦੇ ਦੀਵੇ ਵਿਚ ਖੂਨ ਜਿਗਰ ਦਾ ਪੈਂਦਾ ਏ, ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਨਾਮ ਕਮਾਉਣਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
ਕਾਮਯਾਬ ਨੇ ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਦਕੇ ਜਾਵਾਂ ਮੈਂ, ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕ 'ਚ ਪੈਰ ਜਮਾਉਣਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

7ਵਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਖੇਡ ਮੇਲਾ

19 ਜੁਲਾਈ 2014 (ਸਨਿਚਰਵਾਰ, ਸਵੇਰੇ 8:30 ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 8:00 ਵਜੇ ਤੱਕ)

Canton Sports Center - Victory Park: 46555 W. Michigan Ave. Rd., Canton, MI 48188 (Near Beck Rd.)

ਯਾਰੋ ਫੜਨੇ ਸੌਖੇ ਨਹੀਂ-ਮਿਰਗ ਦੀ ਲੱਤ, ਸ਼ੇਰ ਦਾ ਨੱਕ, ਉਡਣੇ ਸੱਪ, ਕਬੂਤਰ ਚੀਨੇ।

***Free Entry *Free Food
*Free Entertainment**

ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਆਓ ਤੇ ਮੇਲੇ ਦਾ ਲੁਤਫ ਉਠਾਓ

ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੇ ਗਿੱਧਾ-ਭੰਗੜਾ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕਬੱਡੀ ਰੈਫਰੀ: ਨਰਿੰਦਰ ਮੁੰਦਰ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਕਿੰਦਾ ਤੇ ਬਲਜੀਤ ਗਿੱਲ

ਮੇਲਾ-ਗੇਲਾ, ਖੇਡਾਂ, ਨੱਚਣ-ਟੱਪਣ,
ਗਾਉਣ-ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਖਾਣ-ਪੀਣ
ਆਓ ਤੇ ਮੌਜ ਮਨਾਓ

ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੱਦਾ

ਫੁਰਤੀਲੇ ਸੌਕੀਨ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਟੀਮ ਭੰਗੜੇ ਦੇ
ਜੌਹਰ ਵਿਖਾਏਗੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕ ਮੇਲਾ ਵੇਖਣ ਆਏ ਮੇਲੀਆਂ ਦਾ ਸਭਿਆਚਾਰਕ
ਗੀਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਭਰਪੂਰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨਗੇ

ਗੁਰਲੇਜ਼ ਅਖਤਰ

ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ

ਮੰਨਾ ਢਿੱਲੋਂ

ਇਕਬਾਲ ਗਾਇ

ਲੰਗਰ ਦਾ ਖਰਚਾ ਤੇ ਸੇਵਾ ਆਗੇਨਾਈਜ਼ਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਲੋਂ ਹੋਣਗੇ

PSCA Committee Members and Gold Sponsors

ਕਰਮਬੀਰ ਸਿੰਘ

ਅਰਜੁਨ ਗਿੱਲ

ਰਾਜ ਨਿੱਜਰ

ਜਸਵਿੰਦਰ ਧਾਲੀਵਾਲ

ਅਮਰਜੀਤ ਗਿੱਲ

ਰਵਿੰਦਰ ਬਿੰਦ

ਅਮਰੀਕ ਰਾਏ

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਗਿੱਲ

ਰਾਜ ਜਮਾਰਾਏ

ਸੁਖਵਿੰਦ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਸੁਖਦੇਵ ਸੇਖੋਂ

ਕੇਵਲ ਗਿੱਲ

ਕੁਲਬੀਰ ਗਿੱਲ

ਸੁੱਖਾ ਸੇਖੋਂ

ਬਲਕਾਰ ਗਿੱਲ

ਕਰਨ ਗਿੱਲ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ

Karn Gill (Mela, Sponsors) 734-612-9984

Karmbir Singh (Mela, Volleyball) 734-558-3151

Arjun Gill (Kabaddi) 734-231-3576

Raj Jamarai (Kabaddi, Singer) 734-644-1010

Raj Nijjar (Cultural Program, Singer, Stalls) 734-637-7540

Sukhdev Sekhon (Soccer) 248-431-9678

WWW.PSCA-MI.COM

ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸਖਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕ ਆਪਣੇ
ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਮੇਲੇ ਦਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਅਨੰਦ ਮਾਣ ਸਕਣ।

ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ

ਸਾਲ 2014 ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਮੇਲੇ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ

ਆਓ, ਰਲ ਮਿਲ ਕੇ ਸਾਲ 2014 ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਯਤਨ ਕਰੀਏ ਕਿ ਮਿਸ਼ੀਗਨ
ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਇਕੱਠਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋਵੇ,
ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਵਰਤੋਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾਂਹ-
ਪੱਖੀ ਅਕਸ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੀ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਸਾਡੇ
ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦਾ ਹੋਰ ਖੁਸ਼ ਅਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਵੇ।

ਮੁੱਖ ਸਪਾਂਸਰ

ਚੈਨ ਸਿੰਘ
ਸੰਧੂ

ਜੈਰੀ ਸਿੰਘ

ਹਰਪ੍ਰੀਤ
ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ
ਗਰੇਵਾਲ

ਜਤਿੰਦਰਬੀਰ
ਸੰਧੂ

ਕਰਨ ਗਿੱਲ

ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ

ਰਤਨ ਸੇਖੋਂ

ਚਰਨਜੀਤ
ਰਸਟੀ

ਸੁੱਖੀ ਨਰਵਾਲ

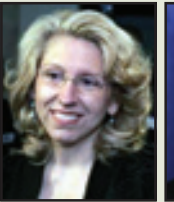

ਗੋਲਡੀ ਢਿੱਲੋਂ

Invited Honorable Public Officials

Gary Peters
US Senator
Candidate

Terri Lynn Land
US Senate
Candidate

Rick Snyder
MI Governor

Mark Schauer
MI Governor
Candidate

Dr. Anil Kumar
US Congressman
Candidate

David Trott
US Congressman
Candidate

William Wild
Wayne County
Executive
Candidate

Patrick Colbeck
Michigan
Senator

Kurt Heise
MI Congressman

Sam Singh
Michigan
Congressman

ਸਾਡੇ ਗੋਲਡ ਸਪਾਂਸਰ

ਗੁਰਬਚਨ ਗੈਰੀ
ਮਾਨ

ਅਮਰਨੀਤ ਸਿੰਧੂ

ਇਕਬਾਲ
ਸਿੰਘ

ਡਾ. ਸੱਈਅਦ ਤਾਜ ਬਲਬੀਰ ਗਰੇਵਾਲ

ਇੰਦਰਜੀਤ
ਗਿੱਲ

ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਾਠ

ਅਮਰੀਕ ਮਾਹਲ

ਨੈਕ ਸੰਧੂ

ਰਾਣੂ ਤੱਖਰ

ਦਵਿੰਦਰ
ਗਰੇਵਾਲ

ਸੰਨੀ ਪੂੜ

ਮਨਜੀਤ ਨੰਨਣ

ਰਾਜਵਿੰਦਰ
ਗਰੇਵਾਲ

ਅਜੇ ਗਰੇਵਰ

ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਮੁੰਦਰ

ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਪੰਮਾ

ਨਿਰਮਲਜੀਤ
ਸਿੰਘ

ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਜਗਦੇਵ
ਗਰੇਵਾਲ

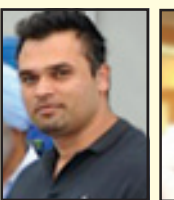
ਨਿਰਮਲ
ਸਿੰਘ

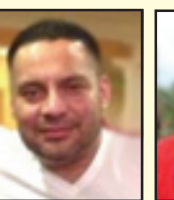
ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਲੈਨਿੰਗ

ਬਿਕਰਮ ਗਰੇਵਾਲ

ਜਗਤਾਰ ਜੱਗਾ

ਟੋਨੀ ਭੱਟੀ

ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਧੂ

ਰੂਪੀ ਰੰਧਾਵਾ

ਸੁਖਦੇਵ ਬਰਾੜ

ਜਸਵੀਰ ਰੰਧਾਵਾ
ਕਲੀਵਲੈਂਡ

ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਧੂ
ਕਲੀਵਲੈਂਡ

ਕੁਲਦੀਪ ਗਿੱਲ

ਸਾਵਨ ਸਿੰਘ

ਗੁਰਮੇਲ ਮਾਨ

ਬਲਜੀਤ ਬੈਂਸ

ਗੁਰਿੰਦਰ ਧਨੋਆ

ਤਰਲੋਚਨ ਭੁੱਲਰ

ਚਮਕੌਰ ਗਿੱਲ

ਹਰਪਾਲ ਸੰਘਾ

ਭੁਪਿੰਦਰ ਪੇਲੀਆ

ਦੀਪਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਰਮਜੀਤ ਢਿੱਲੋਂ

ਰੂਬਲ ਨਿੱਜਰਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ

ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਗਿੱਲ

ਸਿਲਵਰ ਸਪਾਂਸਰ: ਜਗਤਾਰ ਜੱਗਾ, ਹਰਪਾਲ ਸੰਘਾ, ਲਾਲੀ ਮਾਂਗਟ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਗਿੱਲ, ਚਮੋਕਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਸੁਖਦੇਵ ਬਰਾੜ, ਦਲਜੀਤ ਰੰਧਾਵਾ, ਲਖਵਿੰਦਰ ਰਾਏਭੱਟੀ, ਮਲਕੀਅਤ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ, ਭੁਪਿੰਦਰ ਸੰਧੂ, ਭੁਪਿੰਦਰ ਪੇਲੀਆ, ਹਰਮੋਹਨਜੀਤ ਬੈਂਸ, ਅਜੈ ਗਰੇਵਰ, ਰੇਨੂ ਤੱਖਰ, ਰਾਣੀ ਸੈਲੂਨ, ਪੰਮੀ।

ਸਮਰਥਕ ਸੱਜਣ: (ਮਿਸ਼ੀਗਨ): ਤੇਜਕਰਨ ਢਿੱਲੋਂ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰਚਾ, ਸਤਵੀਰ ਸਵੈਚ, ਰਾਜ ਸਿਆਨ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਧੂ, ਪਰਦੀਪ ਸੰਘਾ, ਸੁੱਖੀ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਇੰਦਰਜੀਤ ਵਿਰਕ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਗਿੱਲ, ਨਵਦੀਪ ਗਿੱਲ, ਦਵਿੰਦਰ ਗਰੇਵਾਲ, ਲਾਲੀ ਮਾਂਗਟ, ਗੁਰਮੀਤ ਸੰਧੂ, ਬਲਦੇਵ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਗੁਰਦਾਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਉਧਮ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਪਾਲ ਢਿੱਲੋਂ, ਸੁਰਜੀਤ ਗਿੱਲ, ਗੁਰਭਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ, ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਢੇਲੀ, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬੱਬੂ, ਦਲਜੀਤ ਰੰਧਾਵਾ, ਲਖਵਿੰਦਰ ਰਾਏਭੱਟੀ, ਸੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਕਾਹਲੋਂ, ਗੁਰਦੇਵ ਗਿੱਲ, ਇੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਜਤਿੰਦਰ ਬੱਤਰਾ, ਜੋਲੀ ਸਿੰਘ, ਸੁਭਦੇਵ ਮਰਾਹਰ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸੰਧੂ, ਸੁਖਵੀਰ ਭੱਟੀ, ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੰਨਣ, ਲਾਲੀ ਰਣਵੀਰ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਪਾਲ ਖਲੀਲ, ਰਿੰਕੂ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਲੈਨਿੰਗ, ਲਾਡੀ ਮੁਲਤਾਨੀ, ਦਲਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਮਾਂਗਟ, ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ, ਰਸ਼ਮਿੰਦਰ ਗਿੱਲ, ਹਰਵਿੰਦਰ ਗਿੱਲ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਗਿੱਲ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਰਾਏਭੱਟੀ, ਬਲਬੀਰ ਵਿਰਦੀ, ਚਰਨਪ੍ਰੀਤ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਬੰਟੀ ਭੰਗੂ, ਜਗਦੇਵ ਗਰੇਵਾਲ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਪਲਵਿੰਦਰ ਸੇਠੀ, ਗੁਰਦੇਵ ਸੇਖੋਂ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਜੱਗੀ, ਲਖਵੀਰ ਲੌਕੀ।

(ਸ਼ਿਕਾਗੋ): ਸਤਿੰਦਰ ਸੁਸਾਣਾ, ਜਸਕਰਨ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਹੈਪੀ ਹੀਰ, ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਖਹਿਰਾ, ਦਰਸ਼ਨ ਬਸਰਾਓ, ਅਮਰਦੇਵ ਬਦੇਸ਼ਾ, ਲਵਦੀਪ ਚੁੱਲਤ, ਅਜੈਬ ਲੱਖਣ, ਮਿੱਕੀ ਕਾਹਲੋਂ, ਵਿਕਰਾਂਤ ਸਿੰਘ, ਵਿਕਰਾਂਤ ਸਿੰਘ, ਦੀਪਾ ਬਦੇਸ਼ਾ, ਸੰਨੀ ਕੁਲਾਰ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਗਿਰਨ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਵਾਲੀਆ, ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਧੂ, ਅਜਮੇਰ ਪੰਨੂ, ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਘੋਤਤਾ, ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਡੀ ਸੀ, ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ, ਟੋਨੀ ਸੰਘੇਤਾ, ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ, ਜੈਰਾਮ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ, ਜੱਸੀ ਪਰਮਾਰ, ਬੇਅੰਤ ਬੋਪਾਰਾਏ, ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ, ਲਵ ਮਿਨਹਾਸ, ਮਨਜੀਤ ਧਨੋਆ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਕਾਲਤਾ, ਰਛਪਾਲ ਖੰਗੂਤਾ, ਠਾਕਰ ਬਸਾਤੀ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਮਾਗੋ, ਨਿੱਕ ਗਾਖਲ, ਗੁਰਮੀਤ ਬਾਠ।

(ਇੰਡੀਆਨਾ): ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ, ਗੁਰਿੰਦਰ ਢਿੱਲੋਂ, ਬਲਦੇਵ ਸੱਲੂ, ਪ੍ਰਿਥਪਾਲ ਘੋਤਤਾ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ, ਕਿੱਟੂ ਬਾਵਾ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ, ਲਾਲੀ ਸਿੰਧੂ, ਵਰਿੰਦਰ ਸਾਹੀ, ਮਨਜੀਤ ਨਾਗਰਾ।

(ਓਹਾਇਓ): ਹਰਵਿੰਦਰ ਵਾਲੀਆ, ਸੁਰਜੀਤ ਮਾਵੀ, ਇਕਬਾਲ ਬੋਪਾਰਾਏ, ਹਰਜੀਤ ਢਿੱਲੋਂ, ਮਹਿੰਦਰ ਭੇਲਾ, ਅਮਰਜੀਤ ਕੰਗ, ਪਲਵਿੰਦਰ ਸੋਹਲ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਗਰੇਵਾਲ, ਸੁਖਜੀਤ ਗਿੱਲ, ਦਲਜੀਤ ਢਿੱਲੋਂ, ਡਾ. ਮੁਖਤਾਰ ਨਿੱਜਰ।

(ਵਿੰਡਸਰ, ਓਂਟਾਰੀਓ): ਗੁਰਬਖਸ਼ ਭੁੱਲਰ, ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ, ਬਿਕਰਮ ਗਰੇਵਾਲ, ਜੀਵਨ ਗਿੱਲ, ਜੈਸਨ ਸੇਖੋਂ, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਵਾਹਿਦ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੰਦੇਲਾ, ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ।

ਸਮਰਥਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ: ਕਲੀਵਲੈਂਡ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ, ਇੰਡੀਆਨਾ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ, ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ, ਸੋਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ (ਓਹਾਇਓ), ਐਨ ਵਾਈ ਐਕਸ ਕੰਪਨੀ, ਪੀ ਸੀ ਐਸ ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਪੀ ਐਚ ਓ ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਪੀ ਸੀ ਐਸ ਕਲੀਵਲੈਂਡ, ਸੋਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਮਿਡਵੈਸਟ, ਰੇਡੀਓ ਚੰਨ ਪ੍ਰਦੇਸੀ।

ਬੁੱਢਾ ਜੋਹੜ ਵਿਦਿਅਕ ਟਰੱਸਟ ਦਾ ਆਗੂ ਪੰਥ ਵਿਚੋਂ ਛੇਕਿਆ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਬੁੱਢਾ ਜੋਹੜ ਵਿਦਿਅਕ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਆਗੂ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਵਿਚੋਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਲਏ ਗਏ ਫ਼ੈਸਲੇ ਤਹਿਤ ਤਨਖ਼ਾਹੀਆਂ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅਗਲੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਸਮੇਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਕੇ ਭੁੱਲ ਬਖਸ਼ਾਉਣ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਇਕੱਤਰਤਾ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ, ਤਖ਼ਤ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਮੱਲ ਸਿੰਘ, ਤਖ਼ਤ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੰਦਗੜ੍ਹ, ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਫ਼ਸੀਲ ਤੋਂ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੰਥ ਵਿਚੋਂ ਛੇਕਣ ਬਾਰੇ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਸੁਣਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੀ ਭੁੱਲ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ਾਉਂਦਾ, ਉਸ ਨਾਲ ਰੋਟੀ-ਬੋਟੀ ਦੀ ਸਾਂਝ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮੇਲ-ਮਿਲਾਪ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਦੋ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਗਲੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਭੁੱਲ ਬਖਸ਼ਾਉਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਵਧੇਰੇ ਬਿਮਾਰ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਦੇਸ਼ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਬੁੱਢਾ ਜੋਹੜ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਝਗੜੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੀਆਂ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਨੂੰ ਸਮਰਪਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ੇ

ਦੇਣ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਕ ਧਿਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਤੇ ਅਜੀ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਸਨ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਨਖ਼ਾਹੀਆਂ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਤਨਖ਼ਾਹ ਲਵਾਉਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਨੂੰ ਪੰਥ ਵਿਚੋਂ ਛੇਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸਮਰਪਤ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕੰਮ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ

ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਵਾਦ ਲਈ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ

ਤਖ਼ਤ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਵਿਵਾਦ ਬਾਰੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਕਹਿਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਨਾ ਕਰਨ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਰੱਖਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਣਦੇਖਿਆਂ ਕਰਕੇ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੇ ਬਰਖ਼ਾਸਤਗੀ ਦਾ ਏਜੰਡਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ

ਕਿ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਕੋਰਮ ਪੂਰਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਐਨ ਆਖਰੀ ਮੌਕੇ ਮੀਟਿੰਗ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਵਿਖੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੋ ਤਖ਼ਤ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਹਨ, ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਏ ਗਏ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਉੱਤਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਬਰਖ਼ਾਸਤ ਕੀਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਤੇ ਨਵ ਨਿਯੁਕਤ ਵਧੀਕ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਤੋਂ ਵੀ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਭੇਜੇ ਜਾਣਗੇ, ਜੋ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ

ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਣ ਤਾਂ ਜੋ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਤਨਖ਼ਾਹੀਆਂ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਾਏ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਬੰਗਲੌਰ ਦੇ ਇਕ ਸਿੱਖ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਖ਼ਾਲਸਾ ਬੁਲੇਟਿਨ) ਨੂੰ ਤਨਖ਼ਾਹੀਆਂ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਵਿਵਾਦ ਤੁਲ ਫਤਵਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਬੰਗਲੌਰ ਤੋਂ ਆਈ ਇਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤਨਖ਼ਾਹੀਆਂ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਨੇ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵਿਤਕਰੇ ਵਾਲਾ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿਖੇ ਬਤੌਰ ਦਫ਼ਤਰ ਸਕੱਤਰ ਨਿਯੁਕਤ ਰਹੇ ਇੰਦਰ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਫ਼ੈਸਲਾ ਵਾਪਸ ਨਾ ਲੈਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਇਸ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬੰਗਲੌਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੰਦਰ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਇੰਦਰ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆਮਦ 'ਤੇ ਉਸ ਕੋਲੋਂ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਉਧਾਰ ਲਏ ਸਨ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਜੋਬ ਵਿਚੋਂ ਤੇ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਜਾਣਕਾਰ ਕੋਲੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਰਕਮ ਵਿਚੋਂ 45 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸਤਾਂ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਕੀਤੇ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਰਕਮ ਦਾ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਖੁਦ ਵੀ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਲਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਔਰਤ ਨਾਲ ਚਰਿਤਰਹੀਣਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਖੁਦ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿਰੋਪਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਉਸਦੇ ਕੋਲ

ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇੰਦਰਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਜਾਂਚ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਜੱਜਾਂ ਕੋਲੋਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁੜ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕਿਰਪਾਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪੰਥ ਵਿਰੋਧੀ ਕਰਾਰ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਵਿਖੇ ਤਿੰਨ ਫੁੱਟ ਦੀ ਵੱਡੀ ਕਿਰਪਾਨ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪੰਥ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕਤ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਵਿਖੇ ਵੱਡੀ ਕਿਰਪਾਨ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਉਪਰ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਰੋਕ ਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਛੇ ਜੂਨ ਨੂੰ ਘੱਲੂਘਾਰਾ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਵਾਪਰੀ ਹਿੰਸਕ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਵਿਖੇ ਵੱਡੀ ਕਿਰਪਾਨ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਯੋਜਨਾ ਸੀ। ਇਸ

ਬਾਰੇ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਖ਼ਬਰਾਂ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਵਿਖੇ ਵੱਡੀ ਕਿਰਪਾਨ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਲਾਈ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਹਰ ਗੁਰਸਿੱਖ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਵਿਖੇ ਵੱਡੀ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਪਹਿਨ ਕੇ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸਰਵਉੱਚ ਤਖ਼ਤ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਣ ਮਹਿਮਾ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਰੱਖਣਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਸਮੇਤ ਹਰ ਸਿੱਖ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਛੇ ਜੂਨ ਦੀ ਘਟਨਾ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਹੈ ਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਵਿਖੇ ਨੰਗੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਲਹਿਰਾਉਣ ਤੇ ਗੁੱਲਤਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ

ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੁਖਤਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦਿਵਸ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਕੰਵਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ 'ਤੇ ਵੱਡੀ ਕਿਰਪਾਨ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਲਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਪੰਥ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪੀਰ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਰੋਕ ਸਿੱਖ ਤੇ ਪੰਥ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਕੋਲੋਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਰੋਕ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸਿੱਖ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਖੁਦ ਹੀ ਵਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ।

ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਹਿੰਸਾ: ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਛੇ ਜੂਨ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਵਿਖੇ ਵਾਪਰੀ ਹਿੰਸਕ ਘਟਨਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਾਸਤੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਚਾਰ ਮੈਂਬਰੀ ਜਾਂਚ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ 22 ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੰਥ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਤਾਂ ਖਾਤਰ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਸਮੂਹ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਸੀ.ਸੀ.ਟੀ.ਵੀ. ਕੈਮਰਿਆਂ ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਕੈਮਰਿਆਂ ਦੀ ਫੁਟੇਜ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ। ਜਾਂਚ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਦੋ ਮੈਂਬਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਹਨ ਤੇ ਦੋ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਐਂਟ੍ਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੋਰ ਤੇ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪੰਜੋਲੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਆਗੂ ਬਾਬਾ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਹਰੀਆਂ ਵੇਲਾਂ ਵਾਲੇ ਤੇ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਬਾਬਾ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਵਧੀਕ ਸਕੱਤਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੋਤਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਥਾਪਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਥੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਬਲਾਕ ਵਿਚ ਇਕੱਤਰਤਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਛੇ ਜੂਨ ਨੂੰ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਸੀ.ਸੀ.ਟੀ.ਵੀ. ਤੇ ਹੋਰ ਨਿੱਜੀ ਕੈਮਰਿਆਂ ਦੀ ਫੁਟੇਜ ਦੇਖੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵੀ ਦੇਖੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਮਲੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਕੱਤਰ ਤੇ ਵਧੀਕ ਸਕੱਤਰ ਪੱਧਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਘਟਨਾ ਲਈ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਮਲੇ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੁਝ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਉਣਤਾਈਆਂ ਵੱਲ ਉੱਗਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੋਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਮਲੇ ਵੱਲੋਂ ਛੇ ਜੂਨ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੰਤਵ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਘਟਨਾ ਸਮੇਂ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਸਮਾਗਮ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਕੌਮ ਦੇ ਨਾਂ ਸੰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇਣ ਮਗਰੋਂ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰ ਪਤਵੰਤੇ ਵੀ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਮਗਰੋਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਹੋਣਾ ਜਾ ਕੇ ਸੰਬੋਧਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਮਾਈਕ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਨਾ ਦੇਣ 'ਤੇ ਹੀ ਸਾਰੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੀ.ਸੀ.ਟੀ.ਵੀ. ਕੈਮਰਿਆਂ ਦੀ ਫੁਟੇਜ ਦੇਖਣ ਮਗਰੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਿਨ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਾਣ ਮਹਿਮਾ ਦਾ ਕੋਈ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ। ਇਹ ਲੋਕ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘਾਂ, ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਅਮਲੇ ਨਾਲ ਤਕਰਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਨਾ ਵਾਪਰੇ ਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜਾਂਚ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ

ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਵੱਡੀ ਕਿਰਪਾਨ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੋਕ ਲਾਉਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਯੋਜਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ 28 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਚਿੱਟਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਾਲਾ ਧਨ

ਲੰਡਨ: ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦੌਰਾਨ ਕਾਲੇ ਧਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਧਨ ਇਥੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਲਈ ਪਾਣੀ ਵਾਂਗ ਵਹਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਐਸ.ਵਾਈ. ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ 'ਐਨ ਅਨਡਾਕੁਮੈਂਟਡ ਵੰਡਰ: ਦਿ ਮੋਕਿੰਗ ਆਫ ਦਿ ਗਰੇਟ ਇੰਡੀਅਨ ਇਲੈਕਸ਼ਨ' ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੁਸਤਕ ਵਿਚਲੀਆਂ ਕੁਝ ਕਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕਾਲੇ ਧਨ ਦੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਪੱਖ ਛੋਹੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ 'ਬਚਿਆਨੀ ਪਾਰਟੀਆਂ' ਤੇ 'ਬਿਨਾ ਲਾਭ-ਲਾਭੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ' ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਵਡਿਆਉਂਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਰਬੋਤਮ ਬਰਾਡ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ

ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਰਬੋਤਮ ਬਰਾਡ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਵੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਰੇਕ ਚੋਣ ਪਿਛਲੀ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਕਵਾਇਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੇ ਯੂਰਪੀ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਰਲਾ ਕੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੇਸ਼ ਆਈਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ 'ਉੱਤਮ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਕਈ ਦਿੱਕਤਾਂ ਹਨ ਤੇ ਕਾਲੇ ਧਨ ਵਰਤੋਂ ਵੱਡਾ ਅੜਿੱਕਾ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦਾ ਜਿਊਣਾ ਤਰਸਯੋਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਸਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਦੱਸੇ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਧਨ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਪਰ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਖਰਚਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦੇਣਾ ਵੀ ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਬਾਦਲ ਦੇ ਛਾਪੇ ਜਾਰੀ

ਲੇਟ ਲਤੀਫ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਦਬਕੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ 'ਛਾਪੇਮਾਰੀ' ਜਾਰੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਈ ਵਾਰ ਮਿੰਨੀ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿਚ ਅਚਨਚੇਤ ਚੈਕਿੰਗ ਕਰਕੇ ਲੇਟ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਝਾੜ ਪਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਮੁਹਿੰਮ ਤਹਿਤ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਮਿੰਨੀ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿਚ ਅਚਨਚੇਤੀ ਕੀਤੀ ਚੈਕਿੰਗ ਦੌਰਾਨ 14 ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਆਪਣੇ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਫੜੇ ਗਏ ਹਨ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਚੈਕਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਪਾਏ ਗਏ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ

ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਐਸ.ਆਰ.ਲੱਧੜ, ਮਕਾਨ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਏ.ਵੇਨੂ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਸਰਪਲੋਸ ਪੂਲ ਧਰਮਵੀਰ, ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਤੇ ਆਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਸੰਜੇ ਕੁਮਾਰ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਅਨੁਰਾਗ ਅਗਰਵਾਲ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਵੀ.ਕੇ. ਜੰਜੂਆ, ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਜੇ.ਐਮ. ਬਾਲਾਮੁਰਗਮ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਡਾ. ਅਮਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਭਾਗ (ਭ:ਮ) ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਐਚ.ਐਸ.ਕੰਦੋਲਾ, ਸਿਵਲ ਏਵੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਏ.ਪੀ.ਐਸ. ਵਿਰਕ, ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਚੰਦਰ ਗੋਦ, ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਰਾਹੁਲ ਭੰਡਾਰੀ, ਸਿਹਤ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਵਧੀਕ ਸਕੱਤਰ

ਅਵਤਾਰ ਚੰਦ ਸ਼ਰਮਾ ਤੇ ਓ.ਐਸ.ਡੀ ਲਿਟੀਗੇਸ਼ਨ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਆਰ.ਐਲ. ਮਹਿਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਦਫਤਰਾਂ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਪਾਏ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅੰਜਲੀ ਭਾਵਰਾ, ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਡਾ. ਰੋਸ਼ਨ ਸੁੰਕਾਰੀਆ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਸੀ. ਰਾਉਲ, ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ

ਪਸੂ ਪਾਲਣ ਵਿਭਾਗ ਜੀ. ਵਜ਼ਰਾਲਿੰਗਮ, ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਿਕਾਸ ਸੁਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਸੰਸਦੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਵਨੀਤ ਕੌਰ, ਜੰਗਲਾਤ ਤੇ ਸਿਵਲ ਏਵੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਵਿਸਵਾਜੀਤ ਖੰਨਾ, ਤਕਨੀਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਆਰ.ਕੇ. ਵਰਮਾ, ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਸਿਵਲ

ਸਪਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਡੀ.ਐਸ. ਗਰੇਵਾਲ, ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਪਾਸੋਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਉਣ ਸਮੇਂ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਤੇ ਦਿੱਕਤਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਮਿੰਨੀ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿਖੇ ਸਿਵਲ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਿਥੇ ਸਾਰੇ ਡਾਕਟਰ ਤੇ ਪੈਰਾ ਮੈਡੀਕਲ ਸਟਾਫ ਹਾਜ਼ਰ ਪਾਏ ਗਏ ਜਦਕਿ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇਨਫਰਮੈਟਿਕ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਜੂਨੀਅਰ ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰਾ ਅਮਲਾ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿਚ ਵੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਚੈਕ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸ. ਬਾਦਲ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯਤਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅਫਸਰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਆਉਣ ਵੀ ਲੱਗੇ ਹਨ।

ਬਠਿੰਡਾ ਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦਾ ਮੂੰਹ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਹਲਕਾ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਦੀ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿਚ ਜੁਟ ਗਈ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਧੜ-ਧੜਾ ਇਲਾਕਾ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮੁਰਾਦਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹਲਕੇ ਦੇ ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਖੁਲ੍ਹੇ ਗੱਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਉਥੇ ਬਠਿੰਡਾ ਇਕਲੌਤਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪਰੈਲ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਦੀ ਬੁਢਾਪਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਮਿਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਕਿਸੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਅਪਰੈਲ ਦੀ ਬੁਢਾਪਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਚਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਨਵਰੀ ਤੱਕ ਦੀ ਹੀ ਬੁਢਾਪਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਮਿਲੀ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਠਾਨਕੋਟ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਤੇ ਮੋਗਾ ਨੂੰ ਜਨਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਦੀ ਹੀ ਬੁਢਾਪਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਜਨਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਬੁਢਾਪਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਵੰਡੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਈ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰੋਪੜ ਨੂੰ ਫਰਵਰੀ ਤੱਕ ਦੀ ਬੁਢਾਪਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਸਰਕਾਰ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤਾਂ ਭੇਜ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚੋਂ ਪੈਸਾ ਡਰਾਅ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨੇ ਅਪਰੈਲ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਸਵਾ ਦੇ ਕਰਤ ਰੁਪਏ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚੋਂ ਕਢਵਾ ਲਏ ਹਨ। ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਪਰੈਲ ਦੀ ਬੁਢਾਪਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਭੇਜ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਹਾਲੇ ਏਨੀ ਫਰਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਖਜ਼ਾਨਾ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਹੀ ਅਦਾਇਗੀ ਰੋਕੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਪੈਸਾ ਜਾਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਨਵਰੀ ਦੀ ਬੁਢਾਪਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਮਗਰੋਂ ਫਰਵਰੀ ਤੇ ਮਾਰਚ ਦੀ ਬੁਢਾਪਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਵੀ 29 ਮਈ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਪੈਨਸ਼ਨ ਵੰਡੀ ਵੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਅਪਰੈਲ ਦੀ ਬੁਢਾਪਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਵੀ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬੀਬੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਦਾ ਹਲਕਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬਠਿੰਡਾ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਜ਼ਿਮਨੀ

ਚੋਣ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਠਿੰਡਾ ਵੱਲ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਖੋਲ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਤਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਹਲਕਾ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਵਿਚ ਨਵੀਆਂ ਬੁਢਾਪਾ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਲਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੈਂਪ ਵੀ ਲਾਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿਚ 1250 ਨਵੀਆਂ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਪੁੱਜੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਕੇਸ ਤਾਂ ਅਯੋਗ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਤਕਰੀਬਨ 250 ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਧੀਨ ਹਨ।

ਬਾਕੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਨਵੀਆਂ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸੁਸਤੀ ਛਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਅਫਸਰ ਤਲਵੰਡੀ

ਸਾਬੋ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਫੀ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਹਾਲੇ ਪਟਵਾਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਆਉਣੀ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਈ ਕੇਸ ਘੱਟ ਉਮਰ ਵਾਲੇ ਤੇ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਲੇ ਰੱਦ ਵੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਤੇ ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਬੁਢਾਪਾ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਅਪਰੈਲ ਤੱਕ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਣ ਬਿੱਲ ਆਨਲਾਈਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਕਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਹੈੱਡ ਆਫਿਸ ਦਾ ਰੱਫਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਰਕਮ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ ਹੈ।

WEBSITE - DHOLRADIO.ORG

Dhol Radio

ਪਿੰਡ ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ

REQUEST SONG MUSIC24/7

LIVE CALLS → USA +1-951-824-6365
CANADA +1-604-210-1955
skype - DHOLRADIO.ORG

01 PM TO 3 PM, 9.30 PM TO 11.30 PM (IST)

LISTEN BY CALL → USA +702-489-0211
UK +44-20-3519-1210

Application For Android and iPhone - Dhol Radio

King Ways Travel Service

Fly India /Nepal/Bangladesh /
\$ 899.00 + Taxes Round Trip
We have the best fares for Europe
LONDON/MUNICH/GLASSGOW/
ROME/ATHENS/MADRID/PARIS

\$299.00 O/W + Plus Taxes
Group Fare / Group Tours specials
DELHI HYDRABAD
MUMBAI LAHORE
AHMADBAD KHATMUNDU
AMRITSAR BANGKOK
CHANANI SINGAPORE
\$899.00 Plus Taxes

kingwaystravel@outlook.com

Call Toll Free: 1-888-300-9579

Customer Service: 1-914-600-7224

Dhillon Truck Stop Dhillon Road Service

Interstate 40, exit 356, San Jon, NM

ਡੀਜ਼ਲ ਅਤੇ
ਰੋਡ ਸਰਵਿਸ

New & Used Tires
Oil Change

ਨਿਊ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੀ ਸਕੇਲ ਉੱਤੇ ਵੀ ਸਰਵਿਸ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ

Ph:575-576-4111, 575-815-8536

ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਸਰਤਾਜ

ਸਤਿੰਦਰ ਸਰਤਾਜ

ਕਲਾ ਪਰਿਕਰਮਾ

ਸਤਿੰਦਰ ਸਰਤਾਜ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਉਸ ਵਕਤ ਪਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪੈਸੇ ਜਾਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਹਰ ਜਣਾ-ਖਣਾ ਗਵੱਈਆ ਹੋਣ ਦਾ ਭਰਮ ਪਾਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਤਿੰਦਰ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਰ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਛੋਹੇ ਕਿ ਇਹ ਬੱਚੇ-ਬੱਚੇ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ 'ਤੇ ਆ ਗਏ। ਹਰ ਵਰਗ ਅਤੇ ਹਰ ਤਬਕੇ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਫ-ਸੁਥਰੇ ਗਾਇਨ ਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਿਆ। ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਜਿਹੜੇ ਐਲਬਮਾਂ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਗਵੱਈਏ ਬਣਨ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿਚ ਸਨ, ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਐਲਬਮ ਕਿਸੇ ਦੇ ਗਵੱਈਆ ਬਣ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਕੋਈ ਸਤਿੰਦਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅੜੀਆਂ-ਐਲਬਮਾਂ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਵੀ ਗਵੱਈਆ ਹੋਣ ਦਾ ਤਮਗਾ ਆਪਣੇ ਸੀਨੇ ਉਤੇ ਸਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਤਿੰਦਰ ਦੇ ਘਰਦਿਆਂ ਨੇ ਬੜੇ ਚਾਅ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਸਤਿੰਦਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਨਾਂ ਨਾਲ 'ਸਰਤਾਜ' ਤਖੱਲਸ ਜੋੜ ਕੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਸਰਤਾਜ ਹੋਣ ਦਾ ਦਮ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਸਤਿੰਦਰ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਘੁੰਗ ਵੱਸਦੇ ਪਿੰਡ ਬਜਵਾੜਾ ਵਿਚ ਜੰਮਿਆ। ਆਪਣੇ ਪਿੰਡੋਂ ਹੀ ਉਹਨੇ ਮੁੱਢਲੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਸੁਰ ਦੀ ਸਰਸਵਤੀ ਉਸ ਉਤੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਮਿਹਰਵਾਨ ਸੀ। ਉਹ ਅਜੇ ਤੀਜੀ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਹੀ ਚੜ੍ਹਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਟੇਜ ਉਤੇ ਗਾਉਣ ਵੀ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਹਰ ਪਾਸਿਉਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਡ ਅਤੇ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ। ਸੁਰਾਂ ਸਿੱਖਦਿਆਂ-ਸਿੱਖਦਿਆਂ ਉਹਨੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਗਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਵੀ ਕਰ ਲਈ, ਉਹ ਵੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਆਨਰਜ਼। ਫਿਰ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਡਾਕਟਰੇਟ ਵੀ ਲੈ ਲਈ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਿਣਵੇਂ-ਚੁਣਵੇਂ ਗਵੱਈਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਉਚ ਸਿੱਖਿਆ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ,

ਪਰ ਕਦੀ ਹੰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਸੂਫੀ ਰੰਗ ਵਿਚ ਇੱਠਾ ਕੁ ਰੰਗਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਉਪਰ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਜੋ ਮਾਣ-ਤਾਣ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਉਹ ਮਿਹਰਬਾਨ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਬਹੁਤ ਨਿਰਮਾਣ ਹੋ ਕੇ ਸ਼ੁਕਰੀਆ

ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਉਤੇ ਸਰਸਵਤੀ ਦਾ ਮੀਂਹ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਵਰ੍ਹਦਾ ਰਹੇ ਅਤੇ ਉਹ ਸੰਗੀਤ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਨਾਲ ਸਰਸਾਰ ਹੁੰਦਾ ਰਹੇ।

ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਸਤਿੰਦਰ ਸਰਤਾਜ ਦੀ ਨਵੀਂ ਐਲਬਮ 'ਰੰਗਰੇਜ਼' ਆਈ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀਆਂ ਐਲਬਮਾਂ ਵਾਂਗ ਇਸ ਐਲਬਮ ਵਿਚ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਸਮਾਜਕ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਲਾ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਉਹ ਇੰਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਿਆ ਹੈ। 'ਰੰਗਰੇਜ਼' ਸਮੇਤ ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਠ ਐਲਬਮਾਂ ਆ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 'ਮਹਿਫਿਲ-ਏ-ਸਰਤਾਜ: ਲਾਈਵ ਕੰਸਰਟ', 'ਇਬਾਦਤ: ਮਹਿਫਿਲ-ਏ-ਸਰਤਾਜ', 'ਸਰਤਾਜ', 'ਚੀਰੇ ਵਾਲਾ ਸਰਤਾਜ', 'ਸਰਤਾਜ ਲਾਈਵ', 'ਅਫਸਾਨੇ ਸਰਤਾਜ ਦੇ', 'ਬਿਗ ਬੇਨ' ਅਤੇ 'ਰੰਗਰੇਜ਼' ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 2009 ਵਿਚ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਐਲਬਮ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਤੱਕ ਅੱਪੜੀ ਸੀ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਰਫ ਸਟੇਜਾਂ ਉਤੇ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਪਾਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚਰਚਾ ਉਸ ਦੇ ਗੀਤ 'ਸਾਈ' ਨਾਲ ਹੋਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਨੇ ਕਦੀ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ।

ਨਿੱਕੀ ਉਮਰੇ ਮੱਲਾਂ ਮਾਰਨ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਉਹ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜੇ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਦੁਰ ਤੱਕ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਹਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣਾ ਨਵਾਂ ਮੁਕਾਮ ਤਸੱਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਮੁਤਾਬਕ ਉਹ ਸਦਾ ਸਫਰ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਮੁਤਾਬਕ ਸਿਰਫ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸ਼ੁਹ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

-ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਫੀਚਰਜ਼

ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਸਤਿੰਦਰ ਸਰਤਾਜ ਦੀ ਨਵੀਂ ਐਲਬਮ 'ਰੰਗਰੇਜ਼' ਆਈ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀਆਂ ਐਲਬਮਾਂ ਵਾਂਗ ਇਸ ਐਲਬਮ ਵਿਚ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਸਮਾਜਕ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਸੁੱਚੀਆਂ ਸੁਰਾਂ

ਹਰਿਆਲੀ ਵਾਲੇ ਦਿਲਾਕੇ ਵਿਚ ਜੰਮੇ ਸਤਿੰਦਰ ਸਰਤਾਜ ਲਈ ਕੁਦਰਤ ਪਹਿਲੀ ਰਾਹ-ਦਸੇਰਾ ਹੈ। ਉਹ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਨੇਅਮਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਤ-ਸ਼ਤ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਲਈ ਉਸਤਾਦ ਵੀ ਕੁਦਰਤ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਸਵੀਰ ਵਿਚ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸੁੱਚੇ-ਸੱਚੇ ਗਵੱਈਏ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਗਵੱਈਆਂ ਨੇ ਕਦੀ ਹਲਕੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ।

ਸੁੱਚੀਆਂ ਗੱਲਾਂ-ਬਾਤਾਂ: ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਨਾਲ ਸਤਿੰਦਰ ਸਰਤਾਜ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਲਮ ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਇਕ-ਦੋ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੇ। 'ਗਾਗਰ ਵਿਚ ਸਾਗਰ' ਭਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਮਿਲੇਗੀ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਤਸਵੀਰ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਕਾਲਮ ਲਈ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 12 ਜੁਲਾਈ 2014 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-124

ਤਸਵੀਰ: ਜਸਦੀਪ ਸਿੰਘ ਖੰਨਾ

ਦਿਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਗੇੜੀ ਲਾਈਏ, ਸ਼ਾਮੀਂ ਪੱਠੇ ਢੋਣ ਨੂੰ ਰੱਖੀ।
'ਕਾਰ ਮਾਰੂਤੀ' ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੇ, ਟੌਹਰ ਵਿਖਾਉਣ ਨੂੰ ਰੱਖੀ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-122

ਅਨੇਕਾਂ ਜਫਰ ਜਾਲ ਜਾਲ ਕੇ
ਪੁਲਿਸ 'ਚ ਭਰਤੀ ਹੋਈ।
ਪਾ ਕੇ ਵਰਦੀ ਨਾਲ ਹੋਸਲੇ
ਨਿਭਾਵਣ ਫਰਜ਼ ਖਲੋਈ।
ਮਾਰ ਕੇ ਹਾਰਨ ਕਾਰ ਲੰਘ ਜੇ
ਸਾਈਕਲ ਵਾਲਾ ਵੀ ਰੁਕੇ ਨਾ ਕੋਈ।
ਲੋਕ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਹਾਲੇ ਵੀ ਵਸਿਆ
'ਇਹਦਾ ਕੀ ਹੈ' ਕੁੜੀ ਹੈ ਮੋਈ।
-ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੋਰ, ਕੈਨੇਡਾ
ਫੋਨ: 204-505-0751

ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੀ ਇਕ ਸੜਕ ਉਤੇ
ਭਈਏ ਕਰਨ ਡਬਲ ਸਵਾਰੀ।
ਸਾਈਕਲ ਤੱਕ ਕੇ ਸੜਕ ਦੇ ਗੱਭੇ
ਹੌਲਦਾਰਨੀ ਨੇ 'ਵਾਜ਼ ਮਾਰੀ।
ਬੇਖਬਰ ਇੰਜ ਤੁਰੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ
ਜਾਪੇ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੀ ਤਿਆਰੀ।
ਕਿਨਾਰੇ ਚੱਲਣ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ
ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਵੇ ਵਿਚਾਰੀ।
-ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰੀ
ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ।
ਫੋਨ: 408-912-3438

ਰੁਕ ਵੇ ਵੀਰਾ 'ਗੱਡੀ' ਵਾਲਿਆ,
ਕਾਗਜ਼ 'ਚੈਕ' ਕਰਾ ਕੇ ਜਾਈ।
ਕੀਹਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ 'ਗੱਡੀ' ਬੋਲਦੀ,

'ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ' ਵੀ ਵਿਖਾ ਕੇ ਜਾਈ।
ਨਾਲ ਸਵਾਰੀ 'ਕਿਹੜੀ' ਬੈਠੀ?
'ਪਤਾ-ਟਿਕਾਣਾ' ਲਿਖਾ ਕੇ ਜਾਈ।
ਬੈਲੇ ਵਿਚ ਕੀ 'ਸ਼ੋਅ' ਲਕੋਈ,
'ਨਿਗੂ' ਸਾਬੂ ਦੀ' ਪੁਆ ਕੇ ਜਾਈ।
-ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂਣ
ਬਫਲੋ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ।

ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੀ ਦੇਵੇ ਨਿਰਦੇਸ਼
ਸਾਈਕਲ ਵਾਲੇ ਸਵਾਰਾਂ ਨੂੰ।
ਸੜਕ ਕਿਨਾਰੇ ਚੱਲੇ ਭਲਿਓ
ਨਾ ਚੱਲੇ ਸੜਕ ਵਿਚਕਾਰਾਂ ਨੂੰ।

-ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਸਿੰਘ
ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ।

ਬਾਪੂ ਪੈ ਗਿਆ ਪੰਗਾ
ਰੋਕਦੀ ਪਈ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੀ ਆਂਟੀ।
ਲੱਗਦਾ ਬਾਪੂ ਅੱਜ ਕਰੂ
ਪੁਲਿਸ ਆਪਣੀ ਛਾਟੀ।
ਡਬਲ ਸਵਾਰੀ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋ
ਇਹ ਗੱਲ ਹੈ ਮਾਤੀ।
ਦਫਾ 144 ਹੈ ਲੱਗੀ
ਮੱਤ ਕਿਉਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮਾਰੀ।
ਕਰ ਦਿਓ ਸਾਡੀ ਸੇਵਾ
ਫਿਰ ਬਿਠਾ ਲਓ ਤੀਜੀ ਸਵਾਰੀ।
-ਗੋਰਾ ਪ੍ਰਜਾਪਤ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ
ਫੋਨ: 718-690-8403

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-121

ਕੁੱਤੇ ਦੀ ਇਸ ਵੱਟੀ ਚੁੱਪ ਨੇ
ਸਭ ਨੂੰ ਸੋਚੀ ਪਾਇਆ।
ਕੁੱਕੜਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਮੋਰ ਵੀ
ਪਤਾ ਲੈਣ ਹੈ ਆਇਆ।
ਧੋਖਾ ਕਿਧਰੇ ਹੋ ਨਾ ਜਾਵੇ
ਮਨਾਂ 'ਚ ਡਰ ਸਮਾਇਆ।
-ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੋਰ, ਕੈਨੇਡਾ

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਜੋੜ ਮੇਲੇ ਦਾ ਅਨੰਦ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਮੇਲਾ ਮਨਾ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਰਹੋ ਹੋ। ਅੰਬਾਂ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਦਿਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਚਮਗਿੰਦਤਾਂ ਦੀਆਂ ਨਹੀਂ, ਕੋਇਲਾਂ ਦੀਆਂ ਹੀ ਆਉਣੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਖੁਦ ਅਧਿਆਪਕ ਰਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਮੇਰੀ ਬਹਿਣੀ-ਉਠਣੀ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰੀ, ਵਿਗਿਆਨੀ ਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸ਼ਾਮਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜੇ ਉਥੇ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਜਾਵੇ, ਜਿਥੋਂ ਉਹ ਪੜ੍ਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸੁਆਦ ਖੋਣੇ ਦੀ ਖੀਰ ਵਰਗਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਕਾਲਜ ਵੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਮੈਂ ਸਰਕਾਰੀ ਤੇ ਪੱਕੀ ਨੌਕਰੀ ਦੇ

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਸਕੂਲ ਵੱਲ ਪਰਤ ਆਇਆ ਸਾਂ।

ਕਪੂਰਥਲੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਸਨਅਤੀ ਸ਼ਹਿਰ ਫਗਵਾੜਾ ਜੇ.ਸੀ.ਟੀ. ਕੱਪੜਾ ਮਿੱਲ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਜੇ.ਸੀ.ਟੀ. ਫੁੱਟਬਾਲ ਕਰ ਕੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ। ਪਹਿਲਵਾਨ ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਕਰ ਕੇ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸੰਨੀ ਗਿੱਲ ਦੇ ਘੁਲਣ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਨਾਲ ਵਾਸਤਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਥੇ ਕਦੇ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਚਮਕੀਲੇ ਤੇ ਅਮਰਜੋਤ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੱਥੀਂ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਨੌਂ ਬਹੁ-ਤਕਨੀਕੀ ਕਾਲਜ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਇਸੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚੋਂ ਮਕੈਨੀਕਲ ਵਿਚ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਵਿਚ ਹੈ, ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪਲਾਹਾ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ, ਰਣਬੀਰ ਜੀ.ਐਨ.ਏ. ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ, ਹਰਬੰਸ ਬੱਧਣ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਹੈ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਨਰ ਜਪਾਨ ਦੀ ਜੂਕੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ, ਜਗਮੋਹਨ ਐਚ.ਐਮ.ਟੀ. ਵਿਚ ਹੈ। ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਥੀ ਮੇਰੇ ਕਾਲਜ, ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਪਾਲੀਟੈਕਨਿਕ ਵਿਚ ਮਕੈਨੀਕਲ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਮੁਖੀ ਹੈ। ਡੀ.ਏ.ਵੀ. ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਕੌਂਸਲ ਫਗਵਾੜੇ ਵਿਚ ਸੀ, ਤੇ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸੰਧੂ ਨੇ ਬੀ.ਐਡ ਉਥੋਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਕਾਲਜ ਦੇ ਦੀਦਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਤਾਂ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਲਈ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਲਈ ਅਨੇਕਾਂ ਇੰਜੀਨੀਅਰਾਂ ਵਾਂਗ ਇਹ ਸੰਸਦ ਹੀ ਸੀ। ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵੱਸਣ ਵਾਲੇ ਨਾਮਵਰ ਸ਼ਾਇਰ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਦਾ ਹਮ-ਜਮਾਤੀ ਬੰਗਿਆ ਵਾਲਾ ਰਾਜੇਸ਼ ਵਰਮਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਤਾਂ ਉਸ ਦਿਨ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਸੀ, ਪਰ ਬਲਜੀਤ ਉਥੀ ਨੂੰ ਮਕੈਨੀਕਲ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਵੇਖ ਕੇ ਚਾਅ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਗਲਵੱਕੜੀ ਹੋਏ ਰਹੇ। ਕਿੰਨੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਦੀ ਢੋਲਕੀ ਨਾਲ ਨੱਚਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਬਲਜੀਤ ਨੂੰ ਯਾਦ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰੋ. ਅਜੀਤ ਚੰਗਰ ਨੇ ਉਦੋਂ ਕਾਲਜ ਮੈਗਜ਼ੀਨ 'ਵਿਸ਼ਵਾਕ੍ਰਿਤੀ' ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੰਪਾਦਕ ਮੈਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਸੀ, ਤੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹਰ ਸਾਹਿਤਕ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਮੈਂ ਮੋਹਰੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਹੋਸਟਲ ਹੁਣ ਉਹ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਕੰਟੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹੀ, ਸਾਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਲਗਭਗ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਬਲਜੀਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਨਵੇਂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਯੁੱਗ ਦੇ ਨਵੇਂ ਕੋਰਸ ਆਉਣ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਟ੍ਰੇਡਾਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਦੁਖੀ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਕਦੇ ਜਿਸ ਪਾਲੀਟੈਕਨਿਕ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਸਕੂਲਾਂ ਵਰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅੱਧੀ ਛੁੱਟੀ ਤੋਂ ਸਿਵਾ

ਕੁਝ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਅੰਗ-ਸੰਗ

ਦੇਸੀ ਪਰਿਕਰਮਾ

ਸਨ ਪਰ ਕਦੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ 'ਲੇਖਕ' ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ 'ਪਰਵਾਸੀ' ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਮੱਠਾ-ਮੱਠਾ ਦਰਦ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਵਤਨ ਗਏ 'ਤੇ ਅਕਸਰ ਹੋਣ ਲਗਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਮੇਰੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਨਾਲ ਇੰਦਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰੋ. ਸੁਰਿੰਦਰ ਪਾਲ ਨੇ ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਸਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਨਹੀਂ ਸਾਂ, ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਸੁਰਿੰਦਰ ਪਾਲ ਨੇ ਮੇਰੀਆਂ ਤੀਹ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀਆਂ

ਦਾ ਦੁੱਖ ਸਤਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਬਲਜੀਤ ਉਥੀ ਤੇ ਲੈਕਚਰਾਰ ਸੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ; ਉਸੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਸਾਡੇ ਵੇਲੇ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਐਸ.ਐਮ. ਬੱਤਾ ਤੇ ਗੱਜਣ ਸਿੰਘ ਬੈਠਦੇ ਸਨ। ਕਦੇ ਇਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚੋਂ ਮੈਂ ਕਾਲਜ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਵੱਧ ਅੰਕ ਲੈਣ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਚਿੱਤ ਹੋਰ ਵੀ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਕਾਲਜ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀਆਂ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਮੇਰੀਆਂ ਸਾਹਿਤਕ ਪੁਸਤਕਾਂ 'ਗੱਲੀ-ਬਾਤੀ' ਅਤੇ 'ਨੈਣ-ਨਕਸ਼' ਵੀ ਸਜਾ ਕੇ ਰੱਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਤੇ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਕੌਂਸਲ ਵੀ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸ਼ੋਕ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਸੀ ਪਰ ਖੋਰੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਕਿਵੇਂ ਬਣ ਗਿਆ? ਬਲਜੀਤ ਤੋਂ ਵਿਛੜ ਕੇ ਫਿਰ ਮੈਂ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਆਪਣੇ ਭਤੀਜੇ ਬਿੰਦੂ ਨਾਲ ਉਸ ਬੋਹੜ ਹੇਠ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ ਜਿਥੇ ਕਦੇ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ

ਭੱਗਤ (ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.), ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਕੰਡਿਆਣਾ (ਹੁਣ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ) ਤੇ ਕਾਮਰੇਡ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਰੈਲੀਆਂ ਤੇ ਹੜਤਾਲਾਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਅੱਖਾਂ ਭਰ ਆਈਆਂ ਕਿ ਕਾਲਜ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਬੋਹੜ, ਲੱਗੀ ਹੀ ਰਹੇਗੀ; ਅਸੀਂ ਜਵਾਨੀ ਤੋਂ ਬੁਢਾਪੇ ਵੱਧ ਧੱਕੇ ਗਏ ਹਾਂ!

ਉਸੇ ਦਿਨ ਹੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਕਮਲਜੀਤ ਕੌਰ ਛੀਨਾ ਦੇ ਮੁਹੱਬਤ ਭਰੇ ਬੁਲਾਵੇ 'ਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਾਲਜ ਬੰਗਾ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਇਹ ਕਾਲਜ ਮੇਰੇ ਉਸੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪਿਛਵਾੜੇ ਸੀ ਜਿਥੇ ਮੈਂ ਦਸ ਸਾਲ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਦੋਂ ਸੜਕ ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਰਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ ਕਿਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਖੜ੍ਹਿਆਂ ਵੇਖ ਲੈਣਾ ਤਾਂ ਰੁਕ ਕੇ ਪੁੱਛਣਾ, 'ਸਰ ਰਾਤੀਂ ਤੁਸੀਂ ਜਲੰਧਰ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਤੋਂ ਲਿਸ਼ਕਾਰਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ', ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਐਮ.ਏ. ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਦੇ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸਾਂ।

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਓ-ਭਗਤ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਵਹਿਮ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨੇ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਕਮਲਜੀਤ

ਹੀ ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਕਾਲਜ ਦੀਆਂ ਖੇਡ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਬਾਰੇ 'ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ' ਵਿਚ ਲਿਖਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਮੁਖੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਤੇ ਨਾਟਕਕਾਰਾ ਦਵਿੰਦਰ ਸੰਧੂ ਮੇਰੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਤੇ ਹਮਦਰਦਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸੀ। ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਅਚਾਨਕ ਮੌਤ ਨਾਲ ਉਹ ਉਖੜ ਗਈ ਸੀ। ਕੁੱਝ ਵਿਚ ਧੀਆਂ ਮਾਰਨ

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਸੰਤ ਗਰੀਬ ਦਾਸ ਭੂਰੀਵਾਲੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਥੇ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਾਹਿਤਕ ਝੱਸ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਾਡੇ ਪੁਰਾਣੇ ਮਿੱਤਰ ਬਿੱਕਰ ਸਿੰਘ ਹਨ, ਤੇ ਗਜ਼ਲਗੋ ਸੰਧੂ ਵਰਿਆਣਵੀ ਉਥੋਂ ਹੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਾਲਜ ਬੰਗਾ ਦੀਆਂ ਐਮ.ਏ. ਦੀਆਂ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਵਲੋਂ ਸਵਾਗਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰ. ਕਮਲਜੀਤ ਕੌਰ ਛੀਨਾ ਵੱਲੋਂ ਸਨਮਾਨ

ਵਾਲਾ ਉਹਦਾ ਲੜੀਵਾਰ ਬਹੁਤ ਚਰਚਿਤ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਕਾਲਜ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹਾਲ 'ਚ ਚੱਲੇ ਕਰੀਬ ਦੋ ਘੰਟੇ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਸੰਤਰ ਕੁ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ, ਵਧੇਰੇ ਐਮ.ਏ. ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ। ਮੇਰੀਆਂ ਦੋ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਲੇਖ ਲੜਕੀਆਂ ਨੇ ਪੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਕਮਲਜੀਤ ਨੇ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ। ਬਹੁਤੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਹੈਰਾਨ ਸਨ ਕਿ ਸਾਂਝੀ ਕੰਧ ਵਾਲੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਮੈਂ ਇਕ ਦਹਾਕਾ ਪੜ੍ਹਾ ਕੇ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਇਸ ਮਿਲਣੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਲੜਕੀਆਂ, ਮੁੰਡਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਸੁਹਿਰਦ ਤੇ ਸੁਚੇਤ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੀਝ ਤੇ ਰੀਝ ਨਾਲ ਸੁਣਿਆ, ਤੇ ਫਿਰ ਗੰਭੀਰ ਸੁਆਲਾਂ ਨਾਲ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਰੋਚਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਆਸਾ ਰਾਮ ਸਾਧ ਬਾਰੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ 'ਅਗਨਬਾਣ' ਵਿਚੋਂ ਚਾਰ ਸਤਰਾਂ ਸੁਣਾਈਆਂ:

ਸਵਰਗ ਨਰਕ ਦੇ ਕੁੰਡ ਨੂੰ ਮਾਰੇ ਗੋਲੀ, ਆਪਾਂ ਲਈਏ ਉਸਾਰ ਇਕ ਧਾਮ ਬਾਪੂ।

ਲੋਕਾਂ ਭੋਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਕੀ

ਰੱਬ ਹੁੰਦਾ, ਵੰਡਿਆ ਕਰਾਂਗੇ ਓਸ ਦਾ ਨਾਮ ਬਾਪੂ।...

...ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨ ਵਿਚ ਬਦਨਾਮੀ ਦੀ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪੁੱਜੇ ਬਾਪੂ ਬਾਰੇ ਵੱਜੀਆਂ ਤਾਤੀਆਂ ਤੋਂ ਲਗਦਾ ਸੀ, ਕੁੜੀਆਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿੰਨਾ ਗੁੱਸਾ ਸੀ।

ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੇ ਅਨੰਦ ਤੋਂ ਇਹ ਕਿਤੇ ਵੱਡਾ ਅਨੰਦ ਸੀ। ਗੜ੍ਹ ਸੰਕਰ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾਓ ਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਜਿਹੇ ਪਿੰਡ ਆਉਂਦਾ ਹੈ

ਪੋਜੇਵਾਲ, ਪਰ ਇਹ ਸਰਾਂ ਕਰ ਕੇ ਵੱਧ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ। ਪਹਾੜੀਆਂ ਸੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਗੋਦ 'ਚ ਵਸਿਆ ਪਿੰਡ ਹੈ। ਕਦੇ ਉਜਾੜ ਬੀਆਵਾਨ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਵੀਹ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਬੜੀ ਤਰੱਕੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤੀ ਬਰਾਦਰੀ ਗੁੱਜਰ ਹੈ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂ ਤੇ

ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਸਕੱਤਰ ਚੌਧਰੀ ਨੰਦ ਲਾਲ ਬਲਾਚੋਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਜਿੱਤਣ ਕੇ ਹਲਕੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਲੋਕ ਸੰਤ ਗਰੀਬ ਦਾਸ ਭੂਰੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਚਲੀ ਆਉਂਦੀ ਸੰਪਰਦਾਇ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਹਨ। ਪੋਜੇਵਾਲ ਜਿਸ ਕਾਲਜ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਇਸ ਸੰਪਰਦਾਇ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ

ਸੰਧੂ ਖਾਲਸਾ ਸਕੂਲ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਬੰਗੇ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਬਿੱਕਰ ਸਿੰਘ ਚੇਤੇ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਨੇ ਨੌਕਰੀ ਵੇਲੇ ਗੜ੍ਹਸ਼ੇਕਰ ਤੋਂ ਇਕੱਠਿਆਂ ਬੜਾ ਸਫ਼ਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹੋਇਐ, ਉਹਨੂੰ ਲਿਆਓ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਂਦੇ ਆਂ, ਬੜਾ ਕੁਝ ਪੱਲੇ ਪਉ।"

ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਸੇਵਾ

ਲਿਖਤਾਂ ਤੇ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਬਹੁਤ ਕਮਾਲ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਵਤਾਰ ਸੰਧੂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਕਾਵਿ ਚਿੰਤਰ ਤਰੰਨੁਮ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਤੇ ਸੰਧੂ ਵਰਿਆਣਵੀ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਖੱਟ ਵਾਂਗ ਸਜਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਬਿੱਕਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਛੱਡਣ ਦਾ ਦਰਦ ਛਲਕ ਪਿਆ। ਸਟਾਫ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਧਰਮ ਕੌਰ, ਪ੍ਰੋ. ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋ. ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ, ਪ੍ਰੋ. ਅਸ਼ਵਨੀ

ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਪੋਜੇਵਾਲ ਦੀ ਇਕ ਯਾਦ

ਮੁਕਤ ਨੂੰ ਹੋ ਗਏ?" "ਹੋ ਤਾਂ ਗਿਆ ਪਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਪੋਸਟ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਕਾਲਜ ਫੰਡ ਵਿਚੋਂ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਐ।"

ਖੈਰ! ਸੰਧੂ ਨਾਲ ਤੈਅ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਇਰ ਮਿੱਤਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਕਾਲਜ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਭਾਵੇਂ ਅਮਰੀਕਾ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸਾਂ ਪਰ ਲੋਕ ਨਾ ਹਾਲੇ ਮੈਨੂੰ ਭੁੱਲੇ ਸਨ, ਨਾ ਮੇਰੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਨੂੰ, ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸ਼ੌਂਕੀ ਮੇਲੇ ਨੂੰ। ਕਾਲਜ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਾਲ ਵਿਚ ਹੋਏ ਇਸ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਹਾਜ਼ਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈਆਂ ਨੇ ਮੈਥੋਂ ਸ਼ੌਂਕੀ ਮੇਲੇ ਦੇ ਉਜੜਨ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ। ਹਾਲ ਦੀ ਵੱਡੀ ਸਟੇਜ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਕਰੀਨ 'ਤੇ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦ ਤਾਂ ਚੰਗੇ

ਕੁਮਾਰ, ਪ੍ਰੋ. ਸਰਿਤਾ ਦੇਵੀ, ਪ੍ਰੋ. ਮਨੀਸ਼ ਦੇਵ, ਪ੍ਰੋ. ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਪ੍ਰੋ. ਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਸਤਿਨਾਮ ਸਿੰਘ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਸਾਹਿਤਕ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਸੈਟ ਤੇ ਲੋਈ ਚਲੇ ਮਾਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸੀ, ਪਰ ਕਾਲਜ ਵੱਲੋਂ ਸਵਾਗਤ ਦਾ ਜੋ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਹਰਫ-ਬਿਆਨੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਆਪਣੀ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਭਾਸ਼ਣ ਮੈਂ ਇਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਤੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਰੋਣਹਾਕਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸਾਂ ਕਿ "ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ 'ਅਜੀਤ' ਵਿਚੋਂ ਗਾਇਬ ਕਿਉਂ ਹੋ ਗਏ ਹੋ?"

ਲਗਦਾ ਨਹੀਂ, ਕਦੀ ਵਾਰ ਸਿਰਨਾਵਾਂ ਠੀਕ ਹੁੰਦਾ, ਡਾਕੀਆ ਗਲਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

#

ਗੱਲ ਬਣੀ ਕਿ ਨਹੀਂ

-ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਤੂੰਬਾ ਭਾਵੇਂ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਏ

ਵਿਕ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਆਮ ਕਈ ਲੋਕੀਂ ਵੇਚਦੇ ਨਹੀਂ ਜਮੀਰਾਂ।

ਫਿਰ ਵੀ ਧੋਖਾ ਦੇ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ ਬੱਲਿਆ ਹੁਣ ਤਕਦੀਰਾਂ।

ਸਤਿਸੰਗ ਵਿਚ ਸਕੂਨ ਮਿਲੇ ਨਾ ਉਠ ਉਠ ਸ਼ਰਧਾ ਰੋਵੇ, ਮੁੜ੍ਹਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੁੰਝ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ ਮੱਥੇ ਦੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ।

ਚੋਰ ਬਣੇ ਨੇ ਸਾਧ ਜਦੋਂ ਦੇ ਡਾਕੂ ਹਾਕਮ ਪੂਰੇ,

ਲੱਗਦੇ ਥਾਂ ਹੀ ਬਦਲ ਲਈ ਏ ਗੁਰੂਆਂ ਅਤੇ ਫਕੀਰਾਂ।

ਹੀਰ ਲੈ ਗਿਆ ਮਿਰਜਾ, ਰਾਂਝਾ ਸਾਹਿਬਾਂ ਪਿਛੇ ਫਿਰਦਾ, ਇਸ਼ਕ ਦੀਆਂ ਫਿਰ ਹੋਣਗੀਆਂ ਹੀ ਥਾਂ ਥਾਂ ਲੀਰਾਂ ਲੀਰਾਂ।

ਉਠ ਮਨਾ ਕੁਝ ਰੱਖ ਧਰਵਾਸਾ ਇੰਜ ਨਹੀਂ ਬਹਿ ਕੇ ਸਰਨਾ, ਤੂੰਬਾ ਭਾਵੇਂ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਏ, ਹੈ ਜਿਉਂਦੀ 'ਭੋਰੇ' ਮੀਰਾਂ।

ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਪਾਲੀਟੈਕਨਿਕ 'ਚ ਮਕੈਨੀਕਲ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਥੀ ਨਾਲ

ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਸਾਡੇ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ 'ਤੇ ਵੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਆ ਕੇ ਗਈ ਸੀ। ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਗੱਲਬਾਤ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ। ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਕਾਲਜ ਦੇ ਸੁੰਦਰ ਬਗੀਚੇ ਵਿਚ ਬੜੀ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਜਲੰਧਰ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਛਾਈਆਂ ਮਾਈਆਂ' ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਕਮਲਜੀਤ ਨੀਲੋਂ ਨਾਲ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਾਂ। ਨਾਲ

ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਸਕੱਤਰ ਚੌਧਰੀ ਨੰਦ ਲਾਲ ਬਲਾਚੋਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਜਿੱਤਣ ਕੇ ਹਲਕੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਲੋਕ ਸੰਤ ਗਰੀਬ ਦਾਸ ਭੂਰੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਚਲੀ ਆਉਂਦੀ ਸੰਪਰਦਾਇ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਹਨ। ਪੋਜੇਵਾਲ ਜਿਸ ਕਾਲਜ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਇਸ ਸੰਪਰਦਾਇ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ

ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰ

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ, ਕੈਨੇਡਾ

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਵਿਚ ਚੌਥੀ ਨਾਨਕ ਜੋਤਿ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਵਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਇਸ ਹਥਲੇ ਲੇਖ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ।

ਸਤਿਗੁਰ ਪੁਰਖੁ ਦਇਆਲੂ ਹੈ
ਜਿਸ ਨੇ ਸਮਤੁ ਸਭ ਕੋਇ॥

ਏਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਕਰਿ ਦੇਖਦਾ
ਮਨ ਭਾਵਨੀ ਤੇ ਸਿਧਿ ਹੋਇ॥

ਸਤਿਗੁਰ ਵਿਚਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਹੈ
ਹਰਿ ਉਤਮੁ ਹਰਿ ਪਦੁ ਸੋਇ॥

ਨਾਨਕ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਹਰਿ ਧਿਆਈਐ
ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਾਵੈ ਕੋਇ॥ (ਪੰਨਾ ੩੦੦)

ਵਾਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਹੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹਰ ਇੱਕ ਜੀਵ ਉਤੇ ਮਿਹਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਲਈ ਸਾਰੇ ਜੀਵ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਜੀਵ ਛੋਟਾ ਜਾਂ ਵੱਡਾ, ਉਚਾ ਜਾਂ ਨੀਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਮਿਹਰ ਹਰ ਇੱਕ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਭ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਪਰ ਹਰ ਇੱਕ ਜੀਵ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਉਦਮ ਦਾ ਫਲ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਅੱਗੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋਲ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜੀਵ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਮਿਹਰ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਣ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਹੋ ਕੇ ਅਰਥਾਤ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਕੋਈ ਵੱਡੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਾ ਜੀਵ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਗਲਾ ਸਲੋਕ ਵੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਉਪਜੀ ਹਉਮੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹਉਮੈ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ। ਜੇ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਖੁਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਜੀਵ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਰਾਹੀਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਲਾਭ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਰਹਿ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਉਮੈ ਦੀ ਮੈਲ ਦਾ ਜ਼ਹਿਰ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚੋਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਨੂੰ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਾਉਣ ਨਾਲ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਥੇ ਇੱਕ ਗੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਦਰਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਵਿਚਾਰ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਨਾਲ ਸਦੀਵੀ ਨਿਭਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਅੰਨ੍ਹਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਵਿਚਾਰ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆਨ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਥ ਮਿਹਰ ਦਾ ਪਾਤਰ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਮਿਹਰ ਦਾ ਪਾਤਰ ਹੋਣ ਲਈ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਉਦਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ 'ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਗੁਣ ਪੈਦਾ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਅੱਗੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਉਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜ ਰਾਸ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਮੇਲ ਹੋ ਸਕਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧੂਰੋਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਕੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਨੇ ਆਪ ਮੇਲਿਆ ਹੈ,

ਹਉਮੈ ਮਾਇਆ ਸਭ ਬਿਖੁ ਹੈ
ਨਿਤ ਜਗਿ ਤੋਟਾ ਸੰਸਾਰਿ॥

ਲਾਹਾ ਹਰਿ ਧਨੁ ਖਟਿਆ
ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਬਦੁ ਵੀਚਾਰਿ॥

ਹਉਮੈ ਮੈਲੁ ਬਿਖੁ ਉਤਰੈ
ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਹਰਿ ਉਰਧਾਰਿ॥

ਨਾਨਕ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਹਰਿ ਧਿਆਈਐ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਾਵੈ ਕੋਇ

ਸਭਿ ਕਾਰਜ ਤਿਨ ਕੇ ਸਿਧਿ ਹਰਿ

ਜਿਨ ਗੁਰਮੁਖਿ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰਿ॥

ਨਾਨਕ ਜੋ ਧੁਰਿ ਮਿਲੇ ਸੇ

ਮਿਲਿ ਰਹੇ ਹਰਿ ਮੇਲੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰਿ॥੨॥

(ਪੰਨਾ ੩੦੦-੩੦੧)

ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਪਹਿਲੀ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਚੌਥੀ ਨਾਨਕ ਜੋਤਿ ਨੇ ਉਸ ਪਰਵਰਦਗਾਰ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਦੀਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਹਸਤੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਸੱਚੀ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਉਸ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਜੀਅ-ਜੰਤ ਉਸ ਅੱਗੇ ਨਤਮਸਤਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਉਣੇ, ਉਸ ਦੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਕਰਨੀ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਸੋਹਣਾ ਕੰਮ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਵੀ ਜੀਵ ਉਸ ਦੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਸੰਸਾਰ-ਸਾਗਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ! ਜਿਹੜੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਸਤਿਗੁਰ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਚੱਲਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਦੇ ਦੱਸੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਾਲ-ਕਮਾਈ ਨੂੰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦਮ ਨੂੰ ਤੂੰ ਸਫਲ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਸੱਚੇ ਨਾਮ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਭ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜਿਹੜੇ ਜਿਹਾ ਵੱਡਾ ਆਪ ਹੈ, ਉਹੋ ਜਿਹੀ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਜੀਵ ਅੰਦਰ ਵੀ ਵੱਡੇ ਗੁਣ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ,

ਤੂ ਸਚਾ ਸਾਹਿਬੁ ਸਚੁ ਹੈ

ਸਚੁ ਸਚਾ ਗੋਸਾਈ॥

ਤੁਧੁਨੋ ਸਭ ਧਿਆਇਦੀ

ਸਭ ਲਗੈ ਤੇਰੀ ਪਾਈ॥

ਤੇਰੀ ਸਿਫਤਿ ਸੁਆਲਿਉ ਸਰੂਪੁ ਹੈ

ਜਿਨਿ ਕੀਤੀ ਤਿਸੁ ਪਾਰਿ ਲਘਾਈ॥

ਗੁਰਮੁਖਾ ਨੋ ਫਲੁ ਪਾਇਦਾ

ਸਚਿ ਨਾਮਿ ਸਮਾਈ॥

ਵਡੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਿਬਾ

ਵਡੀ ਤੇਰੀ ਵਡਿਆਈ॥੧॥ (ਪੰਨਾ ੩੦੧)

ਪਹਿਲੀ ਪਉੜੀ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਸਲੋਕ ਵਿਚ

ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਉਸ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਗਾਇਨ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਉਸਤਤਿ ਜਾਂ ਵਡਿਆਈ ਕਰਨੀ ਫਿਕਾ ਬੋਲਣਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਰਸ ਜਾਂ ਅਨੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਮੱਤ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ ਕੇ ਤੁਰਨ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਅਹੰਕਾਰ, ਹਉਮੈ ਅਤੇ ਮਮਤਾ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਰਥਾਤ ਮਨ ਦੀ ਇਸ ਹਉਮੈ, ਮਮਤਾ ਆਦਿ ਮੱਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਜਾਂ ਉਸਤਤਿ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਅਪਵਾਦ ਵਿਚ ਖਪਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰਾ ਵਾਦ ਵਿਅਰਥ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਉਸ ਪੂਰਨ ਅਨੰਦ-ਸਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਵਾਦ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ,

ਵਿਣੁ ਨਾਵੈ ਹੋਰੁ ਸਲਾਹਣਾ

ਸਭੁ ਬੋਲਣੁ ਫਿਕਾ ਸਾਦੁ॥

ਮਨਮੁਖ ਅਹੰਕਾਰੁ ਸਲਾਹਦੇ

ਹਉਮੈ ਮਮਤਾ ਵਾਦੁ॥

ਜਿਨ ਸਾਲਾਹਨਿ ਸੇ ਮਰਹਿ

ਖਪਿ ਜਾਵੈ ਸਭੁ ਅਪਵਾਦੁ॥

ਜਨ ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਉਬਰੇ

ਜਪਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਪਰਮਾਨਾਦੁ॥੧॥

(ਪੰਨਾ ੩੦੧)

ਇਸ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਸਕਾਂ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰਿ ਦਾ ਨਾਮ ਪਵਿੱਤਰ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇੱਛਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਾਮ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਤੋਂ ਉਚਾਰਨ ਕਰ ਕੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਦਰਦ ਦੂਰ ਕਰ ਲਵਾਂ,

ਸਤਿਗੁਰ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਦਸਿ

ਨਾਮੁ ਧਿਆਈ ਮਨਿ ਹਰੀ॥

ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਪਵਿਤੁ ਹਰਿ

ਮੁਖਿ ਬੋਲੀ ਸਭਿ ਦੁਖ ਪਰਹਰੀ॥੨॥

(ਪੰਨਾ ੩੦੧)

ਦੂਸਰੀ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅਕਾਰ-ਰਹਿਤ, ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਚਾਨਣ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਸਦੀਵੀ ਹੋਂਦ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਜਿਸ ਨੇ ਵੀ ਇਕਾਗਰ-ਚਿੱਤ ਨਾਲ ਧਿਆਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਸ ਨੇ ਸਭ ਦੁੱਖ ਹਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੀ ਹਸਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਵਰਗਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਸਦੀਵੀ ਹੋਂਦ ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦਾਤਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਉਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦਾਤਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਉਹ ਹੀ ਸਭ ਦਾ ਦਾਤਾ ਹੈ ਜੋ ਮਨ ਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਸੱਚੇ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਹੈ,

ਤੂ ਆਪੇ ਆਪਿ ਨਿਰੰਕਾਰੁ ਹੈ

ਨਿਰੰਜਨ ਹਰਿ ਰਾਇਆ॥

ਜਿਨੀ ਤੂ ਇਕ ਮਨਿ ਸਚੁ ਧਿਆਇਆ

ਤਿਨ ਕਾ ਸਭੁ ਦੁਖ ਗਵਾਇਆ॥

ਤੇਰਾ ਸਰੀਕੁ ਕੋ ਨਾਹੀ

ਜਿਸ ਨੋ ਲਵੈ ਲਾਇ ਸੁਣਾਇਆ॥

ਤੁਧੁ ਜੇਵਡੁ ਦਾਤਾ ਤੂ ਹੈ ਨਿਰੰਜਨਾ

ਤੂ ਹੈ ਸਚੁ ਮੇਰੈ ਮਨਿ ਭਾਇਆ॥

ਸਚੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਿਬਾ ਸਚੇ ਸਚੁ ਨਾਇਆ॥੨॥

(ਪੰਨਾ ੩੦੧)

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਇੱਕ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਆ ਚੁਕਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਰਾਹੀਂ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵਿਚਾਰ ਰਾਹੀਂ ਕੋਈ ਵੀ ਗਿਆਨ ਅਪਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਭਰਮ ਨੂੰ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਮ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨ ਦਾ ਭਰਮ-ਰਹਿਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਭਰਮ-ਮੂਲਕ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਥਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਉਮੈ ਭਰਮ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਉਮੈ ਕਾਰਨ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇਹ ਭਰਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਕੋਈ ਅੱਡਰੀ ਹਸਤੀ ਹੈ।

ਇਸ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਇਸੇ ਤੱਥ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨ ਅੰਦਰ ਹਉਮੈ ਦਾ ਰੋਗ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਮੱਤ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਵਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ, ਭਰਮ ਵਿਚ ਭੁੱਲੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਹਉਮੈ ਰੋਗ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਹਉਮੈ ਰੋਗ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਸਤਿਸੰਗਤਿ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤਿ ਇਸ ਹਉਮੈ ਰੋਗ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਗਰ ਸਾਧਨ ਹੈ,

ਮਨ ਅੰਤਰਿ ਹਉਮੈ ਰੋਗੁ ਹੈ

ਕ੍ਰਮਿ ਭੂਲੇ ਮਨਮੁਖ ਦੁਰਜਨਾ॥

ਨਾਨਕ ਰੋਗੁ ਗਵਾਇ ਮਿਲਿ

ਸਤਿਗੁਰ ਸਾਧੂ ਸਜਨਾ॥੧॥

ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਹੋ ਕੇ ਚੱਲਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਨ ਅਤੇ ਤਨ-ਦੇਵੇਂ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਅੱਗੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਸ ਜੀਵ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਥਾਪਣਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਆਏ ਹੋਏ ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਰਾਹੀਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪਰਮ ਜੋਤਿ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਵਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰਿ ਦੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਹਰਿ ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ,

ਮਨੁ ਤਨੁ ਰਤਾ ਰੰਗ ਸਿਉ

ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਗੁਣਤਾਸੁ॥

ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਸਰਣਾਗਤੀ

ਹਰਿ ਮੇਲੇ ਗੁਰ ਸਾਬਾਸਿ॥੨॥

(ਪੰਨਾ ੩੦੧)

ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹਰ ਥਾਂ ਸਮਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹਸਤੀ ਉਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਜਿੰਡੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਵਰਗਾ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਹਰ ਰਚਨਾ ਵਿਚ, ਹਰ ਇੱਕ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਵਿਆਪਕਤਾ ਦਾ ਪਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਤਿਗੁਰੂ ਵੱਲ ਆਪਣਾ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਰਥਾਤ ਉਸ ਦੀ ਵਿਆਪਕਤਾ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ

ਅੰਦਰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਦੀਵੀ ਸੱਚਾ, ਹਰ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਭ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉਤਮ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰ ਹੈ। ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੋ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਝੋਰਾ ਕਿਉਂ ਲੱਗੇ?

ਤੂ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਅਗੰਮੁ ਹੈ

ਕਿਸੁ ਨਾਲਿ ਤੂ ਵਤੀਐ॥

ਤੁਧੁ ਜੇਵਡੁ ਹੋਇ ਸੁ ਆਖੀਐ

ਤੁਧੁ ਜੇਹਾ ਤੂਹੈ ਪਤੀਐ॥

ਤੂ ਘਟਿ ਘਟਿ ਇਕੁ ਵਰਤਦਾ

ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਰਗਤੀਐ॥

ਤੂ ਸਚਾ ਸਭਸ ਦਾ ਖਸਮੁ ਹੈ

ਸਭ ਦੂ ਤੂ ਚਤੀਐ॥

ਤੂ ਕਰਹਿ ਸੁ ਸਚੇ ਹੋਇਸੀ

ਤਾ ਕਾਇਤੁ ਕਤੀਐ॥੩॥ (ਪੰਨਾ ੩੦੧)

ਅੱਗੇ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੇਰੇ ਮਨ ਅਤੇ ਤਨ ਵਿਚ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਮਨ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਅਰਥਾਤ ਅੱਠੇ ਪਹਿਰ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਰੰਗ ਵਿਚ ਹੀ ਗੁਜ਼ਰ ਜਾਣ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ 'ਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਮਿਹਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਦਾ ਹੀ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਬਖਸ਼ੇ ਹੋਏ ਸੁੱਖ ਵਿਚ ਵੱਸਦੇ ਹਨ,

ਮੈ ਮਨਿ ਤਨਿ ਪ੍ਰੇਮੁ ਪਿਰੰਮ ਕਾ

ਅਠੇ ਪਹਰ ਲਗੰਨਿ॥

ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰਿ ਪ੍ਰਭ

ਸਤਿਗੁਰ ਸੁਖ ਵਸੰਨਿ॥੧॥

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਰੱਬ ਦੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਸ ਦੇ ਵੱਸ ਰਹੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹੋਰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਅੰਦਰ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਹੈ, ਉਹ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਬੋਲਦੇ ਹਨ, ਚੰਗੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਰਮਾਤਮ-ਪ੍ਰੇਮ ਦੀਆਂ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ ਇਹ ਪ੍ਰੇਮ ਲਾਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ,

ਜਿਨ ਅੰਦਰਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਪਿਰੰਮ ਕੀ

ਜਿਉ ਬੋਲਨਿ ਤਿਵੈ ਸੋਹੰਨਿ॥

ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਆਪੇ ਜਾਣਦਾ

ਜਿਨਿ ਲਾਈ ਪ੍ਰੀਤਿ ਪਿਰੰਨਿ॥੨॥

(ਪੰਨਾ ੩੦੧)

ਹਰਿ ਕਾ ਸੰਤੁ ਪਰਾਨ ਧਨ...

ਸੂਰੀ ਮਹਲਾ ੫

ਹਰਿ ਕਾ ਸੰਤੁ ਪਰਾਨ ਧਨ

ਤਿਸ ਕਾ ਪਨਿਹਾਰਾ॥

ਭਾਈ ਮੀਤ ਸੁਤ ਸਗਲ ਤੇ

ਜੀਅ ਹੂੰ ਤੇ ਪਿਆਰਾ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥

ਕੇਸਾ ਕਾ ਕਰਿ ਬੀਜਨਾ

ਸੰਤ ਚਉਰੁ ਢੁਲਾਵਉ॥

ਸੀਸੁ ਨਿਹਾਰਉ ਚਰਣ ਤਲਿ

ਧੂਰਿ ਮੁਖਿ ਲਾਵਉ॥੧॥

ਮਿਸਟ ਬਚਨ ਬੇਨਤੀ ਕਰਉ

ਦੀਨ ਕੀ ਨਿਆਈ॥

ਤਜਿ ਅਭਿਮਾਨੁ ਸਰਣੀ ਪਰਉ

ਹਰਿ ਗੁਣ ਨਿਧਿ ਪਾਈ॥੨॥

ਅਵਲੋਕਨ ਪੁਨਹ ਪੁਨਹ ਕਰਉ

ਜਨ ਕਾ ਦਰਸਾਰੁ॥

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਚਨ ਮਨ ਮਹਿ ਸਿੰਚਉ

ਬੰਦਉ ਬਾਰ ਬਾਰ॥੩॥

ਚਿਤਵਉ ਮਨਿ ਆਸਾ ਕਰਉ

ਜਨ ਕਾ ਸੰਗੁ ਮਾਗਉ॥

ਨਾਨਕ ਕਉ ਪ੍ਰਭ ਦਇਆ ਕਰਿ

ਦਾਸ ਚਰਣੀ ਲਾਗਉ॥੪॥

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਜੀਵਾਂ

ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋਣ ਲਈ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਹਰਿ ਕਾ ਸੰਤੁ ਪਰਾਨ ਧਨ ਤਿਸ ਕਾ ਪਨਿਹਾਰਾ, ਹੋ ਭਾਈ! ਜਿਹੜਾ ਜੀਵ ਉਸ ਮਿਹਰਵਾਨ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਜੇ ਪ੍ਰਭੂ ਮਿਹਰ ਕਰੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਾਣ, ਆਪਣਾ ਧਨ, ਉਸ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ ਅਰਪਣ ਕਰ

ਦੇਵਾਂ, ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪਾਣੀ ਭਰਨ ਵਾਲਾ ਪਨਿਹਾਰਾ ਬਣ ਜਾਵਾਂ; ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ, ਮਿੱਤਰਾਂ, ਪੁੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜਿੰਦ ਜਾਨ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਪਿਆਰ ਕਰਾਂ।

ਕੇਸਾ ਕਾ ਕਰਿ ਬੀਜਨਾ

ਸੰਤ ਚਉਰੁ ਢੁਲਾਵਉ॥

ਸੀਸੁ ਨਿਹਾਰਉ ਚਰਣ ਤਲਿ

ਧੂਰਿ ਮੁਖਿ ਲਾਵਉ॥੧॥

ਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਹੋ ਭਾਈ! ਜੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਮਿਹਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਸੰਤ ਜਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਬੀਜਨਾ, ਭਾਵ ਪੱਖਾ ਬਣਾ ਕੇ ਚੌਰ ਕਰਦਾ ਰਵਾਂ; ਮੈਂ ਉਸ ਮਿਹਰਵਾਨ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਜਨ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਝੁਕਾ ਕੇ ਮੰਨਾਂ, ਉਸ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਚਰਨ ਧੂੜੀ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਲਾਵਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਉਸ ਦੇ ਅਰਪਣ ਕਰ ਦਿਆਂ।

ਮਿਸਟ ਬਚਨ ਬੇਨਤੀ ਕਰਉ

ਦੀਨ ਕੀ ਨਿਆਈ॥

ਤਜਿ ਅਭ

ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਅਸਲੀ ਦੇਣ

ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ

ਪ੍ਰੋ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਦੀ ਲਿਖਤ 'ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਜੀਵਨ ਕਹਾਣੀ' ਬੜੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ। ਅਰੰਭ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਖੀਰ ਤਕ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਜਿਗਿਆਸਾ ਬਣੀ ਰਹੀ। ਉਂਜ ਸਾਰੀ ਲਿਖਤ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਜਾਪਿਆ ਕਿ ਜੇ ਪ੍ਰੋ. ਪੰਨੂ ਇਸ ਲਿਖਤ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ ਸਿੱਟੇ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਇਸ ਲਿਖਤ ਦਾ ਅਰੰਭ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਮੌਜੂਦਾ ਆਲਮੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਬੜੀ ਵੱਡੀ ਉਲਝਣ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਦਾ ਸਬੰਧ ਬਣਦੇ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਇਉਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਯਕੀਨਨ ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਵੱਲੋਂ ਮਨੁੱਖ

ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਹਾਨ ਦੇਣ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ।

ਪ੍ਰੋ. ਪੰਨੂ ਆਪਣੀ ਲਿਖਤ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਉਤੇ ਪਹੁੰਚੇ

ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 91-98156-98451

ਹਨ, “ਬੁੱਧ, ਯਸੂ ਮਸੀਹ ਅਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਨੀਆਂ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈ, ਉਹ ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਹੈ।...ਇਸ ਤੋਂ ਬੁੱਧ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ, ਹਰ ਪੈਗੰਬਰ ਨੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਮਾਇਆ ਦੀ ਹੋੜ ਨੂੰ ਇਨਸਾਨੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਰੂਹਾਨੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਰੋੜਾ ਮੰਨਿਆ ਹੈ।...ਮਾਇਆ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿਚੋਂ ਆਦਮੀ ਕਿੰਜ ਮੁਕਤ ਹੋਵੇ, ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਦਾ ਇਹੋ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰੋਕਾਰ ਸੀ।”

ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਇਹੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ‘ਮਾਇਆ’ ਦੇ ਦੋਵੇਂ-ਆਤਮਿਕ ਤੇ ਭੌਤਿਕ ਪੱਖਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਪੱਖ ਦੇ ਅਜੋਕੇ ਰੂਪ ‘ਪੂੰਜੀ’ ਦੀ ਬਣਤਰ ਦੇ ਵਜੂਦ ਸਮੋਈਆਂ ਅਲਾਮਤਾਂ (ਵਿਰੋਧਤਾਈਆਂ) ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਉਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਲਾਮਤਾਂ ਦੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਖਤਰਨਾਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੀ ਬੜੀ ਸਪਸ਼ਟ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕੀਤੀ। ਮਾਰਕਸ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪੂੰਜੀ ਦੇ ਵਜੂਦ ਸਮੋਈਆਂ ਅਲਾਮਤਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ, ਸਗੋਂ ਮਾਇਆ ਦੀ ਇਸ ਹੋੜ ਤੋਂ ਸਦਾ-ਸਦਾ ਲਈ ਖਹਿੜਾ ਛੁਡਾਉਣ ਦਾ ਰਾਹ ਦੱਸਿਆ। ਇਹ ਰਾਹ ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਖਿਆਲੀ ਕਲਪਨਾ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਨਿਕਲਿਆ, ਸਗੋਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤਾਂ ਉਤੇ ਆਧਾਰਤ ਸੀ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤਕ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਾਰੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਤਮਿਕ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਤਮ ਵਿਚ ਸਮੇਟ ਕੇ, ਉਸ ਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਸਥਾਰ ਸੀ। ਮਾਰਕਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚਲੇ ਫਲਸਫੇ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਫਲਸਫੇ ਦਾ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਮੌਲਿਕ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸਗਲ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ‘ਮਾਇਆ ਦੀ ਹੋੜ’ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਰਾਹ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਸਦਾ-ਸਦਾ ਲਈ ਇਸ ਹੋੜ ਤੋਂ ਖਹਿੜਾ ਛੁਡਾ ਕੇ ਰੂਹਾਨੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕੇ।

ਪ੍ਰੋ. ਪੰਨੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਸ ਲਿਖਤ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਹੀ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਰਕਸ ਯੂਰਪ ਦੇ ਉਸ ਦੌਰ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਫਿਲਾਸਫਰ ਇਮੈਨੂਅਲ ਕਾਂਤ ਨੇ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, “ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਦੂਜੇ ਬੰਦੇ ਉਪਰ ਨਿਰਭਰ ਹੈ, ਉਹ ਬੰਦਾ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ। ਔਰਤ ਮਰਦ ਦੀ ਗੁਲਾਮ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਤ ਵਿਚ ਰਾਜੇ ਦੀ ਗੁਲਾਮ ਨਹੀਂ। ਰਾਜੇ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਿ ਉਹ ਰੱਬ ਦਾ ਦੂਤ ਹੈ, ਬਕਵਾਸ ਹੈ।” ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ “ਹੇਗਲ ਦੇ ਫਲਸਫੇ ਨਾਲ ਯੂਰਪ ਹਿੱਲ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਵਾਨੀ ਸੋਚਣ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ ਕਿ ਹੇਗਲ ਦਾ ਕਿਹਾ-ਤਬਦੀਲੀ ਯਕੀਨੀ ਹੈ, ਸੱਚ ਹੋਵੇਗਾ, ਨਿਰੰਕੁਸ਼ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਤੋਂ ਖਹਿੜਾ ਛੁੱਟੇਗਾ।”

ਹੁਣ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਹੇਗਲ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਫਲਸਫੇ ਨੇ ਯੂਰਪ ਨੂੰ ਹਿੱਲਾ ਦਿਤਾ, ਮਾਰਕਸ ਨੇ ਇਸ ਫਲਸਫੇ ਵਿਚ ਕੀ ਮੌਲਿਕ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਧ, ਯਸੂ

ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਮੁਹਾਣ ਮੋੜਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰੋ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਦਾ ਲੰਮਾ ਲੇਖ ‘ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਜੀਵਨ ਕਹਾਣੀ’ ਪੰਜ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਵਿਚ ਛਾਪਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਾਰਕਸ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਫਰੈਡਰਿਕ ਏਂਗਲਜ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਜੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲੇਖ ਲੜੀ ਬਾਰੇ ਸ. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਟਿੱਪਣੀ ਭੇਜੀ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸ. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਨੂੰ ਲੋਕਾਈ ਦੀ ਭਲਾਈ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਬਾਬਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ‘ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਲਹਿਰ’ ਛਪੀ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤਰ, ਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਸਨ।-ਸੰਪਾਦਕ

ਮਸੀਹ ਅਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ ਬਣਾ ਦਿਤਾ। ਜੇ ਪ੍ਰੋ. ਪੰਨੂ ਹੇਗਲ ਤੇ ਮਾਰਕਸ ਦੇ ਫਲਸਫੇ ਦੀ ਸਾਂਝ ਤੇ ਨਿਖੇੜੇ ਦੇ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਕਸ ਵੱਲੋਂ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇਸ ਮੌਲਿਕ ਦੇਣ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਣੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਾਰਕਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਫਰੈਡਰਿਕ ਏਂਗਲਜ਼ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਏਂਗਲਜ਼ ਨੇ ਮਾਰਕਸ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ (1883) ਲਿਖੀ ਆਪਣੀ ਕਿਰਤ ‘ਟਕਸਾਲੀ ਜਰਮਨ ਫਲਸਫੇ ਦਾ ਅੰਤ ਅਤੇ ਫਿਊਰਬਾਖ’ ਵਿਚ ਹੇਗਲ ਤੇ ਫਿਊਰਬਾਖ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਇਸ ਮੌਲਿਕ ਦੇਣ ਦੀ ਬੜੀ ਵਿਸਥਾਰੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਇਹ ਮੌਲਿਕ ਦੇਣ ਹੇਗਲ ਅਤੇ ਫਿਊਰਬਾਖ ਦੇ ਫਲਸਫੇ ਦੇ ਤੱਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਤਮ ਵਿਚ ਸਮੇਟ ਕੇ ਹੀ ਅੱਗੇ ਵਧੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਿਰਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ “ਸਾਡੇ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਹੇਗਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਫਿਲਾਸਫਰ ਫਿਊਰਬਾਖ ਦੀ ਦੇਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਦੇਣ

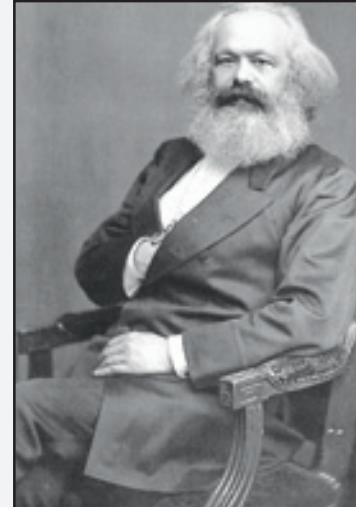
ਸੀ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਇਥੇ ਦੋ ਸੰਖੇਪ ਨੁਕਤੇ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਰਕਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਮੌਲਿਕ ਟੂਕ ਦਾ ਅਧੂਰਾ ਰੂਪ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਨੁਕਤਾ ਮਾਰਕਸ-ਏਂਗਲਜ਼ ਨੇ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਭਰਵੀਂ ਤੇ ਬੜੀ ਗੰਭੀਰ ਪੜਚੋਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋ. ਪੰਨੂ ਨੇ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਟੂਕ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਮੌਲਿਕ ਰੂਪ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ, “ਧਰਮ ਪੀੜਤ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦਾ ਇਕ ਹਉਕਾ ਹੈ, ਇਕ ਨਿਰਦਈ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਦਿਲ ਹੈ ਅਤੇ ਰੂਹ-ਵਿਗੁਣੇ ਮਾਹੌਲ ਦੀ ਰੂਹ ਹੈ। ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਫੀਮ ਹੈ।”

‘ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਫੀਮ ਹੈ’ ਦੇ ਮੁਹਾਵਰੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਲਿਖਤ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਹੀ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੋਟ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ “19ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਅਫੀਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਸ਼ੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਰੀਰਕ ਪੀੜ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਦਵਾਈ ਦੇ ਤੌਰ ਉਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮਾਰਕਸ ਨੇ ਇਥੇ ਇਸ ਮੁਹਾਵਰੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਸਹਿਣਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਹੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਤਰਜਮਿਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਮੁਹਾਵਰੇ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਫੀਮ ਕਹਿਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਲੋਕਾਂ ਵਾਸਤੇ ਅਫੀਮ

ਮੁਕਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਇਹ ਧੌਖੇ ਜਾਂ ਫਰੇਬ ਨਾਲ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਕਵਾਸ ਹੈ। (ਜਿਵੇਂ ਨਾਸਤਿਕ ਕਮਿਊਨਿਸਟ, ਅਖੌਤੀ ਤਰਕਸ਼ੀਲ, ਕਥਿਤ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਸੋਚ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਅਤੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪਖਤਾ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।) ਇਸਾਈਅਤ ਦੇ ਅਰੰਭ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਧੀਨ ਇਸ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਭਾਰੂ ਪੋਜੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚੀ, ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋਏ ਬਿਨਾਂ, ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨਾਲ ਇਨਸਾਫ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੁਆਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਰੋਮਨ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਆਮ ਜਨਤਾ ਨੇ, ਦੂਜੇ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਸਾਈ ਧਰਮ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਬਹੁਤੀ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਮੂਲ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਲਿਆ।” ... “ਧਰਮਾਂ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਲੋਕ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਧਰਮ (ਭਾਵ ਇਕ ਸਮਾਜੀ ਤੇ ਸਦਾਚਾਰਕ ਸਵੈ-ਜਾਬਤ) ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਨਸਮੂਹ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋੜਾਂ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸਾਈਅਤ ਨੇ ਇਸ ਸਰਬ-ਵਿਆਪੀ ਅਹਿਸਾਸ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਉਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ।... ਇਸਾਈਅਤ ਨੇ ਇਕ

ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਇਹੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ‘ਮਾਇਆ’ ਦੇ ਦੋਵੇਂ, ਆਤਮਿਕ ਤੇ ਭੌਤਿਕ ਪੱਖਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਪੱਖ ਦੇ ਅਜੋਕੇ ਰੂਪ ‘ਪੂੰਜੀ’ ਦੀ ਬਣਤਰ ਦੇ ਵਜੂਦ ਸਮੋਈਆਂ ਅਲਾਮਤਾਂ (ਵਿਰੋਧਤਾਈਆਂ) ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਉਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਲਾਮਤਾਂ ਦੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਖਤਰਨਾਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੀ ਬੜੀ ਸਪਸ਼ਟ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕੀਤੀ। ਮਾਰਕਸ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪੂੰਜੀ ਦੇ ਵਜੂਦ ਸਮੋਈਆਂ ਅਲਾਮਤਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ, ਸਗੋਂ ਮਾਇਆ ਦੀ ਇਸ ਹੋੜ ਤੋਂ ਸਦਾ-ਸਦਾ ਲਈ ਖਹਿੜਾ ਛੁਡਾਉਣ ਦਾ ਰਾਹ ਦੱਸਿਆ। ਇਹ ਰਾਹ ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਖਿਆਲੀ ਕਲਪਨਾ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਨਿਕਲਿਆ, ਸਗੋਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤਾਂ ਉਤੇ ਆਧਾਰਤ ਸੀ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤਕ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਾਰੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਤਮਿਕ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਤਮ ਵਿਚ ਸਮੇਟ ਕੇ, ਉਸ ਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਸਥਾਰ ਸੀ। ਮਾਰਕਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚਲੇ ਫਲਸਫੇ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਫਲਸਫੇ ਦਾ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਮੌਲਿਕ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸਗਲ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ‘ਮਾਇਆ ਦੀ ਹੋੜ’ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਰਾਹ ਦੱਸਿਆ, ਤਾਂ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਇਸ ਹੋੜ ਤੋਂ ਖਹਿੜਾ ਛੁਡਾ ਸਕੇ।

ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਅਜੇ ਤਕ ਮੋੜਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ।” ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਇਸ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, “ਹੇਗਲਵਾਦੀ ਪਰਪਾਟੀ ਦੇ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਆਤਮਸ਼ਾਤ ਕਰ ਕੇ ਇਕ ਹੋਰ ਝੁਕਾਅ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ, ਇਕੋ-ਇਕ ਝੁਕਾਅ ਜਿਸ ਨੇ ਅਸਲੀ ਫਲ ਦਿਤਾ, ਯਕੀਨਨ ਹੀ ਇਹ ਝੁਕਾਅ ਮਾਰਕਸ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਹੇਗਲ ਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ ਇਕ ਪਾਸੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਉਸ ਦੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਪੱਖ ‘ਦਵੰਦਵਾਦੀ ਢੰਗ’ ਤੋਂ ਮੁੱਢ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਹੇਗਲਵਾਦੀ ਫਿਲਾਸਫੀ ਦੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਪੱਖ ਨੂੰ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦੀ ਬਾਹਰੀ ਲੱਗ-ਲਬੇਤ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਹੜਾ ਹੇਗਲਵਾਦੀ ਫਿਲਾਸਫੀ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਸੀ।”

ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਮਾਰਕਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰੋ. ਪੰਨੂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਟਿੱਪਣੀ, “ਮੁਸੀਬਤ ਵਿਚ ਘਿਰੇ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਜਦੋਂ ਦੇਖਿਆ, ਉਹ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਦੁੱਖ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਪਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਧਰਮ ਦੀ ਕਾਢ ਕੱਢੀ। ਧਰਮ ਦਰਤੇ ਹੋਏ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਹਉਕਾ ਹੈ, ਦੱਬੇ ਲੋਕਾਂ ਵਾਸਤੇ ਅਫੀਮ ਹੈ”, ਵਿਚੋਂ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਰਤਕਦੀ ਹੈ। ਏਡਾ ਯੁਗ ਪਲਟਾਉ ਫਿਲਾਸਫਰ ਕਦੀ ਵੀ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਲਕੇ ਪੱਧਰ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਨਹੀਂ

ਕਹਿਣ ਨਾਲ ਇਸ ਮੁਹਾਵਰੇ ਦੀ ਨਸ਼ੇ ਵਜੋਂ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।”

ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਹੈ, “ਧਰਮ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਸਰਬਵਿਆਪੀ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ, ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਮਹਾਂ-ਕੋਸ਼ੀ ਸੰਖੇਪ ਪਰ ਭਾਵਪੂਰਨ ਸਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਸਰਬਵਿਆਪੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਤਰਕ ਹੈ, ਰੂਹਾਨੀ ਸਤਿਕਾਰ ਹੈ, ਜੋਸ਼ ਹੈ, ਇਖਲਾਕੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਹੈ, ਪਵਿੱਤਰ ਪੂਰਨਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਅੰਦਰ (ਵਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ) ਢਾਰਸ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਹੋਂਦ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਦਾ ਸਰਬ-ਵਿਆਪੀ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਮਨੁੱਖੀ ਤੱਤ ਦੀ ਕਾਲਪਨਿਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਤੱਤ ਨੇ ਅਜੇ ਕੋਈ ਹਕੀਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਲਈ ਧਰਮ ਵਿਰੁਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਸਿੱਧੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਰੁਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਰੂਹਾਨੀ ਜਲੌਅ ਧਰਮ ਹੈ। ਧਾਰਮਿਕ ਦੁੱਖ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਹਕੀਕੀ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਕੀਕੀ ਦੁੱਖ ਵਿਰੁਧ ਇਕ ਰੋਸ ਹੈ।”

ਇਸਾਈ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਏਂਗਲਜ਼ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਹੈ, “ਇਸਾਈਅਤ, ਜਿਸ ਨੇ ਰੋਮ ਦੀ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ 1800 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਸਭਿਆ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਮਨਾਂ ਉਤੇ ਆਪਣਾ ਗਲਬਾ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਦੀ ਗੱਲ ਸਿਰਫ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਹੀ ਨਹੀਂ

ਸੰਸਾਰ ਧਰਮ ਅਤੇ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਉਹ ਧਰਮ ਬਣਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਸਿੱਧ ਕੀਤੀ ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਢੁੱਕਵੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਮਾਰੂਥਲ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਅਤੇ ਉਪਦੇਸ਼ਕਾਂ ਵਿਚੋਂ, ਜਿਹੜੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤੀ ਦੇ ਉਸ ਦੌਰ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ, ਕੇਵਲ ਇਸਾਈਅਤ ਦੇ ਬਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲੀ। ਮਜ਼੍ਹਬਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਵਿਰੁਧ ਅਤੇ ਬੁੱਤ-ਪੂਜ ਸੰਸਾਰ ਵਿਰੁਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ, ਕੁਦਰਤੀ ਚੋਣ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਧਰਮ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸਹਿਜੇ-ਸਹਿਜੇ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਦਾ ਪਤਾ ਪਹਿਲੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸਦੀਆਂ ਵਿਚ ਚਰਚ ਦੇ ਹੋਏ ਵਿਸਥਾਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਲਗਦਾ ਹੈ।” ... “ਮੁਢਲੀ ਇਸਾਈਅਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ 19-20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਦੀ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਦੀ ਲਹਿਰ ਵਾਂਗ ਇਸਾਈਅਤ ਵੀ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਲਹਿਰ ਸੀ। ਮੁੱਢ ਵਿਚ ਇਹ ਗੁਲਾਮਾਂ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਏ ਗੁਲਾਮਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਹੱਕਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਰਮ। ਰੋਮਨ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਵੱਲੋਂ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਭਗੋਤੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਰਮ। ਇਸਾਈਅਤ ਅਤੇ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦਾ ਸਮਾਜਵਾਦ, ਦੋਵੇਂ-ਗੁਲਾਮੀ ਅਤੇ ਦੁੱਖਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸਾਈਅਤ

ਇਹ ਮੁਕਤੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਵਰਗ ਵਿਚ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦ ਇਹ ਮੁਕਤੀ ਸਮਾਜ ਅੰਦਰ ਇਕ ਤਬਦੀਲੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਲਹਿਰਾਂ ਅਤਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਨਫਰਤ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣੀਆਂ। ਦੋਵੇਂ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਘ੍ਰਿਣਾ ਅਤੇ ਜਾਬਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸਾਈਅਤ ਨੂੰ ਆਦਮ ਜਾਤੀ ਦੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਕਰਾਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਿਰਤੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ, ਧਰਮ, ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਅਮਨ-ਚੈਨ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਗਰਦਾਨਿਆ ਗਿਆ ਪਰ ਇਸ ਜਬਰ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਹਿਰਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰੀਆਂ ਵਾਂਗ ਪਿਛਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਲਹਿਰਾਂ ਜੇਤੂ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਆਪਣੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸੌ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਇਸਾਈਅਤ ਰੋਮਨ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਧਰਮ ਬਣ ਗਈ।”

ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਏਂਗਲਜ਼ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਵੈਦਿਕ ਫਲਸਫੇ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਥਨ ਅਨੁਸਾਰ “ਤੁਲਨਾਤਮਿਕ ਮਿਥਿਹਾਸ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਨੇ ਹਿੰਦ-ਯੂਰਪੀਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ, ਇਸ ਧਾਰਮਿਕ ਵਰਤਾਰੇ ਦਾ ਮੁੱਢ ਭਾਰਤੀ ਵੇਦਾਂ ਵਿਚ ਲੱਭਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ, ਇਰਾਨੀ, ਯੂਨਾਨੀ, ਰੋਮਨ, ਜਰਮਨ ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਤਕ ਤੱਥ ਲਭੇ ਹਨ, ਕੇਂਦਰੀ ਯੂਰਪ, ਲਿਥੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਸਲਾਵ, ਸਾਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ।”

ਏਂਗਲਜ਼ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਿੰਦ-ਯੂਰਪੀਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ, ਵੈਦਿਕ ਫਲਸਫੇ ਅੰਦਰ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਅਤੇ ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਫਿਲਾਸਫੀ ਨੂੰ ਜੇ ਵੇਦਾਂ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: ਕੁਦਰਤ ਮਨੁੱਖੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਰੱਬ ਹੈ, ਮਨੁੱਖੀ ਆਤਮਾ ਇਸ ਰੱਬ ਦੀ ਸਾਰਥੀ ਅਤੇ ਮਨ ਇਸ ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਜੁਪਿਆ ਘੋੜਾ ਹੈ। ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿਚ ਆਤਮਾ ਕੋਈ ਰਹੱਸ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਫਿਲਾਸਫੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਸਿਆਣਪ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਅੰਦਰ ਅਰਬਾਂ-ਖਰਬਾਂ-ਨਰਬਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਹੰਢਾਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਤਜਰਬਿਆਂ ਦੀ ਅਨੁਭਵੀ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਹੋਈ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਸਿਰਮੌਰ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਇਸ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਸਿਰਮੌਰ ਸਿਰਜਣਾ ਹੈ।

ਮਾਰਕਸ ਨੇ ਹੇਗਲ ਨਾਲੋਂ ਇਹੀ ਨਿਖੇੜਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੇਗਲ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਭੌਤਿਕ ਯਥਾਰਥ ਭਾਵ ਕੁਦਰਤ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਵਿਚ ਬਣਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦਾ ਬਾਹਰੀ ਪ੍ਰਗਟ ਰੂਪ ਹੈ; ਭਾਵ ਮਨ ਸਿਰਮੌਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਇਸ ਮਨ ਵਿਚ ਬਣਦੇ ਸੰਕਲਪ (ਭਾਵ ਵਿਚਾਰ) ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ; ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਾਰਕਸ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਭੌਤਿਕ ਯਥਾਰਥ ਭਾਵ ਕੁਦਰਤ ਸਿਰਮੌਰ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨ ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਸੰਕਲਪ ਇਸ ਭੌਤਿਕ ਯਥਾਰਥ ਭਾਵ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਮਨ ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ (ਅਕਸ) ਹੈ। ਮਾਇਆ ਦਾ ਆਤਮਿਕ ਤੇ ਭੌਤਿਕ ਆਧਾਰ ਇਹੀ ਭਰਮਜਾਲ ਭਾਵ ਕਲਪਨਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸਰੀਰੀ ਹੋਂਦ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜ ਕੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੂਰੀ ਕਲਪਨਾ ਵਿਚ ਜਿਉਣ ਲਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਕਲਪਨਾ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਰੂਪ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਕੁਦਰਤੀ ਨਾਸਵੰਤ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਕੇ ਕਿਸੇ ਭਰਮਾਉ ਸਦੀਵੀ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਜਿਉਣ ਦਾ ਭਰਮ ਪਾਲਣਾ, ਤੇ ਇਸ ਕਲਪਨਾ ਦਾ ਦੂਜਾ ਰੂਪ ਹੈ ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਮਤ ਕੁਦਰਤੀ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰੀ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਕੇ, ਹੋਰ-ਹੋਰ ਧਨ (ਜਾਇਦਾਦ) ਜੋੜਨ ਦੀ ਭਟਕਣਾ ਅਤੇ ਕਲਪਿਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਭਰਮਜਾਲ ਵਿਚ ਉਲਝ ਜਾਣਾ ਜਿਹੜਾ ਅਜੋਕੇ ਸਾਮਰਾਜੀ ਦੌਰ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਖਪਤਕਾਰੀ ਵਹਿਸ਼ਤ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮਾਰਕਸ ਨੇ ਮਾਇਆ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵੇਂ ਰੂਪਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮਾਇਆ ਦਾ ਇਕ ਰੂਪ ਆਤਮਿਕ ਹੈ, ਭਾਵ ਕਿਸੇ ਕਲਪਿਤ ਰੱਬ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਨਕਲੀ ਜਾਂ ਸਦੀਵੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਬਣਿਆ ਭਰਮ ਜਿਹੜਾ ਹਉਮੈ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਮਾਇਆ ਦਾ ਦੂਜਾ ਰੂਪ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸਦੀਵੀ, ਭਾਵ ਬੁਨੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਬਣੇ ਭਰਮ ਕਾਰਨ ਗੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ ਤੇ ਗੈਰ-ਮਨੁੱਖੀ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਭੁੱਖ, ਭਾਵ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ‘ਮਾਇਆ ਦੀ ਹੋੜ’ ਦੀ ਜਨਮ ਦਾਤੀ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਫੁੱਟਬਾਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਗੇੜ ਵਿਚ ਗੁਲ ਕੈਸੇ ਖਿੜੇ

ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਨਿਸ਼ਚੇ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰੋਟੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਰਥ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਿੱਥ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਮਿੱਥ ਨੂੰ ਨਵਿਆਉਣ ਲਈ ਹੀ ਤਾਂ ਬਰਾਜ਼ੀਲ ਦੇ ਲੋਕ ਪੂਰੇ 4 ਵਰ੍ਹੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਫੁੱਟਬਾਲ ਦੇ 'ਮਹਾਂ ਕੁੰਭ' ਨੂੰ ਨਿਰੰਤਰ ਉਡੀਕਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਮਿੱਥਾਂ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਰੋਲ ਵੀ ਅਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ- ਤੇ ਉੱਜ ਆਦਮ ਜਾਤ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਅਡੋਲਫ ਹਿਟਲਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਜ਼ੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਤੋਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਉਤਨੇ ਹੀ ਬਦਤਰ ਸਰਬ ਕੌਮਪ੍ਰਸਤਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਬੋਸਨੀਆ ਅੰਦਰ ਤੇ ਫਿਰ ਕੋਸੋਵੋ ਵਿਚਲੇ ਕਾਲੇ

ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬੱਲ
ਫੋਨ: 905-866-6091

ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਹੀ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਮਿੱਥਾਂ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਵੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਮਹਾਨ ਮਾਨਵਵਾਦੀ ਚੇ ਗੁਵੇਰਾ ਦੀ ਮਿੱਥ ਸੀ, ਜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮਹਾਨ ਲੋਕ ਗਾਇਕਾ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜਾਂ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਸ਼ਾਨਮੱਤੇ ਖਿਡਾਰੀ ਹਰਜੀਤ ਬਾਜਾਖਾਨਾ ਨੂੰ ਉਸਾਰੂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੇ ਮਿੱਥਾਂ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਬਰਾਜ਼ੀਲ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਅੰਦਰ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਫੁੱਟਬਾਲ ਦਾ 'ਮਹਾਂ ਦੰਗਲ' ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਇਸੇ ਤਲਾਸ਼ ਜਾਂ ਸਿੱਕ ਦਾ ਹੀ ਪਰਤੋਅ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਫੁੱਟਬਾਲ ਸਾਲ 1950, 1954 ਜਾਂ 1958 ਵਾਲੇ ਵੀ ਦੰਤ ਕਥਾਵਾਂ ਸਿਰਜ ਗਏ ਸਨ। 1958 ਦੇ ਮਾਰਾਡੋਨਾ ਅਤੇ ਮਾਈਕਲ ਪਲਾਟੀਨੀ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵਾਲੇ ਕੱਪ ਦਾ ਤਾਂ ਭਲਾ ਕਹਿਣਾ ਹੀ ਕੀ ਸੀ, ਪਰ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਉਸ ਦਿਨ ਦੀ ਕਹੀ ਗੱਲ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਐਤਕਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਗੇੜ ਦੇ ਮੈਚਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਟਰਾਫੀ ਦੀ ਦੌੜ ਲਈ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਈਆਂ ਲਗਪਗ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਟੀਮਾਂ ਐਨ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਲਾਸਿਕ ਸਿਰਜ ਗਈਆਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਲਾਸਿਕ 70ਵਿਆਂ ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਮਹਾਨ ਅਮਰੀਕਨ ਸਤਰੰਜ ਖਿਡਾਰੀ ਬੋਬੀ ਫਿਸ਼ਰ ਅਤੇ ਰੂਸ ਦੇ ਅਨਤੋਲੀ ਕਾਰਪੋਵ ਨੇ ਸਿਰਜੇ ਸਨ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮਹਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਠੰਢੀ ਜੰਗ ਉਦੋਂ ਆਪਣੇ ਸਿਖਰ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਦਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਦੂਜੇ ਉਪਰ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟਤਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਨਵ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਪਰਮਾਣੂ ਜੰਗ ਦੀ ਭੱਠੀ ਵਿਚ ਝੋਕਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ- ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟਤਾ ਸਤਰੰਜ ਦੀ ਬਿਸਾਤ ਵਿਛਾਅ ਕੇ ਵੀ ਆਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਗੇੜ ਦਾ ਹਰ ਮੈਚ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਨਿਸ਼ਚੇ ਹੀ ਜਹਾਦੀ ਜੋਸ਼ ਅਤੇ ਜਾਨਿਸਾਰੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਖੇਡਿਆ ਗਿਆ; ਭਲੇ ਹੀ ਇਥੇ ਜਹਾਦੀ ਜੋਸ਼ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਇਰਾਕ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅੰਦਰ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਵਜਾਹਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 21 ਜੂਨ ਨੂੰ ਇਰਾਨ ਅਤੇ ਅਰਜਨਟਾਈਨਾ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਖੇਡੇ ਅਤੇ ਮਿੱਥਕ ਬਣ ਜਾਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ। ਇਹ ਮੈਚ ਅਰਜਨਟਾਈਨਾ ਨੇ ਜਿੱਤ ਤਾਂ ਲਿਆ, ਤੇ ਇਰਾਨੀ ਫੁੱਟਬਾਲ ਦੇ ਸੁਪਰ 'ਜਹਾਦੀਆਂ' ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵੀ ਕਰ ਦਿਤਾ ਪਰ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਰਾਨ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਖੇਡ ਕਲਾ, ਦ੍ਰਿੜਤਾ, ਹੌਸਲੇ ਅਤੇ ਜਨੂੰਨ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਰੰਗ ਦਿਖਾਏ ਕਿ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੱਕ ਬਣੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਅਰਜਨਟਾਈਨਾ ਦੀ ਗੋਲ ਪੋਸਟ 'ਤੇ ਸਰਗੀਓ ਰੋਮੇਰੋ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ; ਮਾਰਕੋਸ ਰੋਜ਼ੇ, ਫਰੈਡਰਿਕੋ ਫਰਨੈਂਡੇਜ਼ ਅਤੇ ਪਾਬਲੋ ਜਾਬਾਲੇਟਾ ਰੱਖਿਆ ਪੰਕਤੀ 'ਚ ਅਤੇ ਮੱਧ ਪੰਕਤੀ 'ਚੋਂ ਜੇਵੀਅਰ ਮੈਸਚੇਰਾਨੋ, ਫਰਨੈਂਡੋ ਗਾਗੋ ਅਤੇ ਏਂਜਲ ਡੀ ਮਾਰੀਆ, ਹਮਲਾਵਰ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਲਿਓਨਲ ਮੈਸੀ, ਗੋਜ਼ਾਲੇ ਹਿਗੂਏ ਅਤੇ

ਇਰਾਨੀਆਂ ਨੇ ਅਰਜਨਟੀਨੀਅਨਾਂ ਦੀ 'ਤੋਬਾ ਤੋਬਾ' ਕਿਵੇਂ ਕਰਵਾਈ

ਸਰਗੀਓ ਅਗੇਰੂ ਨੂੰ ਇਰਾਨੀ ਗੋਲਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਕਰਨ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ 'ਐਮਿਊਨੀਸ਼ਨ' ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਰਾਨੀ ਗੋਲ ਪੋਸਟ 'ਚ ਜਰਨੈਲਾਂ ਦੇ ਹਾਰ ਖੜ੍ਹੇ ਅਲੀ ਰੇਜਾ ਹਗੀਗੀ ਨੇ ਤਾਂ ਇਰਾਨੀਆਂ ਦੇ ਵੱਕਾਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸਿਰ ਉਤੇ 'ਕਫਨ' ਹੀ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ- ਰੱਖਿਅਕ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਮਿਹਰਦਾਦ ਪੂਲਾਦੀ, ਪੇਜਮਾਨ ਮੋਂਤਾਜੇਰੀ, ਅਮੀਰ ਹੁਸੈਨ ਸਾਦੀਗੀ ਅਤੇ ਜਲਾਲ ਹੁਸੈਨੀ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਇਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਡੇ ਨਾਇਕ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਮਲਾਵਰ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਰੇਜਾ ਅਤੇ ਆਸ਼ਕਾਨ ਦੇਜਾਗਾ ਨਾਂ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਜੋੜੀ ਸੀ ਜੋ ਅਰਜਨਟਾਈਨੀ ਹਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਸਾਹ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ ਵਿਰੋਧੀ ਗੋਲਾਂ ਵੱਲ ਧਾਈ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਅਰਜਨਟਾਈਨਾ ਨੂੰ ਹੱਥਾਂ-ਪੈਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਮੈਚ ਦੇ ਚੌਥੇ ਮਿੰਟ ਵਿਚ ਹੀ ਇਰਾਨੀ ਖਿਡਾਰੀ ਅਹਿਸਾਨ ਹਾਜਸਾਫੀ ਨੇ ਫਰੀ ਕਿੱਕ ਤੋਂ ਬਾਲ ਬੋਬੇ ਹੀ ਸਸ਼ਕਤ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਗੋਲਾਂ ਵੱਲ ਚੁੱਕ ਦਿੱਤੀ; ਫਰਨੈਂਡੇਜ਼ ਤੇ ਗੈਰੇ, ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਮਾਤ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਬਾਲ ਗੋਲ ਪੋਸਟ ਦੇ ਬਾਜੂ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਕੇ ਵਾਪਸ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਆ ਡਿਗੇ। ਜਲਾਲ ਹੁਸੈਨੀ ਦਾ ਪੈਰ ਬੱਸ ਬਾਲ ਨੂੰ ਛੂੰਹਦਾ-ਛੂੰਹਦਾ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ, ਵਰਨਾ ਅਰਜਨਟਾਈਨਾ ਦੀ ਗੋਲ ਪੋਸਟ ਖਾਲੀ ਪਈ ਸੀ।

ਇਰਾਨ ਦੇ ਇਸ ਹਮਲੇ ਨੇ ਅਰਜਨਟਾਈਨੀ ਸਫਾਂ ਵਿਚ ਚੁਸਤੀ ਲਿਆ ਦਿੱਤੀ। ਖੇਡ ਅਜੇ 10 ਕੁ ਮਿੰਟ ਦੀ ਹੀ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ਫੁੱਟਬਾਲ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕਲਾਕਾਰ ਏਂਜਲ ਡੀ ਮਾਰੀਆ ਨੇ ਬੈਕ ਹੀਲ ਰਾਹੀਂ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਾਲ ਗੋਜ਼ਾਲੇ ਹਿਗੂਏ ਵੱਲ ਵਧਾਇਆ ਪਰ ਉਹ ਲੋੜੀਂਦਾ ਤਵਾਜ਼ਨ ਰੱਖ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਗਾਗੋ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਮੁੜ ਹਿਗੂਏ ਨੂੰ ਬੜਾ ਸੋਹਣਾ ਪਾਸ ਸੌਂਪਿਆ। ਉਹਨੇ ਇਰਾਨੀ ਗੋਲਾਂ ਵੱਲ ਕਿੱਕ ਵੀ ਰਾਕਟ ਵਾਂਗ ਅੱਖ ਦੇ ਫੋਰ ਵਿਚ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਇਰਾਨ ਦੇ ਜਾਂਬਾਜ਼ ਗੋਲਕੀਪਰ ਅਲੀ ਰੇਜਾ ਹਗੀਗੀ ਨੇ ਜਿਸ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਜਾਇਆ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਨਜ਼ਾਰਾ ਵੇਖਿਆਂ ਹੀ ਬਣਦਾ ਸੀ।

ਮੈਚ ਦੇ ਅਗਲੇ 15-20 ਮਿੰਟ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜਾਰੀ ਰਹੀ। ਅਖੀਰ ਅਰਜਨਟਾਈਨੀ ਸੁਪਰ ਸਟਾਰ ਲਿਓਨਲ ਮੈਸੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਾਇਕੇਦਾਰ ਕਰਾਸ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਖਿਡਾਰੀ ਗੈਰੇ ਵੰਨੀ ਸੁਟਿਆ ਜੋ ਉਹ ਸਾਂਝ ਭਲੇ ਹੀ ਨਾ ਸਕਿਆ ਪਰ ਸਟੇਡੀਅਮ ਅੰਦਰ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਮੈਚ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਕਰੋੜਾਂ ਦਰਸ਼ਕ ਅਸ-ਅਸ ਕਰ ਉਠੇ। ਫਿਰ 5-7 ਮਿੰਟਾਂ ਪਿਛੋਂ ਹੀ ਇਰਾਨ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਮੋੜਵਾਂ ਹਮਲਾ ਬੰਨ੍ਹਦਿਆਂ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋੜਕ ਜਲਾਲ ਹੁਸੈਨੀ ਨੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮਾੜੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਹੈਡਰ ਗੋਲ ਪੋਸਟ ਤੋਂ ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਉਪਰੋਂ ਦੀ ਨਿਕਲ ਗਿਆ।

ਅੱਧ ਸਮੇਂ ਦੀ ਖੇਡ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਪਰਤਦਿਆਂ 5-4 ਮਿੰਟ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅਰਜਨਟਾਈਨੀ ਰੱਖਿਅਕ ਪੰਕਤੀ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਮਾਰਕੋਸ ਰੋਜ਼ੇ ਨੇ ਇਕ ਦੋ ਵਾਰੀ ਵਧੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਚੱਲੀਆਂ, ਪਰ ਗੋਲ ਬਣੀ ਨਾ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਇਰਾਨੀ ਹਮਲਾਵਰ ਖਿਡਾਰੀ ਦੇਜਾਗਾ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦੌਰਾਨ ਗੋਲ ਪੋਸਟ ਸਾਹਮਣੇ ਪਾਬਲੋ ਜਾਬਾਲੇਟਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭੈੜਾ ਫਾਊਲ ਕਰ ਕੇ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਠੱਲਿਆ। ਅਰਜਨਟਾਈਨਾ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਚੰਗੀ ਸੀ ਕਿ ਰੈਫਰੀ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਹੀ ਨਾ ਲਿਆ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪੈਨਲਟੀ ਕਿੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁਧ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਛਿਣ ਇੰਟਰਨੈਟ 'ਤੇ ਅਗਲੇ 3-4 ਦਿਨ ਲਗਾਤਾਰ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਸਾਡਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਮਿੱਤਰ ਜਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਵੜੇਚ ਮੈਚ ਵਿਹਿੰਦਿਆਂ ਬੇਹੱਦ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਉਠਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਫੋਨ 'ਤੇ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਮੂਮੋਟ ਨੈਟ 'ਤੇ ਵੇਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਹ ਅਗਲੇ 2-3 ਦਿਨ

ਰੈਫਰੀ ਦੀ ਇਸ ਮੁਜਰਮਾਨਾ ਉਕਾਈ ਨੂੰ ਕੋਸੀ ਗਿਆ।

67ਵੇਂ ਮਿੰਟ ਵਿਚ ਡੇਜਾਗਾ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਮੁੜ ਹੈਡਰ ਮਾਰ ਕੇ ਅਰਜਨਟਾਈਨੀ ਖੇਮੇ ਵਿਚ ਵਿਸਫੋਟ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹੰਭਲਾ ਮਾਰਿਆ ਪਰ ਗੋਲਕੀਪਰ ਰੋਮੇਰੋ ਨੇ ਉਤਨੇ ਹੀ ਚਮਤਕਾਰੀ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਉਪਰ ਛਲਾਂਗ ਮਾਰ ਕੇ ਬਾਲ ਨੂੰ ਪੋਸਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਲੰਘਾ ਦਿਤਾ। ਮੈਚ ਮੁੱਕਣ ਦੀਆਂ ਘੜੀਆਂ ਨੇੜੇ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਕਿ 15 ਮਿੰਟ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਹਾਰ ਕੇ ਕੋਚ ਨੇ ਗੋਜ਼ਾਲੇ ਹਿਗੂਏ ਅਤੇ ਸਰਗਈ ਆਗੇਰੀ, ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਲਾਵੇਜੀ ਤੇ ਪਲਾਸੀਓਨਾਂ ਨੂੰ ਲਿਓਨਲ ਮੈਸੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਇਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਦੀ ਦਾਦ ਦੇਣੀ ਪਵੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਜਾਇਆ ਕਰੀ ਗਏ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਸ ਦਿਨ ਇਰਾਨੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਰਜਨਟਾਈਨਾ ਦੇ ਸੁਪਰ ਸਟਾਰਾਂ ਵਿਰੁਧ

ਜਿੱਤ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ: ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਦਾ ਸਟਾਰ ਖਿਡਾਰੀ ਮੈਸੀ ਇਰਾਨ ਵਿਰੁੱਧ ਗੋਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਂਹ ਉਲਾਰਦਾ ਹੋਇਆ।

ਜੂਝਦਿਆਂ ਵੇਖ ਕੇ ਇੱਝ ਲਗਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਮਾਨੋ ਕਰੂਸੇਡਾਂ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨਿਆਂ ਦੇ ਮਹਾਨ ਜਰਨੈਲ ਸਲਾਦੀਨ ਦੀ ਰੂਹ ਆ ਗਈ ਹੋਵੇ।

ਹੁਣ ਮੈਚ ਦਾ 90 ਮਿੰਟ ਦਾ ਸਮਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੰਜਰੀ ਟਾਈਮ ਦੇ 2-4 ਮਿੰਟਾਂ ਦੀ ਖੇਡ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਲਿਓਨਲ ਮੈਸੀ ਨੇ ਪੈਨਲਟੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਬਾਹਰੋਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜਾਦੂਈ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਿੱਕ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾਈ ਅਤੇ ਬਾਲ ਨੂੰ ਆਖਰ ਇਰਾਨ ਦੇ ਦੀਵਾਰ ਵਰਗੇ ਗੋਲਚੀ ਤੋਂ ਪਾਰ ਨੈਟ ਵਿਚ ਟੰਗ ਦਿਤਾ। ਮੈਸੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਰਫ਼ਪਾਲ ਗਿੱਲ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੈਸੀ ਦਾ ਇਹ ਅਲੌਕਿਕ ਗੋਲ 1986 ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਦੌਰਾਨ ਮੈਸੀ ਦੇ ਉਸਤਾਦ ਡੀਗੋ ਮਾਰਾਡੋਨਾ ਵਲੋਂ ਕਵਾਰਟਰ ਫਾਈਨਲ ਗੇੜ ਵਿਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਰੁਧ ਕੀਤੇ ਉਸ ਗੋਲ ਵਾਂਗ ਹੀ ਚੇਤੇ ਰਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਦੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਆਕਰਸ਼ਕ ਗੋਲ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ।

18 ਜੂਨ ਦਿਨ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਸਪੇਨ ਅਤੇ ਚਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਖੇਡਿਆ ਗਿਆ ਕਲਾਸਿਕ ਮੁਕਾਬਲਾ ਵੀ ਕਿਸੇ ਯੂਨਾਨੀ ਤਰਾਸਦਿਕ ਕਹਾਣੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ...

ਸਪੇਨ ਦਾ ਕੋਚ ਬਸੰਤ ਡੀ ਬੋਸਕ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਬਿਹਤਰੀਨ ਕੋਚ ਹੈ। ਸਪੇਨ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਤਾਕਤਵਰ ਫੁੱਟਬਾਲ ਲੀਗ ਹੈ। ਸਪੇਨ 2008 ਅਤੇ 2012 ਦਾ ਯੂਰਪੀ ਚੈਂਪੀਅਨ ਹੈ ਅਤੇ 2014 ਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਵੀ ਉਸੇ ਕੋਲ ਹੈ। ਸਪੇਨ ਕੋਲ

ਲਿਓਨਲ ਮੈਸੀ, ਰੂਨੀ ਜਾਂ ਰੋਨਾਲਡੋ ਵਰਗੇ ਮਹਿਜ਼ ਇਕ ਜਾਂ ਦੋ ਸੁਪਰ ਸਟਾਰ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸੁਪਰ ਫੁੱਟਬਾਲ ਜਗਤ ਦੇ ਸੁਪਰ ਸਟਾਰਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਬੈਟਰੀ ਹੈ। ਕੋਚ ਨੇ ਚਿੱਲੀ ਵਿਰੁਧ ਜ਼ਿੰਦਗੀ-ਮੌਤ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ ਵਾਲੇ ਮੈਚ ਵਿਚ ਰੱਖਿਅਕ ਪੰਕਤੀ ਦੇ ਸਿਪਾਹ-ਸਲਾਹ ਪੀਕ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਜਾਵੀ ਮਾਰਟੀਨੋ ਅਤੇ ਹਮਲਾਵਰ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਵੀ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਪੈਡਰੋ ਰੋਡਰੀਗੋ ਨੂੰ ਉਤਾਰਿਆ। ਟੀਮ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚ ਗੋਲਚੀ ਵਿਕਰ ਕਾਸੀਅਸ ਨਾਲ ਐਂਡਰੀਆਸ ਇਨੀਸਟਾ, ਸ਼ਾਵੀ ਅਲੋਸੋ, ਸਰਜੀਓ ਰਿਮੋਸ, ਸਰਜੀਓ ਬਿਸਕਿਤਸ, ਜੋਰਡੀ ਆਲਬਾ, ਡੀਆਗੋ ਕੋਸਟਾ ਅਤੇ ਡੇਵਿਡ ਸਿਲਵਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਡੀਆਗੋ ਕੋਸਟਾ ਅਤੇ ਡੇਵਿਡ ਸਿਲਵਾ ਹਮਲਾਵਰ ਪੰਕਤੀ ਦੇ ਤਾਜ਼ਾਦਮ ਸਿਤਾਰੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਪੂਰੇ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਯੂਰਪੀ ਲੀਗ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਮੈਚਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਲੋਹਾ ਮਨਵਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਗੋਲਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ 'ਤੇ ਚੈਂਪੀਅਨਾਂ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

18 ਜੂਨ ਦੇ ਮੈਚ ਵਿਚ ਸਪੇਨੀਆਂ ਨੇ ਚਿੱਲੀ ਵਿਰੁਧ ਨੀਦਰਲੈਂਡ ਦੀ ਹਾਰ ਦੇ ਸਦਮੇ ਤੋਂ ਪਾਰ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਸੀ ਪਰ ਚਿੱਲੀਅਨ ਟੀਮ ਦਾ ਚੱਕਰ ਇਹ ਸੀ ਕਿ 2010 ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਦੌਰਾਨ ਸਪੇਨੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 1 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 2 ਗੋਲਾਂ ਨਾਲ ਹਰਾ ਕੇ ਕੱਪ ਦੀ ਦੌੜ 'ਚੋਂ ਜੋ ਬਾਹਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਪੇਨੀਆਂ ਨਾਲ ਉਹ ਪੁਰਾਣਾ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਚੁਕਤਾ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਸਪੇਨੀ ਟੀਮ ਪੂਰੇ ਤਹੱਈਏ ਅਤੇ ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਉਤਰੀ, ਤੇ ਸ਼ਾਵੀ ਅਲੋਸੋ ਅਤੇ ਡੀਆਗੋ ਕੋਸਟਾ ਨੇ ਖੇਡ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਚਿੱਲੀਅਨ ਗੋਲਾਂ 'ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਤਾਬੜਤੋੜ ਹਮਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਚਿੱਲੀਅਨ ਗੋਲਕੀਪਰ ਕਲਾਡੀਓ ਬਰਾਵੋ ਦੀ ਦਾਦ ਦੇਣੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਉਹਨੇ ਫੁਰਤੀ ਨਾਲ ਮੁਢਲੇ ਹਮਲੇ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਹੀ ਜਾਇਆ ਕਰ ਦਿੱਤੇ।

ਮੈਚ ਬਰਾਬਰੀ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਸਪੇਨੀਆਂ ਦਾ ਪਲੜਾ ਭਾਰੀ ਲਗਦਾ ਸੀ ਕਿ 20 ਵੇਂ ਮਿੰਟ ਵਿਚ ਸ਼ਾਵੀ ਅਲੋਸੋ ਵਰਗੇ ਮਿੱਠ ਫੀਲਡ ਦੇ ਮੰਨੇ ਹੋਏ ਜਰਨੈਲ ਕੋਲੋਂ ਅਚਾਨਕ ਬਾਲ ਖੁੰਝ ਗਈ ਅਤੇ ਚਿੱਲੀਅਨ ਖਿਡਾਰੀ ਨੇ ਬਾਲ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚ ਕਰ ਕੇ ਅੱਖ ਦੇ ਫੋਰ ਵਿਚ ਹੀ ਸਪੇਨੀ ਗੋਲਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਸੁੱਟਿਆ। ਸਪੇਨ ਦਾ ਚੈਂਪੀਅਨ ਗੋਲਕੀਪਰ ਕੈਸੀਆਸ ਅਤੇ ਕੋਲ ਹੀ ਖੜ੍ਹਾ ਸਰਗੀਓ ਰੋਮੋਸ ਵੇਖਦੇ ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ ਕਿ ਮੁੜ ਇਹ ਕੈਸਾ ਭਾਣਾ ਵਾਪਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ!

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਪੇਨੀਆਂ ਨੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਅਤੇ ਮੋੜਵੇਂ ਹਮਲੇ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਵਾਹ ਲਗਾਈ ਪਰ ਕਲਾਡੀਓ ਬਰਾਵੋ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵਾਹ ਪੋਸ਼ ਨਾ ਜਾਣ ਦਿਤੀ। ਉਲਟਾ ਹੋਇਆ ਇਹ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਅੱਧ ਦੀ ਖੇਡ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੀ ਘੰਟੀ ਵੱਜਣ ਹੀ ਵਾਲੀ ਸੀ ਕਿ ਚਿੱਲੀ ਨੂੰ ਸਪੇਨੀ ਗੋਲਾਂ ਮੂਹਰੇ ਫਰੀ ਕਿੱਕ ਮਿਲ ਗਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਿੱਲੀਅਨ ਫੁੱਟਬਾਲ ਦੇ ਮਹਾਂ ਨਾਇਕ ਅਲੈਕਸ ਸੰਚੇਜ਼ ਨੇ ਰਾਕਟ ਵਾਂਗੂ ਸਪੇਨੀ ਗੋਲ ਪੋਸਟ ਵੱਲ ਸੇਧ ਦਿੱਤਾ। ਸਪੇਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਕਪਤਾਨ ਕਾਸੀਅਸ ਨੇ ਇਸ 'ਰਾਕਟ' ਨੂੰ ਰੋਕ ਤਾਂ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਉਹ ਬਾਲ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਨਾ ਰੱਖ ਸਕਿਆ। ਉਸ ਦਾ ਕਸੂਰ ਵੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਾਲ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਵੱਜ ਕੇ ਵਾਪਸ ਰੀਬਾਊਂਡ ਚਿੱਲੀ ਦੇ ਆਰਨਗੁਏ ਦੇ ਐਨ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਆ ਡਿੱਗੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਅੱਖ ਦੇ ਫੋਰ ਵਿਚ ਸਪੇਨੀ ਗੋਲ ਪੋਸਟ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ।... ਤੇ ਇਸ ਗੋਲ ਨੇ ਸਪੇਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਆਸਾਂ ਉਮੀਦਾਂ 'ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਡਿੱਗਣ ਵਾਂਗ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ।

ਦੂਜੇ ਅੱਧ ਦੀ ਖੇਡ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸਪੇਨੀ ਕੋਚ ਨੇ ਸ਼ਾਵੀ ਅਲੋਸੋ ਨੂੰ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਗੋਲ ਬਣ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਂਤੀ ਕਜ਼ੋਰਲਾ ਨੂੰ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਜ਼ੋਰਲਾ ਵਰਗੇ 'ਤੇਗ ਦੇ ਧਨੀ' ਦੇ 'ਵਾਰਾਂ' ਨੂੰ ਚਿੱਲੀਅਨ ਬਰਾਵੇ ਜਿਸ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਰੋਕ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਦੰਦੜਿਕੇ ਵੱਜ ਰਹੇ ਸਨ।

ਸਪੇਨੀ ਕੋਚ ਅਖੀਰ ਜਦੋਂ ਟੋਰਸ ਵਰਗੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਨਮੱਤੇ 'ਜਰਨੈਲ' ਨੂੰ ਗਰਾਊਂਡ ਵਿਚ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਇਉਂ ਲਗਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਸ਼ਾਹ ਜਹਾਨ ਦਾ ਫਰਜੰਦ ਮਹਾਨ ਪਰ ਬੇਵਸ ਦਾਰਾ ਸ਼ਿਕੋਹ ਅੰਤਿਮ ਦਾਅ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਹੋਣਹਾਰ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ!... 2008 ਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਫਾਈਨਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟੋਰਸ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਾ ਪਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਯਾਦ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਸਬਲਾਈਮ ਗੋਲ ਸਦਕਾ ਪੂਰੇ 60 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਲੰਮੀ ਜਦੋਂ-ਜਹਿਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਪੇਨ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਯੂਰਪੀ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 2010 ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਫਾਈਨਲ ਮੈਚ ਦੇ 116ਵੇਂ ਮਿੰਟ ਵਿਚ ਗੋਲ ਕਰ ਕੇ ਇਨੀਸਟਾ ਨੇ ਨੀਦਰਲੈਂਡ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਪੰਕਚਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਜੇਤਾ ਦਾ ਤਾਜ ਸਪੇਨੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਟਿਕਿਆ ਸੀ; ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਟੋਰਸ ਜਾਂ ਇਨੀਸਟਾ ਕੋਲ ਬਰਾਵੋ ਜਾਂ ਚਿੱਲੀਅਨ ਰੱਖਿਅਕ ਪੰਕਤੀ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਤੋੜ ਨਹੀਂ ਬਣ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ 15 ਕੁ ਮਿੰਟਾਂ ਦੀ ਖੇਡ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਇਨੀਸਟਾ ਦੀ ਸਾਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਲਗਾਈ ਕਰਾਸਿੰਗ ਕਿੱਕ ਨੂੰ ਰੋਕ

(ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ ਜਾਰੀ)

ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਿਹੜਿਆਂ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਚੰਗੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਮਰ ਭਰ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਰਹੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਗੁਰਦਾਸ ਘਾਰੂ ਸਨ। 93 ਕੁ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਭੋਗ ਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰਦਾਸ ਨੂੰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਰਾਜਸੀ ਲਹਿਰਾਂ ਦੀ ਗੁੜਤੀ ਮਿਲੀ ਅਤੇ 1965-66 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਲੜ ਫੜਿਆ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਮਾਲਕ ਜਮਾਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ

ਨਰਭਿੰਦਰ

ਫੋਨ: 91-93544-30211

ਲੜਾਈ ਦਾ ਝੰਡਾ ਚੁੱਕੀ ਰੱਖਿਆ।

ਗੁਰਦਾਸ ਘਾਰੂ ਪਿੰਡ ਰਾਏਸਰ (ਬਰਨਾਲਾ) ਵਿਚ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਮਿਹਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ 14 ਮਈ 1923 ਨੂੰ ਜਨਮੇ। ਮਾਤਾ ਧੰਨ ਕੌਰ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸੀ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤੀ ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਸੀ। ਪੰਜ ਭਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਭੈਣਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਗੁਰਦਾਸ ਨੂੰ ਮੁੱਢਲੀ ਵਿਦਿਆ ਨਿਰਮਾਣਸਰ ਵਿਦਿਆਲੇ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਤ ਈਸ਼ਰ ਦਾਸ ਚਲਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਪਿੰਡ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੂਕਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆ ਲਈ ਡੇਰੇ ਤੇ ਸੰਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਖੋਲ੍ਹੇ ਵਿਦਿਆਲੇ ਹੀ ਕੰਮ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਮੁਢਲੀ ਰਾਜਸੀ ਸੂਝ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਇਥੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਡੇਰੇ ਅੱਜ ਵਰਗੇ ਡੇਰਿਆਂ ਵਰਗੇ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਖਰੀ ਗਿਆਨ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਰੁਚੀ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਸਨ।

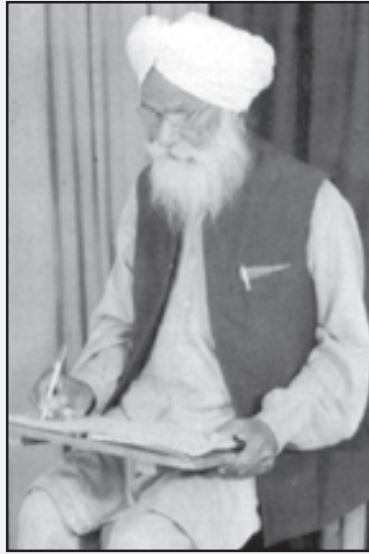
ਉਧਰ ਪਿੰਡ ਰਾਏਸਰ ਵੀ ਰਾਜਸੀ ਲਹਿਰਾਂ

ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਘਾਰੂ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨੂੰ ਸਲਾਮ

ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰਕਾਰਾਂ 'ਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਦਾ ਇਕ ਅੱਧ ਪਟਿਆਲੇ ਦੇ ਰਾਜੇ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਅੱਧ ਉਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ। ਦੋਹਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਬਾਗੀ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਇੱਧਰ-ਉਧਰ ਸ਼ਰਨ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਸੁਭਾਵਕ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਸੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦਾ ਅਸਰ ਜੁਆਨ ਹੋ ਰਹੀ ਪੀੜ੍ਹੀ 'ਤੇ ਪਿਆ, ਪਰ 1947 ਦੀ ਵੰਡ ਅਤੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਉਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਕਹਿਰ ਦੀ ਹਨੇਰੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰਲੇ ਮਾਨਵਤਾਵਾਦ ਨੂੰ ਜਗਾਇਆ। ਪਿੰਡ ਰਾਏਸਰ ਜੰਗਲੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਲਾਲ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨ ਅਤੇ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਵੀ ਇਹ ਕੇਂਦਰ ਰਿਹਾ। ਕਾਮਰੇਡ ਤੰਜਾ ਸਿੰਘ ਸੁਤੰਤਰ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਆਮ ਹੀ ਠਹਿਰ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਇਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਮੁਢਲੀ ਹਮਦਰਦੀ ਲਾਲ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਹੀ ਜੁੜੀ।

ਗੁਰਦਾਸ ਘਾਰੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੁਢਲੀ ਭੂਮਿਕਾ 50ਵਿਆਂ 'ਚ ਚੱਲੀ ਛੂਆ-ਛੂਤ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਨਿਭਾਈ। ਫਿਰ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਪਰਿਵਾਰ ਸਿਰਸਾ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਪਿੰਡ ਜਗਮਲੇਰੇ ਜਾ ਟਿਕਿਆ। ਉਥੇ ਪੁੱਜ ਕੇ ਉਹ ਰਾਜਸੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਕੁੱਦ ਪਏ। ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਾਏ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਪਿੱਛੋਂ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਸੂਬਾ ਕਮੇਟੀ 'ਚ ਵੀ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਸੰਤ ਰਾਮ

ਉਦਾਸੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਇਨਕਲਾਬੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਰਚਿਤ ਹੋਇਆ। ਗੁਰਦਾਸ ਦਾ ਘਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਰਾਜਸੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸੀ। ਇਲਾਕਾ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਸਿਰਸਾ ਖੇਤਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕਾਮਰੇਡ ਬਲਦੇਵ ਬਖਸ਼ੀ ਅਤੇ

ਟੀਕਾ ਰਾਮ ਸੁਖਨ ਨਿਭਾਅ ਰਹੇ ਸਨ। 1970 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਆਈਆਂ ਤਾਂ ਕਾਮਰੇਡ ਜਸਵੰਤ ਜੋਸ਼ ਨੂੰ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਦੀ ਚੋਣ ਲੜਾਈ ਗਈ। ਚੋਣ ਖਰਚਾ ਹੋਇਆ 45000 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਵੋਟਾਂ 5665 ਮਿਲੀਆਂ। ਬੱਸ, ਇਹੀ ਸਵਾਲ ਗੁਰਦਾਸ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ- ਐਨੇ ਮਹਿੰਗੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ ਲੋਕਾਂ

ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਗੇੜ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨ 26 ਜੂਨ ਨੂੰ ਪੁਰਤਗਾਲ ਨੇ ਘਾਨਾ ਅਤੇ ਜਰਮਨੀ ਨੇ ਅਮਰੀਕਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਖੇਡਣਾ ਸੀ। ਘਾਨਾ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਕੀਤੀ। ਅੱਧੇ ਕੁ ਘੰਟੇ ਦੀ ਖੇਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਣਾ ਵੇਖੇ ਕਿੰਝ ਵਾਪਰਿਆ ਕਿ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਖਿਡਾਰੀ ਮਿਗੁਇਲ ਵੇਲੋਸੋ ਵੱਲੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸੁੱਟੇ ਬਾਲ ਨੂੰ ਕਲੀਅਰ ਕਰਨ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਘਾਨਾ ਦੀ ਰੱਖਿਅਕ ਪੱਕੜੀ ਦਾ ਖਿਡਾਰੀ ਪੱਥਰ ਦੀ ਕੰਧ ਵਰਗੇ ਆਪਣੇ ਗੋਲਚੀ ਫਤਾਵੂਦੋਦਾ ਦੇ ਉਪਰੋਂ ਦੀ ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਹੀ ਗੋਲਾਂ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਬੈਠਦਾ ਹੈ।

ਬੇਵਸੀ ਦਾ ਆਲਮ: ਸਪੇਨੀ ਮਿੱਡ ਫੀਲਡ ਦਾ 'ਜਰਨੈਲ' ਸਰਜੀਓ ਬਿਜਕਿਤਸ ਗੋਲ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਾ ਗੁਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚਿਲੀਅਨ ਗੋਲਚੀ ਅੱਗੇ ਬੈਠ ਕੇ ਝੂਰਦਾ ਹੋਇਆ।

ਪਹਿਲੇ ਅੱਧ ਦੀ ਖੇਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਸਾਮੋਆ ਜਿਆਨ ਨੇ ਬਹੁਤ ਆਕਰਸ਼ਕ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਹੈਡਰ ਰਾਹੀਂ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਟੀਮ ਵਿਰੁੱਧ ਗੋਲ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਤਾਂ ਲੈ ਆਂਦਾ, ਪਰ ਸਵਾਲ ਇਕ ਹੋਰ ਗੋਲ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਬਾਅਦ ਘਾਨਾ ਦੇ ਅਬਦੁਲ ਮਜੀਦ ਵਾਰਸ ਨੂੰ ਉਹ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਵੀ ਗਿਆ। ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਗੋਲ ਪੋਸਟ ਖਾਲੀ ਸੀ, ਗੋਲਕੀਪਰ ਬਾਹਰ ਸੀ, ਪਰ ਕਿਸਮਤ!

ਘਾਨਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਘਾਨਾ ਦੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਮੈਚ ਵੇਖ ਰਹੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ 'ਤੇ ਪਾਣੀ 80ਵੇਂ ਮਿੰਟ 'ਚ ਉਦੋਂ ਫਿਰਿਆ ਜਦੋਂ ਗੋਲਚੀ ਆਪਣੇ ਹੀ ਸਾਥੀ ਖਿਡਾਰੀ ਜੋਨਾਥਨ ਮੇਨਸਾ ਨਾਲ ਉਲਝ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਖੜ੍ਹੇ ਵਿਸ਼ਵ ਫੁੱਟਬਾਲ ਜਗਤ ਦੇ ਮਹਾਂ ਨਾਇਕ ਰੋਨਾਲਡੋ ਨੂੰ ਬਾਲ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਹੀ ਘਾਨਾ ਦੇ ਗੋਲਾਂ ਵਿਚ ਸੁੱਟਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ

ਦਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਵੱਡਾ ਸੁਆਲ ਸੀ।

ਦੂਜੀ ਘਟਨਾ ਸੀ 21 ਨਵੰਬਰ 1972 ਵਾਲੀ, ਜਦੋਂ ਸੋਵੀਅਤ ਕਲਚਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਲੋਂ ਜਗਮਲੇਰੇ ਫਿਲਮ ਦਿਖਾਈ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜਸੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਸੀ। ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਸਥਾਪਤ ਧਿਰ ਨੂੰ ਇਹ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਬਿਜਲੀ ਟਰਾਂਸਫਰਮਰ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸਾਥੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਾਈ ਗਈ। ਜੇ ਚਿਤਵਿਆ ਸੀ, ਉਹੀ ਹੋਇਆ। ਸਥਾਪਤ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ। ਗੁਰਦਾਸ ਘਾਰੂ ਬਚ ਤਾਂ ਗਏ, ਪਰ ਸੱਟਾਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੱਗੀਆਂ। ਉਦੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਾ ਕੀਤਾ, ਫਿਰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ 18 ਮਹੀਨੇ ਪਿੱਛੋਂ ਕੇਸ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ; ਪਰ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰਦਾਸ ਨੇ ਕਲਮ ਫੜ ਲਈ। ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਤਾਬਚਾ ਲਿਖਿਆ- 'ਰੰਗਰੇਣੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬੋਟੇ' ਅਤੇ ਫਿਰ ਨਾਵਲ 'ਅਣਖਾਂ ਦੀ ਪਹਿਰੇਦਾਰ'। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਰਗ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਮਜ਼ਹਬੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਆਲੋਚਨਾ ਹੋਈ। ਕੁਝ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰਾਂ ਨੇ ਜਬਰੀ ਅਸਤੀਫਾ ਲੈ ਲਿਆ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲ ਵਫਾਦਾਰੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਆਂਚ ਨਾ ਆਈ।

ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਤ ਸੀ। ਸੋ, ਗੁਰਦਾਸ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਇਨਕਲਾਬੀ ਖੇਮੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੀਆਂ। ਇਸ ਖੇਮੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਿਹਾ। ਬਾਰੂ ਸਤਵਰਗ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਦਕਾ ਉਹ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ

ਘਾਨਾ ਵਾਲੇ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਏ।

ਜਰਮਨੀ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਾਲਾ ਮੈਚ ਹੋਰ ਵੀ ਦਿਲਚਸਪ ਬਣਿਆ। ਜਰਮਨ ਦੀ ਟੀਮ ਦਾ ਕੋਚ ਜੋਗੀ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਟੀਮ ਦਾ ਕੋਚ ਕਲਿੰਜਮੈਨ ਪੱਕੇ ਯਾਰ ਹਨ। ਕਲਿੰਜਮੈਨ 1990 ਦੀ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਵਿਜੇਤਾ ਜਰਮਨ ਟੀਮ ਦਾ ਮਹਾਂ ਨਾਇਕ ਤਾਂ ਸੀ ਹੀ, ਜਰਮਨ ਟੀਮ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਨਾਇਕ ਟਾਮਸ ਮੁਲਰ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਉਸਤਾਦ ਵੀ ਉਹੀ ਸੀ। ਮੈਚ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਵਾਂ ਟੀਮਾਂ ਕੋਲ 4-4 ਅੰਕ ਸਨ ਅਤੇ ਘਾਨਾ-ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਮੈਚ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹੁੰਦਾ, ਜਰਮਨੀ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ,

ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ। 22 ਅਪਰੈਲ 1981 ਵਿਚ ਬਣੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਦੀ ਦੂਜੀ ਕਾਨਫਰੰਸ (1982) ਵਿਚ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਸੂਬਾ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਗਏ।

1984 ਦੇ ਪੀਤਾਦਾਇਕ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਰਗਰਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਵੰਡ ਅਤੇ ਨਫਰਤ ਤੋਂ ਚੇਤੰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਰੰਗਕਰਮੀ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਟਕ ਕਰਵਾਏ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਿਖਣ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ। ਪਹਿਲੀਆਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀਆਂ ਦੋ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ 'ਬਾਗੀ ਦੀ ਪਤਨੀ' ਨਾਵਲ ਲਿਖਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚ 'ਮਨੁੱਖੀ ਬਰਾਬਰੀ ਲਈ ਕੂਕਾ ਲਹਿਰ ਦਾ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ', 'ਖੂਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ', 'ਖਾਲਸਾ ਗੁਰੀਲਾ ਜੰਗ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ' ਅਤੇ 'ਰਿਆਸਤੀ ਪਰਜਾ ਮੰਡਲ ਦਾ ਯੋਧਾ ਬਾਬਾ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ' ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਦਾ ਨਾਂ 'ਪਗਡੰਡੀਆਂ ਤੋਂ ਜੀਵਨ ਮਾਰਗ ਤੱਕ' ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਖਰਤੇ ਅਜੇ ਛਪਣ ਹਿੱਤ ਪਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਕਸਲੀ ਯੋਧਿਆਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਰ ਵਰਗ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਕੁੜੀਆਂ ਪੜ੍ਹ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਸਮਾਜਕ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਅੱਧਾ ਸਫਰ ਪਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਹ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੀ ਉਸ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਿਚੋਂ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਦਿਖਾਵੇ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਚਲਾਕੀਆਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਮਾਰਕਸ, ਲੈਨਿਨ, ਸਟਾਲਿਨ, ਮਾਓ ਸਦਾ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਰੋਤ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਕ ਲਿਖਤਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਾ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋਣ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਵਾਦ ਵਿਚ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਸਲਾਮ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੈ। ਉਹ ਹਾਰੇ ਨਹੀਂ, ਹੰਭੇ ਨਹੀਂ; ਸਗੋਂ ਨਿਰੰਤਰ ਤੁਰਦੇ ਗਏ।

ਇਰਾਨੀਆਂ ਨੇ...

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਤੋਂ ਜਾਰੀ)

ਪਾਉਣਾ ਕਿਵੇਂ ਵੀ ਖਾਲਾ ਜੀ ਦੀ ਖੇਡ ਨਹੀਂ ਸੀ! ਇਸ ਫੈਸਲਾਕੁਨ ਮੈਚ ਵਿਚ ਸਪੇਨੀਆਂ ਦੀ ਬੇਵਸੀ ਦਾ ਰੰਗ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਘੜਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਜਦੋਂ 16 ਨੰਬਰ ਦੀ ਜਰਸੀ ਵਾਲੇ ਨਾਮਵਰ ਖਿਡਾਰੀ ਸਰਜੀਓ ਬਿਜਕਿਤਸ ਨੂੰ ਗੋਲ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਪਰ ਉਹਨੇ ਬਾਲ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਂਗ ਚਿਲੀਅਨ ਗੋਲਚੀ ਬਰਾਵੇ ਨੂੰ 'ਸੰਭਾਲ' ਦਿਤਾ ਤੇ ਫਿਰ ਗੋਲਚੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗੋਡੇ ਟੇਕ ਕੇ ਨਿਮੋਝੂਣ ਵਿਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਹਾਰ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਵੇਖਣਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚਿਲੀਅਨ ਟੀਮ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਬੜੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਅੰਦਰ ਉਸ ਦਿਨ ਅਜਿਹੀ ਸਪਿਰਿਟ ਕਿਸ ਸੋਮੇ ਤੋਂ ਆ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਪੇਨੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਾਹ-ਸਤਹੀਣ ਹੀ ਕਰ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇਵੇ?

ਇਹ ਸਾਲ 2010 ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ 'ਚ ਹੋਈ ਸਪੇਨੀਆਂ ਹੱਥੋਂ ਹਾਰ ਦਾ ਬਦਲਾ ਚੁਕਾਉਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਆਈ ਸੀ, ਇਹ ਤਾਂ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕਹਿਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ; ਪਰ ਸਵੈਮਾਣ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਸੱਟ ਜਾਂ ਬਦਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੌਤਿਕ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਕਿੱਸਾ ਬੇਹਤਰ ਰਹੇਗਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਫੁੱਟਬਾਲ ਜਗਤ ਦੇ ਸਹਿਨਸ਼ਾਹ ਪੇਲੇ ਦੇ ਸਬਦਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਪੇਲੇ ਵਲੋਂ 'ਮਾਈ ਲਾਈਫ ਐਂਡ ਦਿ ਬਿਊਟੀਫੁਲ ਗੇਮ' ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਰੋਬਰਟ ਫਿਸ਼ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਲਿਖੀ ਅਤੇ 2007 ਵਿਚ ਛਪੀ ਆਪਣੀ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਵਿਚ 1970 ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਖਰੀ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੇ ਉਰੂਗੁਏ ਵਿਰੁੱਧ ਖੇਡੇ ਗਏ ਸੈਮੀ ਫਾਈਨਲ ਮੈਚ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਿਆਂ ਬੜੇ ਹੀ ਰੌਚਿਕ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਸੁਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਦੌਰਾਨ ਬਰਾਜ਼ੀਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚੈਕੋਸਲੋਵਾਕੀਆ ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ 4-1 ਨਾਲ ਹਰਾ ਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੂਲ ਅੰਦਰ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਮਾਨਿਆਂ 'ਚ ਮਹਾਨ ਗੋਲਕੀਪਰ ਗੌਰਡਨ ਬੈਂਕਸ, ਬੋਬੀ ਮੂਰ, ਬੋਬੀ ਚਾਰਲਟਨ, ਜੈਕ ਚਾਰਲਟਨ ਅਤੇ ਕੂਪਰ ਵਰਗੇ ਸਦੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਫੁੱਟਬਾਲ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਸਿਕਸਤ ਦੇ ਕੇ ਕਵਾਰਟਰ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਮੈਚ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਦਾ ਅਸਲ 'ਫਾਈਨਲ' ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਹੀ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸੈਮੀ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਬਰਾਜ਼ੀਲ ਦੀ ਟੱਕਰ ਉਰੂਗੁਏ ਦੀ ਟੀਮ ਨਾਲ ਸੀ। ਇਸ ਮੈਚ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਬਦਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦਾ 20 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਉਹ ਇਤਿਹਾਸ ਸੀ ਜਦੋਂ 1950 ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਬਰਾਜ਼ੀਲ ਦੀ ਟੀਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਮਾਨਿਆਂ ਦੇ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਸੋਲਾਂ ਕਲਾ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਰੂਗੁਏ ਹੱਥੋਂ ਹਾਰ ਗਈ ਸੀ। ਪੇਲੇ ਦੇ ਦੱਸਣ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਹ ਨਿਆਣਾ ਸੀ, ਮਹਿਜ਼ 9 ਵਰ੍ਹੇ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਸੀ; ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅੱਬਰੂ ਵੇਖੇ ਸਨ। ਪੇਲੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੱਲੋ-ਮੱਲੀ ਉਹਨੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਹੀ ਤਹੱਈਆ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵੱਡਾ ਹੋ ਕੇ ਉਹ ਫੁੱਟਬਾਲਰ ਬਣੇਗਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਪਿਤਾ ਦੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ 'ਚ ਅੱਬਰੂ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਬਦਲਾ ਹਰ ਹਾਲ ਵਿਚ ਚੁਕਾਵੇਗਾ।

1970 ਦੀ ਉਸ ਸ਼ਾਮ ਪੂਰਾ ਬਰਾਜ਼ੀਲ ਪੱਥਾਂ ਭਾਰ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 'ਨਾਇਕ' ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨਮੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਸੁਰਖਰੂ ਭਲਾਂ ਕਿਵੇਂ ਤੇ ਕਦੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ! ਪੇਲੇ ਨੇ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਖੁਦ ਮੈਕਸੀਕੋ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਲੱਖਾਂ ਬਰਾਜ਼ੀਲੀਅਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਰ ਕੋਈ ਵਾਹ ਲਗਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਇਹੋ ਯਾਦ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ 20 ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲੋਂ ਹੋਇਆ ਕੀ ਸੀ...ਮਾਨੋ ਟੀਮ ਮੈਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ!! ਖੈਰ! 1970 ਦੇ ਉਸ ਵਿਚ ਮੁੜ ਪਹਿਲਾ ਗੋਲ ਉਰੂਗੁਏ ਨੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਆਖਰਕਾਰ ਪੇਲੇ ਦੀ ਟੀਮ 3-1 ਨਾਲ ਜੇਤੂ ਰਹੀ ਸੀ।... ਸੋ, ਸਪੇਨ ਦੀ ਟੀਮ ਦੀ ਅਸਲ ਸਮਰੱਥਾ ਕੈਸੀ ਸੀ, ਉਹ ਤਾਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿਰੁੱਧ ਖੇਡੇ ਮੈਚ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਦਿਨ ਡੇਵਿਡ ਵੀਆ, ਟੋਰਸ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਖੇਡ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਰੰਗ, ਤਾਲ ਅਤੇ ਲੈਅ ਸੀ ਕਿ ਪੂਰਾ ਮਹੌਲ ਕਿਸੇ ਟੂਣੇਹਾਰ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਮਲੂਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਪੇਨੀਆਂ ਵਲੋਂ ਮੈਚ ਦੇ 36ਵੇਂ ਮਿੰਟ ਵਿਚ ਜੁਆਨ ਫਰਾਨ ਨੇ ਆਸਟਰੇਲੀਅਨ ਗੋਲਾਂ ਦੇ ਮੂਹਰੇ ਡੇਵਿਡ ਵੀਆ ਨੂੰ ਪਾਸ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਬੈਕ ਹੀਲ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗੋਲ ਵੇਖਿਆਂ ਹੀ ਬਣਦਾ ਸੀ। ਮੈਚ ਦੇ 70ਵੇਂ ਮਿੰਟ ਵਿਚ ਐਂਡਰੀਅਨ ਐਨੀਸਟਾ ਦੇ ਪਾਸ 'ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਟੋਰਸ ਨੇ ਗੋਲੀ ਵਾਂਗ ਬਾਲ ਆਸਟਰੇਲੀਅਨ ਗੋਲਕੀਪਰ ਰਿਆਨ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਦੀ ਦੂਜੇ ਗੋਲ ਲਈ ਕੱਢੀ, ਉਹ ਵੀ ਕਮਾਲ ਸੀ। ਸਪੇਨ ਵਲੋਂ ਤੀਜਾ ਗੋਲ ਮਾਟਾ ਨੇ ਫੈਬਰਾਗਾਸ ਦੇ ਪਾਸ ਤੋਂ ਜਿਸ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਦੇ ਤਾਂ ਕਹਿਣੇ ਕਿਆ ਸਨ!

ਮੌੜਵੇਂ ਹਮਲੇ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਚ ਦੇ 22ਵੇਂ ਜਾਂ ਸ਼ਾਇਦ 23ਵੇਂ ਮਿੰਟ ਅਮਰੀਕਨ ਖਿਡਾਰੀ ਮਾਈਕਲ ਬਰੈਡਲੀ ਦੇ ਕਰਾਸ ਤੇ ਗ੍ਰਾਹਮ ਜੂਸੀ ਬਾਲ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਗੋਲ ਪੋਸਟ ਵੱਲ ਘੁਮਾਇਆ, ਪਰ ਬਾਲ ਗੋਲ ਪੋਸਟ ਦੀ ਉਪਰਲੀ ਬਾਰ ਨੂੰ ਚੁੰਮਦੀ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਗਈ।

ਖੈਰ! ਦੂਜੇ ਅੱਧ ਦੀ ਖੇਡ 10 ਕੁ ਮਿੰਟ ਵੀ ਅਜੇ ਲੰਘੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਜਰਮਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਲਾਂਗ ਕਾਰਨਰ ਤੋਂ ਉਡੇ ਆ ਰਹੇ ਬਾਲ ਨੂੰ ਓਜ਼ਿਲ ਨੇ ਹੈਡਰ ਮਾਰ ਕੇ ਅਮਰੀਕਨ ਗੋਲਾਂ ਵੱਲ ਕਿਸੇ ਅਗਨ ਬਾਣ ਵਾਂਗ ਘੁਕਾ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਟਿਮ ਹੋਵਰਡ ਨੇ ਹੈਰਤਅੰਗੇਜ਼ ਫੁਰਤੀ ਨਾਲ ਇਸ 'ਰਾਕਟ' ਨੂੰ ਰੋਕ ਲਿਆ। ਹੋਇਆ ਇਹ ਕਿ ਬਾਲ ਗੋਲ ਪੋਸਟ ਅੱਗੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਜਮਘਟੇ ਵਿਚ ਮੁਲਰ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਉਤੇ ਆ ਡਿੱਗੀ ਤੇ ਉਸ ਭੀੜ ਵਿਚੋਂ ਸੁਨਹਿਰੀ ਗੋਲ ਕੱਢਣ ਦਾ ਜੋ ਚਮਤਕਾਰ ਉਸ ਨੇ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਮੁਲਰ ਵਰਗਾ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।... ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੋਰ ਤਿੱਖਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ 90 ਮਿੰਟਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਮਾਰੋ-ਮਾਰ ਚਲੀ। ਹੁਣ ਆ ਗਿਆ 2-3 ਮਿੰਟਾਂ ਵਾਲਾ ਵਾਧੂ ਸਮਾਂ। ਅਮਰੀਕਨ ਟੀਮ ਦਾ ਅਲੈਜਾਂਡਰੋ ਬੋਡੋਇਆ ਨਾਂ ਦਾ ਬਦਲਵਾਂ ਖਿਡਾਰੀ ਬਾਲ ਲੈ ਕੇ ਜਰਮਨ ਗੋਲਾਂ ਵਲ ਵਧਿਆ। ਜਰਮਨ ਕਪਤਾਨ ਲਾਹਮ ਚਾਣਚੱਕ ਹੀ ਬਾਲ ਨੂੰ ਕਲੀਅਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਪਾਸਿਉਂ ਪਰਗਟ ਹੋ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਵੀ ਅਮਰੀਕਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਨਰ ਕਿੱਕ ਦਾ ਆਖਰੀ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਜਿਸ ਤੋਂ ਕਲਿੰਟ ਡੈਪਸੀ ਦੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹੈਡਰ ਤੋਂ ਜਰਮਨ ਬੱਸ ਵਾਲ-ਵਾਲ ਹੀ ਬਚੇ।

ਇਸ ਮੈਚ ਦੌਰਾਨ ਟੀ.ਵੀ. ਕੈਮਰਾ ਕਈ ਵਾਰ ਅਮਰੀਕਨਾਂ ਦੇ ਜਰਮਨ ਕੋਚ ਕਲਿੰਜਮੈਨ 'ਤੇ ਫੋਕਸ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਜਿੰਨਾ ਜ਼ੋਰ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਪਾਰ ਪਾਉਣ ਲਈ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ੋਰ ਹੀ ਬਾਹਰ ਬੈਠੇ ਕਲਿੰਜਮੈਨ ਦਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਲਿੰਜਮੈਨ ਨੂੰ ਜਰਮਨੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਜਰਮਨ ਟੀਮ ਨਾਲ ਬੇਹੱਦ ਪਿਆਰ ਸੀ, ਪਰ ਗੱਲ ਅਸੂਲ ਦੀ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਚੋਣ ਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਪੱਖ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰਤੀਬਧਤਾ ਉਸ ਦੀ ਅਮਰੀਕਨ ਟੀਮ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਮੈਚ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਉਹ ਭੱਜ ਕੇ ਜਰਮਨ ਕੋਚ ਜੋਗੀ ਕੋਲ ਆਇਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਜੱਫੀ ਪਾ ਕੇ ਵਧਾਈ ਦਿਤੀ। ਦੋਵੇਂ ਬਾਗੋ-ਬਾਗ ਸਨ। ਦੋਹਾਂ ਕੋਚਾਂ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਪਹਿਲਾ 'ਅਤਿੱਕਾ' ਪਾਰ ਕਰ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਬੈਲਜੀਅਮ, ਕੋਲੰਬੀਆ, ਨਾਇਜੀਰੀਆ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਵੀ ਪਹਿਲੇ ਗੇੜ ਵਿਚ ਵਾਹਵਾ ਜੋਹਰ ਦਿਖਾਏ।

“ਬੱਲੀ ਵੀਰ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲ ਕੇ ਜਾਈ”, ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਤਰਾਨਾਂ ਦੀ ਰਜਵੰਤ ਨੇ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ।

ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਲੰਡਨ ਤੋਂ ਉਭਰ ਕੇ ਪਹੁੰਚੀ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨ ਇਥੇ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਹੀ ਟਿਕਣਾ ਸੀ। ਉਹ ਉਹਨੂੰ ਹਰ ਸਾਲ ਦਿੱਲੀ ਬੁਲਾਦੀ ਸੀ। ਉਹਦੀ ਪੱਕੀ ਸਹੇਲੀ ਸੀ। ਅੱਜ ਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੰਜਵੀਂ ਜਮਾਤੋਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਪੜ੍ਹਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਕਈ ਸਾਲ ਉਹ ਉਹਦੀ ਨਨਾਣ ਵੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਦਾ ਉਹਦੇ ਬੱਲੀ ਵੀਰ ਜੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਇਆ ਵੀ ਉਹਨੇ ਹੀ ਸੀ। ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਉਹ ਉਹਦੀ ਸਿਰਫ ਸਹੇਲੀ ਸੀ, ਭਰਜਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਵੀਰ ਤੇ ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਦਾ ਤਲਾਕ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।

“ਕੀ ਕਰਾਂਗੀ ਮਿਲ ਕੇ?” ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਨੇ

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ

ਪਰਸ ਸੋਢੇ ‘ਤੇ ਸੁੱਟਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ, “ਅੱਗੇ ਬੜਾ ਮਿਲ ਲਿਆ। ਤੈਨੂੰ ਪਤੈਂ ਇਥੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਕੰਮ ਹੁੰਦੇ ਨੇ।”

“ਸ਼ਮੀ, ਪਤੈਂ ਮੈਨੂੰ। ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤੈਂ। ਪਰ ਹਰਜ਼ ਕੀ ਏ ਮਿਲਣ ‘ਚ। ਏਨੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਅੱਗੇ ਵੀ ਤਾਂ ਮਿਲੀ ਏ। ਕੀ ਘਸ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇਰਾ? ਆਪਣਾ ਕੋਲ ਬਹਿ ਆ ਜਾਵੇ। ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਸ਼ਮੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਤੁਹਫਾ ਵੀ ਦੇਣੈ।”

“ਰੱਜੇ, ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤੁਹਫੇ। ਬੜੇ ਲੈ ਚੁੱਕੀ ਹਾਂ। ਅਜੀਬ ਬੰਦੇ ਨੇ। ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝੇ ਕਿ ਮੈਂ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ”, ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਨੇ ਖਿੜ ਕੇ ਕਿਹਾ।

ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ‘ਚ ਕਈ ਵਾਰੀ ਲੰਡਨ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਆਈ ਸੀ। ਅੱਜ ਸ਼ਾਇਦ ਚੌਥੀ ਜਾਂ ਪੰਜਵੀਂ ਵਾਰੀ ਸੀ। ਹਰ ਵਾਰੀ ਹੀ ਉਹਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਫਰਮਾਇਸ਼ ਪਈ ਸੀ ਤੇ ਹਰ ਵਾਰੀ ਹੀ ਉਹਨੂੰ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਕੀਮਤੀ ਤੁਹਫਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਤੁਹਫਾ ਉਹ ਲੈ ਕੇ ਰਜਵੰਤ ਕੋਲ ਛੱਡ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਸੀ, ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੋਈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਵੀਰ ਜੀ ਨੂੰ ਮੋੜ ਦਈਂ। ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੀ।

“ਵੇਖ ਸ਼ਮੀ, ਵੀਰ ਜੀ ਬੜੇ ਬੀਮਾਰ ਨੇ। ਸੁਗਰ ਵਧੀ ਹੋਈ ਏ। ਪਿੱਛੇ ‘ਤੇ ਕੋਈ ਰੋਸ਼ ਨਿਕਲ ਪਈ ਏ। ਲੇਟੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਮਿਲ ਲੈ, ਮੇਰੇ ਕਲੀ ਹੀ ਮਿਲ ਲੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਨਾ ਸਹੀ।”

“ਠੀਕ ਏ, ਮਿਲ ਲਾਂਗੀ ਕਿਸੇ ਦਿਨ। ਪਰ ਕਹਿ ਦਈਂ, ਤੁਹਫਾ ਮੈਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿੱਤੇ ਵੀ ਏਥੇ ਹੀ ਪਏ ਨੇ।”

ਦਸ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਨੇ ਬਲਜੀਤ ਨਾਲ ਬੜੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਭ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ। ਵਿਆਹ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਉਹ ਲੰਡਨ ਲੈ ਗਈ ਸੀ। ਵਿਆਹ ਕੁਝ ਸਾਲ ਠੀਕ ਰਿਹਾ, ਫੇਰ ਡੋਲਣ ਲੱਗਾ। ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਨੇ ਵੇਖਿਆ, ਬਲਜੀਤ ਦਾ ਇਕੱਲੀ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਮਨ ਨਾ ਭਰਦਾ। ਉਹਨੂੰ ਹੋਰਨਾਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਝਾਕ ਵੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਤੰਗ ਆ ਉਹਨੇ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਿਠਾਇਆ ਤੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਇਹ ਦੱਸੋ, ਮੇਰੇ ‘ਚ ਕੁਝ ਕਮੀ ਏ?”

“ਨਹੀਂ ਤੂੰ ਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਪੂਰੀ ਏ।”

“ਤਾਂ ਫੇਰ ਸੁਣੋ”, ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਨੇ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, “ਧਿਆਨ ਨਾਲ। ਅੱਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਔਰਤ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮੇਰੀ ਖਤਮ। ਮੈਂ ਬਿਲਕੁਲ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੀ।”

ਬਲਜੀਤ ਡਰ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹੋੜਨ ਲੱਗਾ। ਪਰ ਉਹਦੇ ਅੰਦਰਲੀ ਕੋਈ ਕਲਾ ਖਰਾਬ ਸੀ। ਸੁਹਣੀ ਰੰਨ ਨੂੰ ਵੇਖ ਉਹਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ‘ਤੇ ਕਾਬੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿੰਦਾ। ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਹੋਰ ਨਾ ਜਰ ਸਕੀ। ਉਹਨੇ ਬਲਜੀਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਵਾਪਸ ਦਿੱਲੀ ਘੱਲ ਦਿੱਤਾ। ਪਿੱਛੋਂ ਹੋਰ ਵਿਆਹ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਏਧਰ ਬਲਜੀਤ ਵੀ ਛੜਾ ਰਿਹਾ।

ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਤੇ ਬਲਜੀਤ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਤਾਂ ਟੁੱਟ ਗਿਆ, ਪਰ ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਤੇ ਰਜਵੰਤ ਦਾ ਸਹੇਲਪੁਣਾ ਨਾ ਟੁੱਟਿਆ। ਰਜਵੰਤ ਭਰਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਛੱਡ ਸਕਦੀ, ਪਰ ਉਹਨੇ ਸਹੇਲੀ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾ ਛੱਡਿਆ। ਉਹਨੂੰ ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਸੱਦਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਦੀ। ਆਉਣ ‘ਤੇ ਹਰ ਵਾਰੀ ਕਹਿੰਦੀ, ਉਹਦੇ ਵੀਰ ਜੀ ਉਹਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਹਰ ਵਾਰੀ ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਅੱਖਿਆਂ-ਸੱਖਿਆਂ ਮਿਲ ਆਉਂਦੀ। ਕੁਝ ਲੈ ਵੀ ਆਉਂਦੀ। ਲਿਆ ਕੇ

ਰਜਵੰਤ ਕੋਲ ਛੱਡ ਜਾਂਦੀ।

ਐਤਕੀਂ ਉਹਨੂੰ ਫੇਰ ਕੋੜਾ ਘੁੱਟ ਭਰਨਾ ਪੈਣਾ ਸੀ। ਉਹਦੀ ਵੱਢੀ ਰੂਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਰਹੀ। ਪਰ ਸਹੇਲੀ ਦਾ ਦਿਲ ਉਹਨੂੰ ਰੱਖਣਾ ਹੀ ਪੈਣਾ ਸੀ। ਸੋਚਣ ਲੱਗੀ, ਕਦੋਂ ਜਾਵੇ। ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁਲਾਕਾਤ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੋਚਾਂ ‘ਚ ਹੀ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਏਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਯਾਦ ਆਉਣ ਲੱਗੀਆਂ।

ਤਲਾਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਆਈ ਸੀ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਅੱਜ ਵਾਂਗ ਹੀ ਮਿਲਣ ਦੀ ਫਰਮਾਇਸ਼ ਪਈ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ‘ਚ ਬੜੇ ਦਿਨ ਲੱਗੇ। ਉਹ ਖੁਦ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦੀ ਰਹੀ, ਉਹ ਕਿਉਂ ਉਸ ਬੰਦੇ ਦੇ ਮੱਥੇ ਲੱਗੇ, ਜਿਹਨੂੰ ਉਹਨੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ? ਉਹਦੇ ਤੁਹਫੇ ਕਿਉਂ ਲਵੇ? ਤੁਹਫਾ ਬੰਦਾ ਉਸ ਤੋਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਏ, ਜਿਹਨੂੰ ਅੱਗੋਂ ਉਹ ਕੁਝ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਬਲਜੀਤ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇ ਸਕਦੀ। ਪਰ ਸ਼ਾਇਦ ਬਲਜੀਤ ਉਹਨੂੰ ਏਡੀ ਕੰਜੂਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਮਝਦਾ। ਏਡੀ ਪੱਕੀ ਪੀਡੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਮਝਦਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਸਮਝਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਭਰਮ ਜਾਣੇਗੀ। ਦਿਆਲ ਹੋ ਜਾਏਗੀ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਆਉਣ ‘ਤੇ। ਏਸ ਮੁਲਾਕਾਤ ‘ਚੋਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਇਹੀਉ ਮੌਕਾ ਭਾਲਦਾ ਸੀ।

ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਮਿਲਣ ਉਸ ਦਿਨ ਗਈ, ਜਦੋਂ ਉਹਨੇ ਰਾਤੀਂ ਵਾਪਸ ਲੰਡਨ ਉਡ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਸਵੇਰੇ ਨਾਸ਼ਤੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ।

ਬਲਜੀਤ ਦਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਫਲੈਟ ਸੀ। ਦੋ ਹੀ ਕਮਰੇ ਸਨ। ਇਕ ਬਹਿਣ-ਖਲੋਣ ਵਾਲਾ ਤੇ ਇਕ ਸੌਣ ਵਾਲਾ। ਬੜੇ ਸਾਫ਼ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਆਪ ਬਲਜੀਤ ਨੇ ਫਿਰੋਜ਼ੀ ਪਗੜੀ ਬੰਨ੍ਹੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਰੰਗ ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਨੂੰ ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਆਪਣੇ ਬੜੇ ਕੱਪੜੇ ਫਿਰੋਜ਼ੀ ਰੰਗ ਦੇ ਸਨ। ਅੱਜ ਵੀ ਉਹਨੇ ਫਿਰੋਜ਼ੀ ਚੁੰਨੀ ਲਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਫਿਰੋਜ਼ੀ ਪੱਗ ਵੇਖ ਉਹ ਕੁਝ ਚਿੜ ਪਈ ਸੀ। ਬਹਿੰਦਿਆਂ ਹੀ ਸਮਝਾਣ ਲੱਗ ਪਈ, “ਵੇਖੋ, ਹੁਣ ਐਵੇਂ ਮਿਲਣ-ਮਿਲਾਣ ਦੀ ਜਿੰਦ ਨਾ ਕਰਿਆ ਕਰੇ। ਮੈਂ ਆ ਗਈ ਹਾਂ, ਏਸ ਕਰਕੇ ਕਿ ਰੱਜੇ ਨੇ ਬੜਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾਇਆ। ਮੈਂ ਉਹਦਾ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਮੋੜ ਸਕੀ। ਵੈਸੇ, ਸਾਡੇ ਮਿਲਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੋਈ ਨਹੀਂ।”

“ਅਸੀਂ ਮਤਲਬ ਕੀ ਕੱਢਣੇ?” ਬਲਜੀਤ ਨੇ ਗੱਲ ਗੰਵਾਣੀ ਚਾਹੀ, “ਜੇ ਕੁਝ ਮਿੱਟ ਬਹਿਲਾਂਗੇ, ਪਿਆਲਾ ਚਾਹ ਦਾ ਪੀਲਾਂਗੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਜਾਣਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਤੇਰੀ ਫਲਾਈਟ ਵੀ ਠੀਕ ਵਕਤ ‘ਤੇ ਹੀ ਨਿਕਲੇਗੀ...”

ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਾਕ ਚੰਗਾ ਨਾ ਲੱਗਾ। ਉਹ ਬਹਿ ਗਈ। ਚਾਹ ਵੀ ਸੁਰਕਣ ਲੱਗੀ, ਪਰ ਉਹਨੂੰ ਗੱਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਾ ਅਹੁੜੀ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਲੇਟ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਫਲਾਈਟ ਨੂੰ ਹੀ ਲੈ ਬੈਠੀ।

“ਬੇਸ਼ੱਕ ਲੇਟ ਹੋ ਜਾਏ, ਪਰ ਹੋਵੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਏਅਰਲਾਈਨ ਦੀ। ਏਅਰਫਲੈਟ ‘ਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਆਉਂਦੀ ਵਾਰੀ ਵੀ ਬੜੀ ਔਖੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇੰਜ ਸਮਝਦੇ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਪਿੱਛੋਂ ਆਏ ਗਰੀਬ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹੋਣ। ਅੱਜ ਵੀ ਮਾਸਕੋ ਏਅਰਪੋਰਟ ‘ਤੇ ਦੋ ਘੰਟੇ ਉਡੀਕਣਾ ਪਏਗਾ। ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੁੰਦੇ ਉਥੇ। ਬਹਿਣ ਨੂੰ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਅੱਗੋਂ ਮੈਂ ਕਦੀ ਏਸ ਏਅਰਲਾਈਨ ‘ਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ।”

“ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ”, ਬਲਜੀਤ ਨੇ ਹਾਮੀ ਭਰੀ, “ਯਾਦ ਏ, ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਕਦੀ ਵੀ ਏਸ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ ਦੀ ਟਿਕਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੈਣ ਦਿੱਤੀ। ਅਸੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਏਅਰਵੇਜ਼ ‘ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਾਂ। ਅੱਗੋਂ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਏਅਰਵੇਜ਼ ‘ਤੇ ਹੀ ਆਇਆ ਕਰ।”

ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਹਵਾਈ ਕੰਪਨੀਆਂ ‘ਤੇ ਹਵਾਈ ਸਫਰ ਦੀਆਂ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ‘ਚ ਹੀ ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਦਾ ਛੁੱਟੀ ਲੈਣ ਦਾ ਵਕਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹਨੂੰ ਉਠਦੀ ਵੇਖ ਬਲਜੀਤ ਅੰਦਰ ਗਿਆ ਤੇ ਇਕ ਡੱਬਾ ਚੁੱਕ ਲਿਆਇਆ। ਡੱਬੇ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਦਿਆਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਮੇਰਾ ਇਕ ਦੋਸਤ ਕਾਂਚੀਪੁਰਮ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਥੋਂ ਇਕ ਸਾੜੀ ਲਿਆਇਐ। ਸੁੱਚੀ ਰੇਸ਼ਮ ਤੇ ਸੁੱਚੇ ਤਿੱਲੇ ਦੀ।

ਇਹ ਤੂੰ ਲੈ ਜਾ...”

“ਮੈਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਲਾਂਗੀ।” ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਨੇ ਬੜੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਨਾਂਹ ਕੀਤੀ। “ਸਾੜੀ ਮੈਂ ਬੰਨ੍ਹਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ।”

“ਉਥੇ ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀ ਵੇਲੇ ਬੰਨ੍ਹ ਲਈਂ। ਬੜੇ ਮੌਕੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ।”

ਬਲਜੀਤ ਦੇ ਤੇਵਰ ਵੇਖ ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਬਹਿਸ ‘ਚ ਨਾ ਪਈ। ਉਹਨੇ ਡੱਬਾ ਚੁੱਕਿਆ ਤੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਗਈ। ਘਰ ਆ ਕੇ ਡੱਬਾ ਰਜਵੰਤ ਨੂੰ ਫੜਾ ਦਿੱਤਾ, ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ, “ਰੱਜੇ, ਇਹ ਸਾੜੀ ਆਪਣੇ ਵੀਰ ਜੀ ਨੂੰ ਮੋੜ ਦਈਂ। ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਲੈਣੀ।”

ਰਜਵੰਤ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ, “ਕਦੀ ਵਿਆਹ ਢੰਗ ਵੇਲੇ ਪਾ ਲਈਂ। ਫਿਰੋਜ਼ੀ ਰੰਗ ਏ। ਇਹ ਰੰਗ ਤੈਨੂੰ ਸੱਜਦੈ।”

ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਤਪ ਪਈ ਤੇ ਬੋਲੀ, “ਆਪਣੇ ਵੀਰ ਜੀ ਨੂੰ ਸਮਝਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿਲਾਂ ‘ਚ ਤੇਲ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਸਾੜੀ ਸਾਡੀ ਟੁੱਟੀ ਨਹੀਂ ਗੰਢ ਸਕਦੀ। ਮੇਰਾ ਬੂਹਾ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸਿਉਂ ਬੰਦ ਏ। ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਤਾਲਾ ਲੱਗਾ ਹੋਇਐ। ਸੁੱਚੀ ਰੇਸ਼ਮ ਤੇ ਸੁੱਚਾ ਤਿੱਲਾ ਇਹ ਤਾਲਾ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹ ਸਕਦਾ...”

“ਚਲ ਭਾਈ, ਇਕ ਤਾਲਾ ਹੋਰ ਲਾ ਲੈ। ਛੱਡ ਜਾ ਸਾੜੀ ਏਥੇ। ਕੋਈ ਹੋਰ ਬੰਨ੍ਹ ਲਏਗਾ।” ਰਜਵੰਤ ਨੇ ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਹੱਥੋਂ ਡੱਬਾ ਫੜ ਲਿਆ।

ਜਦੋਂ ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਅਗਲੀ ਵੇਰ ਆਈ ਸੀ, ਦਸੰਬਰ ਦਾ ਅਖੀਰਲਾ ਹਫ਼ਤਾ ਸੀ। ਦਿੱਲੀ ‘ਚ ਸਾਹੇ ਸਨ। ਇਕ ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਐਤਵਾਰੇ ਦਿੱਲੀ ‘ਚ ਪੰਝੀ ਹਜ਼ਾਰ ਵਿਆਹ ਹੋਣੇ ਹਨ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਸ ਗਿਣਤੀ ‘ਚ ਰਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਹੀਂ, ਇਕ ਵਿਆਹ ਰਜਵੰਤ ਦੀ ਨਨਾਣ ਦੀ ਧੀ ਦਾ ਵੀ ਧਰਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਇਹ ਵਿਆਹ ਵੇਖਣ ਆਈ ਸੀ। ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਰਜਵੰਤ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਮੌਕਾ ਤਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਏ, ਪਰ ਬੱਲੀ ਵੀਰ ਜੀ ਬੜੇ ਉਦਾਸ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, ਅੱਜ

ਕੱਲ੍ਹ ਗਾਣੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦੇ। ਐਫ. ਐਮ. ਰੇਡੀਓ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦੇ। ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਅੰਦਰ ਕੁਝ ਹੋ ਗਿਐ। ਗਾਣਾ ਕੀ ਕਰੇਗਾ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਮਿਲ ਆ ਜਾ ਕੇ। ਤੈਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਸਨ...”

“ਏਥੇ ਵਿਆਹ ‘ਚ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋ ਹੀ ਜਾਏਗੀ।”

“ਇਹ ਮੁਲਾਕਾਤ ਬੋੜੀ ਹੋਏਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਵਿਆਹ ‘ਤੇ ਆਉਣਗੇ ਵੀ ਕਿ ਨਹੀਂ। ਸਿਹਤ ਬਹੁਤੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਨਾ ਰਹਿੰਦੀ...”

“ਸੋਚਾਂਗੀ।”

“ਸ਼ਮੀ, ਸੋਚ ਨਾ, ਮਿਲ ਆ ਨਾ ਜਾ ਕੇ। ਤੇਰਾ ਕੁਝ ਖੋਹ ਨਹੀਂ ਲੈਣਗੇ। ਤੇਰੇ ਲਈ ਕੁਝ ਲੈ ਕੇ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਏ...”

ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਦਾ ਹਾਸਾ ਨਿਕਲ ਪਿਆ।

ਅਖੀਰ ਜਦੋਂ ਸ਼ਮਿੰਦਰ, ਬਲਜੀਤ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਪੁੱਜੀ, ਉਹਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਹੀ ਅੰਦਰ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਗਾਣੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਮਤਲਬ ਸੀ, ਗਾਣੇ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੋਏ। ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਚਲ ਰਹੇ

ਸਨ।

“...ਪਿਆਰ ਕੋ ਪਿਆਰ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਦੋ, ਕੋਈ ਨਾਮ ਨਾ ਦੋ।”

ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਏਸ ਤੁਕ ਨੇ ਕੀਤਾ।

ਬਲਜੀਤ ਕੋਲ ਬਹਿੰਦਿਆਂ ਹੀ ਉਹ ਏਸ ਗਾਣੇ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਨ ਲੱਗੀ, “ਇਹ ਗਾਣਾ ਠੀਕ ਹੀ ਕਹਿੰਦੈ। ਜੇ ਪਿਆਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਬੰਦਾ ਉਹਨੂੰ ਅੰਦਰ ਰੱਖੇ। ਉਹਦੇ ‘ਤੇ ਕੋਈ ਲੋਬਲ ਨਾ ਲਾਵੇ।”

“ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਇੰਜ ਹੀ ਲੱਗਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਹ ਗਾਣਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੁਣਿਆ ਸੀ”, ਬਲਜੀਤ ਨੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੋਤ੍ਯੁਤਾ ਕੀਤੀ, “ਪਰ ਹੁਣ ਇੰਜ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ। ਸੱਚਾ ਤੇ ਡੂੰਘਾ ਪਿਆਰ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਮੰਗਦੈ। ਲੋਬਲ ਲਾਏ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ।”

ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਚੁੱਪ ਰਹੀ। ਅੱਗੋਂ ਗੱਲ ਨਾ ਚੁੱਕੀ ਜਾਂਦੀ ਵੇਖ ਬਲਜੀਤ ਨੇ ਵੀ ਸੋਧ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਪੁਰਾਣੇ ਗਾਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਿਫਤਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਤੇ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਗਾਣਿਆਂ ਦੀ ਪਤਚੇਲ।

“ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਤਾਂ ਬੱਸ ਨੱਚਣ-ਟੱਪਣ ਵਾਲਾ ਗਾਣਾ ਏ। ਇਹਦਾ ਮਤਲਬ ਏ, ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਕੁਝ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਗਾਣਾ ਗਾਏ ਹੀ ਨਾ। ਉਹਦੇ ਤੋਂ ਨੱਚਿਆ ਟੱਪਿਆ ਤਾਂ ਜਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।”

ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਨੇ ਫੇਰ ਗੱਲ ਨਾ ਚੁੱਕੀ। ਏਨਾ ਹੀ ਕਿਹਾ, “ਗਾਣੇ ਆਪਣੇ ਵਕਤ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਜੇ ਪਹਿਲੋਂ ਪਸੰਦ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਅੱਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ। ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਬੜੀ ਨੱਚਣੀ-ਟੱਪਣੀ ਏ...”

ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਖਾਨਾਪੂਰੀ ਕਰਨ ਆਈ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਛੋੜੀ ਨਾਲ ਚਾਹ ਮੁਕਾਈ। ਇਕ ਬਿਸਕੁਟ ਵੀ ਟੁਕ ਲਿਆ ਤੇ ਉਠਣ ਲੱਗੀ।

ਬਲਜੀਤ ਨੇ ਨਾਲ ਲੱਗੇ ਮੇਜ਼ ਦਾ ਦਰਾਜ਼ਾ ਖਿੱਚਿਆ ਤੇ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਫਿਰੋਜ਼ੀ ਮਖਮਲ ਦੀ ਡੱਬੀ ਕੱਢੀ। ਉਹਦੇ ‘ਚੋਂ ਸੋਨੇ ਦਾ ਇਕ ਕਤਾ ਕੱਢਿਆ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਵਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਸ਼ਮੀ, ਇਹ ਤੇਰੇ ਲਈ ਕਤਾ ਏ। ਰੱਜੇ ਨੇ ਵਿਆਹ ਤੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਬਣਵਾਇਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ, ਮੈਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਾ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਇਕ ਸ਼ਮੀ ਲਈ ਵੀ ਬਣਵਾ ਲੈ। ਉਹਨੂੰ ਬੜਾ ਸੱਜੇਗਾ। ਹੁਣ ਨਾਂਹ ਨਾ ਕਰੀਂ। ਸਾਲ ਪਿੱਛੋਂ ਆਈ ਏ। ਤੈਨੂੰ ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਟੋਰ ਸਕਦਾ।”

“ਵੇਖੋ”, ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਕੁਝ ਤਪ ਕੇ ਬੋਲੀ, “ਇਹ ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਬੂਠੀ ਜੇ। ਤੁਹਾਡੀ

ਏਡੀ ਸੁਹਣੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤੀ। ਮੈਨੂੰ ਲਗਦੈ, ਮੈਨੂੰ ਭਰਮਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕੇ। ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀ। ਮੋੜ ਦਈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ। ਰੱਖਣ ਉਥੇ, ਜਿੱਥੇ ਸਾੜੀ ਰੱਖੀ। ਸੁੱਚੀ ਰੇਸ਼ਮ ਤੇ ਸੁੱਚੇ ਤਿੱਲੇ ਵਾਲੀ।”

ਰਜਵੰਤ ਨੇ ਡੱਬੀ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਫੜ ਲਈ। ਉਹਨੂੰ ਉਹਦੇ ਨਜ਼ਰ ਦਾ ਪਹਿਲੋਂ ਹੀ ਅਨੁਮਾਨ ਸੀ।

ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਰਜਵੰਤ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਪੰਝੀਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਸੀ। ਵੱਡਾ ਮੌਕਾ ਸੀ। ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਦਿੱਲੀ ਪੁੱਜੀ। ਉਸ ਨੇ ਪੁੱਜਣਾ ਹੀ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਭਰ ਗਰਮੀਆਂ ‘ਚ ਹੁੰਦੀ। ਰੱਬੋਂ ਉਹ ਦਸੰਬਰ ‘ਚ ਸੀ। ਏਸ ਲਈ ਉਹਨੂੰ ਤਪਸ਼ਾਂ ਨਾ ਝਾਗਣੀਆਂ ਪਈਆਂ।

ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ ਹੀ ਰਜਵੰਤ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੀਰ ਜੀ ਦੀ ਦੱਸ ਪਾਉਣ ‘ਚ ਢਿੱਲ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, “ਤੈਨੂੰ ਉਡੀਕ ਰਹੇ ਨੇ ਉਹ ਵੀ। ਬੜਾ ਚਾਅ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਤੇਰੇ ਲਈ ਕੁਝ ਖਾਸ ਖਰੀਦ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਏ।”

ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਅੱਗੋਂ ਭੜਕ ਪਈ, “ਰੱਜੇ, ਤੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੀਵੀ ਨਹੀਂ, ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਾਸ-ਆਮ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀ। ਸਮਝਾ ਨਾ, ਅਸੀਂ ਫੇਰ ‘ਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਬੜਾ ਪਾਣੀ ਲੰਘ ਗਿਐ ਸਾਡੇ ਪੁਲਾਂ ਹੇਠੋਂ...”

“ਸ਼ਮੀ, ਆਪ ਸਮਝਾ ਨਾ। ਮੇਰੇ ਸਮਝਾਇਆਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ। ਮਿਲ ਲੈ ਨਾ ਜਾ ਕੇ। ਉਡੀਕ ਰਹੇ ਨੇ।”

ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ, ਰਜਵੰਤ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੀਰ ਜੀ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਰਹਿਣਾ ਸੀ। ਇਹ ਮੂੰਹ ਰੱਖਣੀ ਉਹਨੂੰ ਕਰਨੀ ਹੀ ਪੈਣੀ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ, ਕਦੀ ਮਿਲ ਲਾਂਗੀ ਜਾ ਕੇ।

ਜਦੋਂ ਉਹ ਬਲਜੀਤ ਦੇ ਘਰ ਪੁੱਜੀ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਸੌਣ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ ‘ਚ ਲੇਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਨੇ ਵਜ੍ਹਾ ਪੁੱਛੀ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਤਬੀਅਤ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ। ਡਾਕਟਰ ਕਹਿੰਦੇ, ਜਿਗਰ ਖਰਾਬ ਏ। ਦੰਦ ਵੀ ਤੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਨੇ।”

“ਠੀਕ ਕਰਾਉ ਨਾ।”

“ਕਰਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਅੱਜ ਸ਼ਮੀ, ਚਾਹ ਵੀ ਤੈਨੂੰ ਆਪ ਬਣਾਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਬਹਾਦਰ ਭੱਜ ਗਿਐ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇਪਾਲੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ। ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਨੇਪਾਲੀ ਬੜੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਬਿਲਕੁਲ ਬੂਠ ਏ। ਤੋੜਾ-ਚਸਮ ਨੇ। ਚੋਰ ਉਚਕੇ ਨੇ। ਕਿਸੇ ਦੋ ਸਕੇ ਨਹੀਂ...” ਬਲਜੀਤ ਭੱਜ ਗਏ ਬਹਾਦਰ ‘ਤੇ ਵਰ੍ਹਨ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਨੇ ਹਾਸਾ ਆਉਂਦਾ-ਆਉਂਦਾ ਰੋਕਿਆ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, “ਵੇਖ ਜਿਹੜੇ ਆਪ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਨਹੀਂ, ਦੂਜਿਆਂ ਤੋਂ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਮੰਗਦੇ ਨੇ।”

ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਰਸੋਈ ‘ਚੋਂ ਚਾਹ ਬਣਾ ਕੇ ਲੈ ਆਈ। ਬਲਜੀਤ ਕੰਧ ਨਾਲ ਢਾਸਣਾ ਲਾ ਕੇ ਪੀਣ ਲੱਗਾ। ਪੀਂਦਿਆਂ-ਪੀਂਦਿਆਂ ਬੋਲਿਆ, “ਰੱਜੇ ਨੂੰ ਕੀ ਸੁੱਝੀ ਏ? ਵਿਆਹ ਦੀ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਮਨਾਣ ਲੱਗੀ ਏ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ‘ਚ ਇਹ ਕਿਹੜਾ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਏ। ਸਾਡੇ ਬੀ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਸੱਠਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਮਨਾਈ ਸੀ। ਜੇ ਪੂਰੇ ਨਾ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕਈ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢਾਂ ਮਨਾਉਂਦੇ।”

“ਆਪੋ-ਆਪਣਾ ਸ਼ੌਂਕ ਹੁੰਦੈ,” ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਨੇ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾ ਆਖਿਆ, “ਮਨਾਵੇ, ਜੇ ਵੀ ਚੰਗਾ ਲੱਗੇ। ਵੈਸੇ ਪੰਝੀਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਹੁਣ ਇੰਡੀਆ ‘ਚ ਵੀ ਏਡੀ ਆਮ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ...”

ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਅੱਧਾ ਕੁ ਘੰਟਾ ਬੈਠੀ। ਉਨਾ ਚਿਰ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਜਦੋਂ ਚੱਲਣ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਬਲਜੀਤ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਉਹ ਸਾਹਮਣੀ ਅਲਮਾਰੀ ‘ਚੋਂ ਇਕ ਉਨਾਬੀ ਡੱਬਾ ਚੁੱਕ ਲਿਆ। ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਨੇ ਡੱਬਾ ਲਿਆ ਕੇ ਬਲਜੀਤ ਨੂੰ ਫੜਾ ਦਿੱਤਾ। ਡੱਬਾ ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਸੀ। ਬਲਜੀਤ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਵਿਚੋਂ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਗੁਟ ਘੜੀ ਨਿਕਲੀ। ਜਿੰਡਾ ਡੱਬਾ ਵੱਡਾ ਸੀ, ਘੜੀ ਓਡੀ ਹੀ ਛੋਟੀ। ਘੜੀ ਨੂੰ ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਵਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਇਹ ਘੜੀ ਮੈਂ ਅਖਬਾਰ ‘ਚ ਐਸਵਰਿਆ ਦੇ ਗੁੱਟ ‘ਤੇ ਬੱਝੀ ਵੇਖੀ ਸੀ। ਬੜੇ

(ਅਗਲੇ ਸਫੇ ‘ਤੇ ਜਾਰੀ)

ਪਿੰਡ ਦੇ ਖਾਲਸਾ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਦੀ ਪੰਜਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਦਾਖਿਲ ਹੋਇਆਂ ਅਜੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਹੀ ਹੋਏ ਸਨ ਕਿ ਸਾਰੀ ਛੁੱਟੀ ਵੇਲੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਗੇਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦਿਆਂ ਇਕ ਵੱਡੀ ਜਮਾਤ ਦੇ ਮੇਰੀ ਹੀ ਗਲੀ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਫੀਰੀ ਚਾਉਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਰਸਰੀ ਜਿਹਾ ਕਿਹਾ, “ਕਹਿ ਟੋਪੀ।” ਵੱਡਿਆਂ ਦਾ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਮੰਨਣਾ ਹੀ ਸੀ। ਸੋ, ਆਪਾਂ ਭੋਲੇਭਾਅ ‘ਟੋਪੀ’ ਆਖ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਸਿਰ ਫੇਰਿਆ, “ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ, ਜ਼ਰਾ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ।”

ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਹਾਸਾ ਮਜ਼ਾਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਚੁਟਕਲਾ ਸੁਣਾਏਗਾ। ਮੈਂ ਉੱਚੀ ਦੇਣੀ ‘ਟੋਪੀ’ ਸ਼ਬਦ ਪੁਕਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੀ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਬੋੜੀ ਵਿਥ ‘ਤੇ ਤੁਰੇ ਜਾਂਦੇ ਇਕ ਸਫਾ ਚੱਟ ਹਿੰਦੂ ਅਧਿਆਪਕ, ਜਿਸ ਨੇ ਚਿੱਟੀ ਪਗੜੀ ਬੰਨ੍ਹੀ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਲੜ ਬਹੁਤ ਹੀ ਲਮਕਵਾਂ ਛੱਡਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਿਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਨੀਝ ਨਾਲ ਦੇਖਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਫਿਰ ਉਹ ਕਾਹਲੀ ਕਾਹਲੀ ਤੁਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਦੁਪਹਿਰ ਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿਚ ਦੋ ਤਿੰਨ ਕੋਹ ਦੂਰ ਹੋਰ ਪਿੰਡ ਤੁਰ ਕੇ ਜਾਣਾ ਸੀ।

ਅਗਲਾ ਦਿਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਖੁਸ਼ਮਾਹੌਲ ਪੀਰੀਅਡ। ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਨਾ ਤਾਂ ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਗਿਆਨੀ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਗਾਲਤੀ ਤੇ ਖੁਸ਼ਤਬੀਅਤ ਵਾਲੇ ਅਧਿਆਪਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਹੋਰ ਵੱਡੀ ਕਲਾਸ ਦਾ ਮੁੰਡਾ, ‘ਮੇ ਆਈ ਕਮ ਇਨ ਸਰ’ ਬੋਲ ਕੇ ਸਾਡੀ ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਆਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨੌਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾ ਰਹੇ ਲਾਲ ਚੰਦ ਜੀ ਨੇ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਹੈ। “ਕੌਣ ਹੈ ਬਈ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਖੜਾ ਹੋਵੇ।” ਆਪਾਂ ਹੀ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਤੁਰ ਜਾਣ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਕੀ ਗੱਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਪੰਜਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਲਈ ਨੌਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਵਤਨ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਕਰਨਾ ਵੀ ਭਵਸਾਗਰ ਤਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਦੇਹੀ ਵਿਚ ਕੰਬਣਵਾਲੀ ਛਿੜ ਪਈ। ਪਰ ਹੋਣੀ ਤਾਂ ਹੋਣੀ ਸੀ ਤੇ ਮੈਂ ਹੋਣੀ ਦੇ ਦਰਪੇਸ਼ ਸਾਂ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਕਿਵੇਂ ਪੈਰ ਘਸੀਟਦਾ ਅੰਦਰ ਪੁੱਜਿਆ ਹੋਵਾਂਗਾ। ਨਾਲ ਲਿਜਾ ਰਿਹਾ ਮੁੰਡਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗੀਤ ਹੀ ਗਾਈ ਜਾਵੇ। ਨੌਵੀਂ ਕਲਾਸ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਦਾਖਿਲ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਕੀ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਪੱਗ ਦਾ ਲੰਬਾ ਲੜ ਛੱਡਣ ਵਾਲਾ ਕੱਲੂ ਵਾਲਾ ਅਧਿਆਪਕ ਭਰਿਆ ਪੀਤਾ ਕਦੇ ਕਮਰੇ ਦੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤੇ ਕਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਬਾਪ ਕਮਰੇ ਦੀਆਂ ਘੁੰਮਣਘੇਰੀਆਂ ਕੱਢਦਾ ਹੈ ਜਦ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਲਾਡਲੀ ਕਿਸੇ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਇਸ਼ਕ ਵਿਚ ਮਸਤ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਜਾਂਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨਠੰਬਰ

ਜਦੋਂ ਮੇਰਾ ਪਿਸ਼ਾਬ ਨਿਕਲ ਗਿਆ

ਗਏ ਤੇ ਆਅ ਦੇਖਿਆ ਨਾ ਤਾਅ, ਮੈਨੂੰ ਘਸੀਟ ਕੇ ਪੁਛਣ ਲੱਗੇ, “ਕਲੂ ਛੁੱਟੀ ਵੇਲੇ ਟੋਪੀ ਤੂੰ ਹੀ ਕਿਹਾ ਸੀ?” ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਵਲੋਂ ‘ਹਾਂ ਜੀ’ ਕਹਿਣ ਦੀ ਦੇਰ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਵੱਟ ਕੇ ਬੱਪੜ ਮਾਰਿਆ। ਪੰਜਾਮੇ ਵਿਚ ਪਿਸ਼ਾਬ ਦੀ ਧਾਰ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਹੀ ਨਿਕਲ ਗਈ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਪੂਰਾ ਮਸਾਨਾ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਤਿੰਨ ਗੁਰੇ ਵੀ ਜੜ੍ਹ

ਦਿੱਤੇ। ਛੇਤੀ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਮੇਰਾ ਗਿੱਲਾ ਹੋਇਆ ਪੰਜਾਮਾ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ‘ਦਫਾ ਹੋ’ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦਾ ਰਾਹ ਦਿਖਾਇਆ। ਮੈਂ ਪਿਸ਼ਾਬ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਮੇ ਨੂੰ ਘੁੱਟ ਕੇ ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗ ਰਹੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਟੋਪੀ ਕਹਿਣ ਦਾ ਇਸ ਕੁੱਟਮਈ ਸਲੂਕ ਨਾਲ ਕੀ ਤਾਅਲੁਕ ਸੀ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਜੇ ਇਸ ਸੋਚ ਵਿਚ ਹੀ ਪਿਆ ਸਾਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪੀਣੀ ਸਾਹਿਬ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ ਜੋ ਮੇਰੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਾਚਾ ਜੀ ਹੀ ਲਗਦੇ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਘਰ ਦਾ ਵਿਹੜਾ ਸਾਂਝਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਹੌਲਨਾਕ ਹਾਲਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੁਛਿਆ ਤੇ

ਮੈਂ ਜ਼ਾਰ ਜ਼ਾਰ ਰੋਂਦਿਆਂ ਸਾਰੀ ਆਪਬੀਤੀ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਰਬੁਜੇ ਵਰਗੀ ਦਾਅਤੀ ਗੁੱਸੇ ਅਤੇ ਹਾਸੇ ਦੇ ਰਲਵੇਂ ਮਿਲਵੇਂ ਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਉੱਤ-ਪੱਤ ਹੋਈ ਕੰਬਣ ਲੱਗੀ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜਾਹ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਘਰ ਨੂੰ ਚਲਾ ਜਾਹ ਮੈਂ ਆਪੇ ਤੇਰੇ ਕਲਾਸ ਟੀਚਰ ਅਤੇ ਕੁੱਟਣ ਵਾਲੇ ਟੀਚਰ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗਾ। ਮੈਂ ਫਸਲੇ ਫਸਲੀ ਘਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਿਆ, ਪਾਜਾਮਾ ਰਾਹ ਵਿਚ ਸੁੱਕ ਗਿਆ ਸੀ।

ਗੱਲ ਦੀ ਤਹਿ ਵਿਚ ਜਾਈਏ। ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਖਾਲਸਾ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਦ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ। ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਲੱਗਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਆਪਕ ਤੋਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਮੋਨਾ ਹਿੰਦੂ ਹੀ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਪੱਗ ਜ਼ਰੂਰ ਬੰਨ੍ਹੇ। ਲਾਲਾ ਸੰਤ ਰਾਮ ਇਸ ਸਕੂਲ ਦਾ ਇਕ ਮੁਖ ਅਧਿਆਪਕ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਸੀ ਤੇ ਬਹੁਤ ਲੰਮਾ ਚਿਰ ਸਕੂਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਨੇ ਪੂਰੇ ਸੇਵਾ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦੀ ਪਗੜੀ ਬੰਨ੍ਹੀ ਰੱਖੀ। ਇਹ ਅਧਿਆਪਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਿਹਨਤੀ ਅਤੇ ਹਰਮਨਪਿਆਰਾ ਸੀ। ਟੋਪੀ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਖਿੜਣ ਵਾਲਾ ਅਧਿਆਪਕ ਵੀ ਹਿੰਦੂ ਸੀ ਜੋ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਤੱਕ ਟੋਪੀ ਪਹਿਨਦਾ ਰਿਹਾ। ਪੱਗਾਂ ਵਾਲੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਟੋਪੀ

ਵਚਿਤਰ ਜਿਹੀ ਲਗਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਪੈ ਗਿਆ-ਲਾਲ ਚੰਦ ਟੋਪੀ ਜਾਂ ਸਿਰਫ ਟੋਪੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਕੁ-ਨਾਂ ਟੋਪੀ ਹੀ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਹੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੇਰੇ ਦੁਖਾਂਤ ਦੀ ਸਮਝ ਆ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਫੀਰੀ ਚਾਉਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਮੈਥੋਂ ਟੋਪੀ ਕਹਾਇਆ ਜਿਸ ਸ਼ਬਦ ਤੇ ਲਾਲ ਚੰਦ ਬਹੁਤ ਤਮਕਿਆ। ਇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਕੀ ਮਜਾਲ ਕਿ ਉਹ ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਾਦਰ ਕਰੇ। ਲਾਲ ਚੰਦ ਹਿਸਾਬ ਦਾ ਮਾਸਟਰ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਦਾਤਣਾਂ, ਪੈਨਸਿਲਾਂ, ਰਬੜਾਂ, ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਆਦਿ ਲੈ ਆਉਂਦਾ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ ਸਸਤੇ ਭਾਅ ‘ਤੇ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿਚਾਰੇ ਕੁੱਟ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਖਰੀਦਦੇ ਰਹਿੰਦੇ।

ਹਰ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਰੱਖੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿਲੋਂ ਸਤਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਬਹੁਤ ਕੁੱਟਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰੀ ਚਲ ਵਸਣ ਦੀ ਵੀ ਸੋਚੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਸਕੂਲ ‘ਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਵਕਤ ਇਕ ਨਵਾਂ ਅਧਿਆਪਕ ਆਇਆ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਹੀ ਨਵਾਂ

ਸ਼ਬਦ
ਝਰੋਖਾ

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ
ਫੋਨ: 734-259-9353

ਮਾਸਟਰ ਚੱਲ ਪਿਆ। ਉਹ ਵਿਚਾਰਾ ਵੀਹ ਸਾਲ ਪੜ੍ਹਾਅ ਕੇ ਬੁਢਾ ਹੋ ਕੇ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਨਵਾਂ ਮਾਸਟਰ ਹੀ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਡਰਾਇੰਗ ਮਾਸਟਰ ਦਾ ਨਾਂ ਡਰੈਂਗਾ ਚਲਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਪੰਜਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸਾਨੂੰ ਤਿਰੰਗਾ ਝੰਡਾ, ਕੱਚ ਦਾ ਗਲਾਸ ਅਤੇ ਬੈਂਗਣ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਣੇ ਹੀ ਸਿਖਾਏ। ਹਿੰਦੀ ਵਾਲਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਤੇ ਬੁਢਾ ਜਿਹਾ ‘ਹੜਾਮੀ ਸੜਾਮੀ’ ਹਮੇਸ਼ਾ ਝੋਲੇ ਵਿਚ ਇਕ ਅਰਲੀ ਰਖਦਾ ਤੇ ਜੇ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਹਿੰਦੀ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਨਾ ਬੋਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਅਰਲੀ ਦੀ ਮਾਰ ਪੈਂਦੀ। ਕਈ ਤਕੜੇ ਮੁੰਡੇ ਤਾਂ ਹੱਥ ‘ਤੇ ਅਰਲੀ ਦੀ ਮਾਰ ਪੈਂਦੇ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਘੁਟ ਕੇ ਫੜ ਲੈਂਦੇ। ਕਈ ਹੱਥ ਇਕ ਦਮ ਪਰੇ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਤਾਂ ਅਰਲੀ ਉਲਟਾ ਟੀਚਰ ਦੇ ਪੱਟਾਂ ‘ਤੇ ਹੀ ਜਾ ਲਗਦੀ। ਵਿਚਾਰੇ ਕੋਲ ਇਹ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, “ਹੜਾਮੀਆਂ ਸੜਾਮੀਆਂ ਤੇਰੇ ਸਿਰ ਵਿਚ ਜੂਆਂ ਪੈਣ।”

ਗੀਤ		
ਲੀਡਰ ਕਹਿਣ ਵਿਕਾਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਜਾਪੇ ਸੱਤਿਆਨਾਸ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਤੱਕ ਕੇ ਮਨ ਉਦਾਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਉਲਝੀ ਤਾਣੀ ਜਿਹੜੀ। ਕੰਧੀ-ਕੋਲੀ ਵੱਜਦੇ ਫਿਰਦੇ ਪਿੰਡੇ ਪਿੰਡ ਨਸ਼ੇੜੀ।	ਅੱਖਾਂ ਮੀਚੀਆਂ ਪਹਿਰੇਦਾਰਾਂ ਫਿਰਦੇ ਸ਼ਰਮਾਂ ਲਾਹੀ। ਜ਼ੋਰ-ਜਬਰ ਦਾ ਡੰਡਾ ਚੱਲਦਾ ਜੇ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਛੇੜੀ। ਕੰਧੀ-ਕੋਲੀ ਵੱਜਦੇ ਫਿਰਦੇ...	ਪਾਲੇ ਸ਼ੌਂਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ। ਹਰ ਦਿਨ ਪੜ੍ਹੀਏ ਖਬਰ ਅਜਿਹੀ ਵਿਚ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ। ‘ਕਿਸੇ ਦੇ ਵਿਗੜੇ ਕੁੱਕੂ, ਕੀਤਾ ਅੱਜ ਦਲਵਿੰਦਰ ਢੇਰੀ। ਕੰਧੀ-ਕੋਲੀ ਵੱਜਦੇ ਫਿਰਦੇ...
‘ਕੱਲੇ ਕੱਲੇ ਪਿੰਡ ‘ਚ ਠੇਕਾ ਮੋੜ ਮੋੜ ‘ਤੇ ਸੁਹਿਰੀ। ਟੱਲੀ ਹੋ ਕੇ ਕਰਨ ਲੜਾਈਆਂ ‘ਵਾਜਾਂ ਪੈਣ ਕਚਹਿਰੀ। ਕੀ ਪੀੜੀ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਕਹਿੰਦੇ, ਜੇ ਨਾ ਕਿਧਰੇ ਖੇੜੀ। ਕੰਧੀ-ਕੋਲੀ ਵੱਜਦੇ ਫਿਰਦੇ...	ਲੁੱਟਾਂ-ਖੋਹਾਂ ਕਰ ਕਰ ਦਹਿਸ਼ਤ ਪਾਈ ਨਸ਼ੇੜੀਆਂ ਨੇ। ਪਿਓ-ਦਾਦੇ ਦੀ ਕਰੀ ਕਮਾਈ ਬੰਨੇ ਲਾਈ ਕਈਆਂ ਨੇ। ਟੀਕੇ ਲਾ ਲਾ ਰੱਤ ਸੁਕਾਈ ਫਿਰਦੇ ਮੋੜ ਸਹੇੜੀ। ਕੰਧੀ-ਕੋਲੀ ਵੱਜਦੇ ਫਿਰਦੇ...	ਕਦ ਤੱਕ ਪਾਉਣੇ ਹੋਰ ਹਾਕਮੇ ਇਹ ਸਭਨਾਂ ‘ਤੇ ਪਰਦੇ। ਕਰੋ ਰਹਿਮ ਗਰੀਬਾਂ ਉਤੇ ਜਾਂਦੇ ਪੁੱਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਰਦੇ। ਸੁਣ ਵਿਰਲਾਪ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ‘ਤੂਰ’ ਦਿਲ ਖਾ ਜਾਂਦਾ ਏ ਗੋੜੀ। ਕੰਧੀ-ਕੋਲੀ ਵੱਜਦੇ ਫਿਰਦੇ ਪਿੰਡੇ ਪਿੰਡ ਨਸ਼ੇੜੀ।
ਮਹਿੰਗੇ ਭਾਅ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਅਵੱਲਿਆਂ ਕੀੜੀ ਬੜੀ ਤਬਾਹੀ।	ਵੱਡੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਕਾਕਿਆਂ	-ਪਰਸ਼ਨ ਤੂਰ, ਫੇਅਰਫੀਲਡ ਫੋਨ: 707-399-7561

ਤੁਹਫਾ

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਤੋਂ ਜਾਰੀ)

ਵਧੀਆ ਸਵਿੱਸ ਬਰੈੱਡ ਦੀ ਘੜੀ ਏ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ, ਤੇਰੇ ਗੁੱਟ ‘ਤੇ ਬੱਝੀ ਉਵੇਂ ਹੀ ਲੱਗੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਦੇ ਗੁੱਟ ‘ਤੇ ਬੱਝੀ। ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਲਈ, ਖਰੀਦ ਲਈ...”

“ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਘੜੀ ਹੈ”, ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਨੇ ਗੱਲ ਪੂਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦਿੱਤੀ। “ਬੜੀ ਪੁਰਾਣੀ। ਵਫਾਦਾਰ ‘ਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ। ਮੈਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਘੜੀ ਨਹੀਂ ਬੰਨ੍ਹਣੀ।”

“ਚਲ ਕਦੀ-ਕਦੀ ਬੰਨ੍ਹ ਲਿਆ ਕਰੀ। ਬੜੀ ਸੁਹਣੀ ਲੱਗੇਗੀ। ਖਲੋਤੀ ਪਾਸਿਉਂ ਤੂੰ ਵੀ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਹੀ ਲਗਣੀ ਏਂ...”

ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਬਹਿਸ ‘ਚ ਨਾ ਪਈ। ਉਹਨੇ ਘੜੀ ਫੜ ਲਈ ਤੇ ਆ ਕੇ ਰਜਵੰਤ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਹਨੂੰ ਆਖ ਦਿੱਤਾ, “ਰੱਜੇ, ਇਹ ਆਪਣੇ ਵੀਰ ਜੀ ਨੂੰ ਮੋੜ ਦਈ। ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਬੰਨ੍ਹਣੀ। ਮੈਂ ਕਿਉਂ ਬੰਨ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਘੜੀ। ਸਮਝਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ। ਮੈਂ ਬੜੀ ਜ਼ਿੰਦੀ ਔਰਤ ਹਾਂ। ਜ਼ਿੰਦ ਕਰਕੇ ਹੀ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਜ਼ਿੰਦ ਕਰਕੇ ਹੀ ਮੈਂ ਤਿਲਾਂਜਲੀ ਲਈ ਸੀ। ਮੈਂ ਫੇਰ ਨਹੀਂ ਅਪਨਾ ਸਕਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ, ਭਾਵੇਂ ਘੜੀਆਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਖਰੀਦ ਲਿਆਉਣ।”

“ਸ਼ਾਂਮੀ, ਤੂੰ ਆਪ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਮਝਾਇਆ? ਮੇਰੇ ਵੱਡੇ ਵੀਰ ਨੇ ਉਹ। ਮੈਂ ਡਾਂਟ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ।”

“ਸਮਝਾਵਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਸਮਝ ਸਕਣ।”

“ਚਲ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਘੜੀ ਵਾਪਸ ਕਰ

ਦਿਆਂਗੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ। ਸ਼ਾਇਦ ਮੈਨੂੰ ਹੀ ਦੇ ਦੇਣ। ਮੈਂ ਬੰਨ੍ਹਾਂਗੀ, ਸ਼ੌਂਕ ਨਾਲ।”

“ਤੂੰ ਜਾਣ ਤੇ ਤੇਰਾ ਵੱਡਾ ਵੀਰ ਤੇ ਉਹਦੀ ਘੜੀ।” ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਨੇ ਗੱਲ ਮੁਕਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਐਤਕੀਂ ਵੀ ਉਹਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਬੜਾ ਚਿਰ ਟਾਲਦੀ ਰਹੀ। ਅਖੀਰ ਇਕ ਦਿਨ ਉਹਨੂੰ ਰਜਵੰਤ ਨੇ ਤਿਆਰ ਕਰ ਹੀ ਲਿਆ। ਟੁਰਨ ਲੱਗੀ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, “ਤੁਹਫਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇਰੇ ਲਈ ਐਤਕੀਂ ਵੀ ਖਰੀਦਿਆ ਹੋਇਐ। ਵਿਚਾਰੇ ਰਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਲੈ ਲਈਂ ਜੋ ਦੇਣ। ਬਹਿਸ ‘ਚ ਨਾ ਪਈ। ਉਹ ਬਹਿਸਣ ਜੋਗੇ ਨਹੀਂ ਏਸ ਵੇਲੇ। ਮੈਨੂੰ ਦੇ ਦਈ ਭਾਵੇਂ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ।”

ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਗਈ। ਬਲਜੀਤ ਆਪਣੇ ਸੌਣ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ ‘ਚ ਪਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਉਥੇ ਹੀ ਚਲੀ ਗਈ।

ਉਹਨੇ ਵੇਖਿਆ, ਬਲਜੀਤ ਦਾ ਹਾਲ ਮਾੜਾ ਸੀ। ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਦੋ ਦੰਦ ਭੁਰੇ ਪਏ ਸਨ। ਸਿਰ ਉਤੇ ਇਕ ਪਗੜੀ ਨੁਮਾ ਟੋਪੀ ਲਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਨੂੰ ਵੇਖ ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਐਤਕੀਂ ਤੈਨੂੰ ਚਾਹ ਆਪ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਪਏਗੀ। ਬਹਾਦਰ ਮੁੜ ਆਇਆ ਸੀ। ਏਥੋਂ ਜਿਸ ਥਾਂ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਥੇ ਉਹਦਾ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਾ...ਓਏ ਬਹਾਦਰ।” ਬਲਜੀਤ ਨੇ ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ, “ਚਾਹ ਲਿਆ ਭਾਈ, ਮੇਮ ਸਾਹਿਬ ਆ ਗਏ ਨੇ।”

ਸਿਹਤ ਦਾ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ ‘ਤੇ ਉਹ ਦੱਸਣ ਲੱਗਾ, “ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਬੜੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਨੇ। ਬਿੰਦਾ ਬੰਦ ਏ। ਸਿਰਫ ਉਬਲੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਖਾਣੀਆਂ ਨੇ। ਤਲਿਆ ਹੋਇਆ ਬੰਦ ਏ। ਵਿਸਕੀ ਬੰਦ ਏ। ਮਿਰਚ-ਮਸਾਲਾ ਬੰਦ ਏ। ਮਿਰਚ-ਮਸਾਲਾ ਸਿਰਫ ਖਾਣੇ ‘ਚ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।”

ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਨੇ ਗੱਲ ਨਾ ਚੁੱਕੀ। ਚੁੱਪ ਰਹੀ। ਵੈਸੇ ਵੀ ਉਹ ਬਹੁਤਾ ਸੁਣ ਰਹੀ ਸੀ, ਬੋਲ ਘੱਟ ਰਹੀ ਸੀ।

ਚਾਹ ਆ ਗਈ। ਬਲਜੀਤ ਨੇ ਕੰਧ ਨਾਲ ਢਾਸਣਾ ਲਾ ਲਿਆ ਤੇ ਬੋਲੀ ਗਿਆ, “ਕੱਲੂ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਮੇਰਾ ਪੁਰਾਣਾ ਕੁਲੀਗ ਮਿਲਣ ਆਇਆ। ਵਿਚਾਰਾ ਮੁਸੀਬਤ ‘ਚ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹਦੀ ਐਮ.ਏ. ਫਾਈਨਲ ‘ਚ ਪੜ੍ਹਦੀ ਧੀ ਇਕ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਪਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹਨੂੰ। ਮੇਰੇ ਕੁਲੀਗ ਨੇ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਪਤਾ ਕਰਾਇਆ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੁੜੀ ‘ਤੇ ਮਰਦਾ ਸੀ। ਕੁਲੀਗ ਨੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਧੀ ਦਾ ਦਿਲ ਟੁੱਟ ਗਿਆ। ਵਿਚਾਰੀ ਫਾਈਨਲ ਦੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ‘ਚ ਨਾ ਬਹਿ ਸਕੀ। ਉਹਦਾ ਸਾਲ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ।”

“ਏਡੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਬਹਿ ਜਾਏਗੀ”, ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲਿਆ, “ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਆਣ ਨਾਲੋਂ ਸਾਲ ਗੁਆਣਾ ਚੰਗੇ।”

“ਮੈਂ ਸ਼ਾਂਮੀ, ਉਦੋਂ ਦਾ ਇਕ ਪਾਸੜ ਪਿਆਰ ਬਾਰੇ ਹੀ ਸੋਚ ਰਿਹਾਂ।” ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ, ਬਲਜੀਤ ਗੱਲ ਆਪਣੇ ‘ਤੇ ਲੈ ਆਇਆ, “ਵੈਸੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਪਿਆਰ ‘ਚ ਵੀ ਕੀ ਮਾੜਾ ਏ। ਪਿਆਰ ਈ ਨਾ। ਪਿਆਰ ਨੇਅਮਤ ਏ, ਭਾਵੇਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਹੋਵੇ...”

“ਨੇਹਮਤ ਨਹੀਂ, ਸ਼ਰਾਪ ਏ।”

“ਨਹੀਂ ਸ਼ਾਂਮੀ, ਤੂੰ ਇਹਨੂੰ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਰਹੀ, ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਸਮਝ ਰਿਹਾਂ। ਜੇ ਬੰਦਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਅੱਗੋਂ ਉਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਆਸ ਨਾ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਹਰਜ਼ ਏ? ਇਹ ਤਾਂ ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਏ ਨਾ ਕਿ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀਵਾ ਬਾਲ ਕੇ ਬਹਿ ਜਾਵੇ। ਉਹਦਾ ਦੀਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਘਰ ਤਾਂ ਹਨੇਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।”

ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਫੇਰ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਨਾ ਹੋਈ।

ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, “ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੀਵੇ ਸਿਰਫ ਕਿਤਾਬਾਂ ‘ਚ ਬਲਦੇ ਨੇ। ਉਹ ਵੀ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ‘ਚ। ਪਿਆਰ ਆਸ਼ਕਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਤੁਹਾਡਾ ਇਹ ਦੀਵਾ ਹਨੇਰਿਆਂ ਲਈ ਖਤਰਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ।”

ਬਲਜੀਤ ਨੂੰ ਅੱਜ ਅਜੀਬ ਫੁਰਨੇ ਫੁਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਚੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਚੁੱਪ ਨਾ ਹੋਇਆ, ਬੋਲਦਾ ਗਿਆ। ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਸੁਣਦੀ ਰਹੀ। ਫੇਰ ਬੇਧਿਆਨ ਹੋ ਗਈ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਘੜੀ ਵੇਖਣ ਲੱਗੀ। ਉਹੀਓ ਆਪਣੀ ਵਫਾਦਾਰ ਘੜੀ। ਇਥੋਂ ਛੁੱਟੀ ਦਾ ਵਕਤ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸੀ।

ਬਲਜੀਤ ਨੇ ਆਪਣੀ ਲਗਾਮ ਕੱਸ ਲਈ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਆਖਿਆ, “ਅਲਮਾਰੀ ‘ਚ ਇਕ ਪੁੜੀ ਜਿਹੀ ਪਈ ਏ। ਕੱਢ ਲਿਆ। ਤੇਰੇ ਲਈ ਕੁਝ ਏ।” ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਨੇ ਅਲਮਾਰੀ ‘ਚੋਂ ਇਕ ਪੈਕੇਟ ਜਿਹਾ ਕੱਢਿਆ ਤੇ ਬਲਜੀਤ ਨੂੰ ਫੜਾ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਰਾਣੇ ਅਖਬਾਰ ‘ਚ ਕੁਝ ਗੋਲ-ਮੋਲ ਵਲ੍ਹੇਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

“ਇਹ ਤੇਰੇ ਲਈ ਇਕ ਤੁਹਫਾ ਏ”, ਬਲਜੀਤ ਨੇ ਪੈਕੇਟ ਉਹਦੇ ਵਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਲੈ-ਲੈ, ਭਾਵੇਂ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਰੱਜੇ ਕੋਲ ਛੱਡ ਜਾਈ। ਬਹਿਸ ਨਾ ਕਰੀ। ਮੇਰੇ ‘ਚ ਬਹਿਸ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ। ਆਪੇ ਹੀ ਖੋਲ੍ਹ ਲੈ।”

ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਨੇ ਕਾਗਜ਼ ਲਾਹਿਆ। ਕਈ ਤੈਰਾਂ ਸਨ। ਵਿਚੋਂ ਦਰਜਨ ਕੁ ਚੂੜੀਆਂ ਨਿਕਲੀਆਂ। ਅੱਧੀਆਂ ਸ਼ਾਹ ਕਾਲੀਆਂ। ਅੱਧੀਆਂ ਸਾਵੀਆਂ। ਗੂਹੜੀਆਂ। ਬਰੀਕ-ਬਰੀਕ। ਕੱਚ ਦੀਆਂ। ਜਿਹੇ ਜਿਹੀਆਂ ਉਹ ਕਦੀ ਕੰਵਾਰੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਪਾਉਂਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਤਿੜਕ ਪੈਣ ਵਾਲੀਆਂ।

ਉਹਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦੀ ਵੇਖ ਬਲਜੀਤ ਦੱਸਣ ਲੱਗਾ, “ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਹਨੂਮਾਨ ਮੰਦਿਰ ਅੱਗੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਮੰਗਲਵਾਰ ਸੀ। ਬੜੀ ਭੀੜ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਥੋਂ ਖਰੀਦੀਆਂ ਸਨ।”

ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਚਿਟਕੀ ਪਈ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਜਿਵੇਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੁਣਿਆ। ਉਹ ਚੂੜੀਆਂ ਵਲ ਵੇਖ ਰਹੀ ਸੀ। ਮਸਕੀਨ ਜਿਹੀਆਂ ਸਨ। ਨਿਆਸਰੀਆਂ ਜਿਹੀਆਂ। ਪੋਲੇ ਜਿਹੇ ਫੜਨ ਵਾਲੀਆਂ। ਬਹੁਤਾ ਲਿਸ਼ਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਰਹੀਆਂ। ਸਸੜੀਆਂ ਸਨ। ਦਸ ਪੰਦਰਾਂ ਰੁਪਈਆਂ ਦੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਕਦੋਂ ਦੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਬੂਤੀਆਂ ਕਿਵੇਂ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

ਬਲਜੀਤ ਚੁੱਪ ਸੀ ਤੇ ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਵਲ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਚੂੜੀਆਂ ਹੀ ਦਿਸ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਉਹਨੂੰ ਲੱਗਾ, ਉਹ ਕੁਝ ਕਹਿ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਸੁਣ ਰਹੀ ਲਗਦੀ ਸੀ, “ਅਸੀਂ ਨਿਮਾਣੀਆਂ ਹਾਂ। ਨਿਰਫਲ ਹਾਂ। ਸਾਡਾ ਕੁਝ ਖਾਸ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ। ਠਹਿ ਕੇ ਟੁੱਟ ਸਕਦੀਆਂ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਭਰਮਾਉਂਦੀਆਂ ਨਹੀਂ। ਸਿਰਫ ਸੁਹਣੀਆਂ ਲਗਦੀਆਂ ਹਾਂ। ਛਣਕਦੀਆਂ ਹਾਂ।”

ਚੂੜੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਜ਼ਰੂਰ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਭਾਣੇ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਚੁੱਪ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੋਈਆਂ। ਬੋਲੀ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, “ਅਸੀਂ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹਾਂ, ਇਕ ਪਾਸੜ ਪਿਆਰ ਦੀਆਂ। ਉਸ ਦੀਵੇ ਦੀਆਂ, ਜਿਹੜਾ ਇਕੱਲਵਾਂਝੇ ਬਲਦਾ ਏ, ਜਿਹੜਾ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਹਨ੍ਹੇਰੇ ‘ਚ ਗਲਬਾ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ...”

ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਨੇ ਬਲਜੀਤ ਵਲ ਵੇਖਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਨੂੰ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿਓ।”

ਬਲਜੀਤ ਦਾ ਉਦਾਸ ਮੂੰਹ ਲਿਸ਼ਕ ਪਿਆ। ਉਹਨੇ ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਦੀ ਅੱਗੋਂ ਕੀੜੀ ਬਾਂਹ ‘ਚ ਕਾਲੀਆਂ ਤੇ ਸਾਵੀਆਂ ਚੂੜੀਆਂ ਆਪੋ ‘ਚ ਰਲਾ ਕੇ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਉਹ ਮਾੜਾ ਜਿਹਾ ਚਮਕੀਆਂ। ਮਾੜਾ ਜਿਹੀਆਂ ਛਣਕੀਆਂ। ਛਣਕ ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਦੇ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਣ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸੁਣੀਂਦੀ ਰਹੀ।

ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਨੇ ਬਲਜੀਤ ਦਾ ਇਹ ਤੁਹਫਾ ਰਜਵੰਤ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਨਾ ਕੀਤਾ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੁਸਤਕ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿਸਾਰਿਆ

ਪੁਸਤਕਾਂ ਗਿਆਨ ਦਾ ਸੋਮਾ ਹਨ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਹਰ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਪੁਸਤਕਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਬੈਠੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਘਰ ਬੈਠੇ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਇੰਟਰਨੈੱਟ 'ਤੇ ਹਨ ਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਹੁਣ ਸੌਖਿਆਂ ਹੀ ਮੰਗਵਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਰੁਚੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਹੋਰ ਸੂਝਵਾਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਜਕ ਬੁਰਿਆਈਆਂ ਤੋਂ ਨਿਜਾਤ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਚੰਗੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਚੰਗੇ

ਡਾ. ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੁਮਟਾਲਾ
ਫੋਨ: 937-573-9812

ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਘਾਤ ਚੰਗੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਬੰਗਾਲੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੁਸਤਕਾਂ ਅਤੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸ਼ੌਕੀਨ ਹਨ, ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੂਝਵਾਨ ਹਨ।

ਪੁਸਤਕ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਬੁਧੀਜੀਵੀਆਂ ਨੇ ਜਨਤਕ ਲਾਇਬਰੇਰੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ 1608 ਵਿਚ ਨਾਰਵਿਚ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ 1636 ਵਿਚ ਬੋਸਟਨ ਵਿਚ ਜਨਤਕ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜਨਤਕ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲਹਿਰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ 19ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੱਧ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਜਦ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਇਨਕਲਾਬ ਆਇਆ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਐਂਡਰੀਊ ਕਾਰਨਰੇਗੀ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਨੇ ਜਨਤਕ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਨੇ 1900 ਤੋਂ 1917 ਤਕ 1700 ਦੇ ਕਰੀਬ ਜਨਤਕ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀਆਂ।

ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਜਨਤਕ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਵਿਚ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਅਖਬਾਰਾਂ ਤੋਂ

ਇਲਾਵਾ ਇੰਟਰਨੈੱਟ, ਕੰਪਿਊਟਰ, ਸੀ.ਡੀ., ਡੀ.ਵੀ.ਡੀ. ਆਦਿ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਕਿਤਾਬ ਹੋਵੇ, ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਾਲੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਦੇਣਗੇ। ਬੱਚਿਆਂ, ਬਾਲਗਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਹਨ। ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਦੁਜੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਦੇਣਾ, ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਉਪਰ ਪਾਠਕਾਂ ਦਾ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਾਉਣਾ, ਗਰਮੀ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ 'ਚ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕਣੇ। ਇਹ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਵੀ ਹਨ।

ਹਰ ਸਕੂਲ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਹੈ। ਹਰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ ਇਕ ਪੁਸਤਕ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਪੁਸਤਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁਝ ਸੁਆਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ/ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ, ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸਹੂਲਤ ਨਹੀਂ ਜੋ ਇਥੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਲਈ 'ਫਰੈਂਡਜ਼ ਆਫ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ' ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਹਨ ਪਰ ਸਾਡੀਆਂ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਰੁਚੀ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 1884 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਜਨਤਕ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ-ਲਾਹੌਰ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਦੂਜੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਸੀ। ਇਹ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਅਜੇ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਜੋ ਕਾਇਮ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਹ ਸੀ ਇੰਪੀਰੀਅਲ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ, ਕੋਲਕਾਤਾ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤਕ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਜਨਤਕ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਪਹਿਲੀ ਮਿਊਨਿਸਪਲ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ 1878 ਵਿਚ ਬਣੀ। ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ 1884 ਦੌਰਾਨ, ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ 1897, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ 1900, ਕਪੂਰਥਲਾ ਵਿਚ 1904 ਅਤੇ ਸੰਗਰੂਰ 'ਚ 1912 ਵਿਚ ਮਿਊਨਿਸਪਲ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤਕ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, 1920-30 ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਸਿਖਿਆ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਮਿਡਲ ਤੇ ਨਾਰਮਲ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ

1500 ਦੇ ਕਰੀਬ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ।

ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਾਂਗ ਪਿੰਡ-ਪਿੰਡ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਐਕਟ ਬਣਾਉਣ ਲਈ 1920 ਵਿਚ ਸੋਚਿਆ ਗਿਆ ਤੇ 1930 ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਖਰੜੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 12 ਪਬਲਿਕ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਐਕਟ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੇ 10 ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਐਕਟ ਪਾਸ ਕੀਤੇ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1948 ਵਿਚ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਨੇ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਐਕਟ ਪਾਸ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੇ 1960 ਵਿਚ, ਕਰਨਾਟਕਾ ਨੇ 1965 ਵਿਚ, ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ ਨੇ 1967, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਨੇ 1979, ਮਨੀਪੁਰ ਨੇ 1988, ਕੇਰਲ ਨੇ 1989, ਹਰਿਆਣਾ ਨੇ 1989, ਮੀਜ਼ੋਰਾਮ ਅਤੇ ਗੋਆ ਨੇ 1993 ਵਿਚ

ਇਹ ਐਕਟ ਪਾਸ ਕੀਤੇ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤਕ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਜੇ ਤਕ ਅਜਿਹਾ ਐਕਟ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਜੇ ਇਹ ਐਕਟ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਪਬਲਿਕ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਲਈ ਵੱਖਰਾ ਵਿਭਾਗ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਬਜਟ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿੱਥੇ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਖਬਾਰਾਂ, ਰਸਾਲੇ ਆਦਿ ਹੋਣਗੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਹਰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਰੁਚੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਵਗ ਰਹੇ ਛੇਵੇਂ ਦਰਿਆ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਵੇਗੀ।

ਸੁਆਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਕਦੋਂ ਪਾਸ ਹੋਵੇਗਾ? ਪੰਜਾਬ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਐਕਟ

ਬਣਾਉਣ ਲਈ 1962 ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੈਮੀਨਾਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। 1980 ਵਿਚ ਸਿਖਿਆ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ। ਜਦ ਸ. ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਸੇਖਵਾਂ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ 26 ਸਤੰਬਰ 2011 ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਆਇਆ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਦੂਜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਰਲਾ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਐਕਟ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੈ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਪਿੰਡ-ਪਿੰਡ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ

ਮੰਤਰੀ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਆਣ ਬਿਰਾਜੇ ਹਨ।

2 ਅਪਰੈਲ 2014 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ 'ਪੰਜਾਬ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਜ਼ ਐਂਡ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਸਰਵਿਸਜ਼ ਬਿੱਲ' ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ, ਸ੍ਰੀ ਹਰੀਸ਼ ਮੋਦਗਿਲ ਤੇ ਡਾ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ, ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਪਰ ਆਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਚੋਣਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਜ਼ਰੂਰ ਲਾਗੂ ਕਰੇਗੀ, ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪਾਸ ਹੋਣ ਲਈ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਬਿੱਲ ਕਦੋਂ ਪਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਤਾਂ ਸਮਾਂ ਹੀ ਦੱਸੇਗਾ; ਪਰ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਜ਼ਰੂਰ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਇਹੋ ਹਾਲ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚੋਣ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਐਕਟ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਜੀਦਾ ਨਹੀਂ।

ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਿਛਲੇ 7 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਵੀ ਕਿਤਾਬ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦੀ ਜਦ ਕਿ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਕਬੱਡੀ ਮੈਚਾਂ ਵਿਚ ਗਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਮੋਹਨ ਰਾਇ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਵਿਚ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਜੋ 60 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਗ੍ਰਾਂਟ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ 40 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਰਕਮ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਾਉਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਜਾ ਰਹੀ; ਇਉਂ ਇਹ ਗ੍ਰਾਂਟ ਅਣਵਰਤੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸੂਝਵਾਨ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਨਤਕ ਲਹਿਰ ਉਸਾਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਬਾਕੀ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਐਕਟ ਕਈ-ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਸ ਕਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭਲਾ ਕੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ? ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਖਰੜਾ ਤਾਂ 2011 ਦਾ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਬੋਸ ਜਨਤਕ ਦਬਾਅ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਮਸਲਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਆਉਂਦੇ ਇਜਲਾਸ ਵਿਚ ਜ਼ੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਉਠਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਜਾਰੀ ਕਰਵਾਉਣ।

ਵਿਦਿਆ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਸ਼ਵ-ਕੋਸ਼

'ਕੋਸ਼' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕਾਲ ਤੋਂ ਹੋਈ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਮਿਆਂ ਤੋਂ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਚਿੰਤਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗਿਆਨ ਭੰਡਾਰ ਨੂੰ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਸੰਕਲਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੋਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵ ਕੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਸਮਗਰੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਪਹਿਲ ਯੂਨਾਨੀ ਅਤੇ ਲਾਤੀਨੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਕੋਸ਼ ਸਿਰਫ ਅੱਖਰ ਮਾਤ੍ਰ 'ਚ ਨੇਮਬੱਧ

ਡਾ. ਜਗਮੇਲ ਸਿੰਘ ਭਾਟੂਆਂ
ਫੋਨ: 91-98713-12541

ਹੈ। ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਨਾਲ ਕਈ ਪੁਰਾਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਲੁਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਕੋਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਂਭਦਾ ਹੈ।

'ਕੋਸ਼' ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਦੇ ਕਈ ਅਰਥ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਪਰੰਤੂ ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ 'ਕੋਸ਼' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਅਰਥਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਕੋਸ਼ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਕਿਤਾਬ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖਰ ਕ੍ਰਮ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੋਣ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਬਾਰੇ ਅਹਿਮ

ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ।

ਭਾਰਤੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਕੋਸ਼ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨਾਂ 'ਅਭਿਧਾਨ' ਅਤੇ 'ਨਿਘੰਟੂ' ਆਦਿ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਵੈਦਿਕ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਕੋਸ਼ ਵਾਸਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਨਾਂ ਨਿਘੰਟੂ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਵੇਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨਅਰਥੀ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖੇ ਗਏ, ਪੰਤੂ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਨਿਘੰਟੂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼-ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਵਿਵੇਚਨਾਤਮਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦਾ ਵਾਚਕ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਵੈਦਿਕ ਨਿਘੰਟੂ ਆਦਿ। ਇਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਬ੍ਰਿਟੇਨਿਕਾ ਅਤੇ ਕੌਨਸਾਈਜ਼ ਐਂਕਸਫੋਰਡ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਲਈ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ, ਲੈਕਸੀਕਾਨ, ਗਲੋਸਰੀ ਅਤੇ ਬਿਜਾਹਸ ਆਦਿ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਰਬੀ, ਫਾਰਸੀ ਅਤੇ ਉਰਦੂ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ-ਕੋਸ਼ ਨੂੰ 'ਲੁਗਤ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਕੋਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਪਰ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆ ਵਿਸਥਾਰ ਦੇ ਬਹੁਪੱਖੀ ਹੋ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਅਨੇਕ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਛਪੇ ਕੋਸ਼ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਬਦ ਕੋਸ਼, ਲਘੂ ਕੋਸ਼, ਗਿਆਨ ਕੋਸ਼, ਜੀਵਨੀ ਕੋਸ਼, ਉਪ ਬੋਲੀ ਕੋਸ਼, ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ ਤੇ ਅਖਾਉਤਾਂ ਦੇ ਕੋਸ਼, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਕੋਸ਼, ਬਹੁ ਅਰਥ ਕੋਸ਼, ਸਮਾਨਅਰਥ ਕੋਸ਼, ਵਿਸ਼ਵ-ਕੋਸ਼ ਆਦਿ। 'ਵਿਸ਼ਵ-ਕੋਸ਼' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਘੇਰਾ

ਉਲੀਕਦਿਆਂ ਯੂਨਾਨੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਤੇ ਚਿੰਤਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ 'ਵਿਸ਼ਵ-ਕੋਸ਼' ਨੂੰ 'ਇਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਇਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪਹਿਲੀ

ਵਾਰ ਟਾਮਸ ਈਲੀਅਟ ਨੇ 1531 ਈ. ਵਿਚ ਸੰਕਲਿਤ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਕੀਤੀ। ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ

1533 ਈ. ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕਾਲ ਤੋਂ ਹੀ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੇਵਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਈ ਹੋਈ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਰਵਪੱਖੀ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸਦੀਆਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵ-ਕੋਸ਼ ਰਚਨਾ ਨੇ ਸਾਰਥਕ ਪ੍ਰਗਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਸਰਬ-ਪੱਖੀ ਸੰਪੂਰਨ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਵਾਲੇ ਅਨੇਕ ਉਤਮ ਵਿਸ਼ਵ-ਕੋਸ਼ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੰਕਲਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹਨ- ਨਿਊ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਇਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ, ਚੈਂਬਰਜ਼ ਇਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ, ਐਮੈਰੀਕਨ ਪੀਪਲਜ਼ ਇਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ, ਐਮੈਰੀਕਨ ਪੀਪਲਜ਼ ਇਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ, ਐਂਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ ਰੀਲੀਜ਼ਨ ਐਂਡ ਐਥੀਕਸ ਅਤੇ ਇਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਬ੍ਰਿਟੇਨਿਕਾ ਆਦਿ। ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵ-ਕੋਸ਼ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਪਛਾਣੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪਹਿਲੀ ਕਿਰਤ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ 'ਗੁਰੂਸ਼ਬਦ ਰਤਨਾਕਰ ਮਹਾਨਕੋਸ਼' (ਸਿੱਖ ਲਿਟਰੇਚਰ ਦਾ ਇਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ) ਹੈ। ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਉਪਰੋਕਤ ਇਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ

ਵਰਗਾ ਹੀ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵ-ਕੋਸ਼ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਦੀ ਝਲਕ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਡਾ. ਵਣਜਾਰਾ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਰਚਿਤ 'ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਧਾਰਾ ਵਿਸ਼ਵ-ਕੋਸ਼' ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ 'ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਸ਼ਵ-ਕੋਸ਼', ਡਾ. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੰਗੀ ਰਚਿਤ 'ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਸ਼ਵ-ਕੋਸ਼', 'ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਵਿਸ਼ਵ-ਕੋਸ਼' ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ 'ਵਿਕੀਪੀਡੀਆ' ਆਦਿ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵੰਨਗੀਆਂ ਹਨ।

ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ, ਬੋਲੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਜਿਹਾ ਅਹਿਮ ਵਿਗਿਆਨ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਮੂਲ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕੋਸ਼ ਵਿਗਿਆਨ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸ਼ਬਦ ਨੇ ਜਨਮ ਕਿਥੇ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਨੇ ਕੀ-ਕੀ ਰੂਪ ਬਦਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਨੇ ਕੀ-ਕੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੇਖੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰਿਗਵੇਦ ਦੀ ਰਚਨਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦਰਿਆ ਰਾਵੀ, ਬਿਆਸ ਤੇ ਸਤਲੁਜ ਦੇ ਕੰਢਿਆਂ ਉਤੇ ਰਿਖੀਆਂ ਦੇ ਮਿਲਵੇਂ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ਮੰਤਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋਈ ਤੇ 'ਵੈਦਿਕ ਨਿਘੰਟੂ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਦਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ-ਕੋਸ਼ੀ ਹੁਨਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵੀ ਇਥੋਂ ਹੀ ਹੋਈ। ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਰੂਪ ਨਿਘੰਟੂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ ਤਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ ਕਈ ਪੜਾਅ ਪਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਡਾ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਉਦਮ ਸਦਕਾ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ 'ਵਿਕੀਪੀਡੀਆ' ਦੀ ਤਰਜ 'ਤੇ ਆਨ ਲਾਈਨ 'ਪੰਜਾਬੀ ਪੀਡੀਆ' ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਇਹ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਸਾਬਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵ ਨਾਲ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਹਾਈ ਹੋਵੇਗਾ।

ਆਓ ਸਾਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਬਹਾਰ ਵੇਖ ਲਓ, ਹਰ ਪਾਸੇ ਖਿੜੀ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਵੇਖ ਲਓ। ਬਰੈਂਪਟਨ ਵਿਚ ਇੰਨੇ ਫੁੱਲ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਾਰ ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਰੈਂਪਟਨ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਹੁਣ ਖਾਸ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਲਾਹੌਰ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸ਼ਹਿਰ ਬਰੈਂਪਟਨ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਪੰਜਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਆਬਾਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੀ ਹੈ। ਮਈ-ਜੂਨ ਬਰੈਂਪਟਨ ਵਿਚ ਬਹਾਰ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਰੁੱਖ ਬੂਟੇ ਮੋਲਦੇ ਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਫੁੱਲ ਖਿੜਦੇ ਹਨ। ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰੇ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਲੀਲਾ ਰਚੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਚੋਗਿਰਦਾ ਮਹਿਕ ਉਠਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਮਹਿਕ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗਦੇ ਤਤਕਿਆਂ ਦੀ ਕਰਾਰੀ ਮਹਿਕ ਰਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੈਰ ਕਰਦੇ ਸੱਜਣ ਸਰਸ਼ਾਰ ਨਾ ਹੋਣ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਹੋਣ!

ਮੈਂ 2001 ਤੋਂ ਇਸੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਬਹਾਰ ਦਾ ਅੱਖੀਂ ਡਿੱਠਾ ਦਰਸਕ ਹਾਂ। ਟੋਰਾਂਟੋ ਖੇਤਰ ਦਾ ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਨੌਵਾਂ ਵੱਡਾ ਸ਼ਹਿਰ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ 1852 ਵਿਚ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਪਿੰਡ ਵਜੋਂ ਵਜੂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਇਥੇ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਉਪਜ ਦਾ ਮੇਲਾ ਲੱਗਾ ਸੀ। ਮੇਲੇ ਦੀ ਵੇਚ-ਵੱਟ ਪਿਛੋਂ ਕੁਝ ਬੰਦੇ ਇਥੇ ਹੀ ਟਿਕ ਗਏ। ਇਸ ਦਾ

ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ, ਕੈਨੇਡਾ
ਫੋਨ: 905-799-1661

ਨਾਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਕਸਬੇ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਬਰੈਂਪਟਨ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਸੰਭਵ ਹੈ, ਇਥੇ ਵਸਣ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਕਸਬੇ ਬਰੈਂਪਟਨ ਤੋਂ ਆਏ ਹੋਣ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮਾਝੇ, ਮਾਲਵੇ ਤੇ ਦੁਆਬੇ 'ਚੋਂ ਬਾਰ ਵਿਚ ਗਏ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਚੱਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਲਏ ਸਨ।

1858 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਗਦਰ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਬਰੈਂਪਟਨ ਵਿਚ ਕੇਵਲ 50 ਜਣਿਆਂ ਦਾ ਵਸੋਬਾ ਸੀ। 1869 ਤਕ ਇਥੇ 1800 ਜੀਅ ਰਹਿਣ ਲੱਗੇ। 1971 ਤਕ ਬਰੈਂਪਟਨ ਦੀ ਆਬਾਦੀ 41211, 1981 ਤਕ 149030 ਅਤੇ 1991 ਵਿਚ 234445 ਹੋ ਗਈ। ਪੰਜਾਬੀ ਇਥੇ 70ਵਿਆਂ 'ਚ ਆਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਜੋ ਤੀਹ-ਚਾਲੀ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਸਾਰੇ ਬਰੈਂਪਟਨ 'ਚ ਛਾ ਗਏ। 2011 ਦੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਬਰੈਂਪਟਨ ਦੀ ਆਬਾਦੀ 523911 ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ 33% ਗੋਰੇ, 39% ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ਿਆਈ ਤੇ 13% ਕਾਲੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਸਾਈ 50%, ਸਿੱਖ 19%, ਹਿੰਦੂ 12% ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ 7% ਹਨ। 51% ਬਰੈਂਪਟਨੀਆਂ ਦੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹੈ ਤੇ 18% ਦੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਹੜੀਆਂ ਗਿਣਨਯੋਗ ਨੌਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਹੋਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫੀਸਦੀ 1.5 ਤੋਂ 2.8 ਤਕ ਹੈ। ਇਸ ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਾਂਗ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਪੰਜਾਬੀ ਨਹੀਂ ਲਿਖਾਈ। ਉਂਜ ਬਰੈਂਪਟਨ ਦੇ ਇਕ ਚੌਥਾਈ ਵਸਨੀਕ ਪੰਜਾਬੀ ਮੂਲ ਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵੀ ਹਨ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਪਰਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਵਸ ਕੇ ਵੀ ਕੁਝ ਪੰਜਾਬੀ ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਉਰਦੂ, ਹਿੰਦੀ

ਬਰੈਂਪਟਨ ਦੀ ਬਹਾਰ ਦੇ ਰੰਗ

‘ਬਰੈਂਪਟਨ ਦੀ ਬਹਾਰ ਦੇ ਰੰਗ’ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਸ਼ਹਿਰ ਬਰੈਂਪਟਨ ਦਾ ਅੱਗਾ-ਪਿੱਛਾ ਫਰੋਲਦਿਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਦੇ ਰੰਗ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਝਾਤੀਆਂ ਮਾਰਦੇ ਹਨ। ਬਰੈਂਪਟਨ ਦੇ ਸਹਿਜ ਨੂੰ ਲੇਖਕ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਉਂ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਰ ਲਿਖਤ ਵਾਂਗ ਇਹ ਰਚਨਾ ਵੀ ਸਤਰੰਗੀ ਪੀਂਘ ਵਰਗਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਬੰਨ੍ਹਦੀ ਹੈ। ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ-ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਥਾਂ-ਪੁਰ-ਥਾਂ ਰੰਗ-ਬਰੰਗੇ ਝਰਨੇ ਫੁੱਟ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਜੜਤ ਜਿਵੇਂ ਸਾਰੰਗੀ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਉਤੇ ਕੋਈ ਗਵੱਈਆ ਗਜ਼ ਫੇਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੇਗ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਬਰੈਂਪਟਨ ਦਾ ਲੋਗੋ।

ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਿਉਂ ਲਿਖਵਾਉਂਦੇ ਹਨ?

ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰ ਸਰੀ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਚੋਖੀ ਵਸੋਂ ਵਾਲਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਹੁਣ ਦੇ ਬਰੈਂਪਟਨ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ। ਸਰੀ 'ਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵਸੋਂ 16.3% ਹੈ। ਓਂਟਾਰੀਓ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਬਰੈਂਪਟਨ ਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਸੂਬੇ 'ਚ ਸੱਰੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਅਖ਼ਬਾਰ ਛਪਦੇ ਅਤੇ ਦਰਜਨਾਂ ਰੇਡੀਓ ਤੇ ਟੀ.ਵੀ. ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਚਲਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦੇ ਬੋਰਡ ਵੀ ਗੁਰਮੁਖੀ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਦਿਸਦੇ ਹਨ। ਪਾਰਕਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸੱਥਾਂ ਜੁੜਦੀਆਂ ਤੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਹਾਲਾਂ 'ਚ ਮਹਿਫ਼ਲਾਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਤਾਸ਼ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਸਰਾਂ ਮੰਗਣ, ਬੇਗੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕੁੱਟ ਤੇ ਸੀਪ ਬਗੈਰਾ ਖੇਡੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਗੱਲਾਂ-ਬਾਤਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਪੰਜਾਬ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਨੇਕਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਅਨੰਦ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨਾਂ ਸਮੇਂ ਤਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਹੀ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੋਰੇ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਏਡਾ ਕਟਕ ਕਿਥੋਂ ਆ ਚੜ੍ਹਿਆ? ਗਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਅਖਾੜੇ ਤੇ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਵੇਖਦੇ ਹਨ। ਤੀਆਂ ਦੇ ਮੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਤੀਵੀਆਂ ਦਾ ਧੱਕਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਬਰੈਂਪਟਨ ਹੁਣ ਮੋਗਾ-ਜਲੰਧਰ ਵਾਂਗ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

ਬਰੈਂਪਟਨ ਸ਼ਹਿਰ 267 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਵਿਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਤੇ ਮੈਂਬਰ ਪ੍ਰਾਵਿੰਸ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਧੇਰੇ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮੂਲ ਦੇ ਬੰਦੇ ਹੀ ਬਣਦੇ ਹਨ ਜਦ ਕਿ ਬਰੈਂਪਟਨ ਦੀਆਂ ਕੌਂਸਲ/ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਆਪਸ ਵਿਚ ਲੜ ਕੇ ਹਾਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬਰੈਂਪਟਨ ਕੌਂਸਲ ਦੀਆਂ ਦਰਜਨ ਸੀਟਾਂ 'ਚੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਕੈਨੇਡੀਅਨਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀਟ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤੀ!

ਬਰੈਂਪਟਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿੰਡ ਤੇ ਫਿਰ ਕਸਬਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਬਰੈਂਪਟਨ ਨੂੰ ਸਿਟੀ ਆਫ਼ ਫਲਾਵਰਜ਼ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਲੋਗੋ ਵੀ ਖਿੜਿਆ ਹੋਇਆ ਫੁੱਲ ਹੈ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਡੌਰਕਿੰਗ ਤੋਂ ਐਡਵਰਡ ਡੋਲ ਨਾਂ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਉਦੋਂ ਇਥੇ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ 1863 ਵਿਚ ਇਥੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਨਰਸਰੀ ਲਾਈ। ਇਥੋਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਪੌਣ ਪਾਣੀ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਸੀ। ਨਰਸਰੀ ਦਾ ਨਾਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ

ਚਿਮਨੀ। ਚਿਮਨੀ ਕੰਪਨੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਵੱਡਾ ਸਾਧਨ ਬਣ ਗਈ ਤੇ ਇਹਦੇ ਫੁੱਲ ਬੂਟੇ ਸਾਰੇ ਉਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਜਾਣ ਲੱਗੇ। ਫੁੱਲ ਬੂਟੇ ਉਗਾਉਣ ਤੇ ਵੇਚਣ ਵਾਲੀ ਚਿਮਨੀ ਕੰਪਨੀ ਐਸੀ ਚੜ੍ਹੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ 140 ਗਰੀਨ ਹਾਊਸ ਤੇ 48 ਗਰਮ ਰੁੱਤ ਦੀਆਂ ਨਰਸਰੀਆਂ ਚਾਲੂ ਕਰ ਲਈਆਂ। ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਬਹਾਰ ਤਾਂ ਫਿਰ ਆਉਣੀ ਹੀ ਸੀ। ਇਕ ਸੀਜ਼ਨ ਵਿਚ ਹੀ ਦੋ ਕਰੋੜ ਫੁੱਲ ਬੂਟਿਆਂ ਦਾ ਵਣਜ ਵਪਾਰ ਹੋਣ ਲੱਗਾ।

ਬਰੈਂਪਟਨ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਰੁੱਤਾਂ ਬਹਾਰ, ਗਰਮੀ, ਪਤਝੜ ਤੇ ਸਰਦੀ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਗਰਮੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 38 ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ ਤਕ ਚਲੀ

ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸਰਦੀ ਮਨਫ਼ੀ 38 ਡਿਗਰੀ ਤਕ ਡਿੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਤੇਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਗਰਮੀਆਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਬਿਤਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਸਰਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ। ਬਰੈਂਪਟਨ ਦਾ ਸਿਆਲ ਇਥੇ ਵਸਣ ਵਾਲੇ ਬੁੱਢੇ ਬੁੱਢੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰੀਂ ਤਾੜੀ ਰੱਖਦੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਿੱਠੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਅਜੇ ਤਕ ਬਚਿਆ ਆ ਰਿਹਾ।

ਐਤਕੀਂ ਚੜ੍ਹਦੇ ਦਸੰਬਰ ਦਾ ਗਿਆ ਮਾਰਚ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਮੁੜਿਆ ਤਾਂ ਟੋਰਾਂਟੋ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦਿਆਂ ਠੰਢੀ ਸੀਤ ਹਵਾ ਨੇ ਸੁਆਗਤ ਕੀਤਾ। ਫਗਵਾੜੇ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਏਅਰ ਪੋਰਟ ਦੀ ਬੱਸ ਚੜ੍ਹਨ ਸਮੇਂ ਇੰਨੀ ਗਰਮੀ ਸੀ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾ ਕੇ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਜੈਕਟ ਬੱਸ ਦੇ ਉਤਲੇ ਰਖਣੇ ਵਿਚ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ। ਦਿੱਲੀ ਏਅਰਪੋਰਟ ਉਤੇ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਕੱਢਣੀ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਕਿ ਗਰਮੀ ਨੇ ਚੇਤਾ ਹੀ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਜੈਕਟ ਦਾ ਚੇਤਾ ਟੋਰਾਂਟੋ ਦੀ ਠੰਢੀ ਸੀਤ ਹਵਾ ਨੇ ਕਰਾਇਆ। ਘਰ ਤਕ ਜਾਂਦਿਆਂ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਬਰਫ਼ ਦੇ ਢੇਰ ਲੱਗੇ ਵੇਖੇ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਮ ਦੀ ਸੈਰ ਘੱਟ ਹੀ ਖੁੰਝੀ ਸੀ ਪਰ ਬਰੈਂਪਟਨ ਵਿਚ ਆਮ ਹੀ ਨਾਗੇ ਪੈਣ ਲੱਗੇ। ਦਿਨ-ਦਿਹਾਰ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੇ ਤਾਂ ਸੁੱਕੇ ਰੁੱਖ, ਸੁੱਕੀਆਂ ਝਾਤੀਆਂ, ਸੁੱਕਾ ਘਾਹ ਤੇ ਕਈ ਥਾਂਥਾਂ ਬਰਫ਼ ਦੇ ਭੰਨੇ ਦਰੱਖਤ ਦਿਸਦੇ। ਬਰੈਂਪਟਨ ਜਿਸ ਦੀ ਬਹਾਰ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਤੋਰੀ ਹੈ ਸਿਆਲ 'ਚ ਅਸਲੋਂ ਨਿਰਜਿੰਦ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਂ ਉਜਾੜ ਬੀਆਬਾਨ!

ਫਿਰ ਜਿਵੇਂ ਮਾਰਚ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਮਹਿਕ ਉਠਦੀ ਹੈ, ਮਈ 'ਚ ਓਂਟਾਰੀਓ ਸੂਬੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵੀ ਪੁੰਗਰਨ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਬਰੈਂਪਟਨ ਵਰਗੇ ਸ਼ਹਿਰ ਹਰੇ ਘਾਹ ਤੇ ਰੰਗ-ਬਰੰਗੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਵੇਸ ਪਹਿਨ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਨਾਂ ਕਿ ਇੰਨੇ ਰੰਗ ਕਿਧਰੋਂ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ! ਰੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਟਾਹਣੀਆਂ 'ਚੋਂ

ਹਰੀਆਂ ਕਚੂਰ ਪੱਤੀਆਂ ਫੁੱਟ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਘਰਾਂ ਦੇ ਅਗੇਰੇ ਪਿਛੇਰੇ ਦਾ ਸੁੱਕਾ ਮੁਰਝਾਇਆ ਘਾਹ ਹਰਾ ਭਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, ਸੈਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਟ੍ਰੇਲਾਂ ਦਾ ਆਲਾ-ਦੁਆਲਾ ਹਰਿਆਵਲ ਨਾਲ ਸ਼ਿਗਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਝੀਲਾਂ ਵਿਚ ਸਵੈਦ ਬੱਤਖਾਂ ਤੈਰਨ ਲੱਗਦੀਆਂ ਅਤੇ ਆਲ੍ਹਣਿਆਂ ਵਿਚ ਪੰਛੀ ਚਹਿਕਣ ਤੇ ਅੰਬਰ ਉਤੇ ਉਡਾਰੀਆਂ ਭਰਨ ਲੱਗਦੇ ਨੇ। ਬਾਗ ਬਗੀਚੇ ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਲੱਦੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਧਨੀ ਰਾਮ ਚਾੜ੍ਹਕ ਦੀ ਕਵਿਤਾ- ਪੁੰਗਰੀਆਂ ਵੇਲਾਂ ਵੱਲਾਂ ਰੁੱਖੀਂ ਚੜ੍ਹੀਆਂ, ਫੁੱਲਾਂ ਹੇਠੋਂ ਫਲਾਂ ਨੇ ਪਰੋਈਆਂ ਲੜੀਆਂ, ਵਾਲਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸਾਹਵੇਂ ਆ ਖੜ੍ਹਦਾ। ਸਵੱਖਤੋਂ ਸੈਰ ਕਰਦਿਆਂ ਰੱਖਾਂ ਦੇ ਰੁੱਖਾਂ

ਵਿਚ ਜਨੌਰਾਂ ਦੀ ਚਹਿਚਿਹਾਟ ਸੁਣਦਿਆਂ ਵਾਰਸ ਦੀ ਹੀਰ ਦਾ ਬੈਠ ਯਾਦ ਆ ਜਾਂਦਾ,

ਚਿਤੀ ਚੁਕਦੀ ਨਾਲ ਉਠ ਤੁਰੇ ਪਾਂਧੀ, ਪਈਆਂ ਦੁੱਧਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਮਧਾਣੀਆਂ ਨੀ। ਹੋਈ ਸੁਬਹਾ ਸਾਦਿਕ ਜਦੋਂ ਆਣ ਰੋਸ਼ਨ, ਤਦੋਂ ਲਾਲੀਆਂ ਆਣ ਚਿਚਲਾਣੀਆਂ ਨੀ। ਲਈਆਂ ਕੱਢ ਹਰਨਾਲੀਆਂ ਹਾਲੀਆਂ ਨੇ, ਸੈਆਂ ਭੂਈਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਾਣੀਆਂ ਨੀ। ਘਰਬਾਰਨਾਂ ਚੱਕੀਆਂ ਝੋਤੀਆਂ ਨੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤਉਣਾਂ ਗੁੰਨੂ ਪਕਾਣੀਆਂ ਨੀ। ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਜਹਾਨ ਸਾਰਾ, ਚਰਖੇ ਕੱਤਦੀਆਂ ਉਠ ਸਵਾਣੀਆਂ ਨੀ...। ਬਰੈਂਪਟਨ ਵਿਚ ਫੁੱਲ ਸਿਰਫ਼ ਬਾਗਾਂ ਤੇ ਪਾਰਕਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਘਰਾਂ ਦੇ ਦਰਾਂ ਮੂਹਰੇ ਵੀ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਹਨ। ਚੌਕਾਂ 'ਚ ਫੁੱਲ, ਗਮਲਿਆਂ 'ਚ ਫੁੱਲ, ਪਾਰਕਾਂ 'ਚ ਫੁੱਲ ਤੇ ਛੱਤਾਂ ਕਿਨਾਰੇ ਫੁੱਲ। ਕੋਲੋਂ ਦੀ ਲੰਘਦਿਆਂ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਬੰਦ ਯਾਦ ਆ ਜਾਂਦਾ,

ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਫੁਲਵਾੜੀ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਸਾਂ 'ਕੱਲਾ। ਕੰਡੇ ਇਕ ਗੁਲਾਬੀ ਫੁੱਲ ਦੇ ਬਹਿ ਗਏ ਫੜ ਕੇ ਪੱਲਾ। ਨਾ ਕਰ ਐਡੀ ਕਾਹਲੀ ਰਾਹੀਆ ਪਲ ਦਾ ਪਲ ਖਲੋਵੀਂ, ਖੁਸ਼ਬੂਆਂ ਦੇ ਢੇਢੇ ਬਾਝੋਂ ਜਾਣ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਮੱਲਾ! ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਯਾਦ ਆਉਂਦਾ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਫੁੱਲਾਂ ਦਾ ਤਰਲਾ, ਡਾਲੀ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜ ਨਾ ਸਾਨੂੰ ਅਸਾਂ ਹੱਟ ਮਹਿਕ ਦੀ ਲਾਈ ਲੱਖ ਗਾਹਕ ਜੋ ਸੁੰਘੇ ਆ ਕੇ ਖਾਲੀ ਇਕ ਨਾ ਜਾਈ ਤੂੰ ਜੇ ਇਕ ਤੋੜ ਕੇ ਲੈ ਗਿਓਂ

ਇਕ ਜੋਗਾ ਰਹਿ ਜਾਸਾਂ

ਉਹ ਵੀ ਪਲਕ ਝਲਕ ਦਾ ਮੇਲਾ ਰੁਪ ਮਹਿਕ ਨੱਸ ਜਾਈ

ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਬਰੈਂਪਟਨ ਦੀ ਬਹਾਰ ਦੇ ਰੰਗ ਨੋਟ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਵੰਨਗੀ ਵੇਖ ਕੇ ਦੰਗ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਰੰਗ ਗਿਣੇ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੀ ਅਮੀਰੀ 'ਤੇ ਵੀ ਮਾਣ ਹੋਇਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਹਰ ਫੁੱਲਪਤੀ ਦੇ ਰੰਗ ਦਾ ਨਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

ਉਹ ਰੰਗ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਨ: ਹਰਾ, ਨੀਲਾ, ਪੀਲਾ, ਕੇਸਰੀ, ਕਪਾਹੀ, ਕਾਲਾ, ਸਰਦਈ, ਅੰਗੂਰੀ, ਅੰਬਰੀ, ਕਬੱਈ, ਉਦਾ, ਬਲੰਭਰੀ, ਦਾਲਚੀਨੀ, ਮੂੰਗੀਆ, ਤੋਤੋਰੰਗਾ, ਅੰਡਰਈ, ਫਿਰੋਜ਼ੀ, ਦਾਖੀ, ਬਦਾਮੀ, ਬਿਸਕੁਟੀ, ਲਾਜਵਰੀ, ਮੋਤੀਆ, ਕੱਦੂਮੋਤੀਆ, ਚਿੱਟਾ, ਬਡਮੋਤੀਆ, ਪਿਆਜ਼ੀ, ਹਵਾ ਪਿਆਜ਼ੀ, ਅਸਮਾਨੀ, ਭਗਵਾ, ਮਹਿੰਦੀਰੰਗਾ, ਘੁੰਗੀਰੰਗਾ, ਤਰਬੂਜੀਆ, ਸਰ੍ਹੋਂਫੁੱਲਾ, ਬੈਂਗਣੀ, ਸੁਨਹਿਰੀ, ਗੋਰੂਆ, ਗੁਲਾਨਾਰੀ, ਉਨਾਭੀ, ਜਾਮਣੀ, ਲਾਲ, ਗੁਲਾਬੀ, ਸਲੇਟੀ, ਸੂਰਮਈ, ਘਿਉਕਪੂਰੀ, ਕਾਸ਼ਨੀ, ਜੋਗੀਆ, ਅੰਬਰਸੀਆ, ਚਾਂਦੀਰੰਗਾ, ਤਾਂਬੇਰੰਗਾ, ਸੰਧੂਰੀ, ਗਾਜਰੀ, ਸੰਤਰੀ, ਲਸੂਤੀਆ, ਸੂਰਖ, ਲਾਖਾ, ਬੱਗਾ, ਖਾਕੀ, ਬੂਰਾ, ਸਾਵਾ, ਕਬੂਤਰੀ, ਚਿਤਕਬਰਾ, ਗੁਲਾਬਾਸੀ, ਮੋਰਪੰਧੀਆ, ਕੋਕਾ ਕੋਲਾ, ਮਟਮੇਲਾ, ਸ਼ਬਨਮੀ, ਗੁਲਮੋਹਰੀ, ਰੱਤਾ, ਲੂਸਣੀ, ਸੰਦਲੀ, ਯਾਕੂਤੀ, ਸਰਬਤੀ, ਸੂਹਾ, ਨਸਵਾਰੀ, ਕਿਰਮਚੀ...। ਇਥੇ ਬੱਸ ਨਹੀਂ, ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਹਨ। ਬਰੈਂਪਟਨ ਦੀ ਪਤਝੜ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਬਹਾਰ ਵਾਂਗ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਛਹਿਬਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂ

ਜੇ ਹੋਏ ਆਗਿਆ, ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂ।
ਸਭ ਖੁੱਲ ਵਾਕਿਆ, ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂ।

ਇਕ ਪਲਕ ਉਠਾ ਕੇ ਤੱਕ ਲੈਂਦੇ,
ਮੈਂ ਖੜਾ ਤਾਬਿਆ, ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂ।

ਨਾ ਹੋਣਾ ਦੀ, ਨਾ ਨੈਣਾਂ ਦੀ,
ਫਿਰ ਕੇਸ ਭਾਖਿਆ, ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂ।

ਅਸਾਂ ਹੁਕਮ ਰਜਾਈ ਚਲਣਾ ਹੈ,
ਕੁਰਲਾ ਨਾ ਕਾਗਿਆ, ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂ।

ਸਭ ਓਟ ਉਮੀਦ ਹੈ ਤੇਰੇ 'ਤੇ,
ਐ ਕੱਚਿਆ ਧਾਗਿਆ, ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂ।

ਮੈਂ ਕੁਝ ਵੀ ਪਾਇਆ ਕੱਢਿਆ ਨਹੀਂ,
ਜੇ ਦਿਲ ਨੇ ਆਖਿਆ, ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂ।

ਦੇਹ ਖੱਟਾ ਟੀਟ ਜਿਹਾ ਸਾਨੂੰ,
ਅੰਬਾਂ ਦੇ ਰਾਖਿਆ, ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂ।

ਕੀ ਜੁਰਮ ਕਮਾਏ ਤੇਰੇ ਲਈ,
ਡਰੱਗ ਖਾਹ ਨਾ ਕਾਕਿਆ, ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂ।

'ਮੇਰਾ ਅੰਗ-ਅੰਗ ਨੱਚੇ ਨਾ ਪੁੱਤਰੇ'
ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਆਖਿਆ, 'ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂ।'

'ਕੁਲਬੀਰ' ਅਤਾ ਨਾ ਅੱਡੀਆਂ ਹੁਣ,
ਕਿ ਵਕਤ ਆ ਗਿਆ, ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂ।

-ਕੁਲਬੀਰ ਪੱਤਾ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪੀੜ

ਪੰਜਾਬ 1984

ਕਿਰਨ ਖੇਰ

ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ 'ਪੰਜਾਬ 1984' ਦੀ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਰਿਕਾਰਡ ਕਮਾਈ ਨੇ ਦਰਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਲੋਕ ਇਹ ਫਿਲਮ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਿੰਨੇ ਉਤਸੁਕ ਸਨ। ਆਮ ਰਿਵਾਜ ਦੇ ਉਲਟ ਫਿਲਮ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ੋਅ (ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਸ਼ੋਅ) ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਆਮ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਧਰੀਏ ਤਾਂ ਸਭ ਦੰਗ ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਦਲਜੀਤ ਦੁਸਾਂਝ ਵਰਗਾ ਗਾਇਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫਿਲਮ ਵੀ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ! ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਪਟਕਥਾ ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਅਨੁਰਾਗ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਝੁੱਲੀ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਹਨੇਰੀ ਨੂੰ ਪਰਦੇ ਉੱਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਦੁਖਦੀ ਰਗ ਉੱਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। 1984 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਈ ਪਈ ਸੀ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਬੜੀਆਂ ਅਣਗਿਣਤ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਕਹਾਣੀ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਕੋਣ ਤੋਂ ਸੱਚੀ ਹੈ। ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਦੌਰ ਸੀ ਜਦੋਂ ਬੰਦੇ ਦਾ ਬੰਦੇ ਤੋਂ ਹੀ ਭਰੋਸਾ ਉਠ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਾ-ਧਾਪੀ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਇਕੋ-ਇਕ ਸਚਾਈ ਜਾਪਣ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ। ਅਨੁਰਾਗ ਸਿੰਘ ਨੇ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਇਕ ਕਹਾਣੀ ਉੱਤੇ ਕੇਂਦਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬਾਂ ਆਮ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸੀਨੇ ਉੱਤੇ ਚੱਲੇ ਬਰਫ਼ਿਆਂ ਦਾ ਦਰਦ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਭਰਿਆ।... ਤੇ ਇਹ ਦਰਦ ਕਿਸੇ ਇਕ ਧਿਰ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਨੁਰਾਗ ਸਿੰਘ

ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਿ ਇਹ ਫਿਲਮ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਗਈ, ਪਰ ਇੰਨਾ ਸੱਚ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਕਾਰਨ ਆਮ ਬੰਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਕੁਝ ਬੀਤਿਆ, ਉਸ ਦੀ ਝਲਕ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਬਾਖੂਬ ਨਜ਼ਰੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਰੋਲ ਕਿਰਨ ਖੇਰ, ਦਲਜੀਤ ਦੁਸਾਂਝ, ਪਵਨ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਸੋਨਮ ਬਾਜਵਾ, ਰਾਣਾ ਰਣਬੀਰ ਆਦਿ ਦਾ ਹੈ। ਦਲਜੀਤ ਦੁਸਾਂਝ ਅਤੇ ਅਨੁਰਾਗ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੁਟਕਲਾਨੁਮਾ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹਨ, ਉਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਹ ਫਿਲਮ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗੰਭੀਰ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਲਜੀਤ ਨੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਐਨ ਉਲਟ ਕਿਰਦਾਰ

ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਗਹਿਰ-ਗੰਭੀਰ ਦਿਸਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਵਾਹ

ਲਾਈ। ਇਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਤਾਂ ਦਲਜੀਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ- "ਮੈਂ ਤਾਂ ਅਨੁਰਾਗ ਭਾਅਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ 'ਜੱਟ ਤੇ ਜੂਲੀਅਟ' ਵਰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ 'ਪੰਜਾਬ 1984' ਵਰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਪੱਧਰ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹੈ।" ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਦਲਜੀਤ ਖੁਦ ਵੀ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਫਿਲਮ ਸੱਚ-ਮੁੱਚ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਕਿਰਨ ਖੇਰ ਨੇ ਮਾਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਜਾਨ ਭਰ ਦਿੱਤੀ। ਹਾਂ, ਕਿਰਨ ਖੇਰ ਦੇ

ਵਿਚ ਕਿਰਨ ਖੇਰ ਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਕੇ ਵੀ ਹਜ਼ਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਖੈਰ! ਉਸ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਅਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਨੇ ਗੱਲ ਪੂਰੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਦੇ ਘਰਵਾਲੇ ਅਨੁਪਮ ਖੇਰ ਨੇ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਨੂੰ ਆਸਕਰ ਪੱਧਰ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਕਹਿਣ ਤੱਕ ਛਾਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਸੱਚ-ਮੁੱਚ ਕਿਰਨ ਖੇਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਨਾਲ ਸਭ ਦਾ ਮਨ ਮੋਹਿਆ ਹੈ। ਸੋਨਮ ਬਾਜਵਾ ਕੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਨਿਆਂ ਕੀਤਾ। ਪਵਨ ਮਲਹੋਤਰਾ ਵੀ ਠੀਕ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਵਰਗੇ ਅਦਾਕਾਰ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੀ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ।

ਰਹੀ ਗੱਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਮਸਲੇ ਦੀ, ਫਿਲਮ ਦੇ ਤਿੰਨ ਕਿਰਦਾਰ ਖਾਤਰੂ ਸਫਾਂ ਵਿਚ ਰਲਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਤਿੰਨਾਂ ਦਾ ਹੀ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ। ਇਥੋਂ ਹੀ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਪੰਜਾਬ ਸੰਕਟ ਦੀਆਂ ਉਹ ਪਰਤਾਂ ਫਰੋਲਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਅੱਜ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਜਿਊਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਜੋ ਕਿਰਦਾਰ ਇਸ ਫਿਲਮ

ਪਵਨ ਮਲਹੋਤਰਾ ਫਿਲਮ 'ਪੰਜਾਬ 1984' ਦੇ ਇਕ ਸੀਨ ਵਿਚ।

ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਜ਼ਰੂਰ ਮਾਰ ਖਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਕਿਰਨ ਨੂੰ ਪੇਂਡੂ ਮਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾ ਸਕਿਆ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿੱਖ ਇਸ ਫਿਲਮ

ਫਿਲਮ 'ਪੰਜਾਬ 1984' ਵਿਚ ਦਲਜੀਤ ਦੁਸਾਂਝ ਤੇ ਸੋਨਮ ਬਾਜਵਾ

ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਸਹੀ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਦੀਆਂ ਦੋ ਰਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੌਰ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਹੀ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚੰਮ ਦੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਈ ਹੈ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਹਨ। ਹਰ ਪਰਤ ਦਾ ਪਰਦਾ ਚੁੱਕਿਆਂ ਰਿਸਦੇ ਜ਼ਖਮ ਦਿਸਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ ਦਾ ਉਹ ਸੰਤਾਪ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਰ ਜੀਅ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰੀ ਰੱਖਣਾ ਹੈ।

ਸਿਨੇਮਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸੰਤਾਪ

ਕਈ ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸੰਕਟ ਦਾ ਗਾਹੇ-ਬਗਾਹੇ ਜ਼ਿਕਰ ਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਿਨੇਮਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਹੂ-ਲਹਾਣ ਦੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵਾਹਵਾ ਚਰਚਾ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਜਾੜ-ਉਖਾੜ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਵੀ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ, ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਗੜ੍ਹ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਟਿੰਗ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਦੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸੰਕਟ ਨਾਲ ਸਿੱਧੀ ਸਬੰਧਤ ਫਿਲਮ 'ਮਾਚਿਸ' ਨਾਮਵਰ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਰ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਨੇ 1996 ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਅਜੇ 90ਵਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਮਾਚਿਸ' ਵਿਚ ਅਦਾਕਾਰਾ ਤੱਤੂ

ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਦੌਰ ਅਜੇ ਖਤਮ ਹੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇੰਨੇ ਨੇੜਲੇ ਸਮੇਂ ਬਾਰੇ ਫਿਲਮ ਰਾਹੀਂ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨੀ ਕੋਈ ਸੌਖਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਪਰ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਵਾਲਾ ਰੰਗ ਛੱਡਿਆ। ਫਿਲਮ ਅਜਿਹੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਜੋ ਬਦਲੇ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਭੁੱਜ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਧਾਰਨ ਨੌਜਵਾਨ ਆਖਰਕਾਰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦੂਕਾਂ ਲੈ

ਤੁਰੇ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਛੱਡਣ ਵਿਚ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਇਕ ਹੋਰ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ 'ਹਵਾਏ' ਪੰਜਾਬ ਸੰਕਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਭਾਵੇਂ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਬਣੀ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਅਦਾਕਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਕਲਾਕਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਹੀ ਸਨ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ 1984 ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮ 2003 ਵਿਚ ਆਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਪਟਕਥਾ ਲੇਖਕ ਤੇ ਨਾਇਕ ਅਮਿਤੋਜ ਮਾਨ ਸਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕ ਬੱਬੂ ਮਾਨ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਇਆ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਖੂਬ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਸੰਕਟ ਬਾਰੇ ਬਣਾਈ ਤੀਜੀ ਅਹਿਮ ਫਿਲਮ 'ਦੇਸ ਹੋਇਆ ਪਰਦੇਸ' ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਮਨੋਜ ਪੁੰਜ ਨੇ ਬਣਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ 2004 ਵਿਚ ਸਿਨੇਮਿਆਂ ਵਿਚ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 1984 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ, ਦੋ ਥਾਈਂ ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਸੀ ਕਿ

ਇਹ ਫਿਲਮ ਸੱਚੀ ਘਟਨਾ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸੰਕਟ ਬਾਰੇ ਜਿਹੜੀ ਫਿਲਮ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚਰਚਿਤ ਹੋਈ, ਉਹ ਸੀ 'ਸਾਡਾ ਹੱਕ'। ਇਹ ਫਿਲਮ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ 5 ਅਪਰੈਲ 2013 ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ 10 ਮਈ 2013 ਨੂੰ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ। ਮਨਦੀਪ ਬੈਨੀਪਾਲ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਨ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ, ਪਟਕਥਾ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦ ਕੁਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੇ ਸਨ। 'ਸਾਡਾ ਹੱਕ' ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਵਾਦ ਵਿਚ ਘਿਰ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਅਸਲ ਵਿਚ ਹੱਕ ਉਭਾਰਨ ਦਾ ਇਕ ਜਰੀਆ ਹੋ ਨਿਬੜੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਨਿੰਦਰ ਕਾਂਗ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਹਾਣੀ 'ਭਾਰ' ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਣੀ ਫਿਲਮ 'ਭਾਰ' ਦੀ ਵੀ ਖੂਬ ਚਰਚਿਤ ਹੋਈ। ਸੁਭਾਸ਼ੀਸ਼ ਭੁਟਾਨੀ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਫਿਲਮ 'ਕੁਸ਼' ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦਾ ਦਰਦ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਪ੍ਰਿੰਸ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਲੈਂਦਰ ਲਾਈਫ' ਅਤੇ ਰਾਜ ਕਾਕੜਾ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਕੌਮ ਦੇ ਹੀਰੇ' ਨੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਸੰਕਟ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਛੇੜੀਆਂ। ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਰਾਜੀਵ ਸ਼ਰਮਾ ਦੀ ਫਿਲਮ '47 ਤੋਂ 84' ਨੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਬਾਰੇ ਬਾਤ ਪਾਈ।

ਪੰਜਾਬ ਸੰਕਟ ਬਾਰੇ ਬਣੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਪੋਸਟਰ

ੴ ਸ੍ਰੀ ਵਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ॥

ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ 350ਵੇਂ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ

ਮਹਾਨ ਗੁਰਮਤਿ ਸਮਾਗਮ

ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀਓ, ਵਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ, ਵਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ॥

ਆਪ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਮਰਤਾ ਸਹਿਤ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਤ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਿਕਾਰੋ ਵਾਲਿਆਂ ਵਲੋਂ ਸ਼ਿਕਾਰੋ ਅਤੇ ਇਲਾਕਾ ਨਿਵਾਸੀ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਸਦਕਾ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ 350ਵੇਂ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ 'ਮਹਾਨ ਗੁਰਮਤਿ ਸਮਾਗਮ' ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿਧ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਗੁਰ ਇਤਿਹਾਸ ਸੁਣਾ ਕੇ ਨਿਹਾਲ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਆਪ ਸਰਬਤ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸਤਿਸੰਗ ਦਾ ਲਾਹਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ ਜੀ।

ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਾਹਿਬ, ਆਈਲੈਂਡ ਲੇਕ, ਸ਼ਿਕਾਰੋ

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਪਹੁੰਚ ਰਹੀਆਂ
ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ

ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ-ਸਾਬਕਾ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ।
ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ-ਮੋਢੀ ਅਤੇ ਮੁਖੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ ਆਫ ਅਮਰੀਕਾ (ਨਿਊ ਮੈਕਸੀਕੋ)
ਢਾਡੀ ਜਥਾ: ਬੰਦੋਵਾਲ ਵਾਲੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਦਾ ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿਧ ਢਾਡੀ ਜਥਾ
ਰਾਗੀ ਜਥਾ: ਭਾਈ ਪ੍ਰੀਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ-ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮਿਸ਼ਨ ਵਾਲੇ
ਕਥਾਵਾਚਕ: ਗਿਆਨੀ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ-ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ, ਮਾਡਲ ਟਾਊਨ ਜਲੰਧਰ

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

10 ਜੁਲਾਈ 2014, ਵੀਰਵਾਰ - ਸ਼ਾਮ 6 ਤੋਂ 9 ਵਜੇ ਤੱਕ
ਸਿੱਖ ਟੈਂਪਲ ਆਫ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ, ਓਕ ਕਰੀਕ
ਫੋਨ: 414-349-3449

11 ਜੁਲਾਈ 2014, ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ - ਸ਼ਾਮ 6 ਤੋਂ 9 ਵਜੇ ਤੱਕ
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀਵਾਨ ਐਵਨਿਊ, ਸ਼ਿਕਾਰੋ
ਫੋਨ: 773-274-3133

12 ਜੁਲਾਈ 2014, ਸਨਿਚਰਵਾਰ - ਸਵੇਰੇ 10 ਤੋਂ 12 ਵਜੇ ਤੱਕ
ਸਿੱਖ ਟੈਂਪਲ ਫੋਕਸ ਵੈਲੀ (ਮਿਨਾਸਾ, ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ)
ਫੋਨ: 920-202-1468

13 ਜੁਲਾਈ 2014, ਐਤਵਾਰ - ਸਵੇਰੇ 11 ਤੋਂ ਇਕ ਵਜੇ ਤੱਕ
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਾਹਿਬ, ਆਈਲੈਂਡ ਲੇਕ (ਸ਼ਿਕਾਰੋ)
ਫੋਨ: 847-809-9107

ਬੇਨਤੀ ਕਰਤਾ

ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ: ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਾਹਿਬ, ਸ਼ਿਕਾਰੋ

217 W. State Rd., Island Lake, IL 60042

Ph: 847-526-5633

THE LEGEND
Gurdas Maan

**FREE
PARKING**

**FREE
FOOD**

**Ticket
VIP
General
\$10**

**LIVE IN CHICAGO
20 JULY 2014
SCHAUMBURG BOOMERS BASEBALL STADEUM**

Punjab Sports and Culture Club Chicago proud to announce
12th Kabaddi mela with Cultural events on July 20th at
Schaumburg Boomers Baseball Stadium
1999 Springinsguth Rd, Schaumburg, IL 60193 (847) 461-3695

Kabaddi 11-3 pm ~ Singer 3-6 pm

Tickets Available @

Lovedeep Singh Dulat 224-425-0705, Ajaib Lakhan 847-544-1788, Happy Heer 630-398-7052,
Santokh Singh DC 847-338-3866, Harvinder Singh (Billa) 708-228-8520, Narinder Singh SRA 630-205-9264,
Jaskarn Singh Dhaliwal 630-290-7993, Amrik Singh 773-507-8043, Ajmer Singh Pannu 630-440-3458,
Gurpeet Singh Gill 630-653-1553, Gurmeet Singh Bhola 773-406-2131, Lakhbir Singh 847-489-7773,
Rajinder Singh Dayal 214-457-1808, Gian Singh Sera 630-841-6537, Baldev Singh Gill 847-239-7400
www.sportsclubchicago.com ~ Email: sportsclubchicago@gmail.com

Show Tickets Available At Star Food, Singh Grocers, Bombay Bazaar, Hot Masala & Amar Carpets.
Tickets available at window also.

Makkah Printing
630-709-9786